

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน
จังหวัดปทุมธานี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน
จังหวัดปทุมธานี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE DEVELOPEMENT OF A LIFE SKILL-ENHANCING ACTIVITY MODEL
OF EARLY CHILDHOOD CHILDREN IN PRIVATE SCHOOLS
IN PATHUMTHANI PROVINCE.

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy DEVELOPMENT EDUCATION

Department of Education Foundations

Silpakorn University

Academic Year 2022

Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ	การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็ก ปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี
โดย	นางสาวนภัสวรรณ สีด่วง
สาขาวิชา	พัฒนศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาคุชฎีบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร. นพพร จันทรนำชู

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาคุชฎีบัณฑิต

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาเรียม นิลพันธุ์)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัชฎาพร เกตานนท์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. นพพร จันทรนำชู)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(อาจารย์ ดร. นภาเดช บุญเชิดชู)

59260907 : พัฒนศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาคุชภักดิ์บัณฑิต

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, เสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย, โรงเรียนเอกชน

นางสาว นภัสวรรณ สีดวง: การพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี 2) พัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี 3) ทดลองใช้รูปแบบการจัดการกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี และ 4) ประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลองใช้รูปแบบในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนธัญวิทย์ จำนวน 20 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ซึ่งได้มาจากโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเลือก (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 12 แผน 2) คู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ t แบบไม่อิสระ (t-test for dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษารูปแบบองค์ประกอบทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี พบว่า 1) องค์ประกอบทักษะชีวิตปฐมวัย 4 ทักษะ ได้แก่ ด้านสังคม ด้านการสื่อสาร ด้านอารมณ์ และด้านการคิด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 4.11$, $SD = 0.57$) และ 2) แบบการสัมภาษณ์มีค่าดัชนีความสอดคล้องความเที่ยงตรงเชิง เนื้อหา เท่ากับ 0.60-0.80

2. การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี พบว่า ที่พัฒนาขึ้นมีการจัดการเรียนรู้แบบ PAAI ที่พัฒนาขึ้นมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการวางแผน (P: Planning) ขั้นกำหนดกิจกรรม (A: Activity) ขั้นทำกิจกรรม (A: Action) และขั้นสรุปผล (I: Inferring) และผ่านการรับรองรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินให้มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.21 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.18

3. การทดลองใช้รูปแบบการจัดการกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่เรียนรู้ทักษะชีวิตมีความสามารถในรูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ซึ่งมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ย หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ของผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทักษะชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4. การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย พบว่า ครูมีความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการจัดการกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.17 และข้อเสนอแนะความคิดเห็นในความพึงพอใจของครูที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี แบ่งเป็น 5 ประเด็น คือ 1) กิจกรรมและสื่อการสอน 2) เวลาในการปฏิบัติกิจกรรม 3) การเรียนรู้และความสนุกสนานกับกิจกรรม 4) กิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กๆ มากเป็นกิจกรรมที่เด็กๆ สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง และ 5) มีความประสงค์ให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านการเขียน

59260907 : Major DEVELOPMENT EDUCATION

Keyword : DEVELOPEMENT MODEL / LIFE SKILL EARLY CHILDHOOD CHILDREN/ PRIVATE SCHOOLS

MISS Napussawan SEEDUANG : THE DEVELOPEMENT OF A LIFE SKILL-ENHANCING ACTIVITY MODEL OF EARLY CHILDHOOD CHILDREN IN PRIVATE SCHOOLS IN PATHUMTHANI PROVINCE. Thesis advisor : Assistant Professor Tippawan Sukjairungwattana, Ph.D.

The objectives of this research are: 1) To study life skill components and life skill condition of early childhood children in a private school in Pathum Thani Province; 2) To develop the model of activities to enhance life skills in early childhood in private schools in Pathum Thani Province; 3) To implement the model of the activities to promote life skills in a private school in Pathum Thani Province; and 4) To evaluate and improve the model of activities for enhancing life skills of early childhood children in a private school in Pathum Thani Province. The research participants were 20 third-year kindergarten students attending in the second semester of the 2021 academic year at Tanyawit School. All participants were chosen by purposive sampling. The research tools were 1) 12 lesson plans; 2) handbooks of activities of early childhood life skills in a private school in Pathum Thani Province; and 3) teachers' satisfaction questionnaires. The data were analyzed by using statistics, mean, standard deviation and t-test for dependent and content analysis.

The research findings were:

1. The study of life skill components and life skill condition in private schools of early childhood children in Pathum Thani Province found that 1) There are four life skills for early childhood which are social skill, communicative skill, emotional skill, and thinking skill, which the average were in the high level ($\bar{x}=4.11$, $SD. =0.57$) and 2) The interview form had a content consistency index of 0.60-0.80.

2. The model of activities developed to enhance life skills in early childhood in private school in Pathum Thani Province consisted of 4 steps which were P (Planing), A (Activity), A (Action) and I (Inferring). All of these were evaluated by five educational experts who assessed them to have a high level of suitability. The total mean was 4.21, and the standard deviation was 0.18.

3. In the process of implementation of the model for promoting early childhood life skills, the research found that the early childhood children who learned life skill activities are competent in the form of activities to enhance early childhood life skills, which had a difference in mean after the experiment. The mean was higher after the experiment. The students' life skill achievement was statistically significant at .05.

4. In the process of evaluate and improve the model of activities to promote early childhood life skills, the research found that the teachers were satisfied with using the model of activities to enhance early childhood life skills. Their satisfaction was at a high level, with a mean of 4.70, a standard deviation of 0.17. There were five issues of suggestions and opinions on the satisfaction of teachers using the activity handbook along with the life skill promotion activity in early childhood in a private school Pathum Thani Province. They were: 1) Activities and teaching materials; 2) Time to perform activities; 3) Learning and involvement with activities; 4) Activities being suitable for children were activities that children could use in their real lives; and 5) Needs for writing promotion activities.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยการให้คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนความรักและความเมตตา จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.นพพร จันทรนำชู อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชฎาพร เกตานนท์ ประธานสอบคณาจารย์ และ อาจารย์ ดร. นภาเดช บุญเชิดชู ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือสนับสนุน ตรวจสอบเนื้อหา และกระบวนการวิจัย ตลอดระยะเวลาของการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณในความกรุณา มา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี เล่ห์มงคล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะนันท์ หิรัญย์ชโลทร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรัญญา จันทร์ชูสกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินทร์ ลัดดาภิบาล บุญเชิดชู และ อาจารย์ ดร. อุไรवास อารงอรรด ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย และพิจารณา ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างรูปแบบการจัด กิจกรรมครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ บุตรกตัญญู อาจารย์ ดร.พัชราภรณ์ พุทธิกุล อาจารย์ ดร.จุฬินทิภา นพคุณ ดร.วิรัชสิทธิ์ รอดเรือง รองศาสตราจารย์ ดร.ฐิติพร พิษณุกุล นางวีรวรรณ อำนวยโชติ และนางเพ็ญศิริ สมเสียง ที่กรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการทำวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศรี แสงเจริญ อาจารย์ดวงใจ รุ่งเรือง ดร.ศนิกันต์ วัฒนวงศ์วรรณ นางสาวรัชดาภรณ์ เมฆปั้น ครูชำนาญการโรงเรียนวัดเขยีนเขต และนางเพ็ญศิริ สมเสียง ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้วิจัย จนสามารถ หลอมรวมองค์ความรู้และดำเนินการศึกษาค้นคว้าให้บรรลุความมุ่งหมายในการเรียนรู้ระดับคณาจารย์บัณฑิตครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ที่ให้โอกาสและสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้ศึกษาต่อในระดับคณาจารย์บัณฑิตครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบใจนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนธัญวิทย์ จังหวัดปทุมธานี ที่ช่วยเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้เครื่องมือการวิจัยอย่างเต็มใจยิ่ง

นางสาว นภัสวรรณ สีตวง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	11
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
1. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเด็กปฐมวัย.....	12
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี.....	48
3. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย.....	56
4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ.....	83
5. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน.....	116
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	117
6.1 งานวิจัยในประเทศ.....	117

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ.....	123
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	124
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	128
ขั้นตอนที่ 1 (Research : R1) ศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย (Analysis : A) สำหรับการพัฒนา.....	130
ขั้นตอนที่ 2 (Development - D1 : Design and Development) พัฒนารูปแบบกิจกรรม เสริมสร้างทักษะชีวิตของรูปแบบการจัดกิจกรรม.....	134
ขั้นตอนที่ 3 (Research - R2 : Implement) ทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม.....	143
ขั้นตอนที่ 4 (Development - D2 Evaluation) ประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรม	147
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	149
ขั้นตอนที่ 1 (Research : R1) ผลการศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตของเด็ก ปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี.....	150
ขั้นตอนที่ 2 (Development : D1) ผลพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตชีวิตเด็ก ปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี.....	181
ขั้นตอนที่ 3 (Research : R2) ผลทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็ก ปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี.....	190
ขั้นตอนที่ 4 (Development : D2) ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อ เสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี.....	192
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	195
สรุปผลการวิจัย.....	196
อภิปรายผลการวิจัย.....	198
ข้อเสนอแนะ.....	210
ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้.....	210
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	211
รายการอ้างอิง.....	212

ภาคผนวก.....220

 ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย 221

 ภาคผนวก ข ข้อมูลแสดงความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....225

 ภาคผนวก ค คู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ... 231

 ภาคผนวก ง แบบประเมินความสอดคล้อง แบบสอบถาม และแผนการจัดกิจกรรม.....267

ประวัติผู้เขียน..... 374

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 สรุปแนวคิดของนักปรัชญาแต่ละยุคสมัยที่มีบทบาทต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในยุคปัจจุบัน.....	14
ตารางที่ 2 ทฤษฎีและหลักการที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรม.....	45
ตารางที่ 3 สังเคราะห์แนวคิดทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยของนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญทางด้านทักษะชีวิต..	63
ตารางที่ 4 จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ทักษะชีวิตได้ 4 ด้าน.....	65
ตารางที่ 5 แสดงขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย.....	75
ตารางที่ 6 ตัวอย่างพฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยตามขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตด้านอารมณ์.....	77
ตารางที่ 7 พฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยตามขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตด้านสังคม.....	78
ตารางที่ 8 พฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยตามขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร.....	79
ตารางที่ 9 พฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยตามขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตด้านการคิด.....	79
ตารางที่ 10 แสดงวิธีการประเมินและการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีลักษณะต่างๆ ที่ใช้สำหรับการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย.....	82
ตารางที่ 11 ทฤษฎีและแนวคิดที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรม.....	114
ตารางที่ 12 แผนการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย 12 กิจกรรม.....	146
ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี.....	150
ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานีในทักษะชีวิตด้านอารมณ์.....	153

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็ก ปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ในทักษะชีวิตด้านสังคม	154
ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็ก ปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ในทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร	155
ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็ก ปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ในทักษะชีวิตด้านการคิด	155
ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็ก ปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ในทักษะชีวิตด้านอารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการคิด ในภาพรวม	156
ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็ก ปฐมวัย	157
ตารางที่ 20 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะความคิดเห็นในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อ เสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี	158
ตารางที่ 21 ผลการประเมินความเหมาะสมรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะ ชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี	186
ตารางที่ 22 ผลวิเคราะห์คุณภาพของคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ ชีวิตเด็กปฐมวัย.....	189
ตารางที่ 23 ผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัด กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี.....	190
ตารางที่ 24 แสดงผลของทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ในแผนการจัด กิจกรรมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย 12 กิจกรรม.....	191
ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบ กิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี.....	192
ตารางที่ 26 ค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ของ แบบสอบถามการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียน เอกชน จังหวัดปทุมธานี	226

ตารางที่ 27 ค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี
 ของแบบสอบถามการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียน
 เอกชน จังหวัดปทุมธานี227

ตารางที่ 28 ค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) ของแบบสัมภาษณ์เชิงลึกการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม
 เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี230

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็ก ปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี	127
ภาพที่ 2 แผนภาพแสดงขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย	129
ภาพที่ 3 รูปแบบ One-Group Pretest-Posttest Design.....	146
ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI(Planning Activity Action Inferring). 184	
ภาพที่ 5 รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย	185

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญเป็นกระบวนการที่ทำให้คนสามารถพัฒนาตนเองตลอดช่วงชีวิตของการศึกษา ซึ่งจะพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้สามารถดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ สามารถปรับตัวเองได้ เข้ากับการเปลี่ยนแปลงเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองได้อย่างรวดเร็ว สามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในทุกๆด้าน ซึ่งสอดคล้องกับพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชทรงมีพระราชดำรัสว่า “การศึกษาเป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วนพอเหมาะกันทุกๆด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นจะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ” (กระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช พระราชทานเนื่องในพระราชทานแก่คณะครูและนักเรียน ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 28 กรกฎาคม 2504, อ่างโนทิสนา แคมมณี, 2562) จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช จะเห็นว่าพระองค์ให้ความสำคัญกับการศึกษาในฐานะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้เกิดความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเฉพาะแนวทางในการพัฒนาในเด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพและสนับสนุนซึ่งกันและกันรวมทั้งการประยุกต์ใช้บทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในชีวิตประจำวัน

การศึกษาที่มีคุณภาพควรเริ่มตั้งแต่เด็กปฐมวัย ซึ่งหมายถึงเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี บริบูรณ์ที่ควรได้รับการอบรมปลูกฝัง เสริมสร้างพัฒนาการในทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาให้เด็กปฐมวัยได้เจริญเติบโตเต็มศักยภาพในช่วงอายุนี้นี้ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการวางรากฐานที่ดีให้กับเด็กที่จะเติบโตเป็นเยาวชนและพลเมืองที่ดี มีความเฉลียวฉลาด คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและมีความสุข โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดทักษะชีวิต เป็นสมรรถนะสำคัญ ที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับการพัฒนา ทั้งด้านความรู้ ความรู้สึกรู้จักคิด ให้รู้จักสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล รู้จักจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ป้องกันตัวเองในภาวะคับขัน และจัดการกับชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม ดังนั้นทักษะชีวิตจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง ได้ส่งผลกระทบต่อนักเรียนวัยเรียนเป็นอย่างมาก ทั้งการดำเนินชีวิตท่ามกลางกระแสเทคโนโลยีที่ล้ำสมัย และความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการศึกษาต่อของบุตรหลาน ตลอดจนการเผชิญสิ่งยั่วยุ หรือตัวแบบที่ไม่เหมาะสมต่างๆ รอบตัว ที่ก่อให้เกิดปัญหานักเรียนและเยาวชนทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น นักเรียนและเยาวชนที่มีทักษะชีวิตในระดับต่ำหรือขาดภูมิคุ้มกันทางสังคม เมื่อพ้นวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้ว มีแนวโน้ม ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีปัญหาเรื่องการปรับตัว และการดำเนินชีวิตในสังคมสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาและสร้างทักษะชีวิตให้กับผู้เรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเร่งด่วน เพื่อให้ครูนำไปพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตเป็นภูมิคุ้มกันให้รอดปลอดภัยจากการครอบงำของสื่อ และเทคโนโลยี และตั้งรับต่อการก้าวรุกรุกทางสังคมอย่างรู้เท่าทัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) ไพโรจน์ คะเชนทร์ (2559) กล่าวว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่โดยการเฝ้าหาความรู้แสวงหาและพัฒนาความรู้ใหม่ เพื่อให้มีความสามารถในการจัดการชีวิตของตนเอง รู้จักใช้เทคโนโลยี แสวงหาความรู้อย่างมีเหตุผลเพื่อเพิ่มทักษะในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การขจัดความเครียด มีคุณธรรม จริยธรรมมีมนุษยสัมพันธ์ มีทักษะในการเข้าสมาคมและรู้จักประนีประนอมเพื่อปรับตัวเองให้อยู่ในสังคมปัจจุบันอย่างมีความสุข ดังนั้น ทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย จึงหมายถึง พฤติกรรมหรือความสามารถตามวัยที่คาดหวังให้เกิดขึ้นเด็กปฐมวัย บนพื้นฐานพัฒนาการตามวัยหรือความสามารถตามธรรมชาติในแต่ละระดับอายุ โดยประกอบด้วยทักษะชีวิตทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1. ทักษะชีวิตด้านสังคม ได้แก่ เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง เด็กสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ และ เด็กสามารถปฏิบัติตามสุขลักษณะได้ตามวัย 2. ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารคือ ได้แก่ เด็กสามารถเขียนชื่อตนเองได้ เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างถูกต้อง และเด็กพูดจาอ่อนหวาน พูดจาไม่หยาบคายกับผู้ใหญ่ 3. ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ ได้แก่ เด็กสามารถเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง เด็กรู้ว่าตนเองรู้สึกอย่างไร และ เด็กแสดงความพึงพอใจในความสามารถของ 4. ทักษะชีวิตด้านการการคิด ได้แก่ เด็กสามารถบอกความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆได้ เด็กสามารถจัดกลุ่มประเภทของสิ่งต่างๆจากคุณลักษณะได้ และ เด็กสามารถแก้ปัญหาต่างๆได้ด้วยตนเอง

สถานศึกษานับว่าเป็นสถาบันหลักของสังคมในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ากว่าทรัพยากรใดๆการพัฒนาคุณภาพของประชากรหรือคนนั้นจำเป็นต้องเน้นที่การอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่วัยเด็กเพราะถ้าเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสมก็จะเป็นการวางรากฐานของชีวิตที่มั่นคงการจัดการศึกษาปฐมวัยจึงนับว่ามีความสำคัญต่อมนุษย์มาก สำหรับในประเทศไทยนั้นได้มีการแบ่งโรงเรียนออกเป็นสองรูปแบบ ดังนี้คือ โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน ซึ่งการจัดการศึกษาของรัฐบาลเพียงส่วนเดียวไม่เพียงพอและไม่ทั่วถึงต่อความต้องการของประชาชนในประเทศ ดังนั้นเพื่อ

เป็นการขยายโอกาสทางการศึกษา พัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคล สังคมไทย และสามารถยกระดับความรู้ความสามารถของคนไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลและมีความทัดเทียมนานาชาติ การศึกษาเอกชนจึงเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาของชาติ ในการช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลในการจัดการศึกษา นอกจากนี้แล้วเอกชนยังมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการด้านการศึกษามากกว่ารัฐบาลหลายด้าน รวมไปถึงเป็นการกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อจะผลิตผู้เรียนที่มีความสามารถทั้งด้านวิชาการและในด้านวิชาชีพ มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งก็เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีบทบาทและลงทุนด้านการศึกษาเอกชน(สุทธศรี วงษ์สมาน,2558) จะเห็นได้ว่าโรงเรียนเอกชนที่อยู่ในระบบจะมีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ แต่จะมีสภาพแวดล้อม อุปกรณ์การเรียนการสอนและสื่อประกอบการสอนที่มีความแตกต่างไปจากโรงเรียนรัฐบาล ซึ่งบางโรงเรียนมีการนำรูปแบบการสอนEnglish Program(EP)เข้ามาในหลักสูตร และโรงเรียนนานาชาติก็ยังคงรวมอยู่ในประเภทโรงเรียนเอกชนด้วยเช่นกัน

โรงเรียนเอกชนบริหารจัดการภายใต้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2554 โดยมีสถานศึกษากระจายเพื่อจัดการศึกษาในระดับต่างๆอยู่อย่างทั่วถึงทั่วประเทศไทย โรงเรียนเอกชนจำนวนมากได้เข้ามาจัดการศึกษาเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาลและโรงเรียนเหล่านั้นต่างได้รับความนิยมนอกจากสังคมเพราะมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อกระบวนการบริหารจัดการที่ดูเหมือนว่าจะให้ความสำคัญและจริงจังมากกว่าโรงเรียนของรัฐบาลบางแห่ง โดยเฉพาะการเน้นด้านคุณภาพเพื่อต่อยอดให้เด็กปฐมวัยและเยาวชนมีความเป็นเลิศ (รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร, 2561) ซึ่งตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 18 ให้โรงเรียนเอกชนเป็นนิติบุคคล มีความเป็นอิสระในการจัดการศึกษา ทำให้การติดตาม ตรวจสอบ การนิเทศ การให้คำแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาไม่เพียงพอ ประกอบกับยังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ส่วนมากเป็นงานวิจัยของภาครัฐ โรงเรียนนาร่อง และกรณีศึกษาเฉพาะโรงเรียน บางโรงเรียนเป็นรายด้านเท่านั้น ซึ่งในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานีเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกับภาครัฐ แต่การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนมีความเป็นอิสระมากกว่ารัฐ ดังนั้นการกำกับติดตามดูแล หรือช่วยเหลือในสถานศึกษาของภาครัฐจะมีมากกว่าโรงเรียนที่สังกัดศึกษาเอกชน ขณะเดียวกันสภาพการแข่งขันทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน กับ โรงเรียนรัฐก็มีมากกว่า เพราะจังหวัดปทุมธานี เป็นจังหวัดที่อยู่ไม่ไกลกับเขตกรุงเทพมหานคร โรงเรียนทั้งภาครัฐและเอกชน จะได้รับอิทธิพลในเรื่องต่างๆ ค่อนข้างเร็วและเกิดการพัฒนาการแข่งขันกันในทุกด้าน เพื่อให้มีจำนวนนักเรียนมากขึ้น แต่ด้วยความเป็นอิสระในด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ทำให้โรงเรียนเอกชนได้รับการกำกับติดตามน้อยกว่าโรงเรียนรัฐ และด้วยหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรสถานศึกษา

ที่แต่ละสถานศึกษาต้องจัดทำเพิ่มจากหลักสูตรแกนกลางที่รัฐให้มา กระบวนการจัดเรียนการสอน ในระดับนี้ของเอกชนส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับแนวคิด นโยบายของแต่ละโรงเรียน

ดังนั้นการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนเป็นการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ที่ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐ ช่วยรัฐจัดการศึกษาและสามารถตอบสนองนโยบายของรัฐได้เป็นอย่างดี ผู้ที่มีส่วนสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนให้มีประสิทธิภาพ คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน เป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งที่จะวางรากฐานทางการศึกษาให้แก่เยาวชนรวมทั้งการอบรม จริยธรรม มารยาทในสังคม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามให้เยาวชนเป็นผู้ที่มีคุณภาพ มีภูมิปัญญา รู้จักนำความรู้ไปปรับใช้สังคมให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน

เด็กปฐมวัยเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ เด็กสามารถสังเกตและสะสมประสบการณ์เรียนรู้ด้วยตนเอง ถ้ามีวิธีการสอนที่ถูกต้องสอดคล้องกับวัยและวุฒิภาวะของเด็กด้วยแล้วเด็กจะเรียนรู้และพัฒนาสติปัญญาได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้จากการสัมผัส การเห็นตัวแบบ การชิมชั้บ ประสบการณ์โดยเฉพาะจากการทำงาน คือ การเล่นของเด็กนั่นเอง (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2545) การจัดการเรียนรู้โดยให้เด็กได้ลงมือกระทำนั้น สิ่งที่เป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่บังเกิดผลได้ตามความคาดหวังของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยคือ เด็กเป็นผู้มีการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญานั้น ครูจะต้องสนใจธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก และลักษณะของกิจกรรมซึ่งควรสอดคล้องกัน และพร้อมที่จะส่งเสริมให้เด็กได้ลงมือกระทำ เช่น การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจะเรียนรู้จากรูปรธรรมไปสู่นามธรรม ดังนั้น ครูควรจัดกิจกรรมที่มีสื่อวัตถุให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสหลายๆส่วน ได้เล่น ทดลอง บทบาทสมมติ เพลง เกม งานศิลปะ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) เป็นนักการศึกษาคนสำคัญที่ได้แนะนำแนวคิดใหม่ที่ว่า “การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีจากการกระทำ” ดังนั้นในการสอนหรือในการจัดกิจกรรมจึงควรเน้นที่ตัวผู้เรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการกระทำ (Learning by doing) แนวคิดนี้ประกอบกับการศึกษาค้นคว้าวิจัยจำนวนมาก ในระยะต่อมาได้แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนควรจะเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนหรือการจัดกิจกรรมควรต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนควรมีบทบาทในการเรียนรู้ไม่ใช่เป็นเพียงฝ่ายรับเท่านั้น นอกจากนี้การศึกษาวิจัยจำนวนมากยังได้แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนที่ดีควรมีการวางแผน และการใช้หลักการทางการศึกษาต่างๆอย่างเหมาะสม สามารถช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จได้ (อ้างอิงจาก ทิศนา แคมมณี.ศาสตร์การสอน: 2560;น.4) นอกจากนี้จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ยังมีความเชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุด เมื่อผ่านการเรียนรู้แบบบูรณาการเชื่อมโยงเรื่องราวเนื้อหาความรู้ต่างๆของชีวิตเข้าด้วยกันโดยมีการสะสม จัดท้าวสตุ อุปกรณ์ ให้ตรงกับเนื้อหาวิชาในมุมการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการทบทวนหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้มีความสอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน เพื่อพัฒนาไปสู่

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัย และแผนแม่บทกฎหมายต่างๆ มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้มีความเหมาะสมชัดเจนมากขึ้น ทั้งเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพเด็กและกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ทั้งนี้ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 จะสำเร็จตามเป้าหมายได้ก็ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับชาติ ชุมชน และครอบครัว เล็งเห็นคุณค่าของการศึกษาปฐมวัย มีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดการศึกษา อย่างต่อเนื่องเป็นระบบ เพื่อสิทธิที่เด็กทุกคนจะได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูและการศึกษาที่มีคุณภาพ ดังนั้นสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ลงสู่การปฏิบัติเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กปฐมวัยพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นต้องยึดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 5-6 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรม เลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละคน ซึ่งมีจุดหมายมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยเต็มตามศักยภาพและมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป จึงกำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับเด็กเมื่อจบการศึกษาปฐมวัย ดังนี้ 1)ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี 2)สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม 3)มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 4)มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย ซึ่งการจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กอายุ 5-6 ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ไม่จัดเป็นรายวิชา โดยมีหลักการจัดประสบการณ์ แนวทางการจัดประสบการณ์ และการจัดกิจกรรมประจำวัน เพื่อให้บรรลุตามจุดหมายข้างต้นที่กล่าวไว้ทั้ง4ข้อนั้น ควรเริ่มตั้งแต่เด็กปฐมวัยเป็นพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการกำหนดทักษะชีวิตเป็นสมรรถนะที่สำคัญที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับการพัฒนา ปลูกฝัง และฝึกฝนให้มีทักษะชีวิตที่ครบถ้วนตั้งแต่ระดับปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยพบว่าในเสริมสร้างพัฒนาทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยนั้นควร เป็นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้ลงมือปฏิบัติกับวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นของจริง ได้ตรงตามขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนบทบาทครูและรูปแบบวิธีการสอนทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ดังนั้นงานวิจัยจึงได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี เพื่อนำข้อมูลจากครู และผู้เชี่ยวชาญ มาสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย โดยนำผลที่ได้ไปพัฒนาการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยตั้งแต่เริ่มต้นจึง

นับได้ว่าเป็นการหล่อหลอมพฤติกรรมที่ดีตั้งแต่เริ่มต้น การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์เป็นวิธีที่มีความต่อการพัฒนาทักษะชีวิตประจำวันอย่างมาก จะทำให้ผู้เรียนมองเห็นความเชื่อต่อการระหว่าง การเรียนรู้ประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน

การเตรียมความพร้อมทางการศึกษาในเด็กปฐมวัยจึงถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำพา ประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเด็กปฐมวัยถือว่าเป็นวัยของการเริ่มต้นการเรียนรู้ และการปลูกฝัง สิ่งดีงาม การปลูกฝังและเสริมสร้างทักษะชีวิตจึงควรจะเริ่มปลูกฝังและเสริมสร้างในวัยนี้ “ทักษะชีวิต” เป็นทักษะที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตในยุคปัจจุบันได้อย่างมีความสุขปลอดภัย ทักษะชีวิตเป็นความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการใช้ชีวิตประจำวัน เพื่อให้เรามีชีวิตอยู่รอดปลอดภัยและสามารถที่จะดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และยังเป็นความสามารถที่เราสามารถเรียนรู้ได้จากตนเองและผู้อื่น ทักษะชีวิตเป็นทักษะที่จำเป็นที่ควรเสริมสร้างและปลูกฝังตั้งแต่ช่วงเด็กปฐมวัย เนื่องจากเป็นช่วงที่เด็กเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุดและเป็น พื้นฐานที่สำคัญยิ่งเมื่อเด็กเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ (ดร.ณิ ทรรดา, 2555) การเสริมสร้างทักษะชีวิตตั้งแต่ เด็กปฐมวัยถือได้ว่าเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะช่วงวัยเด็กนั้นเป็นวัยแห่งการวางรากฐาน พัฒนาการทั้ง4ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย ทางด้านอารมณ์-จิตใจ ทางด้านสังคม และทางด้านสติปัญญา รวมไปถึงความสามารถและการเรียนรู้ต่างๆ ทักษะชีวิตที่สำคัญๆที่ผู้วิจัยได้จากการสำรวจได้แก่ ทักษะชีวิตด้านสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และทักษะชีวิตด้านการคิด ทักษะดังกล่าวเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญต่อการเสริมสร้างทักษะชีวิตที่ดีต่อตัวเด็ก ต่อสังคม และต่อ ประเทศชาติต่อไป ครูและผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมและเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึก การใช้ทักษะชีวิต การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีทักษะชีวิตที่เหมาะสมกับวัย ควรจัด กิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้เล่น ได้ลงมือปฏิบัติจริง และได้รับประสบการณ์ตรง เพราะจะทำให้เด็กได้มี โอกาสฝึกการใช้ทักษะชีวิตที่ประกอบด้วยทักษะชีวิตด้านสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ทักษะชีวิต ด้านอารมณ์และทักษะชีวิตด้านการคิด ในการแก้ปัญหาโดยตรง ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการ พัฒนาประเทศต้องตระหนัก และให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมทักษะชีวิตที่จำเป็นในเด็ก ปฐมวัย เพื่อเด็กจะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต พร้อมทั้งจะนำพาประเทศไทยไปสู่ความ เจริญ และสันติสุขต่อไป

เนื่องจากสภาพในปัจจุบันนี้มีข้อมูลข่าวสารมากมาย มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การสอน ให้เด็กคิดหรือมีทักษะด้านการคิดนั้นเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง และควรเร่งแก้ปัญหา เร่งปลูกฝังอย่าง เร่งด่วน ซึ่งปัญหาดังกล่าวที่กล่าวมาเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญที่มีผลต่อการ พัฒนาการคิดให้เกิดขึ้นกับเด็ก สิ่งที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยตรง ได้แก่ ครูผู้สอน วิธีการสอนและคุณภาพ(สุทธธาดา โชติประดิษฐ์, 2551) จุฬารัตน์ ประจงพันธ์(2546) ได้ กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ว่า เด็กปฐมวัยช่วงอายุ 3-6 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงระยะ

เริ่มแรกของการเตรียมความพร้อมทางด้านต่างๆก่อนที่จะเข้าไปสู่ระบบการศึกษาอย่างแท้จริง เด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สามารถซึมซับประสบการณ์รอบตัวและเรียนรู้สิ่งต่างๆได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นความสำคัญในการพัฒนาเด็กในวัยนี้จึงควรเน้นที่การเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กให้เป็นไปอย่างเต็มศักยภาพและสร้างสรรค์ โดยจัดการศึกษาแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้รับความประสบการณ์ตรงจากการทำกิจกรรมต่างๆรวมทั้งให้เด็กได้รับการดูแลเอาใจใส่ ให้ความรักความเข้าใจอย่างเหมาะสม จะเป็นการเตรียมความพร้อมในการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีประสิทธิภาพและเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคตได้ นอกจากนี้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย คือ การได้รับการฝึกฝนจากพ่อ แม่ ลำดับต่อมาก็คือ การได้เรียนรู้จากกัลยาณมิตรอื่นๆ เช่น ครู วิธีการสอน สื่อการเรียนรู้ (สุนทนา พรหมบุญ; และอรพรรณ พรสีมา. 2540) โดยเฉพาะเมื่อเด็กปฐมวัยได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองมีสื่อเป็นสิ่งประกอบการปฏิบัติ ถือว่าเป็น จุดเริ่มต้นของการเรียนรู้เพราะการลงมือกระทำกับสื่อที่หลากหลายสามารถช่วยให้เด็กปฐมวัยเจริญเติบโตและเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษาและสติปัญญาได้ (Rosser. 1998) ซึ่งผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญและคำนึงถึงขอบข่ายของกิจกรรมประจำวันการเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านและเน้นพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่างๆดังนี้ 1)ทักษะชีวิตด้านสังคม2)ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร3)ทักษะชีวิตด้านอารมณ์และ4)ทักษะชีวิตด้านการคิด ซึ่งกิจกรรมสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน

ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้นนี้ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี เพื่อเป็นต้นแบบในการนำผลที่ได้ไปพัฒนาการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยให้กับโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยตั้งแต่เริ่มต้นจึงนับได้ว่าเป็นการหล่อหลอมพฤติกรรมที่ดีตั้งแต่เริ่มต้น การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์เป็นวิธีที่มีความต่อการพัฒนาทักษะชีวิตประจำวันอย่างมาก จะทำให้ผู้เรียนมองเห็นความเชื่อต่อการระหว่างการเรียนรู้ประสบการณ์ในชีวิตประจำวันด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการพัฒนาวัยอนุบาลเป็นวัยที่เหมาะสมที่ส่งเสริมให้มีพัฒนาการที่ดีในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาการจัดกิจกรรมในทักษะชีวิต เนื่องจากเป็นการปลูกฝังให้เขาได้เรียนรู้การใช้ชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสมและสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

คำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี มีอะไรบ้าง
2. รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี ควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี
4. เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีขอบเขตการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ (Martinez) องค์ประกอบของทักษะชีวิต จากการรวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิตในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำไปหาระดับทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัด ปทุมธานี 4 ด้าน ได้แก่ 1. ทักษะชีวิตด้านสังคม 2. ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร 3. ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ 4. ทักษะชีวิตด้านการคิด

2. ขอบเขตด้านประชากร และผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

ประกอบด้วย

2.1 ประชากรในการศึกษาสภาพทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ครูผู้สอนเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 266 คน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาสภาพทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานีในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานีจำนวน 7 อำเภอซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือก โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ อำเภอธัญบุรี จำนวน 22 แห่ง โดยเป็นครูผู้สอนเด็กปฐมวัยในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 87 คน

2.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก ในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี แบ่งเป็น 2 กลุ่มได้แก่

2.2.1 ครูผู้สอนเด็กปฐมวัยใช้ในการศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตและ

สภาพทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

2.2.2 เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ใช้ในการทดลองรูปแบบ

2.3 กลุ่มตัวอย่าง ในการทดลองใช้รูปแบบเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี เด็กปฐมวัยในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนธัญวิทย์ จำนวน 20 คน

2.4 ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ในการปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

2.4.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก(Key Informants) ผู้ใช้ในการพัฒนารูปแบบ

2.4.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก(Key Informants)ผู้ใช้ในการประเมินความพึงพอใจ

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ขอบตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

4. ขอบเขตด้านพื้นที่

4.1 พื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนเอกชนในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 7 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอสสามโคก อำเภอคลองหลวง อำเภอหนองเสือ อำเภอลำลูกกา และอำเภอธัญบุรี

4.2 พื้นที่ทดลองใช้รูปแบบในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนธัญวิทย์ อำเภอธัญบุรี

5. ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการศึกษาเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2562- เดือนกุมภาพันธ์ 2565 รวมระยะเวลา 2 ปี 2 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม หมายถึง รูปแบบการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยผ่านการบูรณาการจากแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต (Life Skill) และแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) มาผนวกกันกับทฤษฎีการเรียนรู้เด็กปฐมวัย มาบูรณาการสร้างเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ PAAI ประกอบด้วย Planning คือเป็นขั้นตอนกระบวนการ

วางแผนความคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Activity คือ กำหนดกิจกรรม Action คือ เป็นขั้นตอนทำกิจกรรมและ Inferring คือ การประเมินพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล

ทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง พฤติกรรมหรือความสามารถตามวัยที่คาดหวังให้เกิดขึ้นเด็กปฐมวัย บนพื้นฐานพัฒนาการตามวัยหรือความสามารถตามธรรมชาติในแต่ละระดับอายุ โดยประกอบด้วยทักษะชีวิตทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

1. ทักษะชีวิตด้านสังคม ได้แก่ 1) เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ 2) เด็กสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และ 3) เด็กสามารถปฏิบัติตามสุขลักษณะได้ตามวัย

2. ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารคือ ได้แก่ 1) เด็กสามารถเขียนชื่อตนเองได้ 2) เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างถูกต้อง และ 3) เด็กพูดจาอ่อนหวาน พูดจาไม่หยาบคายกับผู้อื่น

3. ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ ได้แก่ 1) เด็กสามารถเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง 2) เด็กรู้ว่าตนเองรู้สึกอย่างไร และ 3) เด็กแสดงความพึงพอใจในความสามารถของตนเอง

4. ทักษะชีวิตด้านการคิด ได้แก่ 1) เด็กสามารถบอกความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆได้ 2) เด็กสามารถจัดกลุ่มประเภทของสิ่งต่างๆจากคุณลักษณะได้ และ 3) เด็กสามารถแก้ปัญหาต่างๆได้ด้วยตนเอง

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กชายและเด็กหญิงที่มีอายุอยู่ระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ของโรงเรียนเอกชน อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

โรงเรียนเอกชน หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดสอนในระดับอนุบาล 1 ถึงอนุบาล 3 และอนุบาล 1 ถึง ประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 และเขต 2 จังหวัดปทุมธานี โดยมีการจัดการศึกษาโดยภาคเอกชนและคณะ โดยใช้ทรัพยากรที่เป็นคน ทนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ เพื่อมุ่งหวังให้บริการด้านการศึกษาและมีรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลายตามความต้องการของผู้เรียน ซึ่งมีความแตกต่างกันมากทั้งในด้านคุณภาพ และมีการพัฒนาความหลากหลายรูปแบบให้มีความอิสระ มีการกำกับติดตามการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้องค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี และบริบทของปัญหาทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน
2. ทำให้ได้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี และนำไปใช้ในโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดอื่นๆ รวมถึงนำไปใช้พัฒนาครูผู้สอน และพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเพื่อศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี
3. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย
4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ
5. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดงานวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเด็กปฐมวัย

1.1 แนวคิดของนักปรัชญาการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดประสบการณ์ทางการศึกษาปฐมวัย เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยที่มีรากฐานมาจากแนวคิดของนักปรัชญา นักการศึกษา รวมไปถึงนักจิตวิทยาในแต่ละยุคสมัยที่มีผู้กล่าวถึงและเป็นที่ยอมรับรวมถึงการนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการศึกษาปฐมวัยในปัจจุบันมีหลากหลายแนวคิด แต่จะขอนำเสนอแนวคิดที่สำคัญดังนี้

จอห์น ล็อก (John Locke) ผู้ก่อตั้งปรัชญาการศึกษาสมัยใหม่ ทฤษฎีทางการศึกษาของจอห์น ล็อก มีรากฐานอยู่บนวิธีการทางวิทยาศาสตร์ การศึกษาจิตใจ และการเรียนรู้ จอห์น ล็อกมีความเชื่อว่า เด็กเปรียบเสมือนกับผ้าขาวสะอาด (clean slate) เด็กจะเติบโตเป็นบุคคลเช่นใดนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับจากพ่อแม่ สังคม การศึกษาและโลกรอบตัว จอห์น ล็อกเป็นนักการศึกษาชาวยุโรปในยุคแรกที่กำลังถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กและเชื่อว่า จุดมุ่งหมายของการศึกษาคือการพยายามทำให้มนุษย์เป็นผู้ที่มีเหตุผล กล่าวโดยสรุป บทบาทที่สำคัญของจอห์น ล็อก ด้านการศึกษา คือ การจัดการศึกษาโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก การอธิบายเหตุผลแก่เด็กในการเรียนรู้ และบทบาทของสิ่งแวดล้อมต่อการพัฒนาเด็ก

ฌอง ฌาค รุสโซ (Jean - Jacques Rousseau) มีความเชื่อว่า เด็กเกิดมาพร้อมกับแนวโน้มที่จะเป็นคนดี เด็กเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อม เด็กควรเติบโตไปตามธรรมชาติ แต่สังคมเป็นผู้ทำลายเด็กรุสโซมีชื่อเสียงมาจากงานเขียนที่ชื่อว่า “ เอมีล ” (Emile)

ซึ่งกล่าวถึงวิธีการเลี้ยงดูเด็กแบบธรรมชาติ รุสโซเสนอแนะว่า การศึกษาควรสะท้อนความดีงามตามธรรมชาติของเด็ก และบรรยากาศการเรียนการสอนควรยืดหยุ่นได้โดยคำนึงถึงความต้องการ และความสนใจของเด็กเป็นหลัก นอกจากนี้ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนเด็กเล็กควรเป็นรูปธรรมแนวคิดของรุสโซมีอิทธิพลต่อนักการศึกษาในยุคต่อมา เช่น เปสตาลอซซี ฟร็อบเอล และมอนเตสซอร์รี่

กล่าวโดยสรุป แนวคิดของรุสโซที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาระดับปฐมวัยในยุคปัจจุบัน ได้แก่ การส่งเสริมให้เด็กเล่นเสรี (free play) ซึ่งมาจากแนวคิดของรุสโซที่ว่า เด็กโดยธรรมชาติแล้วเป็นคนดี และมีความสามารถที่จะเลือกสิ่งที่คุณต้องการที่จะเรียนรู้การจัดการจัดสิ่งแวดล้อมที่มุ่งให้เสรีภาพแก่ผู้เรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนควบคุมตนเอง รวมตลอดถึงวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนควรเป็นรูปธรรม

โจฮันน์ ไฮน์ริค เปสตาลอซซี (Johann Heinrich Pestalozzi) เชื่อว่า การศึกษาธรรมชาติเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนการสอน เปสตาลอซซีมุ่งเน้นความคิดของการจัดหลักสูตรแบบบูรณาการ (integrated curriculum) ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม เปสตาลอซซีกล่าวว่า การจัดการศึกษาให้แก่เด็กควรรวมถึงการพัฒนาร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ เปสตาลอซซี มีแนวคิดจากรุสโซตรงที่มุ่งเน้นการสอนเด็กเป็นกลุ่มมากกว่าการสอนเด็กเป็นรายบุคคล

เฟรดเดอริค ฟร็อบเอล (Friedrich Froebel) เชื่อว่า เด็กเล็กๆเกิดมาพร้อมกับความรู้และทักษะที่สะสมอยู่ภายใน หน้าที่ที่สำคัญของครู คือ การพยายามดึงความสามารถที่มีอยู่ภายในของเด็กออกมา และช่วยให้เด็กตระหนักถึงความสามารถของตนเองหลักสูตรอนุบาลศึกษาของฟร็อบเอลประกอบด้วย ชุดของขวัญ (gifts) และชุดอาชีพ (occupations) ซึ่งออกแบบมาสำหรับการเรียนรู้โดยการสัมผัส ชุดของขวัญประกอบด้วย ไหมพรม ไม้บล็อก วัสดุจากธรรมชาติ รูปทรงเรขาคณิต ส่วนชุดประกอบอาชีพประกอบด้วย กิจกรรมต่างๆอันได้แก่ การปั้น การตัด การพับ การร้อยลูกปัด และการเย็บปัก นอกจากนี้กิจกรรมดนตรี ศิลปะและกิจกรรมนอกห้องเรียน เช่น การทำสวน การดูแลสัตว์ จะบูรณาการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกิจวัตรประจำวันของเด็กนอกเหนือจากการใช้ชุดของขวัญและชุดอาชีพแนวคิดในเรื่อง “การเล่น “ ของฟร็อบเอลแตกต่างจากแนวคิดในเรื่อง “การเล่น ” ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันฟร็อบเอลมองการเล่นว่าเป็นกระบวนการที่ครูเป็นผู้ชี้แนะ (teacher-directed) เป็นการเล่นเลียนแบบธรรมชาติ และเกิดขึ้นในหน่วยการเรียนรู้ที่ครูเป็นผู้กำหนด อย่างไรก็ตามฟร็อบเอลก็ยอมรับแนวคิดของการเล่นในรูปแบบที่เด็กเป็นผู้คิดค้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถและกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก

จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) เชื่อว่า เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การศึกษาควรมีความสัมพันธ์กับชีวิตปัจจุบันของเด็ก ดิวอี้เน้นความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคมในระบอบประชาธิปไตย การสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงความสนใจและความสามารถของเด็ก

หลักสูตรควรมีลักษณะที่ยืดหยุ่นได้ และสัมพันธ์กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันของเด็ก บทบาทครูคือผู้จัดเตรียมประสบการณ์ สภาพแวดล้อมให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้ หรือมีประสบการณ์ด้วยตนเอง เด็กควรมีเสรีภาพด้านความคิด การแสดงออก โดยครูจะป้อนผู้คอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม และวางแนวทางที่เหมาะสมแก่เด็กอย่างต่อเนื่องกันไป ดิวอี้ไม่เห็นด้วยกับบทบาทที่จะต้องให้นักเรียนเป็นฝ่ายรับ และครูจะต้องเป็นผู้สอนอยู่ตลอดเวลา

มาเรีย มอนเตสซอรี (Maria Montessori) เชื่อว่า งานใดๆ ก็ตามสามารถแบ่งเป็นลำดับขั้นย่อยๆได้และโดยอาศัยกระบวนการดังกล่าว เด็กสามารถเรียนรู้ที่จะกวาดพื้นและแต่งตัวได้ด้วยตนเอง หลักสูตรของมอนเตสซอรีจะให้ความสำคัญกับการศึกษาทางด้านสัมผัส(Education of the senses) เพราะถือว่าเป็นรากฐานของพัฒนาการทางสติปัญญา นอกจากนี้ มอนเตสซอรียังให้ความสำคัญกับสายสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน

ตารางที่ 1 สรุปแนวคิดของนักปรัชญาแต่ละยุคสมัยที่มีบทบาทต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในยุคปัจจุบัน

นักปรัชญา	ระยะเวลา	แนวคิดที่สำคัญทางการศึกษา
1.จอห์น ล็อก	ค.ศ. 1632 -1714	-การจัดการศึกษาโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก -การอธิบายเหตุผลแก่เด็กในการเรียนรู้ -บทบาทของสิ่งแวดล้อมต่อการพัฒนาเด็ก
2.ฌอง ฌาค รูสโซ	ค.ศ. 1712 -1778	-ส่งเสริมให้เด็กเล่นเสรี -การจัดสิ่งแวดล้อมที่มุ่งให้เสรีภาพแก่ผู้เรียน -ส่งเสริมให้ผู้เรียนควบคุมตนเอง -วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนควรเป็นรูปธรรม
3.โจฮันน์ ไฮน์ริค เปสตาลอสซี	ค.ศ. 1746 - 1827	-การจัดหลักสูตรแบบบูรณาการ -การจัดการศึกษาแก่เด็กควรรวมถึงพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา และ จริยธรรม -เด็กเรียนรู้ได้ดีที่สุดจากการค้นพบด้วยตนเอง(self - discovery)
4.เฟรดเดอริค ฟร็อบเอล	ค.ศ. 1782 -1852	-เน้นความสำคัญของการเล่นและการพัฒนาศักยภาพของตนเอง -ประดิษฐ์ของเล่นทางการศึกษาเป็นครั้งแรกโดยใช้ชื่อว่า”ชุดของขวัญ”
5.จอห์น ดิวอี้	ค.ศ. 1859 - 1952	-ชีวิตและการศึกษามีความสัมพันธ์กันอย่างแยกกันไม่ได้ -โรงเรียนควรมุ่งเน้นที่ธรรมชาติของเด็ก

นักปรัชญา	ระยะเวลา	แนวคิดที่สำคัญทางการศึกษา
		-การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง -ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน
6.มาเรีย มอนเตสซอรี	ค.ศ. 1870 - 1952	-พัฒนาอุปกรณ์ที่ใช้ฝึกประสาทสัมผัส และการจัดการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาการจัดการศึกษาปฐมวัยจะเห็นได้ว่า นักปรัชญาแต่ละยุคสมัยที่มีบทบาทต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในยุคปัจจุบันและมองเห็นความสำคัญในการให้การศึกษแก่เด็กปฐมวัยชี้ให้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของเด็ก และการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ควรมุ่งที่ตัวเด็ก โดยจัดให้สอดคล้องกับธรรมชาติและพัฒนาการ

ผู้วิจัยจึงนำมาประยุกต์ใช้เพื่อที่จะพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง พัฒนากิจกรรมสำหรับเด็ก การจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก กิจกรรมมีความหลากหลาย ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า

1.2 การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

ชีวิตมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย สิ่งที่ทำให้มนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาหนึ่งในนั้นคือ การเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้ส่งผลให้มนุษย์เกิดการเปลี่ยนแปลงข้อมูล ข่าวสารทัศนคติหรือทักษะ โดยปกติแล้วมนุษย์จะเรียนรู้ความคิดรวบยอดใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา เพื่อนำความรู้เหล่านั้นไปแก้ปัญหา หรือเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง (Lahey. 2003) เด็กปฐมวัยอายุ 5-6ปี จะมีความสนใจ อยากรู้อยากเห็นทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัว เด็กจึงถามโน่นถามนี่อยู่ตลอดเวลาจนมีคนตั้งสมญาว่า “วัยช่างซักถาม” การถามของเด็กเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการทางสติปัญญาทำให้เกิดการสร้างความรู้จนเข้าใจความหมายของสิ่งต่างๆ การที่เด็กได้ฝึก สัมผัส จินตนาการ ค้นคว้า ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้รับความสัมพันธ์ เช่น การได้ยินเสียง การเห็นภาพ การสัมผัสลักษณะต่างๆ การได้กลิ่นและรสชาติต่างๆ จนเกิดประสบการณ์เหล่านี้ซ้ำๆ ก็จะทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการซึมซับข้อมูลต่างๆจนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2545)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย คือ การได้รับการฝึกฝนจากพ่อ แม่ ลำดับต่อมา ก็คือ การได้เรียนรู้จากกัลยาณมิตรอื่นๆ เช่น ครู วิธีการสอน สื่อการเรียนรู้ (สุนทนา พรหมบุญ; และ อรพรรณ พรสีมา. 2540) โดยเฉพาะเมื่อเด็กปฐมวัยได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองมีสื่อเป็นสิ่งประกอบการปฏิบัติ ถือว่าเป็น จุดเริ่มต้นของการเรียนรู้เพราะการลงมือกระทำกับสื่อที่หลากหลาย

สามารถช่วยให้เด็กปฐมวัยเจริญเติบโตและเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษาและสติปัญญาได้ (Rosser, 1998)

สรุปได้ว่าเด็กปฐมวัยเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาผ่านกระบวนการฝึกฝน สัมผัส จินตนาการ ค้นคว้า ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจนเกิดประสบการณ์ซ้ำๆจะทำให้เด็กปฐมวัยเกิดความรู้ความเข้าใจ

1.3 พัฒนาการของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี

พัฒนาการที่สำคัญของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่เป็นพื้นฐานในการสร้างความรู้ประกอบไปด้วย พัฒนาการทางอารมณ์ – จิตใจ เด็กวัยนี้จะมีความอดทนอดกลั้นและควบคุมตนเองได้ดีมากขึ้น มีความร่าเริงแจ่มใส มีความมั่นใจในตนเอง ไว้วางใจผู้อื่น (Essa, 2003) ลักษณะทางอารมณ์-จิตใจของเด็กวัยนี้ว่า เด็กวัยนี้จะมีทั้งเพื่อนที่บางครั้งก็เป็นมิตรและบางครั้งก็ทะเลาะกันส่วนการเล่นเด็กจะเล่นกับเพศเดียวกันเป็นส่วนใหญ่โดยการเล่นมีทั้งที่เล่นด้วยกันเป็นกลุ่มและเล่นคนเดียวอย่างอิสระ ลักษณะเด่นของเด็กวัยนี้ก็คือ การชอบเล่าเรื่องต่างๆให้คุณครูฟังเป็นเพราะว่าเด็กต้องการให้คุณครูสนใจ ความคิดของเด็กวัยนี้ยังยึดติดอยู่กับตนเองซึ่งลักษณะเช่นนี้จะหายไปจนกว่าเด็กจะมีอายุประมาณ 7หรือ8ปี เด็กวัยนี้มีความสุขเมื่อเขาได้ดูแลหรือเล่นกับเด็กที่มีอายุน้อยกว่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กวัยนี้เริ่มจะเข้าใจความรู้สึกและความต้องการของคนอื่นๆ นัททอลล์ (Nuttall, 2009 ;อ้างใน อนุชา ภูมิสิทธิพร, 2558)ส่วนการแสดงออกทางความรู้สึกของตนเองต่อคนอื่นๆ เด็กวัยนี้จะเริ่มระมัดระวังมากขึ้นซึ่งเป็นผลมาจากการที่เด็กได้เล่นกับเพื่อนๆ หรือเล่นภายในกลุ่ม ทำให้เด็กได้เรียนรู้พฤติกรรมยอมรับและการต่อต้านได้เรียนรู้การเป็นผู้นำหรือผู้ตาม ได้เรียนรู้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น รู้จักเรียนรู้การให้และการรับ ชอบเล่นบทบาทสมมติและชอบเล่นเกมเป็นกลุ่ม (Youth Service American, 2009 ;อ้างในอนุชา ภูมิสิทธิพร, 2558) สามารถบอกคุณสมบัติของสิ่งของจากการเห็น เช่นสี รูปร่าง ขนาด รูปทรง ปริมาณ สั้น-ยาว สูง-ต่ำ การชิมรสชาติ เช่น รสหวาน เค็ม เปรี้ยว เผ็ด จืด การได้ยิน เช่น เสียงดัง เสียงเบา การได้กลิ่น เช่น หอมเหม็นฉุน ไม่มีกลิ่น การสัมผัส เช่น เรียบ ขรุขระ นุ่ม แข็ง เย็น ร้อน ได้ดีขึ้น สามารถเรียงลำดับเหตุการณ์ได้ แสดงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆได้ เช่น สิ่งที่อยู่ใกล้ ซ่อน-ซ่อน นก-รังนก สิ่งตรงข้ามกัน เล็ก-ใหญ่ สีดำ-สีขาว หาความสัมพันธ์ของสิ่งของที่เรียงกันอยู่ แล้วบอกสิ่งที่อยู่ลำดับถัดไป สามารถบอกสิ่งที่เป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันได้ รู้จักสนทนาโต้ตอบ แสดงความคิดเห็น เล่าเรื่องราว เช่น การเล่าเรื่องราวจากนิทาน ผลงาน ศิลปะ รูปภาพ เหตุการณ์ต่างๆ (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2545)

สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยในวัยนี้การส่งเสริมพัฒนาการทั้ง4ด้าน ถือเป็นพื้นฐานในการพัฒนาสิ่งสำคัญในการสร้างความรู้ ครูผู้สอนควรสังเกตความพร้อมของพัฒนาการเด็กและจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย

1.4 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้

การสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยนั้นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการสร้างการเรียนรู้ดังนี้ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2556)

ความพร้อมของพัฒนาการ เด็กจะสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดีจะต้องมีความพร้อม ความพร้อมของพัฒนาการจะบอกให้ผู้ใหญ่ทราบว่าทำไมจึงไม่ควรสอนเด็กปฐมวัยให้คัดเขียน แม้แต่อยู่ชั้นอนุบาล เหตุผลเพราะความสามารถของการเขียนต้องมาจากความพร้อม

ปฏิสัมพันธ์ การสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ครู และอุปกรณ์การศึกษา การได้สัมผัสและตอบสนองสร้างกระบวนการทางสมองในการคิด เพื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ทุกอย่างช่วยทำให้เรื่องหรือสาระที่เรียนเป็นรูปธรรมเกิดความเข้าใจได้ง่ายและเห็นจริง การได้เห็นของจริง การได้สัมผัส หยิบ จับ ดู ชิม หรือฟัง กระตุ้นการเรียนรู้ของเด็กมาก สื่อการเรียนรู้ทุกอย่างช่วยทำให้เรื่องหรือสาระที่เรียนเป็นรูปธรรมเกิดความเข้าใจได้ง่ายและเห็นจริง

สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ พืช หรือชุมชน ล้วนเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการศึกษาสำหรับเด็ก เด็กใช้เวลาเล่นอิสระในการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม

ผู้ปกครอง ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยมีส่วนทั้งการดูแลและการศึกษาแก่เด็กร่วมกับโรงเรียน ในฐานะผู้ให้ข้อมูลและผู้สนับสนุนการศึกษา การร่วมมือของผู้ปกครองอย่างจริงจังจะเกิดผลลัพธ์ในทางบวกกับเด็ก และช่วยให้การสร้างเสริมพัฒนาการเด็กเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่าการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องหลายอย่างรวมกัน เริ่มด้วยความพร้อมของพัฒนาการเด็ก ปฏิสัมพันธ์ การเปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ครู การได้สัมผัสเพื่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้เน้นการให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า สื่อต้องเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายและเห็นจริง จัดสิ่งแวดล้อมเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงความร่วมมือของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่จะช่วยให้การสร้างเสริมพัฒนาการเด็กเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

1.5 ทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัยเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ เด็กสามารถสังเกตและสะสมประสบการณ์เรียนรู้ด้วยตนเอง ถ้ามีวิธีการสอนที่ถูกต้องสอดคล้องกับวัยและวุฒิภาวะของเด็กด้วยแล้วเด็กจะเรียนรู้และพัฒนาสติปัญญาได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้จากการสัมผัส การเห็นตัวแบบ การชิมซับ ประสบการณ์โดยเฉพาะจากการทำงาน คือ การเล่นของเด็กนั่นเอง (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2545)

ทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยนั้นมีความสัมพันธ์โดยตรงกับพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งสติปัญญาของเด็กเริ่มพัฒนามาตั้งแต่แรกเกิด อันเป็นผลมาจากพัฒนาการทางระบบประสาทและประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากสภาพแวดล้อม เมื่อระบบประสาทของเด็กพัฒนาได้ดีขึ้น เด็กจะเริ่ม

เข้าใจกับสิ่งต่างๆที่อยู่รอบๆตนเอง เริ่มเข้าใจในประสบการณ์ที่ได้รับตลอดจนรู้จักให้ความหมายกับประสบการณ์ที่ได้รับจากประสาทสัมผัสของตนเอง

สรุปได้ว่าเด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้จากการสัมผัสผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ตา หู จมูก ลิ้น กายสัมผัส หูฟังเสียง จมูกดมกลิ่น ลิ้นชิมรส มือสัมผัส จับ รวมถึงการเห็นแบบ การชิมจับผ่านประสบการณ์ โดยเฉพาะการเล่นของเด็กปฐมวัย

1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการทบทวนหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้มีความสอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน เพื่อพัฒนาไปสู่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัย และแผนแม่บทกฎหมายต่างๆ มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้มีความเหมาะสมชัดเจนมากขึ้น ทั้งเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพเด็กและกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ทั้งนี้ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 จะสำเร็จตามเป้าหมายได้ก็ต่ออาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับชาติ ชุมชน และครอบครัว เล็งเห็นคุณค่าของการศึกษาปฐมวัย มีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดการศึกษา อย่างต่อเนื่องเป็นระบบ เพื่อสิทธิที่เด็กทุกคนจะได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูและการศึกษาที่มีคุณภาพ ดังนั้นสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ลงสู่การปฏิบัติเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กปฐมวัยพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก เป็นเสมือนหนึ่งแนวทางให้ผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจเด็ก สามารถอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคล ในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กพัฒนาจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจน

1.6.1. ความหมายและความสำคัญของการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย

เยาวภา เดชะคุปต์ (2542) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยว่า หมายถึง การจัดการ

ศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี การจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะแตกต่างออกไปจากการจัดการศึกษาในระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและพัฒนาการทางสมอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละแบบก็มีวิธีการและลักษณะในการจัดกิจกรรมที่จะช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยในรูปแบบที่ต่างกันไป

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2544) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาให้แก่เด็ก 6 ขวบแรกของชีวิต เป็นการจัดการศึกษาเพื่อการดูแลและสร้างเสริมเด็กให้พัฒนาเต็มศักยภาพ ด้วยการเรียนรู้ที่ถูกต้องชัดเจน ลักษณะการจัดการเรียนการสอนจึงมุ่งไปที่การพัฒนาเด็ก

ให้ตรงกับระดับพัฒนาการตามวัย และส่งเสริมพัฒนาการแบบองค์รวมให้ตรงกับความต้องการและความสนใจ สร้างความพร้อมให้เด็กเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

จุฬารณีย์ ประจักษ์พันธ์ (2546) สรุปความหมายและความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย นั้นถือว่า เด็กปฐมวัยช่วงอายุ 3-6 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงระยะเริ่มแรกของการเตรียมความพร้อมทางด้านต่างๆก่อนที่จะเข้าไปสู่ระบบการศึกษาอย่างแท้จริง เด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สามารถซึมซับประสบการณ์รอบตัวและเรียนรู้สิ่งต่างๆได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นความสำคัญในการพัฒนาเด็กในวัยนี้จึงควรเน้นที่การเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กให้เป็นไปอย่างเต็มศักยภาพและสร้างสรรค์ โดยจัดการศึกษาแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้รับความประทับใจตรงจากการทำกิจกรรมต่างๆรวมทั้งให้เด็กได้รับการดูแลเอาใจใส่ ให้ความรักความเข้าใจอย่างเหมาะสม จะเป็นการเตรียมความพร้อมในการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีประสิทธิภาพและเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคตได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2549) การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ให้กับนักเรียนและให้มีระเบียบวินัยในตนเอง มีความพร้อม มีความรับผิดชอบ รู้จักช่วยเหลือตนเอง และส่วนรวมตลอดจนการจัดกิจกรรมต่างๆทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนเพื่อให้เด็กมีความคิดในการสร้างสรรค์ในอนาคต

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี การจัดการศึกษามีลักษณะที่แตกต่างกันไปจากการจัดการศึกษาในระดับอื่น ๆ การจัดการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก ซึ่งรูปแบบและวิธีการสอนจะเป็นลักษณะการจัดกิจกรรม จัดประสบการณ์ ให้เด็กลงมือปฏิบัติ มุ่งไปที่การพัฒนาเด็กให้ตรงกับระดับพัฒนาการตามวัยและส่งเสริมพัฒนาการแบบองค์รวม ตรงกับความต้องการและความสนใจ สร้างความพร้อมให้เด็กปฐมวัยมีระเบียบวินัยในตนเอง มีความพร้อม มีความรับผิดชอบ รู้จักช่วยเหลือตนเองและส่วนรวมตลอดจนให้รู้จักคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กปฐมวัยเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต

1.6.2. องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย

ในปัจจุบันการจัดการศึกษาปฐมวัยมีรูปแบบที่แตกต่างกันมากมายทั้งนี้โดยขึ้นกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ปรัชญา ความเชื่อ รูปแบบวิธีการเรียนการสอน รวมตลอดถึงการจัดสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาปฐมวัยมีองค์ประกอบที่สำคัญร่วมกัน 3 ประการ (Gordon & Williams- Browne, 1995) คือ

1. อัตราส่วนของครูผู้สอน
2. ขนาดของชั้นเรียน
3. การศึกษา และประสบการณ์ของครู และผู้ดูแลเด็ก

สมาคมการอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย (National Association for the Education of Young Children หรือ NAEYC อ้างถึงใน Gordon & Williams-Browne, 1995) ได้กำหนดมาตรฐานการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพไว้ดังต่อไปนี้

1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ในชั้นเรียน การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพควรส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาความเข้าใจในตนเองและบุคคลรอบข้าง

2. หลักสูตร การเรียนการสอนควรส่งเสริมให้เด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติจริงในชั้นเรียน โดยผ่านการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสนใจ และประสบการณ์เดิมของเด็ก

3. การติดต่อสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง พ่อแม่ ผู้ปกครองถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากในชีวิตของเด็ก โรงเรียนจึงควรส่งเสริม และกระตุ้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

4. บุคลากรในสถานศึกษาปฐมวัยควรผ่านการอบรมเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก และการศึกษาปฐมวัย รวมตลอดถึงเป็นผู้ที่ตระหนักในความต้องการของเด็ก ทั้งนี้เนื่องจากคุณภาพและความสามารถของบุคลากรถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการตัดสินคุณภาพของสถานศึกษาปฐมวัย

5. การให้ความสำคัญกับโครงสร้างของระบบการบริหารบุคลากรในสถานศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันว่า ความต้องการและความสนใจของเด็กจะรวมตลอดถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่จะได้รับการตอบสนอง

6. การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับคุณภาพของการบริหารงาน การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพรวมถึงการติดต่อสื่อสารที่ดี การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ความมั่นคงทางเศรษฐกิจการเงิน รวมตลอดถึงการให้ความเอาใจใส่ต่อความต้องการ และการทำงานของบุคลากรในการปกครอง

7. การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียน การจัดสิ่งแวดล้อมควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็กในกิจวัตรประจำวันและปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่

8. การดูแลสุขภาพ ความปลอดภัยของเด็กและผู้ใหญ่ การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพจำเป็นต้องคำนึงถึงการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บและอุบัติเหตุอันอาจเกิดขึ้น รวมตลอดถึงให้ความรู้แก่เด็กเกี่ยวกับความปลอดภัย และการดูแลสุขภาพของตนเอง

9. โภชนาการที่ดี การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพควรคำนึงถึงหลักโภชนาการที่ดี กล่าวคือ เด็กจำเป็นต้องรับสารอาหารที่พอเพียงและมีคุณค่า รวมตลอดถึงมีสุขนิสัยในการรับประทานอาหารที่ดี

10. การประเมินผลที่เป็นระบบและมีความต่อเนื่องการประเมินผลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัย การประเมินผลควรมุ่งเน้นที่ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัยในการตอบสนองความต้องการของเด็กและผู้ปกครอง

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยมี 3 ประการ คือ เด็ก พ่อ แม่ และครู การจัดการศึกษามุ่งพัฒนาเด็กโดยยึดความเสมอภาคทางโอกาส การพัฒนาศักยภาพของเด็กและความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.6.3. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 5-6 ปี

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 5-6 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรม เลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละคน

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 5-6 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยเต็มตามศักยภาพและมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป จึงกำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับเด็กเมื่อจบการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี
2. สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
3. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
4. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กอายุ 5-6 ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ไม่จัดเป็นรายวิชา โดยมีหลักการจัดประสบการณ์ แนวทางการจัดประสบการณ์ และการจัดกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

1. หลักการจัดประสบการณ์

1.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้้อย่างหลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวม
อย่างสมดุลและต่อเนื่อง

1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และ พัฒนาการของเด็ก

1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่ง ของการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง

1.5 ให้พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2. แนวทางการจัดประสบการณ์

2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมอง ที่เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็ก เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหา ด้วยตนเอง

2.3 จัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะ และสาระ การเรียนรู้

2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้คิดริเริ่ม วางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำ และเสนอ ความคิดโดยผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือใน ลักษณะต่าง ๆ กัน

2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก สอดคล้องกับบริบท สังคม และวัฒนธรรมแวดล้อมเด็ก

2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตาม แนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และการมีวินัย ให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นใน สภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

2.9 จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของ เด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

2.10 จัดประสบการณ์โดยให้พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วม ทั้งการวางแผน การสนับสนุน สื่อ แหล่งเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

3. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 5-6 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์ทราบว่า แต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร ทั้งนี้การจัดกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน การจัดกิจกรรมประจำวัน มีหลักการจัดกิจกรรมและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

3.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

3.1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน แต่ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น วัย 5-6 ปี มีความสนใจประมาณ 15 -20 นาที

3.1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

3.1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักเลือกตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40 – 60 นาที

3.1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

3.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน สามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน ดังต่อไปนี้

3.2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นการพัฒนาความแข็งแรง การทรงตัว การยืดหยุ่น ความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่างๆ และจังหวะการเคลื่อนไหวในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม ปีนป่ายอิสระ เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

3.2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เป็นการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อมือ-นิ้วมือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาได้อย่างคล่องแคล่ว โดยจัดกิจกรรมให้เด็ก

ได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมการศึกษา ฝึกการช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อม และใช้วัสดุอุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว

3.2.3 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เป็นการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาท และปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ โดยจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่น ให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง

3.2.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เป็นการพัฒนาให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งระมัดระวังอันตรายจากคนแปลกหน้า ให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกา ข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่ เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

3.2.5 การพัฒนาการคิด เป็นการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา คิดรวบยอด และคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ สืบเสาะหาความรู้ สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมา พูดคุยกับเด็ก ศึกษานอกสถานที่ เล่นเกมการศึกษา ฝึกแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกออกแบบและสร้างชิ้นงานและทำกิจกรรมทั้งเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่

3.2.6 การพัฒนาภาษา เป็นการพัฒนาให้เด็กใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ โดยสามารถตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัยใคร่รู้ จัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กได้กล้าแสดงออกในการฟัง พูด อ่าน เขียน มีนิสัยรักการอ่าน และบุคคลแวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

3.2.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ โดยจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดนตรี การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างอิสระ เล่นบทบาทสมมติ เล่นน้ำเล่นทราย เล่นบล็อก และเล่นก่อสร้าง

3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะทางธรรมชาติของแต่ละวัย เพื่อเสริมสร้างให้เด็กมีความเจริญเติบโตและบรรลุงานตามขั้นพัฒนาการ

ในระดับอนุบาล ช่วงอายุระหว่าง 5-6 ปี อยู่ในช่วงวัยเด็กตอนต้นที่ต่อเนื่องจากวัยทารก เป็นวัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งกับชีวิต เนื่องจากเป็นครั้งแรกของการก้าวออกจากครอบครัวเข้าสู่สังคมมนุษย์ และในปัจจุบันสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปทำให้ครอบครัวมีขนาดเล็กลง ผู้ปกครองที่อยู่ในวัยทำงานนิยมส่งบุตรหลานของตนเองเข้าเรียนในชั้นเด็กเล็กเด็กเล็กหรือชั้นปฐมวัย เด็กวัยนี้ต้องการการวางรากฐานด้านการเรียนรู้ การมีเหตุผล การเชื่อมั่นในตนเอง การสร้างบุคลิกภาพที่ดี พฤติกรรมของเด็กวัยนี้จะเริ่มทำกิจกรรมต่างๆด้วยตนเองมากขึ้น สามารถที่จะใช้ภาษาในการสื่อสารกับผู้อื่นให้เข้าใจมากขึ้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจกับธรรมชาติของเด็กวัยนี้ เพื่อให้สามารถวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเด็ก เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการด้านต่างๆดังนี้

3.3.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านร่างกาย

เด็กวัยนี้มีความก้าวหน้าอย่างมากในด้านกล้ามเนื้อและประสาทสัมผัส จึงถือว่าเป็นระยะเหมาะที่สุดในการฝึกทักษะกล้ามเนื้อและระบบประสาทที่ควบคุมการเคลื่อนไหว เพราะงานตามขั้นพัฒนาการของวัยนี้คือ การที่เด็กสามารถควบคุมอวัยวะเคลื่อนไหวทุกอย่างหยาบและประณีตได้บ้าง ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะทางธรรมชาติทางร่างกายของเด็ก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) ควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้มีโอกาสวิ่ง กระโดด ปีนป่ายให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ในสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและอยู่ในความดูแลของครู ควรแนะนำการเคลื่อนไหวที่ปลอดภัย
- 2) ควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้ฝึกทักษะของกล้ามเนื้อส่วนต่างๆทั้งกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก เช่น การฝึกใส่เสื้อ ถอดเสื้อ ตัดกระดาษ ปลูกกระดาษ ผูกเชือกกรองเท้า ทำกิจกรรมร้อยลูกปัด ตัดและแปะกระดาษ รวมไปถึงการฝึกให้เด็กเรียนรู้กิจกรรมในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นการช่วยตอบสนองพัฒนาการด้านความสนใจของเด็กและช่วยเตรียมความพร้อมสำหรับพัฒนาการในขั้นต่อไป
- 3) ควรมีการสังเกตความถนัดในการใช้มือของเด็ก ให้โอกาสเด็กเลือกใช้มือข้างที่ถนัดไม่ควรบังคับหรือฝืนความถนัดในการใช้มือของเด็กเพราะการที่ฝืนความถนัดตามธรรมชาติ อาจสร้างความเครียด ความสับสนทางจิตใจและอาจส่งผลถึงการปรับตัวและพัฒนาการด้านต่อไป
- 4) สร้างสุขนิสัยที่ดีแนะนำและฝึกทักษะการรักษาความสะอาดของร่างกาย การดูแลสุขภาพอนามัยส่วนบุคคล เช่น การล้างมือก่อนรับประทานอาหาร การล้างหน้าเมื่อตื่นนอน การรักษาอุปกรณ์เครื่องใช้ของตนเองให้มีความสะอาด
- 5) สร้างสุขนิสัยในการขับถ่าย ทั้งนี้ควรฝึกฝนให้ขับถ่ายเป็นเวลา สม่ำเสมอ เช่น ฝึกให้เด็กสามารถล้างทำความสะอาดทุกครั้งหลังอุจจาระเสร็จด้วยตนเอง

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กในวัยนี้ จะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการของกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก ในช่วงวัยเด็กตอนต้นเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการฝึกทักษะต่างๆในการใช้กล้ามเนื้อให้มีความแข็งแรง และเตรียมพร้อมที่จะได้เรียนรู้สิ่งต่างๆสำหรับพัฒนาการในขั้นต่อไป

3.3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านอารมณ์

1) เด็กปฐมวัยจะมีการแสดงอารมณ์อย่างเปิดเผย ครูไม่ควรตำหนิว่าเด็กไม่ดี แต่ควรระบุพฤติกรรมที่เป็นปัญหาพร้อมกับฝึกทักษะการพูดบอกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม เช่น ขอเล่นด้วยนะคะ/ครับ และผลัดกันเล่นแทนที่จะแย่งจากมือเพื่อน ฝึกทักษะการรอคอยได้ด้วย

2) สร้างความรู้สึกอบอุ่นและหลีกเลี่ยงการพูดที่จะทำให้กระทบกระเทือนต่อใจเด็ก เช่น ทำไมหนูชนแบบนี้ ครูไม่รักหนูแล้ว เป็นต้น การตำหนิ ดูว่า จะก่อให้เกิดความรู้สึกผิด ส่งผลให้เด็กขาดความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเองและไม่อยากแสดงความคิดเห็นอีกต่อไป ซึ่งจะส่งผลเสียต่อพัฒนาการด้านอื่นต่อไป

3) ขณะที่เด็กอยู่ที่โรงเรียนครูควรให้ความรักความสนใจเด็กๆทุกคนเท่าเทียมกันอย่างสม่ำเสมอ ต่อเมื่อเด็กๆมีความขัดแย้งกัน ครูควรตัดสินอย่างยุติธรรม

4) ควรให้ความชื่นชมแก่เด็ก เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีความหมายควรระวังเรื่องการแสดงความชื่นชมกับเด็กแต่ละคนอย่างทั่วถึง

5) ควรให้ความสนใจ ชมเชย หรือแรงเสริมเมื่อเด็กสามารถควบคุมการแสดงอารมณ์อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านอารมณ์ครูควรเข้าใจความรู้สึกของเด็กแต่ละคน การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมต่างๆจะส่งผลให้เด็กเกิดความอบอุ่น ปลอดภัย หากครูผู้สอนมีอารมณ์หงุดหงิด ฉุนเฉียว ต่ำว่าเด็กโดยไม่มีเหตุผลจะส่งผลให้เด็กมีสุขภาพจิตเสื่อม เด็กจะกลัวและเกลียดครู เกลียดกิจกรรมหรือวิชานั้น ไม่อยากเรียน ไม่อยากร่วมกิจกรรม ส่งผลให้เด็กกลายเป็นเด็กเกรงต่อไปในที่สุด

3.3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านสังคม

1) จัดกิจกรรมการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี ให้เด็กเกิดความอบอุ่นใจ เด็กต้องการความรักและการยอมรับเช่นที่เคยได้รับจากพ่อแม่ เด็กจะออกจากบ้านมาโรงเรียนด้วยความเต็มใจ มีความอบอุ่นและมีความสุข

2) จัดกิจกรรมที่ปลูกฝังมโนธรรม เช่น การเล่านิทาน แสดงบทบาทสมมุติ การแสดงละคร เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจกฎเกณฑ์ ข้อตกลง ส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม ในการแบ่งปัน การเข้าใจผู้อื่น การนึกถึงใจเขาใจเรา เมื่อเกิดความ

ขัดแย้งครูควรแยกเด็กออกจากกันและเปลี่ยนกิจกรรมเบี่ยงเบนความสนใจ เพียงไม่นานเด็กจะลืมความขัดแย้ง การเล่นเป็นการฝึกทักษะมารยาททางสังคมและการปรับตัว

3) ครูควรเป็นแบบอย่างหรือตัวแบบที่ดี ที่จะทำให้เด็กเกิดพัฒนาการด้านจริยธรรม ไม่ควรปล่อยปละละเลยหรือเข้มงวดเกินไป ไม่เช่นนั้นจะส่งผลให้เด็กกลายเป็นคนที่ให้อภัยผู้อื่นยาก การเป็นแบบอย่างจึงสำคัญยิ่งกว่าการสอนแต่เพียงอย่างเดียว

4) จัดกิจกรรมทางสังคม ฝึกทักษะต่างๆเช่น การรับฟังผู้อื่น ยกย่อง ชมเชย การพูดสุภาพเรียบร้อยมีหางเสียง การแบ่งปัน การเล่นด้วยกัน พฤติกรรมของเด็กที่ได้รับรางวัลเป็นตัวแบบให้เด็กคนอื่นสามารถเรียนรู้และสามารถนำไปเป็นบรรทัดฐานในชีวิตต่อไป

5) จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกัน ได้เรียนรู้การปรับตัวอย่างอิสระในขอบเขตที่ปลอดภัยไม่เป็นอันตราย การเล่นสนุกสนาน ฝึกทักษะการปรับตัวกับระเบียบสังคมในโอกาสต่อไป

6) เด็กวัยนี้มีความอยากรู้อยากเห็น เด็กวัยนี้ใช้คำถามเพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างตนเองกับคนรอบข้างมากกว่าต้องการทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ครูผู้สอนไม่ควรแสดงความรำคาญหรือกล่าวคำตำหนิ เพราะความอยากรู้อยากเห็นของเด็กเป็นพื้นฐานของการแสวงหาความรู้และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

3.3.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านสติปัญญา

เด็กวัย 5-6ปี มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว ชอบซักถาม ชูกชนแสวงหาความรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว ครูควรสังเกตและนำลักษณะเด่นของเด็กวัยนี้มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดประโยชน์ต่อพัฒนาการให้มากที่สุด

1) จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านความคิด ความเข้าใจ เช่น กิจกรรมอะไรเอ่ย / ปริศนาคำทาย ให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิด จินตนาการ แม้ว่าเด็กในบางครั้งอาจสร้างจินตนาการเกินจริง ก็ไม่ควรไปตัดบทหรือแสดงความรำคาญซึ่งอาจไปบั่นทอนพัฒนาการทางด้านความคิด เซวาร์ปัญญา ของเด็ก

2) จัดกิจกรรมที่让孩子ใช้ประสาทสัมผัสเพื่อการเรียนรู้ รู้จักการสังเกตและใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา ฝึกการเล่าเรื่องที่เป็นกิจวัตร หรือเหตุการณ์ประทับใจเพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการสื่อสาร ฝึกการฟังและรับรู้ความคิดของผู้อื่นที่อาจแตกต่างจากตนเอง

3) จัดกิจกรรมเล่านิทานที่ส่งเสริมคุณธรรม จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ขณะเดียวกันก็ยังช่วยกระตุ้นพัฒนาการทางด้านความคิดเข้าสู่พัฒนาการในขั้นของความคิดที่มีเหตุผล ครูควรมีการอธิบายด้วยเหตุผลง่ายๆพร้อมบอกแนวทางการปฏิบัติที่มีความเหมาะสมหากเด็กแย่งของเล่นกัน

4) จัดกิจกรรมที่หลากหลายตอบสนองความสนใจของนักเรียน จัดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ เปิดโอกาสให้เด็กวัยนี้มีโอกาสค้นคว้าหาความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงการได้สำรวจสิ่งต่างๆ

5) ใช้สื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ชัดเจน สามารถจับต้องได้ เป็นรูปธรรม ง่ายต่อการรับรู้และทำให้เด็กเกิดความสนใจ เพราะความสุขจากการเรียนเป็นการเสริมแรงที่ดีที่สุดวิธีหนึ่ง

6) จัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงช่วงความสนใจของเด็ก แต่กิจกรรมไม่ควรนานเกินครึ่งชั่วโมง ให้ความสำคัญกับเด็กด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

7) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการสร้างเสริมสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็ก และเพื่อนร่วมวัยด้วยกัน ให้เด็กเรียนรู้จากการทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันของผู้ใหญ่

หนังสือพิมพ์โพสต์ ทูเดย์ (2546) ได้รายงานที่ วิไลพรรณ มณีจักร ภาควิชากิจกรรมบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และจิระ ยานสาร สำนักงานประถมศึกษา อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ทำการศึกษา ความพร้อมในการเขียนหนังสือของเด็กอนุบาลอายุ 4-6 ปี จำนวน 586 คน โดยพบว่า ความพร้อมในการเขียนของเด็กจะเพิ่มขึ้นตามอายุ เด็กที่มีอายุระหว่าง 4 ปี ถึง 4ปี6เดือนมีความพร้อมน้อยมาก แต่จะมีความพร้อมในการเขียนมากคือร้อยละ 74.1 เมื่ออายุ 5 ปี 6เดือนถึง 6ปี อาจกล่าวได้ว่าอายุเฉลี่ยของเด็กที่พร้อมจะเขียนหนังสือคือ 5 ปี 3เดือน เนื่องจากทักษะการใช้มือต้องอาศัยการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและการทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ การวางแผนการเคลื่อนไหว การรับรู้ ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของโฆเซกกระทรวงสาธารณสุข นางนิตยา จันทร์เรืองมหาผล ที่กล่าวว่า ”พ่อแม่หรือครูควรตระหนักว่า เด็กส่วนใหญ่ในช่วงอายุ 4-5 ปี ยังขาดความพร้อมในการเขียนหนังสือและไม่ควรเร่งรัดให้เด็กหัดเขียน เพราะจะเป็นผลเสียกับสุขภาพจิตของเด็ก และการเขียนอย่างมาก เนื่องจากทำให้พัฒนาการการเขียนช้า ตัวหนังสืออ่านยาก ไม่สวยงาม เปื้อน ไม่ชอบการเขียนหนังสือ ที่สำคัญจะทำให้เด็กขาดความภาคภูมิใจในตัวเองและรู้สึกคับข้องใจที่ไม่สามารถเขียนได้”

สรุปได้ว่า ผู้ที่จัดการศึกษาหรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยควรมีการจัดให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข คำนึงถึงความสนใจของเด็ก ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ฝึกการสังเกตและเกิดการเรียนรู้จากการลงมือกระทำสิ่งต่างๆจากประสบการณ์ตรง เพื่อให้เกิดทักษะต่างๆตามมา การที่ผู้ใหญ่ไปบังคับให้เด็กอ่านเขียนวันละหลายชั่วโมงจะทำให้เด็กกลายเป็นคนที่คาดหวังให้ตัวเองประสบความสำเร็จ กลายเป็นคนที่ไร้ความสุข และหากไม่เป็นไปตามที่คาดหวังเด็กจะเกิดความคับข้องใจ มีผลกระทบต่อการพัฒนาการด้านอื่นๆต่อไปในระยะยาว

3.4 การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 5-6 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการเด็ก ต้องนำมาจัดทำสารนิทัศน์ หรือจัดทำข้อมูลหลักฐานหรือเอกสารอย่างเป็นระบบ ด้วยการรวบรวมผลงานสำหรับเด็กเป็นรายบุคคลที่สามารถบอกเรื่องราวหรือประสบการณ์ที่เด็กได้รับว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ทั้งนี้ ให้นำข้อมูลผลการประเมินพัฒนาการเด็กมาพิจารณาปรับปรุง วางแผนการจัดกิจกรรม และส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง การประเมินพัฒนาการควรมีหลักการ ดังนี้

- 1.วางแผนการประเมินพัฒนาการอย่างเป็นระบบ
- 2.ประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน
- 3.ประเมินพัฒนาการเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องตลอดปี
- 4.ประเมินพัฒนาการตามสภาพจริงจากกิจกรรมประจำวัน ด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย

ไม่ควรใช้แบบทดสอบ

- 5.สรุปผลการประเมิน จัดทำข้อมูลและนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาเด็ก

สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ 5-6 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนากับเด็ก การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยเรียนรู้ผ่านการเล่นโดยการจัดกิจกรรมให้หลากหลาย บูรณาการผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า และความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีมีโอกาสลงมือกระทำ เคลื่อนไหว สำรวจ สังเกต ทดลอง เล่น สืบค้น คิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง กิจกรรมเหมาะสมกับวัย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553) ได้กำหนดขอบข่ายของการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

สำหรับเด็กอายุ 5-6 ปี

1. การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหวและความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี ฯลฯ

2. การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่น สัมผัส เล่นเกมต่อ

ภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อม ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร ฟูกัน ดินเหนียว ฯลฯ

3. การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

4. การพัฒนาสังคมวินัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

5. การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทดลอง ศึกษา นอกสถานที่ ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

6. การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กมีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลาย ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านและบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

7. การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้ความเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างอิสระตามความริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่างๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรงต่างๆ ฯลฯ

สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยเรียนรู้ผ่านการเล่นโดยการจัดกิจกรรมให้หลากหลาย บูรณาการผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า และความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีมีโอกาสลงมือกระทำ เคลื่อนไหว สำรวจ สังเกต ทดลอง เล่น สืบค้น คิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง กิจกรรมเหมาะสมกับวัย ซึ่งการพัฒนาการแต่ละวัยจะเกิดขึ้นตามวัยมาก

น้อยแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู และประสบการณ์ที่เด็กได้รับ ครูผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กปฐมวัยในช่วงอายุดังกล่าวเพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ในขณะที่เดียวกันครูจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปใช้พัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพ

1.7 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

มีนักจิตวิทยาหลายท่านที่ได้ทำการศึกษาและค้นพบทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ดังนี้ เช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก (Piaget's Theory of Intellectual Development) ทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมของ เลฟ ไวโกตสกี (Lev Vygotsky) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ เจโรม บรูเนอร์ (Jerome Bruner) ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) ของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ บรูเนอร์ (Bruner) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ โรเบิร์ต แบนดูรา (Robert Bandura Social Learning Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขของ สกินเนอร์ (B.F. Skinner) และแนวคิดทฤษฎีของ มาเรีย มอนเตสซอรี (Maria Montessori)

1.7.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget's Theory of Intellectual Development)

เพียเจต์ (Piaget) เชื่อว่า ขณะที่เด็กเจริญเติบโตเด็กจะมีพัฒนาการทางสมองและมีความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว เด็กจะกระตือรือร้นที่จะสัมพันธ์กับโลกภายนอกและได้ความรู้จากการกระทำของตนเอง ซึ่งความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้นี้ติดตัวมาแต่กำเนิดจึงเรียกแนวคิดอีกชื่อหนึ่งว่า Genetic Epistemology (สิริอร วิชชาวุธ.2554 ; อ้างอิงจาก Piaget,1969. Science of Education and the Psychology of the Child.n.d.) โด ยองค์ประกอบที่มีส่วนเสริมสร้างพัฒนาการทางสติปัญญา มี 4 องค์ประกอบ คือ (สุรางค์ โค้วตระกูล. 2554)

1. วุฒิภาวะ เป็นสภาพร่างกายที่มีความพร้อมต่อการพัฒนาทางสติปัญญา ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรจัดประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน

2. ประสบการณ์ ทุกครั้งที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมก็จะเกิดประสบการณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประสบการณ์ คือ ประสบการณ์ที่เนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ และประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการคิดหาเหตุผลทางตรรกศาสตร์ซึ่งมีความสำคัญในการแก้ปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะทางวิทยาศาสตร์

3. การถ่ายทอดความรู้ทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลรอบข้างถ่ายทอดความรู้แก่เด็ก โดยผ่านกระบวนการดูซึมประสบการณ์และกระบวนการปรับโครงสร้างทางสติปัญญา

4. กระบวนการพัฒนาความสมดุลหรือการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง(self regulation)ซึ่งอยู่ในตัวของแต่ละบุคคล เพื่อจะปรับความสมดุลของพัฒนาการเขาวัดปัญญาขึ้นต่อไปอีกขั้นหนึ่งซึ่งสูงกว่า โดยใช้กระบวนการดูซึมประสบการณ์และการปรับโครงสร้างทางปัญญา

พัฒนาการทางสติปัญญาแบ่งออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้

1) ขั้นการใช้ประสาทสัมผัส (Sensorimotor Stage) ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ปี เด็กเรียนรู้จากการลองผิดลองถูกโดยเริ่มจากการตอบสนอง (rely) สะท้อน (reflex) และปรับตัวเด็กให้เข้ากับโลกแวดล้อมรอบตัวเด็ก พฤติกรรมของเด็กวัยนี้ขึ้นอยู่กับสัมผัสเคลื่อนไหวเป็นส่วนใหญ่ เช่น การไขว่คว้า การเคลื่อนไหว การมอง การพูด ในวัยนี้เด็กแสดงให้เห็นว่ามีสติปัญญาด้วยการกระทำ เด็กสามารถแก้ปัญหาได้แม้จะไม่สามารถอธิบายด้วยคำพูด เด็กจะต้องมีโอกาสที่จะปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยตนเองซึ่งถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดในขณะนี้ ความคิดความเข้าใจของเด็กจะก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เช่น สามารถประสานงานระหว่างกล้ามเนื้อและสายตาเด็กในวัยนี้มักจะทำอะไรๆบ่อยๆเป็นการเลียนแบบ เมื่อสิ้นสุดระยะนี้เด็กจะมีการแสดงออกของพฤติกรรมอย่างมีจุดหมายและสามารถแก้ปัญหาโดยการเปลี่ยนวิธีการต่างๆเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ แต่การคิดของเด็กวัยนี้ส่วนใหญ่ยังคงอยู่เฉพาะสิ่งที่สามารถสัมผัสได้เท่านั้น

2) ขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ (Pre-operation Stage) ขั้นนี้เริ่มต้นตั้งแต่อายุ 2-7 ปีเด็กยังไม่สามารถสร้างมโนคติที่เป็นนามธรรมได้ ยังต้องอาศัยสิ่งที่เป็นรูปธรรมในการเรียนรู้ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่างๆรอบตัว แต่เริ่มรู้จักคิดมากขึ้น การเรียนรู้จากประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหวจะค่อยๆลดลง เป็นขั้นที่เด็กเรียนรู้ภาษาพูด เข้าใจทำทางที่ใช้สื่อสารความหมายการเรียนรู้สิ่งต่างๆได้ดีขึ้น ในขั้นนี้เด็กจะเริ่มใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งของ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ขั้นย่อย คือ

2.1) ขั้นก่อนความคิดรวบยอด (Preconceptual Thought) เป็นขั้นพัฒนาการของเด็กอายุ 2-4 ปี เด็กในวัยนี้มีความคิดรวบยอด (Concept) ในเรื่องต่างๆแล้ว เพียงแต่ยังไม่สมบูรณ์หรือมากกว่ามาเป็นเหตุผลเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน แต่เด็กยังคงยึดตนเองเป็นศูนย์กลางความคิด เด็กสามารถใช้ภาษาและเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ความคิดความเข้าใจของเด็กในวัยนี้ขึ้นอยู่กับการรับรู้เป็นส่วนใหญ่

2.2) ขั้นการคิดแบบสัญชาตญาณ (Intuitive) เป็นขั้นพัฒนาการของเด็กอายุ 4-7 ปี ในขั้นนี้เด็กจะเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆรอบตัวดีขึ้น รู้จักแยกประเภทของชิ้นส่วนวัตถุ เข้าใจความหมายของจำนวนเลข เริ่มมีพัฒนาการเกี่ยวกับการอนุรักษ์แต่ไม่แจ่มชัด สามารถแก้ปัญหาได้โดยมาคิดเตรียมการล่วงหน้าไว้ก่อน รู้จักใช้ความรู้ในสิ่งหนึ่งไปอธิบายหรือแก้ปัญหาอีกสิ่ง

หนึ่งและสามารถใช้เหตุผลต่างๆไปมาสรุปการแก้ปัญหา การคิดของเด็กก็มีเหตุผลขึ้น แต่การคิดจะออกมาในสิ่งที่เขารับรู้หรือสัมผัสจากภายนอก

พัฒนาการแต่ละขั้นจะพัฒนาการคิดของเด็กให้ก้าวเข้าสู่พัฒนาการที่ซับซ้อนขึ้น โดยอาศัยกระบวนการต่างๆประกอบด้วย การซึมซับประสบการณ์(Assimilation) การปรับขยายโครงสร้าง(Accommodation) และ การทำให้สมดุล (Equilibration) พัฒนาการทางสติปัญญาเป็นผลเนื่องมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสิ่งแวดล้อม โดยเด็กจะพยายามปรับตัวโดยใช้กระบวนการซึมซับ (Assimilation) ความรู้หรือความคิดใหม่เข้าไปเชื่อมโยงกับความรู้หรือความคิดเดิม ซึ่งหากไม่สามารถเชื่อมโยงกันได้เด็กจะเกิดภาวะไม่สมดุลขึ้น (Disequilibrium) และเด็กจะพยายามใช้กระบวนการปรับขยายโครงสร้าง(Accommodation) ในการปรับความรู้หรือความคิดใหม่กับความรู้หรือความคิดเดิมให้เข้ากันกลายเป็นภาวะสมดุล (Equilibration) เกิดเป็นโครงสร้างทางสติปัญญาใหม่ (Schemata) ของเด็กขึ้น ซึ่งในกระบวนการนี้จะพัฒนาไปตามวัยของเด็ก โดยประสบการณ์สำคัญที่เด็กควรได้รับการส่งเสริมมีดังนี้

1. ขั้นความรู้แตกต่าง (Absolute Differences) เด็กเริ่มรับรู้ในความแตกต่างของสิ่งที่มองเห็น
2. ขั้นรู้สิ่งตรงกันข้าม (Opposition) ขั้นนี้เด็กรู้ว่าของต่างๆมีลักษณะตรงกันข้ามเป็น 2 ด้าน เช่น มี-ไม่มี หรือ เล็ก-ใหญ่
3. ขั้นรู้หลายระดับ (Discrete Degree) เด็กเริ่มรู้จักคิดสิ่งเกี่ยวกับลักษณะที่อยู่ตรงกลางระหว่างปลายสุดสองปลาย เช่น ปานกลาง น้อย
4. ขั้นความเปลี่ยนแปลงต่อเนื่อง (Variation) เด็กสามารถเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆเช่น บอกถึงความเจริญเติบโตของต้นไม้
5. ขั้นรู้ผลของการกระทำ (Function) ในขั้นนี้เด็กจะเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลง
6. ขั้นการทดแทนอย่างลงตัว (Exact Compensation) เด็กจะรู้ว่าการกระทำหนึ่งของสิ่งหนึ่งเปลี่ยนแปลงย่อมมีผลต่ออีกสิ่งหนึ่งอย่างตัดเทียมกัน

จากการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ทฤษฎีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเพียเจต์(Piaget) จะเห็นได้ว่า พัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยนั้นเกิดจากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วยกระบวนการซึมซับประสบการณ์ การปรับขยายโครงสร้างและการทำให้สมดุล โดยความรู้หรือความคิดใหม่และประสบการณ์เดิมจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ แสวงหาและใช้ความรู้ที่เกี่ยวกับโลกรอบตัวจนเกิดการพัฒนาเป็นความรู้ใหม่หรือประสบการณ์ใหม่ผ่านการลงมือกระทำด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยจะนำไปเป็นแนวทางประกอบการจัดกิจกรรมและสร้างรูปแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับเด็กปฐมวัย ต่อไป

1.7.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner)

บรูเนอร์ (Bruner) เชื่อว่า เด็กเล็กที่จะรับรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ โดยการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการที่เด็กมีการค้นหาและค้นพบสิ่งที่ต้องการด้วยตนเอง (Discovery Learning) และเด็กสามารถเรียนรู้วิชาการต่างๆได้ เพียงแต่ต้องได้รับการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเป็นไปตามความพร้อมของเด็กแต่ละคน (สิริอร วิชชาวุธ. 2554 ; อ้างอิงจาก Bruner.1999.The Myth of the First Three: A New Understanding of Early Brain Development and Lifelong Learning.) แบ่งพัฒนาการทางด้านสติปัญญาและการคิดของมนุษย์แบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ

1. ชั้นแสดงออกด้วยการกระทำ (Enactive Stage) เป็นชั้นที่เด็กเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัส การดูตัวอย่างและทำตาม เรียนรู้จากการกระทำ

2. ชั้นสร้างภาพแทนใจ (Iconic Stage) ชั้นนี้เกี่ยวข้องกับความจริงมากขึ้นเด็กจะเกิดความคิดจากการรับรู้เป็นส่วนใหญ่อาจมีจินตนาการบ้างแต่จะยังไม่สามารถคิดได้ลึกซึ้งมากนัก

3. ชั้นใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Stage) เป็นพัฒนาการขั้นสูงสุด ในชั้นนี้เด็กจะเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งของ สามารถเกิดความคิดรวบยอดในสิ่งต่างๆที่ซับซ้อนได้มากขึ้น

การสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยเกิดจากการเห็นและการสัมผัส ดังนั้นสิ่งที่เด็กเห็นและสัมผัสจึงจำเป็นต้องเป็นของจริง รวมทั้งเด็กสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารและเข้าใจสัญลักษณ์ (Driscoll;& Nagel. 2002 ; พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์.2556) เด็กวัยนี้จึงสามารถที่จะเข้าใจความคิดพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ มนุษยวิทยา และสังคมศาสตร์ บางอย่างได้ ถ้าข้อมูลเหล่านี้ถูกส่งเข้าไปในสมองและสมองได้จัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ (Organization) เพื่อถูกนำไปใช้ในการแก้ปัญหา(พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา.2544:608) นอกจากนี้ บรูเนอร์ (Bruner)เชื่อว่า ถ้าครูเข้าใจพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กและจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้เด็กมีโอกาสเรียนรู้ตามขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของตน หรือใช้วิธีการที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัย เด็กจะสามารถเรียนรู้ได้ ครูสามารถสอนวิชาต่างๆให้เด็กเข้าใจได้ทุกวัยถ้าใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ข้อสำคัญครูจะต้องให้เด็กเป็นผู้กระทำหรือเป็นผู้แก้ปัญหาเอง (สุรางค์ โค้วตระกูล. 2554)

จากทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner) จะเห็นได้ว่า เด็กปฐมวัยมีการเรียนรู้จากกระบวนการที่เด็กมีการค้นหาและค้นพบสิ่งที่ต้องการด้วยตนเอง เด็กสามารถเรียนรู้ได้ดีเมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเป็นไปตามความพร้อมของเด็กแต่ละคน การสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยนั้นเกิดจากการเห็นและการสัมผัส และต้องเป็นของจริง ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้คือ ครู ครูต้องมีความเข้าใจพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก จัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ให้เด็กมีโอกาสเรียนรู้ตามขั้นพัฒนาการทางสติปัญญา รวมไปถึงการใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับวัย จัดประสบการณ์หรือจัด

กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ลงมือกระทำด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

1.7.3. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของโรเบิร์ต แบนดูรา (Robert Bandura Social Learning Theory)

เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมและการปฏิสัมพันธ์นักจิตวิทยาที่สำคัญ คือโรเบิร์ต แบนดูรา (Robert Bandura) แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2556 ; สุรางค์ โค้วตระกูล. 2556) มีแนวคิดว่าการเรียนรู้ด้วยการสังเกตจากบุคคลหรือจากต้นแบบทำให้เกิดการเรียนรู้ทางด้านปัญญาซึ่งไม่ได้เกิดจากปัจจัยภายนอกอย่างเดียวแต่เกิดจากตัวแปรภายในบุคคล การเรียนรู้จึงต้องรวมถึงสิ่งที่เป็นตัวแปรภายในบุคคลด้วยแบนดูราได้อธิบายว่าการเรียนรู้ทางสังคมเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมในสังคม ซึ่ง ทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน ด้วยการสังเกตจากต้นแบบ สัญลักษณ์และทุกสิ่งทุกอย่างในสังคมจากการทดลอง พบว่า ผู้เรียนจะต้องเลือกสังเกตสิ่งที่ต้องการเรียนรู้โดยเฉพาะและต้องมีการเข้ารหัสในความทรงจำระยะยาวได้อย่างถูกต้องสามารถที่จะประเมินได้ว่า ตนเลียนแบบได้ดีหรือไม่อย่างไร และจะต้องควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ ซึ่งมีขั้นตอนของการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือเลียนแบบ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นการได้รับมาซึ่งการเรียนรู้ ทำให้สามารถแสดงพฤติกรรมได้ และขั้นการกระทำซึ่งอาจจะกระทำหรือไม่กระทำก็ได้แบนดูรา ได้อธิบายกระบวนการที่สำคัญในการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเรียนรู้โดยตัวแบบว่ามี 4 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการความใส่ใจ (Attention) บุคคลไม่สามารถเรียนรู้ได้มากจากการสังเกตถ้าเขาไม่มีความตั้งใจหรือใส่ใจและรับรู้ได้อย่างแม่นยำถึงพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออก กระบวนการใส่ใจจะเป็นตัวกำหนดว่าบุคคลจะสังเกตอะไรจากตัวแบบนั้น

2. กระบวนการการจดจำ (Retention) บุคคลจะไม่ได้รับอิทธิพลมากนักจากตัวแบบ ถ้าเขาไม่สามารถจะจดจำได้ถึงลักษณะของตัวแบบ บุคคลจะต้องแปลงข้อมูลจากตัวแบบเป็นรูปแบบของสัญลักษณ์และจัดโครงสร้างเพื่อให้จำได้ง่ายขึ้นและยังขึ้นกับความสามารถทางปัญญาและโครงสร้างทางปัญญาของผู้สังเกตอีกด้วย

3. กระบวนการการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวอย่าง (Reproduction) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตแปลงสัญลักษณ์ที่จดจำไว้นั้นมาเป็นการกระทำซึ่งจะกระทำได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งที่จดจำได้ในการสังเกตการกระทำของตนเอง การให้ข้อมูลย้อนกลับจากการกระทำของตนเอง และการเทียบเคียงการกระทำกับภาพที่จำได้

4. กระบวนการการจูงใจ (Motivation) การที่บุคคลที่เกิดการเรียนรู้แล้วจะแสดงพฤติกรรมหรือไม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการจูงใจ กระบวนการจูงใจขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของสิ่งล่อใจ

จากภายนอก สิ่งนั้นจะต้องกระตุ้นการรับรู้เป็นสิ่งของที่จับต้องได้เป็นที่ยอมรับของสังคมและพฤติกรรมที่กระทำตามตัวแบบนั้นสามารถที่จะควบคุมเหตุการณ์ต่างๆได้

กุเลีย ตันติผลาชีวะ (2547)ได้กล่าวว่า ทฤษฎีพัฒนาการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูราเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่อยู่ในกลุ่มปฏิสัมพันธ์เช่นเดียวกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์ ว่าด้วยพฤติกรรมกระบวนการทางสมองและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ การสร้างการเรียนรู้ให้เด็กต้องเปิดโอกาสให้เด็กลงมือปฏิบัติมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนได้สัมผัสและตอบสนองกับประสบการณ์จริง

จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของโรเบิร์ต แบนดูรา จะเห็นได้ว่า แบนดูรายังเน้นเกี่ยวกับความเชื่อในความสามารถแห่งตน (Self-Efficacy) โดยได้ให้ความหมายของความเชื่อในความสามารถแห่งตนไว้ว่า ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่จะแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม ความเชื่อในความสามารถแห่งตนนี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะใช้ในการเรียนรู้และรักษาพฤติกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเผชิญกับความกดดันทางสังคม

1.7.4. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขของสกินเนอร์(B.F.Skinner)

สกินเนอร์(Skinner) มีแนวคิดว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขและสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม ทฤษฎีนี้ต้องการเน้นเรื่องสิ่งแวดล้อม สิ่งสนับสนุน และการลงโทษ สกินเนอร์ มองว่าพฤติกรรมของมนุษย์เป็นพฤติกรรมที่กระทำต่อสิ่งแวดล้อมของตนเอง พฤติกรรมของมนุษย์จะคงอยู่ตลอดไป จำเป็นต้องมีการเสริมแรง ซึ่งการเสริมแรงนี้มีทั้งการเสริมแรงทางบวก(Positive Reinforcement)และการเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement)

การเสริมแรง หมายถึง ผลของพฤติกรรมใดๆที่ทำให้พฤติกรรมนั้นเข้มแข็งขึ้น การเสริมแรงทางบวก หมายถึง สภาพการณ์ที่ช่วยให้พฤติกรรมโอเปอเรนท์เกิดขึ้นในด้านความที่น่าจะเป็นไปได้ ส่วนการเสริมแรงทางลบเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพการณ์อาจจะทำให้พฤติกรรมโอเปอเรนท์เกิดขึ้นได้ในด้านการเสริมแรงนั้น สกินเนอร์ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยได้แยกวิธีการเสริมแรงออกเป็น 2 วิธี คือ

1. การให้การเสริมแรงทุกครั้ง (Continuous Reinforcement)เป็นการให้เสริมแรงทุกครั้งที่ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้

2. การให้การเสริมแรงเป็นครั้งคราว (Partial Reinforcement)เป็นการให้การเสริมแรงเป็นครั้งคราวโดยไม่ทุกครั้งและผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยแยกการเสริมแรงเป็นครั้งคราวดังนี้

- 2.1 เสริมแรงตามอัตราส่วนที่แน่นอน
- 2.2 เสริมแรงตามอัตราส่วนที่ไม่แน่นอน
- 2.3 เสริมแรงตามช่วงเวลาแน่นอน
- 2.4 เสริมแรงตามช่วงเวลาที่ไม่แน่นอน

การเสริมแรงแต่ละวิธีให้ผลต่อการแสดงพฤติกรรมที่ต่างกันและพบว่าการเสริมแรงตามอัตราส่วนที่ไม่แน่นอนจะให้ผลดีในด้านที่พฤติกรรมที่พึงประสงค์จะเกิดขึ้นในอัตราสูงมากและเกิดขึ้นต่อไปอีกเป็นเวลานานหลังจากที่ไม่ได้รับการเสริมแรง

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552) ได้สรุปเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์ในการปรับพฤติกรรมไว้ดังนี้

1. การกระทำใดๆ ถ้าได้รับการเสริมแรงจะมีแนวโน้มเกิดขึ้นอีก ส่วนการกระทำที่ไม่มีการเสริมแรงแนวโน้มจะหายไปมากที่สุด

2. การเสริมแรงที่แปรเปลี่ยนทำให้เกิดการตอบสนองกว่าการเสริมแรงที่ตายตัว

3. การลงโทษทำให้เรียนรู้ได้เร็วและลืมเร็ว

4. การให้แรงเสริมหรือให้รางวัลเมื่อมีการแสดงพฤติกรรมที่ต้องการสามารถช่วยปลูกฝังนิสัยที่ต้องการได้ การนำทฤษฎีนี้ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างเสริมทักษะชีวิตให้กับนักเรียนนั้นอาจทำได้โดย

1) การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) เมื่อมีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมจิตสาธารณะ อาจใช้ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ เช่นอาหารของที่เล่นได้และสิ่งของต่างๆ ตัวเสริมแรงทางสังคม คือ คำพูด ได้แก่คำชมเชยเช่น ดีมาก น่าสนใจ เป็นต้น 2) การเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) เป็นการทำให้ความถี่ของพฤติกรรมคงที่หรือเพิ่มมากขึ้น ซึ่งผู้สอนควรปฏิบัติคือ ทำทันทีหรือเร็วที่สุด เมื่อพฤติกรรมที่ไม่ต้องการเกิดขึ้นควรให้ผู้ถูกลงโทษรู้ว่าพฤติกรรมใดที่ถูกลงโทษ และเพราะเหตุใด ควรใช้เหตุผล ไม่ใช่อารมณ์สำหรับหลักการจัดการศึกษา/การสอนของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำได้กล่าวไว้ดังนี้

1. ในการสอนการให้เสริมแรงหลังการตอบสนอง ที่เหมาะสมของเด็กจะช่วยเพิ่มอัตราการตอบสนองที่เหมาะสมนั้น

2. การเว้นระยะการเสริมแรงอย่างไม่เป็นระบบ หรือเปลี่ยนรูปแบบการเสริมแรงจะช่วยให้การตอบสนองของผู้เรียนคงทนถาวร เช่น ถ้าครูชมว่า “ดี” ทุกครั้งที่นักเรียนตอบถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ นักเรียนจะเห็นความสำคัญของแรงเสริมน้อยลง ครูควรเปลี่ยนแปลงแรงเสริมแบบอื่นบ้างเช่น ยิ้มพยักหน้าหรือบางครั้งอาจไม่ให้แรงเสริม

3. การลงโทษที่รุนแรงเกินไปมีผลเสียมาก ผู้เรียนอาจไม่ได้เรียนรู้หรือจำสิ่งที่เรียนได้เลย ควรใช้วิธีการงดการเสริมแรงเมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เช่น เมื่อนักเรียนใช้ถ้อยคำไม่สุภาพ แม้ได้บอกและตักเตือนแล้วก็ยังใช้อีก ครูควรงดการตอบสนองต่อพฤติกรรมนั้น เมื่อไม่มีใครตอบสนอง ผู้เรียนจะหยุดพฤติกรรมนั้นในที่สุด

4. หากต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือปลูกฝังนิสัยให้แก่ผู้เรียน การแยกแยะขั้นตอนของปฏิกิริยาตอบสนองออกเป็นลำดับขั้น โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน เช่น หากต้องการปลูกฝังนิสัยในการรักษาความสะอาดห้องปฏิบัติการและเครื่องมือ สิ่งสำคัญประการแรก

คือต้องนำพฤติกรรมที่ต้องการจำแนกเป็นพฤติกรรมย่อยให้ชัดเจน เช่น การเก็บ การกวาดการเช็ดถู การล้าง การจัดเรียง เป็นต้น ต่อไปจึงพิจารณาแรงเสริมที่จะให้แก่ผู้เรียน เช่น คะแนน คำชมเชยการให้เกียรติการให้โอกาสแสดงตัว เป็นต้น เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ก็ให้การเสริมแรงที่เหมาะสมในทันที

จากทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ (Skinner, 1953) สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างเสริมทักษะชีวิตได้ด้วยการปรับพฤติกรรมตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายให้ชัดเจน โดยครูจะกำหนดลงให้แน่นอนว่าจะสอนอะไรให้นักเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาการในด้านนั้น และกำหนดออกมาในรูปของพฤติกรรมให้ชัดเจน
2. ให้เรียงความสำคัญของพฤติกรรมเชิงจริยธรรม แล้วจึงพัฒนาพฤติกรรมที่เห็นว่าสำคัญก่อน แล้วจึงพัฒนาไปที่ละพฤติกรรม แต่ถ้าเกี่ยวข้องกันพัฒนาไปที่ละหลาย ๆ พฤติกรรมในเวลาเดียวกัน
3. สังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ต้องการจะพัฒนา ว่าเกิดบ่อยหรือนานแค่ไหน เพื่อจะเป็นข้อมูลว่าควรนำพัฒนาหรือไม่ รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลเปรียบเทียบถึงผลของการใช้วิธีการปรับพฤติกรรม
4. ให้การเสริมแรง โดยมีการเสริมแรงทั้งทางบวกและทางลบคือ การให้รางวัลและการลงโทษ สอบถาม สังเกต ถามผู้เรียนเพื่อให้แน่ใจว่าการเสริมแรงนั้นได้ผล
5. ถ้าพฤติกรรมใดยังไม่เกิด ครูอยากจะทำให้เกิดก็สามารถที่จะทำให้เกิดขึ้นได้โดยการชี้แนะพร้อมทั้งให้การเสริมแรงทันทีที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้น
6. ขณะที่ดำเนินการปรับพฤติกรรม จะต้องสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนาตลอดเวลา เพื่อที่ดูว่าแนวโน้มของการเกิดพฤติกรรมที่ต้องการจะพัฒนานั้นอยู่ในลักษณะใดหากมีแนวโน้มในทางที่ไม่พัฒนายังต้องปรับปรุงวิธีการใหม่
7. เพื่อให้ผู้แสดงพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ที่ต้องการจะพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ครูอาจยึดการเสริมแรงเพื่อให้พฤติกรรมนั้นคงอยู่นาน
8. หากการปรับพฤติกรรมนั้น ไม่ดีขึ้นควรเปลี่ยนวิธีการใหม่ ทั้งนี้อาจเกิดจากพฤติกรรมเป้าหมายที่กำหนดไม่ชัดเจน การเสริมแรงไม่เหมาะสม เป็นต้น
9. การจะให้การปรับพฤติกรรมได้ผล ต้องคำนึงถึงความสม่ำเสมอ และทำให้เป็นระบบและระเบียบ มิใช่ทำตามอารมณ์

จากทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ จะเห็นได้ว่าการปรับพฤติกรรมเด็กปฐมวัยในการเสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อให้เกิดการพัฒนาการในด้านที่กำหนด ครูผู้สอนต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน เรียงลำดับความสำคัญของพฤติกรรมที่จะพัฒนา สังเกตพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนาที่เกิดขึ้นบ่อยๆ ในการเสริมแรงไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบ การให้รางวัลหรือการลงโทษ ควรสอบถามนัก

เพื่อให้แน่ใจ และควรให้รางวัลหรือลงโทษทันที การปรับพฤติกรรมเด็กปฐมวัยต้องคำนึงถึงความสม่ำเสมอทำให้เป็นระบบระเบียบ มีใช้การทำตามอารมณ์

1.7.5. ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) ของจอห์น ดิวอี้

ดิวอี้

แนวคิดของนักปรัชญาพวกประสบการณ์นิยม (Experimentalism) ซึ่งมีจอห์น ดิวอี้ เป็นผู้นำนักปราชญ์ผู้ที่มีความเชื่อว่าความอยู่รอดของสรรพสัตว์ (ซึ่งหมายถึงมนุษย์ด้วยนั้น) ย่อมขึ้นอยู่กับ การปรับตัวของสิ่งนั้นๆ ความเชื่อนี้ได้มาจากชาร์ลส์ ดาวิน (Charles Darwin) เจ้าของทฤษฎีวิวัฒนาการซึ่งให้หลักไว้ว่าผู้ที่เหมาะสมที่สุดจะอยู่รอด (The Survival of the Fittest) ส่วนผู้ที่ไม่เหมาะสม ย่อมจะล้มหายตายจากไป จากความเป็นจริงข้อนี้ จอห์น ดิวอี้ จึงได้ยึดเอาเรื่อง “การปรับตัว” ให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมเป็นสัจธรรมสำคัญ หรือเป็นแก่นแห่งการศึกษา จากแนวคิดเรื่อง การปรับตัวนี้เอง จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) จึงเห็นค่านิยมย่อมมีปัญหาอยู่ตลอดเวลา ปัญหานั้นก็คือ การเผชิญต่อความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เป็นอยู่ทุกขณะนั่นเอง เมื่อมนุษย์ต้องพบ ปัญหาอยู่ตลอดเวลา การฝึกมนุษย์ให้แก้ปัญหาได้ จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพราะจะช่วยให้ขจัดปัญหาที่มาขัดขวาง การดำเนินชีวิตได้ และชีวิตนั้นก็อยู่รอดตลอดไป

“ประสบการณ์” ตามความคิดของจอห์น ดิวอี้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประสบการณ์ปฐมภูมิ (Primary experience) และ ประสบการณ์ทุติยภูมิ (Secondary experience) ประสบการณ์ปฐมภูมิ คือ ประสบการณ์ที่ยังไม่เป็นความรู้ หรือยังไม่ได้มีการคิดไตร่ตรอง เป็นเพียงกระบวนการของการกระทำและการประสบความเปลี่ยนแปลงระหว่างอินทรีย์และสภาพแวดล้อม ส่วน ประสบการณ์ทุติยภูมิ เป็นประสบการณ์ประเภทที่เป็นความรู้ คือได้ผ่านกระบวนการคิดไตร่ตรองมาแล้ว ประสบการณ์ปฐมภูมิจะเป็นเนื้อหาของประสบการณ์ทุติยภูมิ เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับคิดไตร่ตรอง ตัวอย่างเช่น เด็กเล่นชน ไปเหยียบถ่านไฟร้อน ๆ ผลปรากฏว่ามีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ คือ เท้าถูกไฟลวก เป็นประสบการณ์ปฐมภูมิ เมื่อเด็กเกิดการเรียนรู้จากผลของการเหยียบถ่านไฟร้อน ทำให้เกิดความเจ็บปวด และไม่อยากเล่นบริเวณที่มีถ่านไฟร้อนอีก หรือระแวงที่จะเล่นไฟ เป็นประสบการณ์ทุติยภูมิ ประสบการณ์ที่เกิดจากการคิดไตร่ตรอง (Reflective thought เรียกอีกอย่างว่าประสบการณ์การรู้ (Cognitive experience)

จอห์น ดิวอี้ มีความเห็นว่าการศึกษาที่ถูกต้อง ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการศึกษาแบบเก่าหรือแบบจารีต (Traditional) หรือแบบอนุรักษ (Conservative) กับการศึกษาแบบใหม่หรือแบบก้าวหน้า (Progressive) เพียงระบบใดระบบหนึ่ง ปรัชญาของดิวอี้เป็นปรัชญาที่สะท้อนออกมาเด่นชัดในเรื่อง การศึกษาที่ยกย่องประสบการณ์ทั้งปวงที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้สถานการณ์ที่เป็นจริง เพราะการศึกษาตามความคิดของจอห์น ดิวอี้ คือ ความเจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา และคุณธรรม ดังนั้นกระบวนการสร้างสรรค์ประสบการณ์ใหม่ที่ต่อเนื่องกับประสบการณ์

เก่าไปเรื่อย ต้องส่งเสริมให้เกิดประสบการณ์ใหม่เพื่อเป็นวิถีนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในปัจจุบันและอนาคตได้

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงเป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะกลุ่มปฏิบัติการ ที่เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรงจากการเผชิญสถานการณ์จริงและการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการกระทำ ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ฝึกคิด ฝึกลงมือทำ ฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ ฝึกการแก้ปัญหาด้วยตนเองและฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติตามแนวประชาธิปไตย กระบวนการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนนี้เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็นและแก้ปัญหาเป็น โดยการนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ บางครั้งก็เรียนวิธีสอนนี้ว่าการสอนแบบวิทยาศาสตร์

ปัจจุบันการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้ในแบบ Learning by doing ผู้เรียนจะเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ แนวคิดนี้จะจัดการสอนแบบโครงการ (Project-based learning) เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนจากการปฏิบัติจริง เป็นการเรียนจากประสบการณ์ตรง ผู้เรียนได้ทดลองทำปฏิบัติ แสวงหาข้อมูล จัดระเบียบข้อมูล พิจารณาหาข้อสรุป ค้นคว้าหาวิธีการ กระบวนการด้วยตนเอง หรือร่วมกันเป็นกลุ่ม เน้นให้ผู้เรียนมีอิสระในการศึกษาหาความรู้ตามหลักประชาธิปไตยให้ผู้เรียนได้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น ให้ได้ค้นคว้าหาข้อมูลความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มิใช่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น ทำให้ผู้เรียนเกิดนิสัยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้ด้วยความมั่นใจ ผลการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีประสบการณ์ของจอห์น ดิวอี้ ดังนี้

1. ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนานโดยผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย และสื่อที่เร้าความสนใจ
2. ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ ตามความถนัดและศักยภาพด้วยการศึกษา ค้นคว้า ฝึกปฏิบัติฝึกทักษะจนถึงการเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้เกิดความเชื่อมั่นเป็นแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ ใฝ่เรียน
3. กิจกรรมกลุ่มช่วยเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ เกิดกระบวนการทำงาน เช่น มีการวางแผนการทำงาน มีความรับผิดชอบ เสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีวินัยในตนเอง มีพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ผู้เรียนที่เรียนรู้ซ้ำจะเรียนรู้อย่างมีความสุข มีชีวิตชีวา ได้รับกำลังใจและได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ทำให้เกิดความมั่นใจ ผู้เรียนที่เรียนดีจะได้แสดงความสามารถของตนเอง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และแบ่งปันสิ่งที่ดีให้แก่กัน
4. ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดจากการร่วมกิจกรรมและการค้นหาคำตอบจากประเด็นคำถามของผู้สอนและเพื่อน ๆ สามารถค้นหาคำตอบและวิธีการได้ด้วยตนเอง สามารถแสดงออกได้ชัดเจนมีเหตุผล
5. ทุกขั้นตอนการจัดกิจกรรม จะสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้ซึมซับสิ่งที่ดีงามไว้ในตนเองอยู่ตลอดเวลา

6. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน โดยให้แต่ละคนเรียนรู้เต็มตามศักยภาพของตน ไม่นำผลงานของผู้เรียนมาเปรียบเทียบกับตนเองและไม่เล็งผลเลิศจนเกินไป

7. ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน คือ ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข เกิดการพัฒนารอบด้าน มีอิสระที่จะเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง และนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

จากทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้เกิดจากการที่ได้ลงมือปฏิบัติ ลงมือกระทำกับวัตถุ ได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสำรวจเพื่อค้นพบความสัมพันธ์ของสิ่งของต่างๆผ่านประสบการณ์ตรง การที่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ความคิด หรือ เหตุการณ์ จนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งมีครูเป็นผู้สนับสนุนทางด้านความคิด และการกระตุ้น ให้เด็กเกิดความท้าทาย พยายามและช่วยให้เด็กขยายความคิด หรือสร้างงานจากการสนทนา พูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กกำลังทำร่วมกัน ทำให้เด็กกล้าเผชิญหน้ากับปัญหา เรียนรู้การแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี จากทั้งหมดที่กล่าวมา เน้นให้เด็กลงมือปฏิบัติ เน้นใช้ประสาทสัมผัส

1.7.6. ทฤษฎีการเรียนรู้ของเลฟ ไวโกตสกี (Lev Vygotsky)

เลฟ ไวโกตสกี (Lev Vygotsky) เป็นนักจิตวิทยาชาวรัสเซีย ทฤษฎีเขาวัวปัญญาของเลฟ ไวโกตสกี (Lev Vygotsky) เน้นความสำคัญของวัฒนธรรม สังคม และการเรียนรู้ที่มีต่อการพัฒนาการเขาวัวปัญญา โดยให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและสังคมมาก เขาอธิบายว่ามนุษย์ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมตั้งแต่แรกเกิดซึ่งนอกจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติแล้ว ก็ยังมีสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งก็คือวัฒนธรรมที่แต่ละสังคมสร้างขึ้น ดังนั้น สถาบันสังคมต่างๆ เริ่มตั้งแต่สถาบันครอบครัว จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางเขาวัวปัญญาของแต่ละบุคคล นอกจากนั้น ภาษายังเป็นเครื่องมือสำคัญของการคิดและพัฒนาปัญญาขั้นสูง พัฒนาการทางภาษาและทางความคิดของเด็กเริ่มด้วยการพัฒนาที่แยกจากกัน แต่เมื่ออายุมากขึ้นพัฒนาทั้งสองด้านจะไปด้วยกัน แบ่งระดับเขาวัวปัญญาออกเป็น 2 ชั้นคือ

1. เขาวัวปัญญาขั้นเบื้องต้น คือเขาวัวปัญญาพื้นฐานตามธรรมชาติโดยไม่ต้องเรียนรู้
2. เขาวัวปัญญาขั้นสูง คือเขาวัวปัญญาที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ที่ให้การอบรม เลี้ยงดู ถ่ายทอดวัฒนธรรมให้โดยใช้ภาษา วีโกตสกี ได้แบ่งพัฒนาการทางภาษาเป็น 3 ชั้น คือ

2.1 ภาษาที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เรียกว่า ภาษาสังคม (Social speech) เป็นภาษาที่เด็กใช้ ในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ในช่วงอายุ 0 - 3 ปี เพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกต่างๆที่ตนนั้นกำลังนึกคิด และต้องการที่จะแสดง ความต้องการอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองกับผู้อื่น

2.2 ภาษาที่พูดกับตนเอง 3 - 7 ขวบ (Egocentric speech) เป็นภาษาที่เด็กใช้พูดกับตนเองในช่วงอายุ 3 - 7 ปี โดยไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น เพื่อช่วยในการคิด ตัดสินใจแสดงพฤติกรรม นอกจากนี้แล้วยังมีสัญลักษณ์ที่ช่วยในกระบวนการพัฒนาสติปัญญาด้วย เครื่องหมายนี้แบ่งได้เป็น 3 ชนิดคือ

1. เครื่องหมายดัชนี (Indexical sign) เป็นเครื่องหมายที่ใช้อธิบายสิ่งที่มีลักษณะเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน เช่น ฝนตกหนักทำให้น้ำท่วม
2. เครื่องหมายภาพตัวแทน (Iconic sign) เป็นเครื่องหมายที่เป็นสื่อสัญลักษณ์ต่างๆ เช่น สีขาวของธงไตรรงค์เป็นสัญลักษณ์ของศาสนา
3. เครื่องหมายสัญลักษณ์ (Symbolic sign) เป็นเครื่องหมายสัญลักษณ์แทนสิ่งที่เป็นนามธรรมในการคิด เช่น ภาษา ระดับสติปัญญาที่ต่างกันของเด็ก จะทำให้เด็กเลือกใช้เครื่องหมายต่างกัน

การนำทฤษฎีการเรียนรู้ของ เลฟ ไวโกตสกี (Lev Vygotsky) ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

1. ครูผู้สอนควรให้มีการจัดการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง ผู้เรียนจะต้องฝึกฝนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง
2. การสอนจะเปลี่ยนจากการถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้รับสาระความรู้ที่แน่นอน ตายตัว ไปสู่การสาธิตกระบวนการแปลและสร้างความหมายที่หลากหลาย การเรียนรู้ทักษะต่างๆจะต้องให้มีประสิทธิภาพ ถึงขั้นทำได้และแก้ปัญหาจริง ได้
3. ในการเรียนการสอน ผู้เรียนจะเป็นผู้มีบทบาทในการเรียนรู้อย่างเต็มตัว ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำกับข้อมูลหรือประสบการณ์ต่างๆและจะต้องสร้างความหมายให้กับสิ่งนั้นด้วยตนเอง โดยการให้ผู้เรียนอยู่ในบริบทจริง
4. ในการจัดการเรียนการสอน ครูจะต้องพยายามสร้างบรรยากาศทางสังคม จริยธรรม ให้เกิดขึ้น กล่าวคือ ผู้เรียนจะต้องมีโอกาสเรียนรู้ในบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จะช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนกว้างขึ้น และหลากหลายขึ้น
5. ในการเรียนการสอน ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้เต็มที่ โดยผู้เรียนจะนำตนเองและควบคุมตนเองในการเรียนรู้
6. ในการเรียนการสอนแบบสร้างความรู้ ครูจะมีบทบาทแตกต่างไปจากเดิม คือ จากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และควบคุมการเรียนรู้ เปลี่ยนไปเป็นการให้ความร่วมมืออำนวยความสะดวก และช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนรู้ คือการเรียนการสอนจะต้องเปลี่ยนจาก “การให้ความรู้” ไปเป็น “การให้ผู้เรียนสร้างความรู้”

7. ในด้านการประเมินผลการเรียนการสอน เนื่องจากการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองนี้ ขึ้นอยู่กับความสนใจและการสร้างความหมายที่แตกต่างกันของบุคคล ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงมีลักษณะหลากหลาย

ทฤษฎีการเรียนรู้ของเลฟ ไวกอตสกี จะเห็นได้ว่า เด็กเกิดการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม พัฒนาการของเด็กจะเกิดขึ้นในช่วงแรกเกิดถึงสองขวบเท่านั้น หลังจากนั้นเด็กจะเรียนรู้จากผู้คนรอบข้าง สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่เด็กอยู่ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยเน้นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประเมินผู้เรียนเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการพูด สนทนา สื่อสาร เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะการคิด ทักษะการสื่อสาร

1.7.7. แนวคิดทฤษฎีของ มาเรีย มอนเตสซอรี (Maria Montessori)

มาเรีย มอนเตสซอรี มีชีวิตอยู่ในช่วงเวลาระหว่างปี ค.ศ.1870-ค.ศ.1952 มาเรีย มอนเตสซอรีเป็นแพทย์และนักจิตวิทยาชาวอิตาลี เป็นอีกคนหนึ่งที่วางแนวความคิดในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กอนุบาลและหลักการของโฟรเบลแต่มีความขัดแย้งกันในบางเรื่อง มอนเตสซอรีได้คิดหาวิธีการสอนแบบเอกัตบุคคล(Individualized Instruction)โดยให้เสรีภาพแก่เด็กในการแสวงหาความรู้ และยังเน้นวิธีการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและจิตวิทยาที่จะช่วยในการเจริญเติบโตของเด็กจนเด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ โดยคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กเป็นสำคัญ มุ่งส่งเสริมให้เด็กพัฒนาความสามารถและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่ ปล่อยให้เด็กมีประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมด้วยตนเองและด้วยความสมัครใจ โดยยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมที่เด็กชอบ เพื่อยุ้ยให้เด็กหาความรู้ตามความสนใจ โดยครูเป็นผู้สังเกตแนะนำช่วยเหลือ จัดโปรแกรมการศึกษาให้กับเด็ก แม้แต่เก้าอี้ของเด็ก มอนเตสซอรีก็ออกแบบให้เล็กเหมาะสมกับความสูงของเด็กและเคลื่อนย้ายไปมาได้สะดวกตามโอกาสและความเหมาะสมของกิจกรรมที่เด็กสนใจ นอกจากนี้มาเรีย มอนเตสซอรี ยังเชื่อว่าความสามารถทางด้านสติปัญญาของเด็กขึ้นอยู่กับการศึกษาที่เด็กได้รับ ประสบการณ์ต่างๆ ที่มาเรีย มอนเตสซอรีสร้างขึ้นนั้นจึงเป็นการฝึกประสาทสัมผัสทั้งสี่ แนวความคิดของมอนเตสซอรีสอดคล้องกับแนวความคิดของเพียเจต์ ซึ่งเน้นว่าการให้เด็กทำกิจกรรมเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวจะเป็นพื้นฐานเพื่อวัดผลของพัฒนาการทางสติปัญญา

ห้องเรียนของมอนเตสซอรีจะประกอบไปด้วย อุปกรณ์ที่เน้นให้เด็กพัฒนาประสาทสัมผัสและการเรียนรู้มนทัศน์ สื่อการสอนจะวางไว้ในที่ที่เด็กจะหยิบมาใช้ได้อย่างระมัดระวัง และใช้ได้อย่างอิสระ สื่อเหล่านี้จะถูกแบ่งตามระดับความสามารถ จากสิ่งที่เรียนรู้แล้วไปยังสิ่งที่ยังไม่รู้จากรูปธรรมไปหานามธรรม การสอนมนทัศน์ก็จะแยกเป็นอิสระจากกัน เพื่อป้องกันการสับสน เช่น เมื่อเรียนเรื่องรูปร่าง(Shape)สื่อจะต้องอยู่ในลักษณะที่เน้นให้สนใจเฉพาะรูปร่างอย่างเดียวโดยจะออกแบบให้เด็กวัดผลและแก้ไขข้อผิดพลาดของตนเองได้

หลักการพื้นฐานของห้องเรียนมอนเตสซอรี คือ เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เด็กเรียนโดยการสังเกตและปฏิบัติ การฝึกประสบการณ์ชีวิต เช่น การติดกระดุม รูดซิป การตัด การขัดถู และการทำสวน ช่วยให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเอง รู้จักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะมีประโยชน์ในชีวิตในอนาคต มอนเตสซอรีให้ความสำคัญกับสื่อการเรียนมาก เพราะเขาเชื่อว่าสื่อการเรียนช่วยให้เด็กฝึกประสาทสัมผัส ฝึกการแยกขนาด รูปร่าง สี พื้นผิว เสียง อุณหภูมิ ตลอดจนการเรียนรู้ เขียน อ่าน และเลข กิจกรรมจะจัดให้เด็กฝึกเป็นรายบุคคลมากกว่าเป็นรายกลุ่ม เด็กๆจะได้รับอนุญาตให้เคลื่อนไหวอย่างอิสระ และเลือกกิจกรรมของตนเอง ถึงแม้ว่าจะไม่มีการเน้นเรื่องพัฒนาการทางด้านสังคมและอารมณ์ แต่ครูผู้สอนก็มีความเชื่อว่าเด็กจะพัฒนาความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง ในขณะที่เด็กพัฒนาความสามารถในการเรียน

การจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนอนุบาลของมอนเตสซอรี คำนึงการจัดด้วยหลักการเดียวกับโฟรเบล โดยการจัดสิ่งแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนด้วยธรรมชาติ มีสนามให้เด็กได้วิ่งเล่น เพื่อออกกำลังกาย มีเครื่องเล่นสนามให้เด็กได้ปีนป่าย ห้อยโหน ฯลฯ ให้เด็กๆได้เลือกเล่นตามความพอใจ ฝึกฝนให้เด็กทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ ปลูกดอกไม้ รดน้ำต้นไม้ พรุนดิน ตามความพอใจความสนใจและความรัก เนื่องจากมอนเตสซอรีเป็นแพทย์จึงเน้นถึงสุขภาพอนามัยของเด็กเป็นเรื่องสำคัญ จัดให้มีการตรวจสุขภาพ วัดส่วนสูง รอบอก รอบแขน รอบศีรษะ ซึ่งน้ำหนักอย่างน้อยเดือนละครั้ง เพื่อศึกษาความเจริญเติบโต นอกจากนั้นยังส่งเสริมให้เด็กมีกิจกรรมอันเป็นนิสัยที่ดีทั้งการรับประทานอาหาร การขับถ่าย การพักผ่อน ซึ่งนับว่าเป็นความสมบูรณ์ของการจัดการศึกษาปฐมวัย สิ่งที่เด็กกล่าวมานี้เป็นแนวทางนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการสอนแบบมอนเตสซอรีทั่วโลก แต่อย่างไรก็ตามหลังจากที่ดำเนินไปได้สักระยะหนึ่งก็ได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์ว่า แนวคิดของมอนเตสซอรีขาดจุดเน้นในเรื่องการพัฒนาด้านภาษาและสังคม เน้นความคิดสร้างสรรค์ ดนตรี และศิลปะน้อยมาก ซึ่งนับว่าเป็นจุดอ่อนของแนวคิดนี้ (สุกัญญา กาญจนกิจ, 2537)

จากแนวคิดทฤษฎีของ มาเรีย มอนเตสซอรี (Maria Montessori) จะเห็นได้ว่าหลักการพื้นฐานของห้องเรียนตามแนวมอนเตสซอรี คือ เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เด็กเรียนโดยการสังเกตและปฏิบัติ การฝึกประสบการณ์ชีวิต การจัดสิ่งแวดล้อมคำนึงการจัดด้วยหลักการโดยการจัดสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยให้เสรีภาพแก่เด็กในการแสวงหาความรู้ เน้นวิธีการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ เน้นคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ เน้นเสริมสร้างให้เด็กพัฒนาความสามารถและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่ เน้นให้เด็กมีประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมด้วยตนเองและด้วยความสมัครใจ โดยยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมที่เด็กชอบ เพื่อยั่วให้เด็กหาความรู้ตามความสนใจ โดยผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตแนะนำช่วยเหลือ

จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จะเห็นได้ว่าการพัฒนาความสามารถทางการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้คำนึงและยึดตามแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยตามทฤษฎีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเพียเจท์ (Piaget) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของโรเบิร์ต แบนดูรา (Robert Bandura) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขของสกินเนอร์ (B.F.Skinner) ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ทฤษฎีวิวัฒนาการเชิงสังคมของ เลฟ ไวโกตสกี (Lev Vygotsky) แนวคิดและทฤษฎีในการจัดการศึกษาปฐมวัยของ มาเรีย มอนเตสซอรี (Maria Montessori) ที่กล่าวมาข้างต้นนำมาจัดการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ดังแสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ทฤษฎีและหลักการที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรม

ทฤษฎี	หลักการ/แนวคิด	การนำไปใช้
เพียเจท์ (Piaget)	<ul style="list-style-type: none"> -เด็กเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม -เด็กเรียนรู้โดยการลงมือทำจากการที่เด็กได้สังเกตสำรวจสิ่งต่างๆรอบตัวและค้นพบเป็นความรู้จากประสบการณ์สัมผัสทั้งห้าครูผู้สอนจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ -พัฒนาการของเด็กเกิดจากความพร้อมในตัวเด็กเองจะเกิดขึ้นในช่วงแรกเกิดถึงสองขวบเท่านั้นแต่หลังจากนั้นเด็กจะเรียนรู้จากผู้คนรอบข้าง สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่เด็กอยู่ 	<ul style="list-style-type: none"> -ครูผู้สอนจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก จัดสภาพแวดล้อมที่ท้าทาย กระตุ้นการแสดงออกและการคิดอย่างอิสระของเด็ก การคิดแก้ปัญหา ผู้สอนวางแผนการสอนให้ชัดเจน กิจกรรมเน้นให้ผู้เรียนหรือเด็กลงมือปฏิบัติ ลงมือทำผ่านประสบการณ์สัมผัสทั้งห้า
บรูเนอร์ (Bruner)	<ul style="list-style-type: none"> -กระบวนการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการค้นพบด้วยตนเอง (Discovery Learning) มนุษย์มีชั้นการเรียนรู้ โดยเริ่มจากของจริง ภาพแทนของจริง และ ชั้นการเรียนรู้สัญลักษณ์และนามธรรม เด็กปฐมวัยควรจะได้เรียนรู้จากของจริง -การให้เด็กค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการเรียนรู้ที่ได้ผลดีที่สุด 	<ul style="list-style-type: none"> -ครูมีบทบาทในการจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้ -จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ท้าทายความคิด และการกระทำเพื่อให้เด็กปฐมวัยใช้กระบวนการคิดเพื่อแก้ปัญหา -จัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ที่เน้นของจริง -เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ประสบการณ์สัมผัสทั้งห้า
โรเบิร์ต แบนดูรา	<ul style="list-style-type: none"> -การเรียนรู้ของเด็กเกิดจากการที่เด็กสังเกตจากบุคคลหรือจากต้นแบบ 	<ul style="list-style-type: none"> -จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กลงมือปฏิบัติ มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในการร่วมทำกิจกรรม

ทฤษฎี	หลักการ/แนวคิด	การนำไปใช้
(Robert Bandura)		เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง -ครูเป็นต้นแบบที่ดีในการทำกิจกรรมถูกต้องตามขั้นตอน
สกินเนอร์ (B.F.Skinner)	-การกระทำใดๆ ถ้าได้รับการเสริมแรง จะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น ส่วนการกระทำที่ไม่มีการเสริมแรงแนวโน้มที่ความถี่ของการกระทำนั้นๆจะลดลงและหายไปในที่สุด	-ครูเสริมแรงเมื่อเด็กกระทำสิ่งต่างๆได้ด้วยตนเองทันที เช่น ให้ดาว ให้หน้ายิ้ม ให้สติ๊กเกอร์รูปต่างๆ
จอห์น ดิวอี้ (John Dewey)	-การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) ที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางจากการทำจริง ในสถานการณ์จริง คำนึงถึงความสนใจและความสามารถของเด็ก เน้นความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคมในระบบประชาธิปไตย	-ครูจัดกิจกรรมที่เน้นให้เด็กปฐมวัยได้ลงมือปฏิบัติ(Learning by Doing) ลงมือกระทำกับวัตถุ ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ในการสำรวจ เพื่อให้เด็กค้นพบความสัมพันธ์ของสิ่งของต่างๆ ผ่านประสบการณ์ตรง -ครูเป็นผู้สนับสนุนการคิด และกระตุ้น ท้าทาย ให้เด็กพยายาม และช่วยให้เด็กขยายความคิด หรือสร้างงานของตนเอง จากการสนทนา พูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กกำลังทำร่วมกัน -ฝึกให้เด็กเผชิญกับปัญหา เรียนรู้การแก้ปัญหาด้วยตนเอง -จัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ ที่เน้นใช้ของจริง
เลฟ ไวโกตสกี (Lev Vygotsky)	-พัฒนาการมี 2 ระดับ ระดับแรก คือ ความสามารถที่เด็กทำได้แล้วด้วยตนเอง ส่วนระดับที่ 2 คือความสามารถของเด็กเมื่อได้รับการช่วยเหลือแนะนำจากผู้ที่มีวุฒิภาวะสูงกว่า -เด็กเรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์จากเพื่อน จากผู้คนรอบข้าง สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่เด็กอยู่ -การสร้างความรู้มีพื้นฐานจากทั้งด้านชีววิทยาและกระบวนการทางสังคม ภาษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็นในการคิดและการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาที่สูงขึ้นกว่าระดับ	-ในการทำกิจกรรม ครูมีบทบาทแนะนำ อธิบาย สาธิตวิธีที่ถูกต้องให้เด็กดู จากนั้นให้เด็กปฐมวัยลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง -การทำกิจกรรมครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งการใช้คำพูด กิริยาท่าทาง ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ -กระตุ้นให้เด็กเรียนรู้ร่วมกัน ฝึกให้เด็กแต่ละคน อธิบาย พูด บอกความคิดของตนเอง สนทนา-ตอบคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่กำลังทำ เพื่อเพิ่มพูนภาษาที่จะนำไปสู่การพัฒนาการช้ภาษาพูดใน

ทฤษฎี	หลักการ/แนวคิด	การนำไปใช้
	ความสามารถของเขา การเรียนรู้จึงเป็นการท้าทายและพัฒนา	การสื่อสารความคิดเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ
ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism)	-การเรียนรู้ของเด็กเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น -การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจะพัฒนาจากการที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ได้รับประสบการณ์ที่เด็กใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการเรียนรู้ โดยการสังเกต สัมผัส สืบค้นข้อมูล เปรียบเทียบ ทดลอง -เด็กปฐมวัยเรียนรู้จากของจริง เรียงลำดับจากง่ายไปยาก จากรูปธรรมไปหานามธรรม	-ครูผู้สอนจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ ของเด็ก -จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 -เตรียมสื่อ อุปกรณ์ ที่เป็นของจริง -ครูสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้
ทฤษฎีมอนเตสซอรี	-เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงโดยการสังเกต และลงมือปฏิบัติ -เด็กเรียนรู้ได้ดีจากการสัมผัส ซึ่งการสัมผัสจะพัฒนาไปสู่ความรู้และทักษะเฉพาะอย่าง -สื่อการเรียนรู้จะช่วยให้เด็กฝึกประสาทสัมผัส	-จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการเลือกกิจกรรมที่ตนเองสนใจ เน้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการลงมือสัมผัส -เตรียมสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ฝึกประสาทสัมผัส เพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะอย่าง -จัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เป็นธรรมชาติ เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

จากตารางที่ 2 กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าทฤษฎีและหลักการที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมของแต่ละคนมีแนวคิด/หลักการ/การนำไปใช้ที่เน้นยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ยึดเด็กเป็นกลาง เน้นประสบการณ์ตรงโดยการสังเกตและลงมือปฏิบัติ ให้เด็กเรียนรู้จากการสัมผัส สื่อมีความหลากหลาย เด็กปฐมวัยเรียนรู้จากของจริง เรียงลำดับจากง่ายไปยาก จากรูปธรรมไปหานามธรรม ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ผู้วิจัยนำไปประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยที่ควรได้รับการพัฒนาให้เร็วที่สุดและต่อเนื่อง โดยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดการสร้างกระบวนการคิดด้วยตนเอง เด็กมีโอกาสได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการเรียนรู้ โดยการเคลื่อนไหว สังเกต สัมผัส สืบค้น เปรียบเทียบ ทดลอง เล่น คิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง จัดกิจกรรมโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง การเสริมสร้างทักษะชีวิตให้แก่เด็กปฐมวัยต้องคำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กปฐมวัย และสอดคล้องกับแนวการจัดประสบการณ์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ในขณะที่ครูผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมให้กับเด็กโดยส่งเสริมและ

เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ลงมือกระทำกับวัตถุ ให้เด็กค้นพบความสัมพันธ์ของสิ่งของต่างๆที่เป็นประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ความคิด หรือเหตุการณ์ จนกระทั่งสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนในรูปแบบที่หลากหลายบูรณาการผ่านการเล่นตามความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล และผู้สอนจะต้องเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยจากเรื่องใกล้ตัวที่สุดไปหาเรื่องที่ไกลตัว

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี

การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 5-6ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมที่จัดให้เด็กในแต่ละวันอาจใช้ชื่อกิจกรรมแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน ทั้งนี้กิจกรรมที่จัดจะต้องครอบคลุมประสบการณ์สำคัญที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และควรยืดหยุ่นให้มีสาระที่ควรเรียนรู้ที่เด็กสนใจและสาระที่ควรรู้ที่ผู้สอนกำหนด เมื่อเด็กได้รับประสบการณ์สำคัญและกิจกรรมในแต่ละหัวเรื่องแล้วเด็กควรจะเกิดแนวคิดตามที่ได้เสนอแนะในหลักสูตร

สำหรับการนำแนวคิดจากรูปแบบต่างๆมาใช้ในการจัดกิจกรรม ผู้สอนต้องทำความเข้าใจรูปแบบนั้นๆ แต่ละนวัตกรรมจะมีจุดเด่นของตนเอง แต่โดยภาพรวมแล้วรูปแบบส่วนใหญ่จะยึดเด็กเป็นสำคัญ การลงมือปฏิบัติจริงด้วยตัวเด็กจะเป็นหัวใจสำคัญในแต่ละนวัตกรรม ดังตัวอย่างของรูปแบบที่เข้ามามีบทบาทในสถานศึกษาปฐมวัย

การสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) เป็นการสอนที่ริเริ่มโดย ดร.มาเรีย มอนเตสซอรี แพทย์หญิงชาวอิตาลี ซึ่งมีความเชื่อว่า จุดมุ่งหมายในการให้การศึกษาในระยะแรกแก่เด็กนั้นไม่ใช่การเอาความรู้ไปบอก แต่ควรปลูกฝังให้เด็กเจริญเติบโตไปตามความต้องการตามธรรมชาติของเด็กเอง ทั้งนี้ มอนเตสซอรีได้พัฒนาวิธีการสอน การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์การสอนต่างๆ ขึ้นมาใช้ โดยหลักสูตรที่นำมาสอนเด็ก แบ่งได้ 5 หมวดใหญ่ๆ คือ ภาษา คณิตศาสตร์ วิชาการ ประสบการณ์ชีวิต และประสาทสัมผัส ส่วนวิธีการสอนจะใช้ 3 ขั้นตอน ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้สอนความคิดรวบยอดใหม่ ด้วยการทำความเข้าใจกับการสาธิตขั้นต้น ถ้าเด็กไม่เข้าใจขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ครูจะเริ่มสาธิตให้ดูใหม่ เมื่อแน่ใจว่าเด็กเข้าใจสิ่งที่ทำให้เด็กดูแล้ว จึงจะดำเนินการขั้นตอนต่อไป (จิระพันธุ์ พูลพัฒน์ 2542 อ้างถึงใน ภรณ์ คุรุรัตน์ 2542)

การสอนแบบโครงการ (Project Approach) คือ การที่เด็กศึกษาสืบค้นลงลึกในเรื่องที่เด็กสนใจหรือทั้งผู้สอนและเด็กสนใจ โดยเด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ สืบค้นข้อมูลเพื่อหาคำตอบจากคำถามของตนเอง ภายใต้การช่วยเหลือ แนะนำ โดยการอำนวยความสะดวกและสนับสนุนจากผู้สอน

แบ่งเป็น 3 ระยะ คือระยะเริ่มต้นโครงการ ระยะพัฒนาโครงการและระยะสรุปโครงการ ซึ่งในแต่ละระยะจะประกอบด้วยภารกิจปราชัย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดง

การสอนภาษาโดยรวม/ธรรมชาติ (Whole Language) รูปแบบนี้มีปรัชญาความเชื่อว่าการสอนภาษาให้กับเด็กนั้นต้องเป็นการสอนภาษาที่สื่อความหมายกับเด็ก ผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน เด็กจึงจะสามารถเรียนรู้ภาษาได้ดีและเด็กควรอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษาที่สื่อความหมาย มีการจัดสื่อเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการเล่นได้อย่างเป็นธรรมชาติที่สุด ไม่ใช่การทำแบบฝึกปฏิบัติ

การสอนตามแนวคิดวอลดอร์ฟ (Waldorf) แนวคิดนี้เชื่อว่า เด็กปฐมวัยเรียนรู้จากการเลียนแบบ ผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีกับเด็ก จุดมุ่งหมายของวอลดอร์ฟ คือช่วยให้มนุษย์บรรลุศักยภาพสูงสุดที่ตนมี พัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่ดี มีสังคมที่สมบูรณ์โดยเน้นในเรื่องจิตวิญญาณ ความรู้สึก เน้นการสร้างเจตคติในตัวเด็ก เน้นสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ทำจากธรรมชาติ

การสอนตามแนวคิดนีโอ-ฮิวแมนนิส (Neo-Humanist) แนวคิดนี้เชื่อว่า เด็กเปรียบเสมือนกิ่งไม้ใฝ่อ่อนๆ ที่ตัดได้ เพราะฉะนั้นจึงควรให้ความสนใจกับการศึกษาระดับอนุบาลยิ่งกว่าการศึกษาในระดับใดๆ การจะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้นั้นเกิดจากศักยภาพ 4 ด้าน คือ ร่างกาย จิตใจ ความมีน้ำใจ และวิชาการ กระบวนการเรียนรู้จะอาศัยหลัก 4 ข้อ คือ คลื่นสมองต่ำ การประสานกันของเซลล์สมอง ภาพพจน์ต่อตนเองและการให้ความรู้สึก

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้สอนระดับเด็กปฐมวัยต้องศึกษาและทำความเข้าใจในการเลือกนำแนวคิดจากรูปแบบต่างๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัย จะเห็นได้ว่าภาพรวมที่เหมือนกันของแต่ละแนวคิดจะยึดเด็กเป็นสำคัญ รวมถึงการลงมือปฏิบัติจริงด้วยตัวเด็กเอง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของแต่ละรูปแบบ และเป็นแนวทางให้ผู้วิจัยนำไปเป็นข้อมูลในการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ต่อไป

2.1 หลักการจัดกิจกรรม

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดหลักการจัดกิจกรรมไว้ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมการเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
2. เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ การ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
3. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและการผลิต
4. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2.2 แนวทางการจัดกิจกรรม

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมไว้ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือเหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
2. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง
3. จัดกิจกรรมในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้
4. จัดกิจกรรมให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
5. จัดกิจกรรมให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน
6. จัดกิจกรรมให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก
7. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
8. จัดกิจกรรมทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้
9. ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ
10. จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำข้อมูลที่ได้นำไปตรงต่อและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

2.3 การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 5-6 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าในแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

1. หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน และยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น วัย 5-6 ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 15 -20 นาที

1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่อง นานเกินกว่า 20 นาที

1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้ เวลาประมาณ 40-60 นาที

1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่ เหนื่อยจนเกินไป

2. ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน ต้องให้ ครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรม โดยให้เด็กได้เล่น อิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกม ต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วน ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

2.3 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมี ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับ ถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตาม ความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

2.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการ ทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจวัตร ประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาด ร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นปฏิบัติตามกฎ กติกา ข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อ เล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

2.5 การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา

อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทดลอง ศึกษานอกสถานที่ ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษา ที่เหมาะสมกับวัย อย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นรายบุคคลและ เป็นกลุ่ม

2.6 การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

2.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่างๆ เช่น แท่งไม้รูปทรงต่างๆ ฯลฯ

จะเห็นได้ว่า จากแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นรูปแบบการจัดกิจกรรมสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ และที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน และกิจกรรมสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปว่าจะนำแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี โดยพิจารณาแนวคิดข้างต้นเพื่อการสร้างรูปแบบต่อไป

2.4 การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์

2.4.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์

Lucknerand Nadler (2002) กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์มีประสิทธิภาพสูง มีดังนี้

1. ความเท่าเทียม การเรียนรู้แบบนี้ผู้เรียนจะมีโอกาสอย่างเท่าเทียมในประสบการณ์ที่เป็นสิ่งใหม่และเป็นปกติในชีวิต
2. การพัฒนาความสัมพันธ์อย่างรวดเร็ว ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้แบบนี้มีการปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดขณะทำงาน การสื่อสาร การร่วมมือ และพยายามมุ่งไปสู่สิ่งที่ต้องการจะช่วยพัฒนาความสัมพันธ์อย่างรวดเร็ว
3. ความไม่สมดุล (Disequilibrium) อุปสรรคที่ท้าทายและปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลในภาวะไม่สมดุล จะทำให้เกิดการปรับกระบวนการและหน้าที่เพื่อให้สามารถจัดระบบได้

4. เทคนิคที่เป็นโครงการ ความไม่สมดุลจะทำให้เกิดทักษะการแก้ปัญหาความสามารถในการจัดการ ความเป็นผู้นำ

5. การลดวงจรของเวลา ช่องว่างระหว่างความท้าทายและผลลัพธ์จะถูกย่อลง ความสามารถในการจัดระบบจะง่ายขึ้น

6. เป็น Meta learning ห้องปฏิบัติการการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เป็นการฉายภาพของการทำงานเป็นทีม กลุ่มจะถูกทบทวนการทำงาน การประเมินผลงาน ได้ทบทวนเกี่ยวกับตนเอง ความเป็นผู้นำทักษะการแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร และการเปลี่ยนแปลงการจัดการ

7. ความสับสนและวิกฤตการณ์ในสภาพแวดล้อม ที่ปลอดภัย กลุ่มจะสามารถพัฒนากลยุทธ์ และการกระทำที่ดีที่สุดที่ในสภาพแวดล้อมนั้น

8. เป็นรอยประทับในการทำงานของสมอง การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์การหยั่งรากของสติปัญญา ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ทางสมองจากการเรียนรู้ของร่างกาย ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการร่างกาย สมองและพฤติกรรม

9. ประสบการณ์จะจัดเตรียมภาษาทั่วไป ประสบการณ์และเรื่องราว ซึ่งสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ประสบการณ์จะจัดเตรียมทางลัดไปสู่การสื่อสารที่จะแปรผันความคิดเห็นอย่างรวดเร็ว

10. การให้กำลังใจต่อการเสี่ยง ประสบการณ์จะปล่อยให้ผู้เรียนสร้างความเสี่ยงพยายามกับกฎเกณฑ์และทำความเข้าใจที่ไม้อันตรายและไม่เสียหาย

11. ความหลากหลายของความเข้มแข็ง ผู้เรียนต้องการให้ผลลัพธ์ของมาตีทุกคนจึงพยายามทำบทบาทของตนเองให้ดีที่สุด

12. ความสนุกการเรียนรู้ที่เป็นการพัฒนาทักษะกระบวนการจะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สนุกสนานทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

Beard and Wilson (2006) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ไว้ว่า หมายถึงความเข้าใจอย่างชัดเจนลึกซึ้ง (insight) จากการผ่านกระบวนการภายในตน (Internalization) ทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว (Conscious or unconscious) เป็นประสบการณ์ที่สร้างขึ้นจากพื้นฐานประสบการณ์เดิมที่เคยได้รับหรือความรู้ที่ตนเอง

ศศิธร จันทมฤก (2554) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ไว้ว่า หมายถึง การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือกระทำหรือการสังเกต ผ่านการทบทวนไตร่ตรอง และสะท้อนความคิด จนเกิดความเข้าใจและนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการเผชิญสถานการณ์ใหม่ เพื่อการพัฒนาความรู้ความสามารถใหม่ๆ เพื่อการพัฒนา ทักษะ เจตคติและวิถีคิดใหม่ๆ

ทิสนา แคมมณี (2562) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ไว้ว่าหมายถึง การดำเนินการใดๆที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายโดยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่ จำเป็นต่อการเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ ก่อน แล้วให้ผู้เรียนสังเกต ทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้น นำสิ่งที่เกิดขึ้นมา พิจารณาไตร่ตรองร่วมกันจนสามารถสร้างความคิดรวบยอดหรือสมมติฐานต่างๆ แล้วจึงนำความคิด หรือสมมติฐานเหล่านั้นไปทดลองหรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นต่อไป

สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการได้รับ ประสบการณ์ตรงจากการลงมือกระทำ ผ่านการทบทวน ไตร่ตรอง และสะท้อนความคิดจนเกิดความ เข้าใจและนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการเผชิญสถานการณ์ใหม่ เพื่อให้เกิดเป็นความรู้ใหม่

2.4.2 ความสำคัญของการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์

Luckner and Nadler (1999) ระบุถึงความสำคัญของการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ว่า การเรียนรู้เช่นนี้เด็กจะได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในประสบการณ์ที่ถือว่าเป็นสิ่งปกติในชีวิต เป็น การเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน อีกทั้งยังช่วยให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์และร่วมมือกันในการทำงาน อย่างใกล้ชิด ประสบการณ์ต่างๆถือเป็นอุปสรรคที่ท้าทายทำให้เกิดภาวะความไม่สมดุล (Disequilibrium) ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะการแก้ปัญหา

ศศิธร จันทมฤก (2554) ระบุถึงความสำคัญของการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ว่าการ เรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ผู้เรียนได้ลงมือทำสิ่งต่างๆ ล้วนเป็นประสบการณ์ตรงที่ได้รับ ทำให้การเรียนรู้มีชีวิตชีวาและสามารถบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา ทั้งด้านพุทธิพิสัยจิตพิสัยและทักษะพิสัย

สรุปได้ว่าการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์มีความสำคัญต่อการ เรียนรู้ของเด็ก เด็กจะได้รับ โอกาสอย่างเท่าเทียมกันในประสบการณ์ที่ถือว่าเป็นสิ่งปกติในชีวิต เป็นการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดความ สนุกสนาน อีกทั้งยังช่วยให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์และร่วมมือกันในการทำงานอย่างใกล้ชิดประสบการณ์ ต่างๆถือเป็นอุปสรรคที่ท้าทายซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะการแก้ปัญหา

2.4.3 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์

เคลลี (Kelly, 2007) กล่าวว่า ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ ยังใช้ในการสอน ภาษาที่สอง เพราะการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์เป็นทฤษฎีที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ทางปัญญา นอกจากเป็น การเรียนรู้ตามสถานการณ์ชีวิตจริงแล้วยังให้ความสำคัญกับการคิดไตร่ตรองอย่าง วิพากษ์วิจารณ์ในการเรียนรู้ และหลักการสำคัญของการสะท้อนความคิดของทฤษฎีและการค้นพบ การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ของ Kolb แบ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกันคือ(1) การรับรู้ แล้วเข้าใจและการทำตามกระบวนการได้ และ (2) ความคิดรวบยอดที่สรุปได้ คือ ความคิดและ ความรู้ที่เป็นเหตุเป็นผล นอกเหนือจากความรู้สึกที่จะเข้าใจปัญหาหรือสถานการณ์ต่างๆ และแนวคิด สำหรับการประยุกต์ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นไปได้และได้ปฏิบัติจริงนอกเหนือจาก

การได้สรุป 4 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ที่เป็นวัฏจักรที่พัฒนาดังภาพ คือ (1) ประสบการณ์ (Experience) (2) การคิดไตร่ตรองอย่างวิพากษ์วิจารณ์ (Critical reflection) (3) ความคิดเชิงนามธรรม (Abstract) (4) การทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ (Active experiment)

ทิสนา แคมมณี (2562) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ คือ การดำเนินการอันช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายโดยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ (Experience) ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนรู้ก่อนแล้วจึงให้ผู้เรียนย้อนไปสังเกต ทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้นและนำสิ่งที่เกิดขึ้นมาคิดพิจารณาไตร่ตรองร่วมกัน จนกระทั่งผู้เรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอดหรือสมมติฐานต่างๆ ในเรื่องที่เรียนรู้แล้วจึงนำความคิด หรือสมมติฐานเหล่านั้นไปทดลองหรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ในสถานการณ์ใหม่ๆ ต่อไป โดยมี 6 ตัวบ่งชี้คือ

1. ผู้สอนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning experience) ที่เป็นรูปธรรมในเรื่องที่เรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ไปประสบด้วยตนเอง
2. ผู้เรียนมีการสะท้อนความคิด (Reflect) และอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ประสบมาหรือเกิดขึ้นในสถานการณ์การเรียนรู้นั้น
3. ผู้เรียนมีการสร้างความคิดรวบยอด หลักการ สมมติฐานต่างๆ จากประสบการณ์ที่ได้รับ
4. ผู้เรียนมีการนำความคิดรวบยอด หลักการ สมมติฐานต่างๆ ที่สร้างขึ้นไปทดลองหรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ
5. ผู้สอนมีการติดตามผลและเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนแลกเปลี่ยนผลการทดลองประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ความรู้ เพื่อขยายขอบเขตของการเรียนรู้ หรือปรับเปลี่ยนความคิดหลักการ สมมติฐานต่างๆ ตามความเหมาะสม
6. ผู้สอนมีการวัดผลและประเมินผล โดยใช้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองของผู้เรียน ประกอบกับการวัดผลและประเมินผลของผู้สอนด้วย

สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้สังเกตสะท้อนความรู้ สรุปความคิดรวบยอด และทดลองปฏิบัติโดยครูให้การสนับสนุน เชื่อมโยง และเสริมแรงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในวงจรการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน เป็นวงจรการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง และเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยผ่านกระบวนการ 4 ขั้นตอนคือ 1)ขั้นประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม 2)ขั้นการสะท้อนความคิด 3)ขั้นสรุปความคิดรวบยอด 4)ขั้นการทดลองในสถานการณ์ใหม่เพื่อการพัฒนารูปแบบการสอน เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจัดกิจกรรมจากชีวิตประจำวันมีความหลากหลาย มีวิธีการที่หลากหลาย เช่น Cooking สานิต ทดลอง สนทนา ทำกิจกรรมทั้งใน-นอกห้องเรียน บูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้

เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้จากการได้ลงมือกระทำสิ่งต่างๆผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

3. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

ทักษะชีวิต (Life skill) เป็นความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่างๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554) เป็นความสามารถของบุคคลที่จะคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหา และปรับตัว เพื่อให้มีพฤติกรรมที่เป็นไปในทางที่ถูกต้อง สามารถจัดการกับความ ต้องการ ปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ให้มีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์ และสังคม ผู้วิจัยศึกษาในประเด็น ความหมาย ความสำคัญ องค์ประกอบ การสร้างและพัฒนาทักษะชีวิต ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิต หลักการจัดกิจกรรมและการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

3.1 ความหมายของทักษะชีวิต

องค์การอนามัยโลก (WHO. 1997) ให้ความหมายของทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถในการปรับพฤติกรรมอย่างเหมาะสม มีการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

ยูนิเซฟ (UNICEF, 2004) ได้กล่าวถึงทักษะชีวิตไว้ว่า เป็นกลุ่มใหญ่ของจิตวิทยาสังคมและทักษะระหว่างบุคคล ซึ่งช่วยให้บุคคลสามารถตัดสินใจได้ สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาทักษะการจัดการกับอารมณ์ สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ทักษะชีวิตอาจมีทิศทางจากการกระทำของตนเองหรือบุคคลอื่นเช่นเดียวกับการกระทำที่เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม อันนำมาซึ่งความสุขกายสบายใจ

โบรลิน (Brolin. 2011) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตไว้ว่า ทักษะชีวิตเป็นทักษะ (Skills) และความรู้ (Knowledge) ที่จำเป็นและมีความสำคัญในการดำเนินชีวิตของบุคคล

เฮนดริกส์ (Hendricks.2011) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตไว้ว่า หมายถึงความสามารถของบุคคลที่จะสามารถเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือตนเองในการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต ตลอดจนความสมบูรณ์และความพึงพอใจในชีวิตได้

วนิดา ขาวมงคล (2546) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิต ไว้ดังนี้

1. ความสามารถของมนุษย์ที่ติดตัวมาแต่กำเนิด

2. ความสามารถของมนุษย์ที่สามารถเรียนรู้จากตนเองและผู้อื่นซึ่งรวมถึงสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางสังคมที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น
3. ความสามารถที่ประกอบด้วยความรู้เจตคติและทักษะการจัดการกับชีวิตของตนเองกับปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่างๆได้
4. ความสามารถที่มนุษย์ควรจะได้พัฒนาได้จนบรรลุจุดสูงสุดในชีวิต คือ ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

กระทรวงศึกษาธิการ (2548) ได้ให้ความหมายทักษะชีวิตไว้ว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาและปรับตัวให้มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง สามารถจัดการกับความ ต้องการ ปัญหา และสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ร่วมสร้างสรรค์สังคม ให้เป็นสังคมที่ดี โดยอาศัย การถ่ายทอดประสบการณ์ การฝึกอบรม

ประไพ ประดิษฐ์สุขถาวร (2555) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถในการ นำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่าง ต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหา และความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของ สังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและ ผู้อื่น

ไพโรจน์ คะเชนทร์ (2559) กล่าวว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาการ ดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่โดยการใฝ่หาความรู้แสวงหาและพัฒนาความรู้ใหม่ เพื่อให้มี ความสามารถในด้านการจัดการชีวิตของตนเอง รู้จักใช้เทคโนโลยี แสวงหาความรู้อย่างมีเหตุผลเพื่อ เพิ่มทักษะในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การขจัดความเครียด มีคุณธรรม จริยธรรมมีมนุษยสัมพันธ์ มีทักษะในการเข้าสมาคมและรู้จักประนีประนอมเพื่อปรับตัวเองให้อยู่ในสังคมปัจจุบันอย่างมี ความสุข

โดยสรุปทักษะชีวิต เป็นความสามารถของบุคคลในการจัดการปัญหา โดยรวมของบุคคลที่จะ คิด ตัดสินใจแก้ปัญหาและปรับตัว เพื่อให้มีพฤติกรรมที่เป็นไปทางที่เหมาะสม ถูกต้องสามารถจัดการ กับความต้องการ ปัญหา และสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมกับสังคมที่ เปลี่ยนแปลงไปให้มีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายจิตใจอารมณ์ สังคม และสติปัญญาในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่ตนมีอยู่ เพื่อจัดการกับชีวิตของตนเองกับปัญหาและสภาพแวดล้อม ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จนประสบความสำเร็จใน ระดับหนึ่ง

3.2 ความสำคัญของทักษะชีวิต

องค์การอนามัยโลก (WHO, 1997) กล่าวถึงความสำคัญของทักษะชีวิตว่า เป็นเสมือนตัวเชื่อมระหว่างความรู้ เจตคติและค่านิยม ของบุคคลกับความสามารถทางจิต สังคม โดยเป็นตัวถ่ายทอดความรู้ เจตคติและค่านิยมออกมาว่าจะทำอะไร และจะทำอย่างไร หากนักเรียนมีทักษะชีวิตแล้วย่อมมีโอกาสในการเกิดความสามารถทางจิตสังคมเร็วขึ้นทักษะชีวิตจึงเปรียบเสมือนตัวกระตุ้นหรือแรงจูงใจความสามารถทางจิตสังคม นั่นคือความสามารถในการจัดการกับ สิ่งท้าทายรอบๆ ตัว ทักษะชีวิตมีความสำคัญ ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการและความจำเป็น

กระทรวงยุติธรรม (2549) ทักษะชีวิตมีความสำคัญต่อบุคคล อันจะสามารถนำไปใช้ได้กับทุกเรื่องในชีวิต รวมทั้งการพัฒนาตัวบุคคลและอาชีพ สุขภาพ และความสัมพันธ์

ปณิศา จีระพรชัย (2553) ทักษะชีวิตมีความสำคัญต่อเยาวชนมาก เพราะทักษะชีวิตนั้นเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำหน้าที่เป็นภูมิคุ้มกันที่จะเหนี่ยวรั้งเยาวชนให้ออกห่างสิ่งไม่ดี อีกทั้งยังเป็นตัวเชื่อมระหว่างความรู้ เจตคติ และค่านิยมของบุคคลกับความสามารถทางจิตสังคม จึงควรส่งเสริมทักษะชีวิตเพื่อตอบสนองต่อความต้องการและความจำเป็นใน 3 ด้าน คือ ด้านเด็กและเยาวชนด้านสังคม และด้านการศึกษา

สรุปทักษะชีวิต เป็นความสำคัญต่อบุคคลในการจัดการปัญหา โดยรวมของบุคคลที่จะคิดตัดสินใจแก้ปัญหาและปรับตัว เพื่อให้มีพฤติกรรมที่เป็นไปทางที่เหมาะสม ถูกต้อง สามารถจัดการกับความ ต้องการ ปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ให้มีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และควรส่งเสริมทักษะชีวิตเพื่อตอบสนองต่อความต้องการและความจำเป็นของแต่ละบุคคล

3.3 องค์ประกอบของทักษะชีวิต

องค์ประกอบของทักษะชีวิต มีองค์กร หน่วยงาน และนักวิชาการได้แบ่งองค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้ดังนี้

แม็คเวล (Maxwell, 1981) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะชีวิตว่าควรมีทักษะที่จำเป็นใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ทักษะด้านความรู้ในตนเอง และการตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Knowledge or SelfAwareness Skills) ในด้านความรู้ในตนเองและการรู้ในข้อจำกัดของตนเองเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีประโยชน์อย่างมหาศาลโดยที่จะขาดเสียมิได้ ตัวอย่างเช่น ทักษะการประเมินตนเอง หรือการค้นหาข้อดีข้อด้อยของตนเองในขอบเขตของชีวิต ทักษะของการเข้าใจแรงจูงใจในตนเอง ความปรารถนา ความชอบ และการกำหนดเป้าหมายในชีวิตของตนเองอย่างชัดเจน เป็นต้น

2. ทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Skills) มนุษย์เป็นสัตว์สังคม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอยู่รวมกันและใช้ชีวิตร่วมกัน ดังนั้นทักษะที่จำเป็นในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้แก่ ทักษะการแสดงออกทางอารมณ์ของตน ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะการเข้าใจอารมณ์บุคคลอื่น ทักษะการตีความในแรงจูงใจของบุคคลอื่น ทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะการต่อต้านความกดดันจากสังคม และทักษะการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ทักษะการแก้ปัญหา (Problem-Solving Skills) ชีวิตมนุษย์ในแต่ละช่วงวัยจะต้องเผชิญกับความซับซ้อนทางสังคมที่เกิดขึ้น ดังนั้นทักษะการแก้ปัญหาจึงจำเป็นและมีความสำคัญในการดำรงชีวิตไม่ว่าจะเป็นทักษะการค้นหาข้อมูล ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการคิดหาทางเลือกที่เหมาะสม ทักษะการวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งทักษะต่างๆ จะขึ้นอยู่กับการนำไปประยุกต์กับขอบข่ายของชีวิตในแต่ละด้านของบุคคล เช่น ชีวิตการทำงาน ชีวิตการเรียน ชีวิตครอบครัว และชีวิตส่วนตัวของการใช้เวลาว่าง เป็นต้น

Morrison (1998) ได้กล่าวถึงเป้าหมายการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงอุดมศึกษา คือ การช่วยให้เด็กมีอิสระที่ได้พึ่งพาตนเอง ผู้เกี่ยวข้องควรหลีกเลี่ยงการกระทำอะไรให้แก่เด็กแต่ควรให้เด็กได้เรียนรู้ในการทำอะไรด้วยตนเอง

Martinez (2012; อ้างถึงใน จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ , 2556) ได้กล่าวถึง ทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัยที่จะเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบและมีคุณค่าต่อสังคมนั้น ควรจะเริ่มฝึกฝนตั้งแต่เด็กปฐมวัย เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่เปิดรับและสามารถพัฒนาลักษณะนิสัยที่ดีได้ และผู้ปกครองเองก็สามารถช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวัน Martinez ได้นำเสนอตัวอย่างทักษะชีวิตและวิธีการสอนทักษะชีวิตให้กับเด็ก ดังนี้

1. ทักษะทางสังคม (Social skills) ที่มีความหมายมากกว่าการมีเพื่อน แต่รวมไปถึงการมีทักษะ เช่น การร่วมรู้สึก การควบคุมตนเอง ความอดทน การจัดการกับความเครียด และความยืดหยุ่น สำหรับการสอนเด็ก เช่น การส่งเสริมและให้รางวัลที่มีความอดทนและทราบผลที่จะเกิดขึ้น ถ้าไม่อดทนหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ให้เห็นความแตกต่างของการแสดงความรู้สึกที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม เช่น แสดงความไม่พอใจได้แต่ทำร้ายคนอื่นไม่ได้ ให้อภัยการให้ความเคารพต่อกัน ส่งเสริมการรับผิดชอบ และเป็นตัวอย่างในพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่เด็ก

2. เรียนรู้เกี่ยวกับเงิน (Understanding money) มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเงิน การจัดการสรรการใช้เงิน การประหยัด ใช้อย่างง่าย ๆ ให้เด็กรู้จักรับผิดชอบเกี่ยวกับการเงิน และการใช้เงิน

3. เรียนรู้ความรับผิดชอบ (Learning responsibility) ให้เด็กได้ทำความสะอาดสิ่งของตนเอง และ ดูแลพื้นที่ของตนเอง นอกจากนี้เด็กชาย อายุ 3 ปีสามารถสอนให้รู้จักเก็บของเล่นและเสื้อผ้า ทำความสะอาดถ้วยชาม แต่งกายด้วยตนเอง อายุ 5 ปี ปูและเก็บที่นอนได้

Patterson (2012)ได้นำเสนอวิธีการสอนทักษะชีวิตให้กับเด็กปฐมวัยด้วยการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการการเงิน ความปลอดภัย และมารยาททางสังคมโดยทั่วไป Patterson เห็นว่าทักษะชีวิตช่วยให้เด็กเรียนรู้การทำหน้าที่ต่างๆ ในสังคม ช่วยให้เติบโตและมีวุฒิภาวะ ดังนั้นจึงต้องเตรียมในการที่จะสอนทักษะชีวิตเพื่อให้เจริญเติบโตได้อย่างสมบูรณ์ ดังนี้

1. ทักษะทางการเงิน (Money skill) มีความสำคัญในการเรียนรู้เพื่อจะได้ใช้เงินเป็นเมื่อเป็นผู้ใหญ่ ผู้ปกครองควรเริ่มต้นด้วยการให้เด็กรู้จักการใช้เงินและรู้จักการประหยัด ด้วยการเก็บเงินในกระปุกออมสิน

2. ทักษะทางด้านความปลอดภัย (Safety skill) ให้เด็กได้ความคิดเกี่ยวกับคนแปลกหน้า ไม่พูดคุยกับบุคคลที่ไม่รู้จักคุ้นเคย กำหนดกฎเกณฑ์ และขอบเขตที่จะช่วยให้เด็กปลอดภัย สร้างความสนใจและสังเกต สิ่งต่างๆ รอบตัว เพื่อดูแลความปลอดภัยของตนเอง

3. มารยาททางสังคม (Manners and etiquette) เริ่มให้เด็กได้เรียนรู้มารยาทพื้นฐาน สังเกตการแสดงออกของเด็กทางสังคมที่มีต่อบุคคลอื่น และคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำในการปฏิบัติที่ถูกต้องตามธรรมเนียมปฏิบัติ ให้ได้เรียนรู้ในการแนะนำตนเอง การจับมือ และการสบตากับบุคคลอื่น

มัณฑรา ธรรมบุศย์ (2551) กล่าวว่า ทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์มีอยู่ 2 อย่าง คือ ทักษะทั่วไป (Generic Skills) กับทักษะวิชาชีพ (Profession Skills) ทักษะทั่วไปเป็นทักษะที่มนุษย์ต้องใช้ทุกวันเพื่อการมีชีวิตอยู่ แต่ทักษะวิชาชีพเป็นทักษะที่มนุษย์จำเป็นต้องมีเพื่อใช้ในการหาเลี้ยงชีพ ซึ่งผู้เรียนต้องเรียนรู้ มีทักษะและความเชี่ยวชาญในสาขาที่จะออกไปประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จในอาชีพ (Life Skills for Vocational Success) มีหลายทักษะแต่องค์ประกอบของทักษะที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตมี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ทักษะทางสังคม (Social Skills) และทักษะการตัดสินใจ และการแก้ปัญหา (Decision-Making and Solving Problem Skills)

สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ได้กำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิตสำคัญที่จะสร้างและพัฒนาเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตไว้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนและผู้อื่น หมายถึง การรู้จักความถนัด ความสามารถ จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เข้าใจความแตกต่างของบุคคลแต่ละคน รู้จักตนเอง ยอมรับเห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายในชีวิต และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

2. การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การแยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหา และสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ต้อง รับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือกและตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ อย่างสร้างสรรค์

3. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความเข้าใจและรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล รู้สาเหตุของความเครียด รู้วิธีการควบคุมอารมณ์และความเครียด รู้วิธีผ่อนคลาย หลีกเลี้ยงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดอารมณ์ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดี

4. การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หมายถึง การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น ใช้ภาษาพูดและภาษากาย เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้อง เหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี สร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

องค์การอนามัยโลก(WHO,1997)ได้กำหนดองค์ประกอบสำคัญของทักษะชีวิตไว้10ข้อ ดังนี้

1.ทักษะการตัดสินใจ (Decision Making Skill)เป็นความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆในชีวิตได้อย่างเป็นระบบโดยประเมินทางเลือกและผลที่ได้จากการตัดสินใจเลือกทางที่ถูกต้องเหมาะสม

2.ทักษะการวิเคราะห์ (Critical Thinking Skills) เป็นความสามารถที่จะวิเคราะห์แยกแยะข้อมูล ข่าวสาร ปัญหา และสถานการณ์ต่างๆรอบตัว

3.ทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (Effective Communication Skills) เป็นความสามารถในการใช้คำพูด และภาษาท่าทางเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง และรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งการแสดงความต้องการ ความชื่นชมและการปฏิเสธ

4.ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship Skills) เป็นความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

5.ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง (Self Awareness Skills) เป็นความสามารถในการค้นหาและเข้าใจในจุดดี จุดด้อยของตนเอง และความแตกต่างที่ตนกับบุคคลอื่น ซึ่งได้แก่ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา ความเชื่อ เชื้อชาติ สีผิว สุขภาพ หรือถิ่นที่อยู่อาศัย

6.ทักษะความเห็นใจผู้อื่น (Empathy Skill) เป็นความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกและเห็นอกเห็นใจบุคคลที่แตกต่างจากตนเอง

7.ทักษะการจัดการกับอารมณ์ (Coping with Emotion Skill) เป็นความสามารถในการประเมินอารมณ์ รู้เท่าทันอารมณ์ว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตน เลือกใช้วิธีการจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม

8.ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving Skills) เป็นความสามารถในการรับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หาแนวทางแก้ปัญหา วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย และลงมือแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

9.ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking Skills) เป็นความสามารถในการคิดออกไปอย่างกว้างขวางโดยไม่ยึดติดอยู่ในกรอบ

10. ทักษะการจัดการกับความเครียด (Coping with Stress Skill) เป็นความสามารถในการรู้สาเหตุของความเครียด เรียนรู้วิธีการควบคุมระดับของความเครียด รู้วิธีผ่อนคลายและหลีกเลี่ยงสาเหตุ พร้อมทั้งเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของทักษะชีวิตนั้นหลักๆจะครอบคลุมถึงพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ได้แก่ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ -จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา แต่ละองค์ประกอบที่กล่าวมาจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะเร่งปลูกฝัง

ในการวิจัยผู้วิจัยจึงสรุปทักษะชีวิตที่สำคัญในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ซึ่งมี 4 องค์ประกอบหลักๆคือ

1. ทักษะชีวิตด้านสังคม ได้แก่ 1) เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ 2) เด็กสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และ 3) เด็กสามารถปฏิบัติตามสุขลักษณะได้ตามวัย
2. ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารคือ ได้แก่ 1) เด็กสามารถเขียนชื่อตนเองได้ 2) เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างถูกต้อง และ 3) เด็กพูดจาอ่อนหวาน พูดจาไม่หยาบคายกับผู้ใหญ่
3. ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ ได้แก่ 1) เด็กสามารถเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง 2) เด็กรู้ว่าตนเองรู้สึกอย่างไร และ 3) เด็กแสดงความพึงพอใจในความสามารถของตนเอง และ 4. ทักษะชีวิตด้านการคิด ได้แก่ 1) เด็กสามารถบอกความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆได้ 2) เด็กสามารถจัดกลุ่มประเภทของสิ่งต่างๆจากคุณลักษณะได้ และ 3) เด็กสามารถแก้ปัญหาต่างๆได้ด้วยตนเอง ซึ่งเหล่านี้เป็นทักษะที่มีความสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัยในการดำรงชีวิตประจำวัน แต่ละองค์ประกอบต่างมีความสำคัญต่อบุคคลในการจัดการปัญหาโดยรวมของบุคคล เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมกับสังคมในปัจจุบันเพื่อจะเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต ควรจะมีการส่งเสริม และฝึกฝนตั้งแต่เด็กปฐมวัยเพราะเป็นช่วงเวลาที่เปิดรับและสามารถพัฒนาได้

3.4 สังเคราะห์และสรุปแนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิต

จากการรวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิตจากนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านทักษะชีวิตสรุปแนวคิดทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยทางด้านทักษะชีวิต องค์ประกอบของทักษะชีวิตนั้นหลักๆจะครอบคลุมถึงพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กปฐมวัยอายุ 5 - 6 ปี ได้แก่ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ -จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา แต่ละองค์ประกอบที่กล่าวมาจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรเร่งปลูกฝัง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์ความเห็นนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านทักษะชีวิต ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สังกะราษะห์แนวคืดทักษะชีวิตเด็กปลุ่มวัยของนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญทางด้านทักษะชีวิต
ดั่งนี้

แนวคืดทักษะชีวิต	ชื่อผู้แต่ง (ปี)											
	1.Hidebrand(1991)	2. WHO (1997)	3.UNESCO (2002)	4. Hanley et. al. (2007)	5. N.C.A.C (2009)	6.Martinez (2012)	7.Patterson (2012)	8.คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	9.ธีระพันธ์พัฒน์ (2556)	10.มูลนิธิกัลยาณิวัฒนา (2558)	11.จุฬาทิพย์ธรรมสิริวัฒน์ (2559)	12.พีระพรรัตน์เกียรติ (2560)
1. การแก้ปัญหา	/	/	/									
2. การคิดสร้างสรรค์		/	/	/				/	/			
3. การคิดวิเคราะห์		/										
4. การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ		/					/					
5. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล		/	/					/				
6. การตระหนักรู้ในตน		/										
7. การเข้าใจผู้อื่น		/	/	/			/					
8. การจัดการกับอารมณ์	/	/	/				/				/	
9. การจัดการกับความเครียด		/	/				/					
10. การช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น		/	/				/	/				
11. การทำงานร่วมกับผู้อื่น					/			/	/	/		
12. การวางแผนในการทำงาน			/					/		/		
13. มารยาทในการรับประทานอาหาร								/				
14. การปฏิบัติตนให้เหมาะสมในที่สาธารณะ								/				
15. การตัดสินใจโดยให้เหตุผลตามวัย								/				
16. การบอกเวลา								/				
17. การดูแลสุขภาพของตนเอง								/				
18. การแต่งตัวได้ด้วยตนเอง								/				
19. การอ่านสัญลักษณ์ในชุมชน								/				
20. การใช้โทรศัพท์			/					/				
21. การเดินทางด้วยยานพาหนะ			/					/				
22. การซื้อของ			/					/				

จากตารางที่ 3 ข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านทักษะชีวิตสรุปแนวคิด ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยทางด้านทักษะชีวิต ซึ่งองค์ประกอบของทักษะชีวิตข้างต้นนั้นหลักๆจะ ครอบคลุมถึงพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ได้แก่ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ -จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา แต่องค์ประกอบที่กล่าวมาจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะเร่งปลูกฝังตั้งนี้ ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยใช้เกณฑ์จัดกลุ่มตัวแปรโดยผู้วิจัยได้มีการตั้งองค์ประกอบไว้ก่อน จาก การศึกษาจากนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านทักษะชีวิตสรุปแนวคิดทักษะชีวิตไว้ จากนั้นผู้วิจัยได้จัด กลุ่มใหม่ ตั้งชื่อใหม่โดยใช้เกณฑ์ การจัดกลุ่มตัวแปร ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ทักษะชีวิต ได้ 4 ด้าน

แนวคิดทักษะชีวิต	ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย
1. การจัดการกับอารมณ์	ทักษะทางอารมณ์
2. การคิดสร้างสรรค์	ทักษะการคิด
3. การเข้าใจผู้อื่น	ทักษะทางสังคม
4. การช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น	ทักษะทางสังคม
5. การทำงานร่วมกับผู้อื่น	ทักษะทางสังคม
6. การปฏิเสธและการเจรจาต่อรอง	ทักษะการสื่อสาร
7. การแก้ปัญหา	ทักษะการคิด
8. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	ทักษะการสื่อสาร
9. การวางแผนในการทำงาน	ทักษะการคิด
10. ด้านการรู้ความรู้สึกของตนเอง	ทักษะทางอารมณ์

ตารางที่ 4 ผู้วิจัยใช้เกณฑ์จัดกลุ่มตัวแปรโดยผู้วิจัยได้มีการตั้งองค์ประกอบไว้ก่อน จาก การศึกษาจากนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านทักษะชีวิตสรุปแนวคิดทักษะชีวิตไว้ จากนั้นผู้วิจัยได้จัด กลุ่มใหม่ ตั้งชื่อใหม่โดยใช้เกณฑ์ การจัดกลุ่มตัวแปรซึ่งได้ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย 4 ด้านดังนี้ ได้แก่ 1. ทักษะชีวิตด้านสังคม 2. ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร 3. ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และ 4. ทักษะด้านการ คิด ตามลำดับ ซึ่งครอบคลุมถึงพัฒนาการทั้ง4ด้านของเด็กปฐมวัยอายุ5-6ปีได้แก่ด้านร่างกาย ด้าน อารมณ์ -จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา แต่องค์ประกอบที่กล่าวมาจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะ เร่งเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปเป็นแนวทางในการหาองค์ประกอบของทักษะ ชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

3.5 การสร้างและพัฒนาทักษะชีวิต

เจตนิพิฐ สมมาตย์ (2550) การสอนทักษะชีวิตก็เหมือนกับทักษะโดยทั่วไปที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสามารถที่จะพัฒนาได้เพื่อส่งเสริมให้สามารถป้องกันโดยการวางรากฐานที่ดีโดยใช้ทักษะชีวิต ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสอนทักษะชีวิตได้ถูกนำมาใช้ในการศึกษากันอย่างกว้างขวางในการป้องกันปัญหาตั้งแต่ระยะเริ่มแรกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ได้กล่าวถึงการสร้าง และพัฒนาทักษะชีวิตทักษะชีวิต ไว้ว่า การสร้าง และพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะชีวิตเป็นความสามารถที่เกิดในตัวผู้เรียนได้ด้วยวิธีการสำคัญ 2 วิธีคือ 1.เกิดเองตามธรรมชาติเป็นการเรียนรู้ที่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการมีแบบอย่างที่ดีแต่การเรียนรู้ตามธรรมชาติจะไม่มีทิศทางและเวลาที่แน่นอน บางครั้งกว่าจะเรียนรู้ก็อาจสายเกินไป 2.การสร้างและพัฒนาโดยกระบวนการเรียนการสอน เป็นการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันในกลุ่ม ผ่านกิจกรรมรูปแบบต่างๆ ได้ลงมือปฏิบัติได้ร่วมคิดอภิปรายแสดงความคิดเห็นได้แลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ได้สะท้อนความรู้สึนึกคิด มุมมอง เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตของตนเอง เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และปรับใช้กับชีวิต

จะเห็นได้ว่า การสร้างและพัฒนาทักษะชีวิตจึงสามารถเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้ด้วยวิธีการสำคัญ 2 วิธีคือ 1)เกิดเองตามธรรมชาติ และ2)การสร้างและพัฒนาโดยกระบวนการเรียนการสอนซึ่งวิธีการที่เกิดเองตามธรรมชาติ เป็นการเรียนรู้ที่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และการมีแบบอย่างที่ดีแต่การเรียนรู้ตามธรรมชาติจะไม่มีทิศทางและเวลาที่แน่นอน

3.6 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิต

วิธีการพัฒนาทักษะชีวิตนั้นอาจใช้แนวคิด ทฤษฎีที่หลากหลาย ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิต ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์ เป็นต้น ทฤษฎีเหล่านี้ไม่ได้แยกออกเป็นส่วนตัวส่วนหนึ่งแต่ทฤษฎีทั้งหมดจะมีส่วนสนับสนุนต่อวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่จะพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียน ซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้

1.ทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญา (Intellectual Development Theory)

นักจิตวิทยาชาวสวิสผู้เชี่ยวชาญในทฤษฎีพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ผลงานของเขาเกี่ยวข้องกับทฤษฎีเจเนติกส์และพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก เน้นถึงความสำคัญของความเป็นมนุษย์ที่มนุษย์มีความสามารถในการสร้างความรู้ผ่านการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมซึ่งปรากฏอยู่ในตัวเด็กตั้งแต่แรกเกิด เพียเจท์ได้อธิบายไว้ว่า พัฒนาการทางสติปัญญาเป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม โดยบุคคลพยายามปรับตัวให้อยู่ในสภาวะสมดุลด้วยการใช้กระบวนการดูดซึมและกระบวนการปรับให้เหมาะสม จนทำให้เกิดการเรียนรู้โดยเริ่มจากการสัมผัส ต่อมาจึงเกิดความคิดทางรูปธรรมและพัฒนาไปเรื่อยๆ จนเกิดความคิดที่เป็นนามธรรมซึ่งเป็นการพัฒนาอย่าง

ต่อเนื่องตามลำดับ (ทิสนา แชมมณี. 2560) และเชื่อว่าเด็กทุกคนตั้งแต่เกิดมาพร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและปฏิสัมพันธ์นี้ ทำให้เกิดพัฒนาการทางสติปัญญา เพียเจท์แบ่งองค์ประกอบที่มีส่วนเสริมสร้างพัฒนาการทางสติปัญญาไว้ 4 องค์ประกอบ คือ (1) วุฒิภาวะ เป็นสภาพร่างกายที่มีความพร้อมต่อการพัฒนาการทางสติปัญญา ดังนั้นครูผู้สอนควรจัดประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน (2) ประสบการณ์ ทุกครั้งที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมก็จะเกิดประสบการณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประสบการณ์คือ ประสบการณ์ที่เนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการคิดหาเหตุผลทางตรรกศาสตร์ซึ่งมีความสำคัญในการแก้ปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะทางวิทยาศาสตร์ (3) การถ่ายทอดความรู้ทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลรอบข้างถ่ายทอดความรู้แก่เด็กโดยผ่านกระบวนการดูซึมประสบการณ์และกระบวนการปรับโครงสร้างทางสติปัญญา (4) กระบวนการพัฒนาความสมดุลหรือการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง (self regulation) ซึ่งอยู่ในตัวของแต่ละบุคคล เพื่อจะปรับความสมดุลของพัฒนาการเขาวนปัญญาขึ้นต่อไปอีกขั้นหนึ่ง ซึ่งสูงกว่า โดยใช้กระบวนการดูซึมประสบการณ์และการปรับโครงสร้างทางสติปัญญาองค์ประกอบเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญของโครงสร้างทางสมอง (สุรางค์ ใคว์ตระกูล. 2556)

จะเห็นได้ว่าพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์เป็นการจัดระบบโครงสร้างทางปัญญาเมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยกระบวนการดูซึมประสบการณ์และกระบวนการปรับโครงสร้างทางสติปัญญา อันจะก่อให้เกิดพัฒนาการทางสติปัญญาจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง ตามวุฒิภาวะประสบการณ์ และการถ่ายทอดความรู้ทางสังคม กระบวนการพัฒนาทางสติปัญญานี้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนเปลี่ยนแปลงข้ามขั้นไม่ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำไปเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองและเกิดเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาด้วยการแสดงพฤติกรรมและลงมือกระทำครูจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดบทเรียนให้เหมาะสมกับศักยภาพของเด็กแต่ละวัย

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมและการปฏิสัมพันธ์นักจิตวิทยาที่สำคัญ คือ โรเบิร์ต แบนดูรา (Robert Bandura) แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต. 2556 ; สุรางค์ ใคว์ตระกูล. 2556) มีแนวคิดว่าการเรียนรู้ด้วยการสังเกตจากบุคคลหรือจากต้นแบบทำให้เกิดการเรียนรู้ทางด้านปัญญาซึ่งไม่ได้เกิดจากปัจจัยภายนอกอย่างเดียวแต่เกิดจากตัวแปรภายในบุคคล การเรียนรู้จึงต้องรวมถึงสิ่งที่เป็นตัวแปรภายในบุคคลด้วย แบนดูราได้อธิบายว่าการเรียนรู้ทางสังคมเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมในสังคม ซึ่ง ทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน ด้วยการสังเกตจากต้นแบบ สัญลักษณ์และทุกสิ่งทุกอย่างในสังคมจากการทดลอง พบว่า ผู้เรียนจะต้องเลือกสังเกตสิ่งที่ต้องการเรียนรู้โดยเฉพาะและต้องมีการเข้ารหัส

ในความทรงจำระยะยาวได้อย่างถูกต้องสามารถที่จะประเมินได้ว่า ตนเลียนแบบได้ดีหรือไม่ดีอย่างไร และจะต้องควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ ซึ่งมีขั้นตอนของการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือเลียนแบบ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นการได้รับมาซึ่งการเรียนรู้ ทำให้สามารถแสดงพฤติกรรมได้ และขั้นการกระทำซึ่งอาจจะกระทำหรือไม่กระทำก็ได้แบนดูรา ได้อธิบายกระบวนการที่สำคัญในการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเรียนรู้โดยตัวแบบว่ามี 4 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการความใส่ใจ (Attention) บุคคลไม่สามารถเรียนรู้ได้มากจากการสังเกตถ้าเขาไม่มีความตั้งใจหรือใส่ใจและรับรู้ได้อย่างแม่นยำถึงพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออก กระบวนการใส่ใจจะเป็นตัวกำหนดว่าบุคคลจะสังเกตอะไรจากตัวแบบนั้น

2. กระบวนการการจดจำ (Retention) บุคคลจะไม่ได้รับอิทธิพลมากนักจากตัวแบบ ถ้าเขาไม่สามารถจะจดจำได้ถึงลักษณะของตัวแบบ บุคคลจะต้องแปลงข้อมูลจากตัวแบบเป็นรูปแบบของสัญลักษณ์และจัดโครงสร้างเพื่อให้จำได้ง่ายขึ้นและยังขึ้นกับความสามารถทางปัญญาและโครงสร้างทางปัญญาของผู้สังเกตอีกด้วย

3. กระบวนการการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวอย่าง (Reproduction) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตแปลงสัญลักษณ์ที่จดจำไว้นั้นมาเป็นการกระทำซึ่งจะกระทำได้ดีหรือไม่นั้นย่อมขึ้นอยู่กับสิ่งที่จดจำได้ในการสังเกตการกระทำของตนเอง การให้ข้อมูลย้อนกลับจากการกระทำของตนเอง และการเทียบเคียงการกระทำกับภาพที่จำได้

4. กระบวนการการจูงใจ (Motivation) การที่บุคคลที่เกิดการเรียนรู้แล้วจะแสดงพฤติกรรมหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการจูงใจ กระบวนการจูงใจย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของสิ่งล่อใจจากภายนอก สิ่งนั้นจะต้องกระตุ้นการรับรู้เป็นสิ่งของที่จับต้องได้เป็นที่ยอมรับของสังคมและพฤติกรรมที่กระทำตามตัวแบบนั้นสามารถที่จะควบคุมเหตุการณ์ต่างๆได้

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547) ได้กล่าวว่า ทฤษฎีพัฒนาการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูราเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่อยู่ในกลุ่มปฏิสัมพันธ์เช่นเดียวกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์ ว่าด้วยพฤติกรรมกระบวนการทางสมองและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ การสร้างการเรียนรู้ให้เด็กต้องเปิดโอกาสให้เด็กลงมือปฏิบัติมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนได้สัมผัสและตอบสนองกับประสบการณ์จริง

จะเห็นได้ว่า แบนดูรายังเน้นเกี่ยวกับความเชื่อในความสามารถแห่งตน (Self-Efficacy) โดยได้ให้ความหมายของความเชื่อในความสามารถแห่งตนไว้ว่า ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่จะแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม ความเชื่อในความสามารถแห่งตนนี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะใช้ในการเรียนรู้และรักษาพฤติกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเผชิญกับความกดดันทางสังคม ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำแนวคิดที่ว่า การเรียนรู้ด้วยการสังเกตจากบุคคลหรือจากต้นแบบ ซึ่งในการกิจกรรมผู้วิจัยจะเน้นการ

เป็นแบบอย่างที่ดี กิจกรรมมีเน้นการสาธิต การทำเป็นขั้นตอนให้ผู้เรียนได้สังเกตและลงมือทำ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

3. ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning Theory)

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์(2553) ได้อธิบายว่า จริยธรรมในแง่ของพฤติกรรมที่ดิงามที่บุคคลพึงปฏิบัติในสังคมนั้น สามารถพัฒนาขึ้นได้โดยอาศัยหลักการปรับพฤติกรรม ซึ่งหมายถึงการนำหลักการพฤติกรรมมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นระบบ ในการเปลี่ยนพฤติกรรมในสถานการณ์ใด สถานการณ์หนึ่ง แนวคิดในเรื่องการเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม กับผลการกระทำในสภาพแวดล้อมนี้ได้ยึดหลักการเสริมแรงว่า บุคคลนั้นจะมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมเดิม ถ้าการแสดงผลของเขาได้รับความพึงพอใจ ส่วนพฤติกรรมที่ไม่พึงพอใจก็มีแนวโน้มลดลงหรือยุติไป

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์(2552) ได้สรุปเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์ในการปรับพฤติกรรม ไว้ดังนี้

1. การกระทำใดๆ ถ้าได้รับการเสริมแรงจะมีแนวโน้มเกิดขึ้นอีก ส่วนการกระทำที่ไม่มีการเสริมแรงแนวโน้มจะหายไปทีละน้อย

2. การเสริมแรงที่แปรเปลี่ยนทำให้เกิดการตอบสนองกว่าการเสริมแรงที่ตายตัว

3. การลงโทษทำให้เรียนรู้ได้เร็วและลืมเร็ว

4. การให้แรงเสริมหรือให้รางวัลเมื่อมีการแสดงพฤติกรรมที่ต้องการสามารถช่วยปลูกฝังนิสัยที่ต้องการได้ การนำทฤษฎีนี้ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างเสริมทักษะชีวิตให้กับนักเรียนนั้นอาจทำได้โดย

1) การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) เมื่อมีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมจิตสาธารณะ อาจใช้ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ เช่นอาหารของที่เล่นได้และสิ่งของต่างๆ ตัวเสริมแรงทางสังคม คือ คำพูด ได้แก่คำชมเชยเช่น ดีมาก น่าสนใจ เป็นต้น 2)การเสริมแรงทางลบ(Negative Reinforcement) เป็นการทำให้ความถี่ของพฤติกรรมคงที่หรือเพิ่มมากขึ้น ซึ่งผู้สอนควรปฏิบัติคือ ทำทันทีหรือเร็วที่สุด เมื่อพฤติกรรมที่ไม่ต้องการเกิดขึ้นควรให้ผู้ถูกลงโทษรู้ว่าพฤติกรรมใดที่ถูกลงโทษ และเพราะเหตุใด ควรใช้เหตุผล ไม่ใช่อารมณ์สำหรับหลักการจัดการศึกษา/การสอนของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำได้กล่าวไว้ดังนี้

1. ในการสอนการให้เสริมแรงหลังการตอบสนอง ที่เหมาะสมของเด็กจะช่วยเพิ่มอัตราการตอบสนองที่เหมาะสมนั้น

2. การเว้นระยะการเสริมแรงอย่างไม่เป็นระบบ หรือเปลี่ยนรูปแบบการเสริมแรงจะช่วยให้การตอบสนองของผู้เรียนคงทนถาวร เช่น ถ้าครูชมว่า “ดี” ทุกครั้งที่นักเรียนตอบถูกอย่างสม่ำเสมอ นักเรียนจะเห็นความสำคัญของแรงเสริมน้อยลง ครูควรเปลี่ยนแปลงแรงเสริมแบบอื่นบ้าง เช่น ยิ้มพยักหน้าหรือบางครั้งอาจไม่ให้แรงเสริม

3. การลงโทษที่รุนแรงเกินไปมีผลเสียมาก ผู้เรียนอาจไม่ได้เรียนรู้หรือจำสิ่งที่เรียนได้เลย ควรใช้วิธีการงดการเสริมแรงเมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เช่น เมื่อนักเรียนใช้ถ้อยคำไม่สุภาพ แม้ได้บอกและตักเตือนแล้วก็ยังใช้อีก ครูควรงดการตอบสนองต่อพฤติกรรมนั้น เมื่อไม่มีใครตอบสนอง ผู้เรียนจะหยุดพฤติกรรมนั้นในที่สุด

4. หากต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือปลูกฝังนิสัยให้แก่ผู้เรียน การแยกแยะขั้นตอนของปฏิกิริยาตอบสนองออกเป็นลำดับขั้น โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน เช่น หากต้องการปลูกฝังนิสัยในการรักษาความสะอาดห้องปฏิบัติการและเครื่องมือ สิ่งสำคัญประการแรกคือต้องนำพฤติกรรมที่ต้องการจำแนกเป็นพฤติกรรมย่อยให้ชัดเจน เช่น การเก็บ การกวาดการเช็ดถู การล้าง การจัดเรียง เป็นต้น ต่อไปจึงพิจารณาเสริมที่จะให้แก่ผู้เรียน เช่น คະแนน คำชมเชยการให้เกียรติการให้โอกาสแสดงตัว เป็นต้น เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ก็ให้การเสริมแรงที่เหมาะสมในทันที

จากทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ (Skinner, 1953) สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างเสริมทักษะชีวิตได้ด้วยการปรับพฤติกรรมตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายให้ชัดเจน โดยครูจะกำหนดลงให้แน่นอนว่าจะสอนอะไรให้นักเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาการในด้านนั้น และกำหนดออกมาในรูปของพฤติกรรมให้ชัดเจน

2. ให้เรียงความสำคัญของพฤติกรรมเชิงจริยธรรม แล้วจึงพัฒนาพฤติกรรมที่เห็นว่าสำคัญก่อน แล้วจึงพัฒนาไปที่ละพฤติกรรม แต่ถ้าเกี่ยวข้องกันพัฒนาไปที่ละหลาย ๆ พฤติกรรมในเวลาเดียวกัน

3. สังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ต้องการจะพัฒนา ว่าเกิดบ่อยหรือนานแค่ไหน เพื่อจะเป็นข้อมูลว่าควรนำพัฒนาหรือไม่ รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลเปรียบเทียบถึงผลของการใช้วิธีการปรับพฤติกรรม

4. ให้การเสริมแรง โดยมีการเสริมแรงทั้งทางบวกและทางลบคือ การให้รางวัลและการลงโทษ สอบถาม สังเกต ถามผู้เรียนเพื่อให้แน่ใจว่าการเสริมแรงนั้นได้ผล

5. ถ้าพฤติกรรมใดยังไม่เกิด ครูอยากจะทำให้เกิดก็สามารถที่จะทำให้เกิดขึ้นได้โดยการชี้แนะพร้อมทั้งให้การเสริมแรงทันทีที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้น

6. ขณะที่ดำเนินการปรับพฤติกรรม จะต้องสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนาตลอดเวลา เพื่อที่ดูว่าแนวโน้มของการเกิดพฤติกรรมที่ต้องการจะพัฒนานั้นอยู่ในลักษณะใดหากมีแนวโน้มในทางที่ไม่พัฒนายังต้องปรับปรุงวิธีการใหม่

7. เพื่อให้ผู้แสดงพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ที่ต้องการจะพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ครูอาจยึดการเสริมแรงเพื่อให้พฤติกรรมนั้นคงอยู่นาน

8. หากการปรับพฤติกรรมนั้น ไม่ดีขึ้นควรเปลี่ยนวิธีการใหม่ ทั้งนี้อาจเกิดจากพฤติกรรมเป้าหมายที่กำหนดไม่ชัดเจน การเสริมแรงไม่เหมาะสม เป็นต้น

9. การจะให้การปรับพฤติกรรมได้ผล ต้องคำนึงถึงความสม่ำเสมอ และทำให้เป็นระบบและระเบียบ มิใช่ทำตามอารมณ์

จะเห็นได้ว่าการปรับพฤติกรรมเด็กปฐมวัยในการเสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อให้เกิดการพัฒนาการในด้านที่กำหนด ครูผู้สอนต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน เรียงลำดับความสำคัญของพฤติกรรมที่จะพัฒนา สังเกตพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนาที่เกิดขึ้นบ่อยๆ ในการเสริมแรงไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบ การให้รางวัลหรือการลงโทษ ควรสอบถามนักเพื่อให้แน่ใจ และควรให้รางวัลหรือลงโทษทันที การปรับพฤติกรรมเด็กปฐมวัยต้องคำนึงถึงความสม่ำเสมอทำให้เป็นระบบระเบียบ มิใช่การทำตามอารมณ์ ดังนั้นผู้วิจัยจะนำไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงความสม่ำเสมอในการให้แรงเสริมอย่างทั่วถึง และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

4. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านอารมณ์และสังคม

การทำความเข้าใจทักษะชีวิตด้านอารมณ์และสังคมของเด็กปฐมวัยนั้น นอกจากจะมีความรู้ความเข้าใจและศึกษาพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กปฐมวัยแล้ว จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดของทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านอารมณ์และสังคมของเด็กปฐมวัยด้วย ได้แก่

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ فروยด์

فروยด์ หรือซิกมันด์ فروยด์ (Sigmund Freud, 1856-1939) ได้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic theory) ระหว่างทำงานกับผู้ป่วยทางจิต فروยด์เป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทางประสาทวิทยา ใช้ชีวิตส่วนใหญ่ในเวียนนาและย้ายหนีภัยของนาซีไปอยู่ลอนดอน ในช่วงท้ายของวิชาชีพ (Sandrock, 2005) คำว่า "จิตวิเคราะห์" หมายถึง การช่วยผู้ป่วยให้จัดการกับปัญหาทางอารมณ์โดยใช้การหยั่งถึงความคิดที่ไร้สำนึก (Unconscious thought) ซึ่ง فروยด์อธิบายว่าเป็นการรักษาเยียวยาโดยการพูด ตรงกับภาษาอังกฤษว่า "the talking cure" โดยทั่วไปแล้วทฤษฎีจิตวิเคราะห์มีอิทธิพลทางการบำบัดรักษามากกว่าทางการศึกษา แต่อย่างไรก็ตามในแวดวงการศึกษาบางแห่งได้นำแนวคิดนี้ไปใช้ ตัวอย่างเช่น การช่วยเหลือเด็กที่มีความกลัวผ่านทางการเล่น นอกจากนี้ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ยังมีอิทธิพลต่อความเข้าใจว่าเด็กเรียนรู้และพัฒนาอย่างไร (Pound, 2005)

فروยด์ได้ค้นพบหลักการทางจิตวิทยามากมายที่สำคัญ ตัวอย่างเช่น จิต ซึ่งเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนนั้น แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ 1) จิตสำนึก (Conscious mind) เป็นระดับจิตที่บุคคลรู้ตัวควบคุมตนเองได้ 2) จิตใต้สำนึก (Subconscious mind) เป็นระดับจิตที่ถูกเก็บกดไว้ สามารถหลุดออกมาเป็นพฤติกรรมได้บางขณะโดยไม่รู้ตัว และ 3) จิตไร้สำนึก (Unconscious mind) เป็นระดับจิตที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมโดยไม่รู้ตัวไม่สามารถควบคุมได้ เช่น คนเมา คนเสียดสี นอกจากนี้ فروยด์ยังได้อธิบายว่า จิตของบุคคลประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) อิด (Id) คือ จิตส่วนที่ผลักดันให้

บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความต้องการของตนโดยไม่คำนึงถึงเหตุผลใดๆ 2)อีโก้ (Ego) คือ จิตส่วนที่ผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการ ของอดีตแต่คำนึงถึงเหตุผลและความ เป็นไปได้ และ 3)ซูเปอร์อีโก้ (Superego) คือ จิตส่วนที่ควบคุมให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่าง ถูกต้อง มีเหตุผลและมีคุณธรรมสอดคล้องกับค่านิยมและการยอมรับของสังคม (Lefton,1994 อ้างถึงใน พัชรี ผลโยธิน, 2558)

จิตตินันท์ เดชะคุปต์(2555) ทฤษฎีพัฒนาการทางเพศของฟรอยด์ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนตามช่วงอายุดังนี้

ขั้นปาก เป็นขั้นแรกของพัฒนาการ จะปรากฏในช่วง 18 เดือนแรกของชีวิต ศูนย์กลางความพึงพอใจของทารกจะอยู่บริเวณรอบปาก แหล่งสำคัญของความเพลิดเพลินจะอยู่ที่การดูด การกัด การเคี้ยว ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะช่วยลดความเครียดของทารก

ขั้นทวารหนัก เป็นขั้นที่สองของพัฒนาการ ปรากฏอยู่ในช่วงอายุ ปีครึ่ง-3ปี ความพึงพอใจที่สุดของเด็กเกี่ยวข้องกับทวารหนักหรือการขับถ่าย ซึ่งฟรอยด์เห็นว่าการฝึกกล้ำมเนื้อทวารหนักจะช่วยลดความเครียด

ขั้นอวัยวะสืบพันธุ์เป็นขั้นที่สามของพัฒนาการ ขั้นนี้ปรากฏในช่วงอายุ 3-6 ปีชื่อของขั้นนี้มาจากคำในภาษาละตินว่า” หมายถึง อวัยวะเพศชาย ในขั้นนี้ความพึงพอใจอยู่ที่อวัยวะเพศที่ทั้งเด็กชายและเด็กหญิงพบว่าการใช้มือลูบคลำหรือใช้อวัยวะเพศถูไถกับสิ่งต่างๆเป็นความเพลิดเพลิน

ในมุมมองของฟรอยด์นั้น ขั้นอวัยวะสืบพันธุ์มีความสำคัญเป็นพิเศษสำหรับพัฒนาการทางบุคลิกภาพ เนื่องจากช่วงนี้จะปรากฏปมอติปัส ซึ่งชื่อนี้มาจากเทพนิยายกรีกอติปัสเป็นบุตรของกษัตริย์แห่งธิปส์ ได้ฆ่าบิดาโดยไม่เจตนาและแต่งงานกับแม่ของตน ตามทฤษฎีของฟรอยด์ ปมอติปัสคือพัฒนาการของเด็กเล็กที่มีความรู้สึกแรงกล้าที่แทนที่พ่อหรือแม่ที่เป็นเพศเดียวกับตนและได้รับความรักจากพ่อหรือแม่ที่เป็นเพศตรงข้ามกับตนเอง ซึ่งในช่วงอายุ 5-6 ปี เด็กนี้กว่าพ่อหรือแม่ที่เป็นเพศเดียวกับตนอาจจะลงโทษตนที่มีความปรารถนาดังกล่าว เพื่อจะลดความขัดแย้งนี้ เด็กจะเลียนแบบพ่อหรือแม่ที่เป็นเพศเดียวกับตน ถ้าความขัดแย้งนี้ไม่หายไปเด็กก็จะติดอยู่ที่ขั้นนี้

ขั้นพัก เป็นขั้นที่สี่ของพัฒนาการ ปรากฏในช่วงอายุ 6 ปี ถึงวัยรุ่น เด็กในช่วงนี้จะสะกดกลั่นความสนใจทางเพศทั้งหมดและพัฒนาทักษะทางสังคมและสติปัญญา กิจกรรมโดยมากเป็นกิจกรรมที่ใช้พลังของเด็กในด้านความปลอดภัยทางอารมณ์และช่วยให้เด็กลิ้มความขัดแย้งในขั้นที่สาม

ขั้นพอใจในเพศตรงข้ามเป็นขั้นที่ห้าและขั้นสุดท้ายของพัฒนาการ ปรากฏในช่วงวัยรุ่นเป็นต้นไป ในขั้นนี้เป็นเวลาที่ต่อมเพศเริ่มทำงาน เด็กเริ่มสนใจบุคคลนอกครอบครัวของตน ฟรอยด์เชื่อว่าความขัดแย้งกับพ่อแม่ที่ยังไม่หายไปนั้นจะมาปรากฏอีกครั้งในช่วงวัยรุ่น เมื่อความขัดแย้งนี้ถูกแก้ไข บุคคลนั้นก็จะพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสัมพันธ์ในความรักอย่างมีวุฒิภาวะและทำหน้าที่อย่างอิสระเป็นตัวของตัวเอง

ทฤษฎีของพรอยด์ได้รับการแก้ไขจากนักทฤษฎีจิตวิเคราะห์หลายคนต่อมา นักทฤษฎีจิตวิเคราะห์ร่วมสมัยจำนวนมากจะเน้นความสำคัญของสัญชาตญาณทางเพศน้อยลง และไปเน้นที่ประสบการณ์ทางวัฒนธรรมว่าเป็นตัวกำหนดพัฒนาการของแต่ละบุคคล ส่วนความคิดไร้สำนึกยังคงเป็นแก่นสำคัญแต่นักทฤษฎีจิตวิเคราะห์ส่วนใหญ่ยังเชื่อว่าความคิดที่ไร้สำนึกนั้นมีความสำคัญต่อจิตมากกว่าในมุมมองของพรอยด์

พีชรี ผลโยธิน (2558) ได้สรุปแนวคิดของทฤษฎีจิตวิเคราะห์เชื่อว่าผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็กในช่วง 6 ปีแรกของชีวิตโดยเฉพาะพ่อแม่ เป็นผู้มีอิทธิพลอย่างมากต่อบุคลิกภาพ ความสมบูรณ์ของอารมณ์ และสุขภาพจิตของเด็ก แนวคิดดังกล่าวชี้แนะว่าเด็กควรได้รับการเลี้ยงดูตอบสนองความต้องการทางร่างกายและจิตใจอย่างพอเพียงจากผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเด็กที่สุด จะทำให้เด็กมีสุขภาพจิตดี มีอารมณ์ที่มั่นคง เป็นตัวของตัวเอง รู้จักควบคุมยับยั้งความคิดและความรู้สึกของตนเอง เด็กจะมีพัฒนาการที่ดีและสมบูรณ์ เป็นพื้นฐานสำคัญของทักษะชีวิตด้านอารมณ์และสังคมเมื่อเด็กพัฒนาเป็นผู้ใหญ่

เห็นได้ว่าแนวคิดทฤษฎีจิตวิเคราะห์มีความเชื่อว่าความคิดที่ไร้สำนึกมีความสำคัญต่อจิตมาก พ่อแม่ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็กช่วงอายุ 6 ปีแรกของชีวิต จะเป็นผู้มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็กเป็นอย่างมาก รวมไปถึงอารมณ์ และสุขภาพจิตของเด็ก ดังนั้นเด็กควรได้รับการเลี้ยงดู และตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างเพียงพอ จะส่งผลให้เด็กมีสุขภาพจิตที่ดี มีอารมณ์ที่มั่นคง เป็นตัวของตัวเอง รู้จักยับยั้งความคิด ความรู้สึกของตนเอง มีพัฒนาการที่ดีและสมบูรณ์ซึ่งจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญของทักษะชีวิตทางด้านอารมณ์และสังคมเมื่อเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้นผู้วิจัยจะนำไปเป็นแนวทางในเรื่องการเข้าใจจิตใจ-อารมณ์ของผู้เรียน จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะชีวิตด้านอารมณ์ที่หลากหลาย

2. ทฤษฎีจิตสังคมของอิริคสัน

จิตตินันท์ เตชะคุปต์ (2555) อิริคสัน หรืออิริค อิริคสันเป็นศิษย์ของแอนนา พรอยด์ บุตรสาวคนสุดท้ายของซิกมันด์ พรอยด์ ถึงแม้อิริคสันจะอยู่ในกลุ่มนักทฤษฎีจิตวิเคราะห์ แต่แนวคิดของอิริคสันบางครั้งถูกเรียกว่าทฤษฎีจิตสังคม เพราะครอบคลุมไปตลอดช่วงชีวิตของมนุษย์มิได้หยุดที่ช่วงวัยรุ่นเช่นทฤษฎีของพรอยด์ทั้งนี้ อิริคสัน เชื่อว่า บุคลิกภาพของเด็กจะพัฒนาไปในทางบวกหรือลบขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการตอบสนองจากสภาพแวดล้อมรอบตัวตามขั้นพัฒนาการในแต่ละวัย ถ้าเด็กได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ตนพอใจในช่วงอายุนั้น เด็กจะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสม ถ้าหากเด็กพบสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีเด็กก็จะขาดความสุขและมองโลกในแง่ร้ายได้

วสพร นิชรรัตน์ (2557) อิริคสันจึงมีความคิดพื้นฐานในการพัฒนาทฤษฎี คือ พัฒนาการของมนุษย์จะเป็นไปตามลำดับขั้น โดยพัฒนาการขั้นสูงจะเกิดขึ้นหลังจากที่ได้มีการพัฒนาในขั้นต้นแล้ว และเนื่องจากมนุษย์ทุกคนมีความต้องการพื้นฐานอย่างเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงทางจิตสังคมของ

มนุษย์นั้นจะเกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ตลอดช่วงชีวิตของมนุษย์จึงแบ่งการพัฒนาทางจิตสังคมออกเป็นขั้นๆในแต่ละขั้นจะมีปมขัดแย้ง ซึ่งเป็นวิกฤติ ที่แต่ละบุคคลต้องประสบ วิกฤติขัดแย้งนี้จะแตกต่างกันไปตามขั้นของการพัฒนา และการพัฒนาทางจิตสังคม ก็คือ การผ่านพ้นวิกฤติขัดแย้งจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง การพัฒนาที่ดีก็จะก่อให้เกิดบุคลิกภาพที่ดี บุคลิกภาพที่ดีในที่นี้หมายถึง การที่บุคคลได้พัฒนาความรู้สึกในทางบวกมากกว่าความรู้สึกในทางลบ ตัวอย่างเช่น เกิดความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองมากกว่าอายหรือเคลือบแคลงสงสัย

พัชรี ผลโยธิน (2558) ได้สรุปแนวคิดของจิตสังคมของอิริคสันไว้ว่า อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางสังคมสามารถสร้างบุคลิกภาพของมนุษย์เราได้ทั้งในแง่ดีและไม่ดี อันเป็นผลจากความสำเร็จหรือความล้มเหลวของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมและบุคคลอื่นในแต่ละช่วงของวัย ซึ่งเด็กต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางสังคมและทางวัฒนธรรม ดังนั้น ทักษะชีวิตด้านอารมณ์และสังคมของเด็กปฐมวัยจึงเกิดจากประสบการณ์ที่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ทารก รวมทั้งความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงวัยก็มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับตนเองของเด็กปฐมวัยเช่นกัน

จะเห็นได้ว่าจิตสังคมของอิริคสันเป็นบุคลิกภาพของเด็กจะพัฒนาไปในทางบวกหรือลบ โดยมีอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางสังคมสามารถสร้างบุคลิกภาพของมนุษย์เราได้ทั้งในแง่ดีและไม่ดีเนื่องจากมนุษย์ทุกคนมีความต้องการพื้นฐานอย่างเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงทางจิตสังคมของมนุษย์นั้นจะเกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งผู้วิจัยจะนำไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านอารมณ์และทักษะชีวิตด้านสังคมต่อไป

3.7 การประเมินทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

3.7.1 ความหมายของการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย

การประเมิน หมายถึง กระบวนการของการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย จากหลักฐานต่างๆ โดยนำมาจัดระบบ และตีความข้อมูลเหล่านั้น (เอกสารการสอนชุดวิชา การพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย. หน่วยที่15 การประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ บุตรกตัญญู.15-5, 2562. McAfee, Leong and Bodrova, 2004)

การประเมิน หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการประเมิน อย่างครบถ้วนด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายให้อยู่ในรูปที่สามารถตีความหมายได้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงผู้เรียนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย (นลินี ณ นคร,2557)

สรุปได้ว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล ของเด็กปฐมวัย ที่ต้องการจะประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย นำมาจัดให้เป็นระบบเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา และปรับปรุงในครั้งต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่างๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ซึ่งสามารถทำให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2555)

ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย หมายถึง ความสามารถของเด็กวัยแรกเกิด-6 ปีในการปรับตัว และมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในชีวิตประจำวันและการปรับตัวในอนาคต โดยมีขอบข่ายของทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 1)ขอบข่ายทักษะชีวิตด้านอารมณ์ 2)ขอบข่ายทักษะชีวิตด้านสังคม 3)ขอบข่ายทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร และ 4)ขอบข่ายทักษะชีวิตด้านการคิด

3.7.2 ขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย

การประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยนั้นมีความหมายเกี่ยวข้องกับความสามารถของเด็กปฐมวัย ในการดำรงชีวิตประจำวันของเด็ก เป็นการรวบรวมข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวเด็ก เพื่อทราบถึงทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ว่าเป็นอย่างไร มีจุดแข็งและจุดที่ควรส่งเสริมสร้างและพัฒนาอย่างไร ต้องเสริมสร้างทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยอย่างไรบ้าง ซึ่งในการประเมินทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยควรมีการระบุสิ่งที่ต้องการประเมินอย่างชัดเจนว่าต้องการจะประเมินพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยหรือความสามารถใดที่แสดงถึงทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย เพื่อให้สามารถเสริมสร้างทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม และประเมินได้ตรงจุดตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งจากการศึกษาจะเห็นได้ว่าในการประเมินตามขอบข่ายของทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ก็จะประกอบด้วย พฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ และการกำหนดพฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยตามขอบข่ายของทักษะชีวิต

3.7.3 การประเมินตามขอบข่ายของทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย

การประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยตามขอบข่าย เป็นการประเมินโดยการกำหนดสิ่งที่จะต้องประเมินและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถของเด็กปฐมวัย ที่แสดงออกมาถึงทักษะชีวิต โดยสามารถใช้วิธีการที่เหมาะสมและเครื่องมือที่หลากหลาย ขอบข่ายการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยที่กำหนดนี้เป็นไปตามขอบข่ายของทักษะชีวิต ดังเช่นที่ระบุไว้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย

ช่วงวัย	ขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิต			
	ด้านอารมณ์	ด้านสังคม	ด้านการสื่อสาร	ด้านการคิด
วัย 5-6 ปี	-การตระหนักรู้และ ควบคุมตนเอง -การตระหนักรู้ใน	-การดำรงชีวิต -การเป็นสมาชิกใน สังคม	-การใช้ภาษา การรู้หนังสือ	-การเชื่อมโยง -การคิดวิจารณ์ญาณ -การคิดแก้ปัญหา

ช่วงวัย	ขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิต			
	ด้านอารมณ์	ด้านสังคม	ด้านการสื่อสาร	ด้านการคิด
	ทักษะผู้อื่น -การจัดการกับ อารมณ์ของตนเอง	ประชาธิปไตย -การมีพฤติกรรม สังคมทางบวก		อย่างสร้างสรรค์

จากตารางที่ 5 แสดงขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย จะเห็นได้ว่าเป็น การแสดงให้เห็นว่าขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยที่แบ่งเป็น 2 ช่วงวัย คือ วัย แรกเกิด-3ปี และวัย 3-6 ปี ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปขอบข่ายดังนี้1)ขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิต ด้านอารมณ์ จะประกอบด้วย การตระหนักรู้และการควบคุมตนเอง การตระหนักรู้ในทักษะผู้อื่น และการจัดการกับอารมณ์ตนเอง 2)ขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตด้านสังคม จะประกอบด้วย การดำรงชีวิต การเป็นสมาชิกในสังคมประชาธิปไตย และการมีพฤติกรรมสังคมทางบวก 3)ขอบข่าย ของการประเมินทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร จะประกอบด้วย การใช้ภาษาและการรู้หนังสือ 4) ขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตด้านการคิด จะประกอบด้วย การเชื่อมโยง การคิดวิจารณ์ญาณ และการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำขอบข่ายทั้ง4ด้าน มาใช้ในการประเมินทักษะชีวิต เด็กปฐมวัยทั้ง4ด้านประกอบด้วย ทักษะชีวิตด้านสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ทักษะชีวิตด้าน อารมณ์และทักษะชีวิตด้านการคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็ก ปฐมวัย ในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี1)ขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตด้านอารมณ์ จะ ประกอบด้วย การตระหนักรู้และการควบคุมตนเอง การตระหนักรู้ในทักษะผู้อื่น และการจัดการกับ อารมณ์ตนเอง 2)ขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตด้านสังคม จะประกอบด้วย การดำรงชีวิต การเป็นสมาชิกในสังคมประชาธิปไตย และการมีพฤติกรรมสังคมทางบวก 3)ขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร จะประกอบด้วย การใช้ภาษาและการรู้ หนังสือ 4)ขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตด้านการคิด จะประกอบด้วย การเชื่อมโยง การคิด วิจารณ์ญาณ และการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

พฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์

พฤติกรรมที่คาดหวัง หมายถึง การแสดงออกถึงความสามารถของเด็กปฐมวัย ทุกช่วง อายุตั้งแต่แรกเกิด-6ปี ที่เป็นเป้าหมายการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงพัฒนาพฤติกรรมที่แสดงออกถึง ทักษะชีวิตตามขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย

ตัวชี้วัด หมายถึง ลักษณะของความสามารถของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงอายุ ที่บ่งชี้ถึงการ แสดงออกของทักษะชีวิตตามขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยที่ต้องการให้เกิดขึ้น

สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง พฤติกรรมต่างๆ ของเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมตามวัยในแต่ละวัยที่แสดงออกถึงความสามารถที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต ตามขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิต จะเห็นได้ว่าการประเมินทักษะชีวิต มีความจำเป็นจะต้องมีการกำหนดสิ่งที่ต้องการจะประเมิน เพื่อจะสามารถระบุพฤติกรรมที่สามารถสังเกต หรือเก็บรวบรวมได้ด้วยวิธีการประเมินต่างๆ เพื่อให้ได้ผลการประเมินอย่าง ครอบคอบ ชัดเจน ตรงตามความเป็นจริง และเสริมสร้างทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม

1. การกำหนดพฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยตามขอบข่ายของทักษะชีวิต 1.พฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยตามขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตด้านอารมณ์ สามารถกำหนดรายละเอียดเป็นตัวอย่างได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ตัวอย่างพฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยตามขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตด้านอารมณ์

ช่วงวัย	พฤติกรรมที่คาดหวัง	ตัวชี้วัด	สภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย
5-6 ปี	-รับรู้เกี่ยวกับตนเอง และควบคุมตนเอง -รับรู้ ความคิด และ ความรู้สึกของผู้อื่น -รับรู้อารมณ์ของ ตนเอง	-รู้ความชอบของตนเอง -รู้ความสามารถและความ ภาคภูมิใจในสิ่งที่ทำ -รู้ความคิดและความรู้สึก ของผู้อื่น -แสดงออกทางอารมณ์ อย่างเหมาะสม	-แสดงความชอบของตนเองอย่าง เหมาะสม -แสดงความสามารถและภาคภูมิใจในสิ่ง ที่ตนทำ -ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อผู้อื่น -แสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับ สถานการณ์ -ควบคุมอารมณ์ตนเองอย่างเหมาะสม

จากตารางที่ 6 จะเห็นได้ว่าการระบุพฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย ในแต่ละกลุ่มอายุ มีความสอดคล้องกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำมาเป็นแนวทางและนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดพฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยตามขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตด้านอารมณ์ สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี

2. พฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยตามขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตด้านสังคม สามารถกำหนดรายละเอียดเป็นตัวอย่างได้ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 พฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยตามขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตด้านสังคม

ช่วงวัย	พฤติกรรมที่คาดหวัง	ตัวชี้วัด	สภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย
5-6 ปี	-มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต -รับรู้ที่ตนเองเป็นสมาชิกของกลุ่ม -มีความเห็นอกเห็นใจ	-รู้จักรักษาความสะอาดของร่างกายและเสื้อผ้า -ช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัย -เคลื่อนไหวร่างกายและ	-รักษาความสะอาดของร่างกายและเสื้อผ้าที่สวมใส่เป็นประจำ -ใช้มือในการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน -เคลื่อนไหวร่างกายและเคลื่อนไหวที่ด้วย
	ใจและแบ่งปัน	เคลื่อนไหวด้วยความปลอดภัย -ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกับผู้อื่น -มีความเห็นอกเห็นใจและแบ่งปันเพื่อนและบุคคลที่อยู่รอบตัว	ความระมัดระวังอันตรายที่เกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่น -ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม -มีความเห็นอกเห็นใจและแบ่งปันเพื่อนและบุคคลที่อยู่รอบตัว

จากตารางที่ 7 จะเห็นได้ว่าการระบุพฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย ในแต่ละกลุ่มอายุ มีความสอดคล้องกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำมาเป็นแนวทางและนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดพฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยตามขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตด้านอารมณ์ สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี

3. พฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยตามขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร สามารถกำหนดรายละเอียดเป็นตัวอย่างได้ ดังตารางที่

ตารางที่ 8 พฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยตามขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร

ช่วงวัย	พฤติกรรมที่คาดหวัง	ตัวชี้วัด	สภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย
5-6ปี	-ใช้ภาษาในการแสดงความต้องการของตนเอง -ใช้ภาษาในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น -มีทักษะพื้นฐานในการเขียนและการอ่าน	-ใช้ภาษาท่าทางหรือภาษาพูดแสดงความต้องการให้ผู้อื่นเข้าใจได้ -ร่วมสนทนากับผู้อื่นเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี -สื่อสารอย่างมีความหมายโดยเขียนและอ่านคำง่ายในชีวิตประจำวันได้	-ใช้ภาษาท่าทางหรือภาษาพูดบอกความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ -ฟังที่ผู้อื่นพูด -โต้ตอบการสนทนาเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี -วาดภาพหรือเขียนคำง่ายๆได้ -อ่านคำหรือข้อความที่คุ้นเคยในชีวิตประจำวัน

จากตารางที่ 8 จะเห็นได้ว่าการที่เราระบุพฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย ในแต่ละกลุ่มอายุ มีความสอดคล้องกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำมาเป็นแนวทางและนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดพฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยตามขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตด้านสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี

4. พฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยตามขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตด้านการคิด สามารถกำหนดรายละเอียดเป็นตัวอย่างได้ ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 พฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยตามขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตด้านการคิด

ช่วงวัย	พฤติกรรมที่คาดหวัง	ตัวชี้วัด	สภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย
5-6 ปี	-แสดงความเข้าใจในเหตุการณ์ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน -ตัดสินใจและแสดงเหตุผล -แก้ไขปัญหาต่างๆในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม	-เข้าใจเหตุการณ์หรือสิ่งต่างๆที่สัมพันธ์กับเหตุการณ์ -ตัดสินใจในเหตุการณ์ -ง่ายอย่างมีเหตุผล -แก้ปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องกับตนเองได้ในชีวิตประจำวัน	-บอกสิ่งต่างๆที่สัมพันธ์กับเหตุการณ์หรือเหตุการณ์ที่สัมพันธ์กัน -ตัดสินใจและเริ่มบอกเหตุผลที่ตัดสินใจในชีวิตประจำวัน -แสดงการแก้ปัญหาหรือบอกวิธีการแก้ปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องกับตนเองได้ในชีวิตประจำวัน

จากตารางที่ 9 จะเห็นได้ว่าการที่เราระบุพฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย ในแต่ละกลุ่มอายุ มีความสอดคล้องกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำมาเป็นแนวทางและนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดพฤติกรรมที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยตามขอบข่ายของการประเมินทักษะชีวิตด้านการสื่อสารสำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี

จากตารางข้างต้นที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าขอบข่ายการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยประกอบด้วย 1)ขอบข่ายทักษะชีวิตด้านอารมณ์ 2)ขอบข่ายทักษะชีวิตด้านสังคม 3)ขอบข่ายของทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร และ 4)ขอบข่ายทักษะชีวิตด้านการคิด ซึ่งการเสริมสร้างทักษะชีวิตและการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยนั้นควรจะต้องให้ความสำคัญกับพัฒนาการตามวัยที่จะแสดงให้เห็นถึงความสามารถของเด็กในวัยนั้นๆ

ผู้วิจัยเห็นว่า พฤติกรรมที่คาดหวังในการเสริมสร้างและประเมินทักษะชีวิตเป็นการกำหนดขึ้นอย่างสอดคล้องกับขอบข่ายของทักษะชีวิต โดยระบุตัวชี้วัดและสภาพที่พึงประสงค์อย่างสอดคล้องกันที่เป็นการแสดงออกของเด็กที่เห็นได้ชัดเจน สามารถที่จะประเมินได้อย่างสัมพันธ์กับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของเด็กหรือกิจกรรมที่จัดให้แก่เด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี

3.7.4 วิธีการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย

การประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยนั้นเป็นกระบวนการของการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความสามารถของเด็กวัยแรกเกิด - 6 ปี ในการปรับตัวและมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในชีวิตประจำวัน และการปรับตัวในอนาคต การประเมินทำให้ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย เพื่อสร้างเสริมเด็กปฐมวัยให้มีทักษะชีวิตที่ดีและต้องตามความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น และสังคม

สำหรับการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ต้องขึ้นอยู่กับพื้นฐานของการประเมินตามสภาพจริงที่เกิดขึ้น (Authentic Assessment) ซึ่งเป็นการประเมินผลที่สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมที่เด็กปฐมวัยได้แสดงออกในสภาพจริง หรือบริบทจริง รวมไปถึงสิ่งที่เด็กปฐมวัยปฏิบัติได้

การประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย การประเมินแบบเป็นทางการ และการประเมินแบบไม่เป็นทางการ ดังที่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,2552) ได้กล่าวถึงว่าการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ที่มีความครอบคลุมเด็กช่วงวัยแรกเกิด -3 ปี และวัย 3-6 ปี นั้น สามารถใช้การประเมินแบบไม่เป็นทางการและการประเมินแบบเป็นทางการในการประเมินเด็กอย่างเหมาะสมตามวัย

การประเมินแบบไม่เป็นทางการ (Informal assessment) หมายถึง การได้มาซึ่งข้อมูลผลการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นรายบุคคลจากแหล่งข้อมูลหลากหลาย ที่มีการเก็บรวบรวมตลอดเวลา วิเคราะห์ข้อมูล ศึกษาความพร้อมและพัฒนาการของเด็ก ปรับการจัดประสบการณ์หรือการจัดการ

เรียนรู้ให้เหมาะสม และมีการแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ของเด็กจากลักษณะของข้อมูล ตัวอย่างการประเมิน เช่น การสังเกตและการเขียนบันทึกประจำวันของพ่อแม่ การพูดคุยของครูกับเด็ก การสังเกตเด็กของครูในสถานการณ์ประจำวัน การประเมินแบบไม่เป็นทางการนี้ เมื่อพบว่าผลการประเมินเป็นอย่างใดก็สามารถเสริมสร้างเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมโดยทันที

การประเมินแบบเป็นทางการ (Formal assessment) เป็นการได้มาซึ่งข้อมูลผลการเรียนรู้ที่นิยมใช้กันมาตั้งแต่เดิม เช่น วัดและประเมินโดยการทดสอบและใช้แบบสอบหรือแบบวัด (Test) ที่ครูสร้างขึ้นโดยการเก็บข้อมูลดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ในการวัดและประเมินที่ได้ผลเป็นคะแนนและนำไปใช้ในการเปรียบเทียบ เช่น เปรียบเทียบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อดูพัฒนาการ หรือใช้เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์หรือผลการเรียนรู้ เมื่อสิ้นสุดการสอนในแต่ละหน่วยหรือรายวิชา

การประเมินเด็กปฐมวัยนั้น สามารถใช้ได้ทั้งการประเมินแบบไม่เป็นทางการและการประเมินแบบเป็นทางการ ขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนั้นจะเห็นว่าวิธีการต่างๆในการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย มีดังต่อไปนี้

1. การสังเกต (Observation) เป็นวิธีที่ใช้มากที่สุดในการประเมินเด็กปฐมวัย โดยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเด็กด้วยการเฝ้าดู และการฟังในสิ่งที่เด็กกำลังทำหรือพูดอยู่ และใช้ร่วมกับการจดบันทึก ในส่วนการบันทึกการสังเกตจะมีส่วนประกอบ คือ 1)การบันทึกพฤติกรรมในเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง 2)การบันทึกความรู้สึกและความคิดเห็นส่วนตัว 3)การตีความแปลความตลอดจนการสรุปพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กจากข้อมูลที่ได้จากการสังเกต

2. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นวิธีหนึ่งที่ใช้เก็บข้อมูลพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต โดยเฉพาะในทักษะด้านการคิดและทักษะด้านการสื่อสาร ในด้านอารมณ์หรือด้านสังคมหรือในทุกด้าน เป็นการพูดสนทนาโดยมีคำถามที่ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกและความคิดของเด็ก

3. การประเมินการปฏิบัติหรือชิ้นงาน (Performance Assessment) เป็นวิธีการหนึ่งที่เหมาะสมกับการประเมินทักษะชีวิต เนื่องจากทักษะชีวิตเป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมเชิงบวก ซึ่งการให้เด็กแสดงออกโดยการปฏิบัติหรือการสร้างชิ้นงานจะทำให้เห็นถึงทักษะที่เด็กจะแสดงออกอย่างแท้จริง แต่เป็นการประเมินจากสถานการณ์ที่กำหนด หรือชิ้นงานที่ให้ทำเพื่อสะท้อนความสามารถหรือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต สามารถเห็นการแสดงออกของเด็กโดยสามารถช่วยเหลือหรือเสริมสร้างให้กับเด็กได้อย่างต่อเนื่องและทันท่วงที

จะเห็นได้ว่า การประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย มีทั้งการประเมินทักษะแบบเป็นทางการและการประเมินทักษะชีวิตแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ที่มีลักษณะบางอย่างแตกต่างกัน โดยการประเมินทักษะชีวิตแบบไม่เป็นทางการจะอาศัยวิธีการยืดหยุ่นมากกว่าในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ผู้ประเมินสามารถสร้างขึ้นเอง

ได้ หรือจะไม่มีเครื่องมือก็ได้ ส่วนการประเมินทักษะชีวิตแบบเป็นทางการ จะเป็นการรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ ที่มีการกำหนดพฤติกรรมที่คาดหวัง วิธีการประเมินและเครื่องมือการประเมิน มีการสร้างขึ้นอย่างมีคุณภาพของสถานศึกษา มีการวางแผนและระยะเวลาในการเก็บแบบเป็นทางการ สามารถใช้ข้อมูลในเชิงปริมาณและคุณภาพที่สามารถตัดสินผลได้ในภาพรวมของเด็กทั้งชั้นเรียนของสถานศึกษา

ผู้วิจัยได้นำการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยโดยใช้วิธีการสังเกต(Observation) การสัมภาษณ์(Interview) การประเมินจากการปฏิบัติ/ชิ้นงาน(Performance tasks) มาเป็นแนวทางในการประเมินทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 10 แสดงวิธีการประเมินและการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีลักษณะต่างๆ ที่ใช้สำหรับการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย

การประเมินทักษะชีวิต ของเด็กปฐมวัย	การเก็บรวบรวมข้อมูล	ลักษณะของข้อมูล
การสังเกต (Observation)	-จัดบันทึกใช้แบบตรวจสอบรายการ บันทึกภาพ -เคลื่อนไหว บันทึกเสียง การใช้แบบ บันทึกพฤติกรรม บันทึก-ความถี่	-ข้อมูลการบรรยาย ทักษะชีวิตของเด็ก ปฐมวัยที่สามารถนำไปจัดหมวดหมู่ จัด ประเภท -แจกแจงความถี่ และการหาค่าสถิติ -ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว ไฟล์เสียง และตัวอย่างชิ้นงานของเด็ก
การสัมภาษณ์ (Interview)	ใช้คำถามและบันทึกการสนทนา/ สัมภาษณ์	-บันทึกการสัมภาษณ์ -ไฟล์เสียง -ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว
การประเมินจากการ ปฏิบัติ/ชิ้นงาน (Performance tasks)	การจัดบันทึก การใช้แบบตรวจสอบ รายการ การบันทึกความถี่ การ บันทึกภาพ/ภาพเคลื่อนไหว การ บันทึกเสียง การจัดทำแผนภาพและภาพ ร่าง ประเมินจากชิ้นงาน การประเมิน ตนเอง	-ข้อมูลการบรรยายพฤติกรรมของเด็ก ปฐมวัยที่สามารถนำไปจัดหมวดหมู่ จัด ประเภท -การแจกแจงความถี่ และการหาค่าสถิติ- ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว ไฟล์เสียงและ ตัวอย่างชิ้นงานของเด็ก
ข้อมูลจากผู้ปกครอง และครู	การจัดบันทึก การใช้แบบตรวจสอบ รายการ การสัมภาษณ์ การใช้ แบบสอบถาม สมุดสื่อสารกับผู้ปกครอง	ข้อมูลการบรรยายพฤติกรรมของเด็ก ปฐมวัยที่สามารถนำไปจัดหมวดหมู่ จัด ประเภท

จากตารางที่ 10 จะเห็นได้ว่าการเก็บรวบรวมการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย มีวิธีการประเมินที่หลากหลายจำแนกตามวิธีการประเมินทักษะชีวิต โดยลักษณะของข้อมูลที่ได้มีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยสามารถใช้เครื่องมือการประเมิน อุปกรณ์ที่ช่วยในการเก็บข้อมูล เช่น กล้องถ่ายภาพ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกภาพเคลื่อนไหว เพื่อให้ได้ข้อมูลการประเมินตามสภาพจริงและเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ใช้ในวิเคราะห์และสรุปผลการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยต่อไป (เอกสารการสอนชุดวิชา การพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.หน่วยที่ 9-15 : 2552)

ผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นแนวทางและประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานีโดยเลือกใช้เครื่องมือการประเมิน อุปกรณ์ที่ช่วยในการเก็บข้อมูล เช่น กล้องถ่ายภาพ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกภาพเคลื่อนไหว เพื่อให้ได้ข้อมูลการประเมินตามสภาพจริงและเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ใช้ในวิเคราะห์และสรุปผลการประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในงานวิจัยต่อไป

4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

แนวคิดการพัฒนา ในที่นี้หมายถึงแนวทางในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม ตั้งแต่ระดับบุคคล สถาบันไปจนถึงระดับสังคม จากลักษณะที่สังคมเคยเป็นอยู่ให้ก้าวไปสู่การเป็นสังคมตามแบบอย่างที่ดีควรจะเป็นหรือเปลี่ยนแปลง ไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งอาจเรียกว่า สังคมที่ได้รับการพัฒนานั้นเอง คำว่า พัฒนา ถูกกำหนด ขึ้นโดยนักวิชาการด้านต่างๆ แตกต่างกันไป ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาต่างมี รากฐาน พัฒนาการทางความคิดที่แตกต่างกันด้านความเชื่อ พื้นฐานของนักคิดแต่ละยุคสมัยและ ความเหมาะสมของสถานการณ์ภายใต้บริบทการพัฒนาที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่มทฤษฎี ทฤษฎีที่สำคัญ ได้แก่ ทฤษฎีความทันสมัย ทฤษฎีการพัฒนาแบบพึ่งพาและทฤษฎีทางเลือกอื่นๆ ได้แก่ ทฤษฎีการพัฒนาที่เน้นความต้องการขั้นพื้นฐานและทฤษฎีการพัฒนาแบบยั่งยืนดังที่ ทิศนา แคมมณี (2562) ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างรูปแบบไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นรวบรวมปัญหา (Problem Formulation) เพื่อให้รู้ว่าอะไร คือปัญหาที่แท้จริง
2. ขั้นพัฒนารูปแบบ (Model Construction) ดำเนินการภายหลังจากที่ได้รวบรวมปัญหาต่างๆ แล้วในการสร้างรูปแบบต้องพิจารณาวัตถุประสงค์เบื้องต้นของการสร้างและต้องรู้ถึงลักษณะเฉพาะที่ต้องการของผลผลิต ต้องรู้ข้อมูลข่าวสารสนเทศที่จำเป็นและควรคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการสร้างและความสนใจของผู้ใช้ด้วย เพราะถ้ารูปแบบมีค่าใช้จ่ายสูงและไม่เป็นที่ยอมรับของผู้ใช้ข้อมูลที่

รวบรวมอาจมีโอกาสบกพร่องได้ในระหว่างการทำเนิงานขึ้นต่างๆ จึงควรมีการให้คำจำกัดความสภาพการณ์ การสุมตัวอย่างและทำตามหลักวิชาการอย่างเคร่งครัด

3. การทดสอบรูปแบบ (Testing the model) เมื่อสร้างรูปแบบเสร็จแล้วควรทดสอบโดยพิจารณาถึง

3.1 มีความตรงตามสถานการณ์จริง (Valid) รูปแบบที่สร้างหากมีความใกล้เคียงกับความจริงจะดีมากเพราะจะช่วยให้การตัดสินใจดีขึ้น ไม่ยุ่งยากต่อการนำไปใช้และควรพิจารณาถึงระดับของความสำเร็จจากการแก้ปัญหา

3.2 มีการทดลองใช้ เพื่อเปรียบเทียบว่าผลการนำไปใช้ทำให้มีการปรับปรุงคุณภาพในการปฏิบัติงานอย่างไร การทดลองใช้มี 2 ลักษณะ คือ ทดลองย้อนหลัง (Retrospective Evaluation) โดยใช้กับข้อมูลในอดีตและการทดลองใช้ปฏิบัติในปัจจุบัน (Pretest)

4. การทำให้สำเร็จ (Implementation) เมื่อผ่านการทดสอบแล้วก็ควรสามารถที่จะนำไปใช้ให้เกิดความสำเร็จเพราะไม่มีรูปแบบใดที่เรียกว่าสำเร็จอย่างสมบูรณ์จนกว่าจะได้รับการยอมรับได้รับความสนใจและมีการนำไปใช้

5. การพัฒนาปรับปรุงรูปแบบให้ทันสมัย (Modal updating) แม้ว่าจะมีการนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างประสบความสำเร็จ แต่ก็ควรมีการพัฒนาปรับปรุง ประยุกต์ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ขององค์กรและสถานการณ์ที่มากระทบจากภายนอกและภายในองค์กรด้วย

นอกจากนี้ เควิน ครูส (Kevin Kruse, 2008) ได้กล่าวถึง ADDIE Model ซึ่งมาจากตัวอักษรในการออกแบบระบบการเรียนการสอนที่ผู้ออกแบบต้องคำนึงถึงขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน คือ 1. การวิเคราะห์ (Analysis) 2.การออกแบบ (Desing) 3.การพัฒนา (Development) 4.การนำไปใช้ (Implementation) 5.การประเมินผล (Evaluation)

จากการพัฒนารูปแบบ ซึ่ง สุพัตรา คงขำ(2556) ได้สรุปการพัฒนารูปแบบได้ว่า การพัฒนารูปแบบมีขั้นตอนในการสร้างรูปแบบไว้ 5 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์ ขั้นตอนพัฒนารูปแบบ ขั้นตอนทดสอบรูปแบบ ขั้นตอนการนำไปใช้ และขั้นตอนการประเมินผลเพื่อปรับปรุงรูปแบบ และรูปแบบที่ดีควรมีลักษณะความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง สามารถทำนายผลและอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ สามารถขยายผลทำนายได้กว้างขวางขึ้นซึ่งจะนำไปสู่แนวคิดใหม่ๆ

จะเห็นได้ว่าการพัฒนารูปแบบ ผู้ออกแบบการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงขั้นตอนที่สำคัญ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ คือ การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมินผล นอกจากนี้ควรมีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างซึ่งจะทำให้ได้รูปแบบที่ดีและนำไปสู่แนวคิดใหม่ๆ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยมีรายละเอียดดังนี้

หลักการ : ทักษะชีวิตเป็นพฤติกรรมหรือความสามารถที่สำคัญที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับการพัฒนา ปลูกฝัง และฝึกฝนให้มีทักษะชีวิตที่ครบถ้วนตั้งแต่ระดับปฐมวัย ซึ่งการจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างเด็กให้พัฒนาทักษะชีวิต โดยต้องคำนึงถึงความสามารถของเด็กแต่ละคน ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เด็กเรียนรู้ได้ดีในสภาพแวดล้อมที่ได้เตรียมเอาไว้อย่างดี พัฒนาประสาทสัมผัสทั้ง 5 ให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการลงมือกระทำให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดทักษะต่างๆ

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ : เพื่อสร้างรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

ทักษะชีวิต : เนื้อหาทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 1.ทักษะชีวิตด้านสังคม 2.ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร 3.ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และ 4.ทักษะชีวิตด้านการคิด

ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้เด็กปฐมวัย : การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบโดยการทำกิจกรรมจะช่วยเสริมสร้างให้เด็กได้พัฒนาทักษะชีวิต โดยผ่านการบูรณาการจากทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญาของเพียเจท์ ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของดิวอี้ ทฤษฎีวิวัฒนาการเชิงสังคมของไวทก๊อตสกี แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต และรูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอร์รี่ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ : การจัดกิจกรรมตามรูปแบบ 4 ขั้นตอน คือ 1. การวางแผน 2.กำหนดกิจกรรม 3.ทำกิจกรรม และ 4.สรุปผล

การประเมินผล : วัดความสามารถทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

การจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เป็นการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี มีรายละเอียดดังนี้

การวางแผน (Planning = P)

เป็นขั้นตอนการวางแผนความคิดในการจัดกิจกรรมกิจกรรมทำอะไร กำหนดจุดประสงค์เพื่ออะไร ใช้วิธีการอย่างไร การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเตรียมสื่อวัสดุ - อุปกรณ์ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน การวัดและประเมินผลโดยการสังเกตพฤติกรรมความสามารถในการทำกิจกรรม สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม สังเกตการใช้อุปกรณ์ของเด็ก

กำหนดกิจกรรม (Activity = A)

เป็นขั้นตอนการกำหนดกิจกรรมจากชีวิตประจำวัน กิจกรรมมีความหลากหลาย มีวิธีการที่หลากหลาย เช่น Cooking สาธิต ทดลอง สนทนา ทำกิจกรรมทั้งใน-นอกห้องเรียน บูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้จากการได้ลงกระทำสิ่งต่างๆผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

ทำกิจกรรม (Action = A)

เป็นขั้นตอนการทำกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองมากที่สุด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ให้เด็กทำอย่างที่ตนสนใจโดยไม่เป็นอันตราย

สรุปผล (Inferring = I)

เป็นขั้นตอนการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคลโดยประเมินจากอาการสังเกตพฤติกรรมร่วมทำกิจกรรม ความสามารถในการทำกิจกรรมและ การใช้วัสดุอุปกรณ์ของเด็ก ผู้วิจัยได้รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI (Planning Activity Action Inferring) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

4.1 ความหมายของการพัฒนา

ความหมายของการพัฒนา คำว่า การพัฒนา ใช้ในภาษาอังกฤษว่า Development นำมาใช้เป็นคำเฉพาะและใช้ ประกอบคำอื่นก็ได้ เช่น การพัฒนาประเทศ การพัฒนาชนบท การพัฒนาเมือง และการพัฒนา ชำราชกร เป็นต้น การพัฒนาจึงถูกนำไปใช้กันโดยทั่วไปและมีความหมายแตกต่างกันออกไป ดังกล่าวแล้ว เกี่ยวกับความหมายของการพัฒนานั้นได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายความหมายทั้ง ความหมายที่คล้ายคลึงกัน และแตกต่างกัน ซึ่งอาจจำแนกออกได้ดังนี้

ปกรณ์ ปรียากร (2538) ความหมายจากรูปศัพท์โดยรูปศัพท์ การพัฒนา มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า Development แปลว่า การเปลี่ยนแปลงที่ละเอียดละน้อย โดยผ่านลำดับขั้นตอนต่างๆ ไปสู่ระดับที่สามารถขยายตัวขึ้นเติบโตขึ้นมีการปรับปรุงให้ดีขึ้น และเหมาะสมกว่าเดิมหรืออาจก้าวหน้าไปถึงขั้นที่อุดม สมบูรณ์เป็นที่น่าพอใจ

พจนานุกรม ฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน (2542) ส่วนความหมายจากรูปศัพท์ใน ภาษาไทยนั้น หมายถึง การทำความเจริญการเปลี่ยนแปลงในทางที่เจริญขึ้น การคลี่คลายไป ในทางที่ดี ถ้าเป็นกริยา ใช้คำว่า พัฒนา หมายความว่า ทำให้เจริญ คือ ทำให้เติบโตได้ งอก งาม ทำให้งอกงามและมากขึ้น เช่น เจริญทางไมตรี

สนธยา พลศรี (2547) การพัฒนา โดยความหมายจากรูปศัพท์จึงหมายถึง การเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เกิด ความเจริญเติบโตงอกงามและดีขึ้นจนเป็นที่พึงพอใจ ความหมายดังกล่าวนี้ เป็นที่มาของ ความหมายในภาษาไทยและเป็นแนวทางในการกำหนดความหมายอื่นๆ

สรุปได้ว่า การพัฒนา หมายถึง การทำให้ดีขึ้น ทำให้เติบโตและเจริญขึ้นการเปลี่ยนแปลงในทางที่เจริญขึ้นเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิมโดยผ่านลำดับขั้นตอนต่างๆไปสู่ระดับที่สามารถจะขยายตัวเติบโตขึ้นและมีการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น มีความเหมาะสมขึ้นกว่าเดิมหรือมีความก้าวหน้าขึ้นกว่าเดิมซึ่งถึงขั้นที่เป็นที่น่าพึงพอใจ

4.2 ความหมายของรูปแบบ

คำว่า “รูปแบบ” (Model) เป็นคำที่ใช้เพื่อสื่อความหมายหลายอย่าง โดยทั่วไปจะหมายถึง สิ่งหรือวิธีดำเนินงานที่เป็นต้นแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น แบบจำลองสิ่งก่อสร้าง รูปแบบการพัฒนาชุมชนเพื่อคุณภาพชีวิต ดังนั้นการจัดการความรู้เข้ามาใช้ในองค์กรเพื่อเป็นการคิดแบบต่อยอดตามวัฒนธรรมการจัดการเรียนรู้องค์กรส่วนใหญ่จะเริ่มจากการศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ที่มีอยู่แล้ว ซึ่งอาจจะมีอยู่หลายแบบทั้งจากต่างประเทศและที่มีอยู่ในประเทศไทยนำมาพิจารณาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง และหลายองค์กรพบว่าหลังจากได้ดำเนินการไปสักระยะหนึ่ง จำเป็นต้องมีการปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น(กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553)

บุญชม ศรีสะอาด (2549) ได้ให้ความหมายรูปแบบไว้ว่า รูปแบบ หมายถึงโครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆที่แปรต่างๆ ที่ผู้วิจัยสามารถใช้อธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบและตัวแปรต่างๆ อธิบายลำดับขั้นตอนขององค์ประกอบหรือกิจกรรมในระบบ

ฉลาด จันทรสสมบัติ (2550) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง โครงสร้าง โปรแกรม แบบจำลอง หรือตัวแบบที่จำลอง หรือตัวแบบที่จำลองสภาพความเป็นจริง ที่สร้างขึ้นจากการลดทอนเวลาและเทศะพิจารณาว่ามีสิ่งใดบ้างที่จะต้องนำมาศึกษาเพื่อใช้แทนแนวความคิดหรือปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง โดยอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ของรูปแบบนั้นๆ

เสนาะ กลิ่นงาม (2551) ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบหมายถึงตัวแปรต่างๆที่มีหลายตัวแปรมีความเกี่ยวข้องเชิงสัมพันธ์หรือเหตุผลซึ่งกันและกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดระเบียบความคิดเกี่ยวกับความเป็นจริงเพื่อให้เข้าใจสาระสำคัญของความจริงง่ายขึ้น

เบญจมาศ เมืองเกษม (2557) ได้สรุปรูปแบบ หมายถึง โครงสร้างโปรแกรมแบบจำลองหรือตัวแบบจำลองสภาพความเป็นจริงที่สร้างขึ้นจากการลดทอนเวลาและกิจกรรมพิจารณาว่ามีสิ่งใดบ้างที่จะต้องนำมาศึกษาเพื่อใช้แทนแนวความคิดหรือประสพการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่งโดยอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆของรูปแบบ

กู๊ด (Good, 1973) ได้ให้ความหมายไว้ 4 ประการ คือ

1. รูปแบบ คือ แบบอย่างของสิ่งหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ
2. รูปแบบ คือ ตัวอย่างที่ทำให้เกิดการเลียนแบบ
3. รูปแบบ คือ แผนภูมิที่ใช้เป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ใช้เป็นหลักการหรือแนวคิด
4. รูปแบบ คือ ชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์

ฟอเชนและริเชอร์ (Forces and Richer, 1973) กล่าวว่ารูปแบบ หมายถึง การย่อหรือการเลียนแบบความสัมพันธ์ที่ปรากฏอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริงของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยมี

วัตถุประสงค์ เพื่อช่วยในการจัดระบบความคิดในเรื่องนั้นให้ง่ายขึ้นและเป็นระเบียบสามารถเข้าใจลักษณะสำคัญของปรากฏการณ์นั้นๆ รูปแบบจึงมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป

บาร์โดและฮาร์ดแมน (Bardo and Hartman, 1982) ได้กล่าวว่า รูปแบบเป็นชุดของข้อความเชิงนามธรรมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เราสนใจ เพื่อใช้ในการนิยามคุณลักษณะหรือบรรยายคุณสมบัติ นั้นๆ รูปแบบจึงมิใช่การบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกมุม แต่รูปแบบพัฒนาขึ้นเพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ง่ายแก่การทำความเข้าใจ รูปแบบควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีข้อกำหนดเป็นการตายตัว ทั้งนี้แล้วแต่ปรากฏการณ์แต่ ละอย่าง และวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบที่ต้องการจะอธิบายปรากฏการณ์นั้นๆ อย่างไร

จอยซ์ และเวลJoyce and Weil, 1986) ได้ให้ความหมายของรูปแบบหมายถึง แผน (Plan) หรือแบบ ซึ่งสามารถใช้เพื่อการเรียนการสอนในห้องเรียนหรือการสอนพิเศษเป็นกลุ่มย่อย หรือเพื่อ จัดสื่อการเรียนการสอนซึ่งรวมถึงหนังสือภาพยนตร์ และเทปบันทึกเสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์และ หลักสูตร แต่ละรูปแบบจะใช้แนวทางในการออกแบบการสอนที่ช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ได้

ราช (Raj, 1996) ได้ให้ความหมายของคำว่า รูปแบบ (Model) ไว้ 2 ความหมาย ได้แก่

1. รูปแบบ คือ รุปย่อของความจริงของปรากฏการณ์ ซึ่งแสดงด้วยข้อความจำนวนหรือ ภาพ โดยการลดทอนเวลาความพอเหมาะและกาลเทศะทำให้เข้าใจความจริงของปรากฏการณ์ได้ดี ยิ่งขึ้น

2. รูปแบบ คือ ตัวแทนของการใช้แนวคิดของโปรแกรมที่กำหนดเฉพาะ

สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างโปรแกรมแบบจำลองอย่างง่ายของปรากฏการณ์ต่างๆ ที่ผู้เสนอได้ศึกษาและพัฒนาขึ้น โดยอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ของรูปแบบนั้นๆ และโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยในการจัดระบบความคิดในเรื่องนั้นๆให้ง่ายขึ้นและเป็นระเบียบ สามารถเข้าใจง่ายซึ่งในแต่ละรูปแบบจะมีการใช้แนวทางในการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อที่จะ ช่วยให้นักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดได้

4.3 ประเภทของรูปแบบ

สำหรับประเภทของรูปแบบนักวิชาการได้ให้ความหมายสามารถแบ่งออกได้หลายประเภท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการแบ่งดังนี้

สมิธและคณะ (Smith and Other ,1980) ได้แบ่งรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กา และหุ่นตามร้านตัดเสื้อผ้า เป็นต้น หรือรูปแบบเหมือนจริง (Analogue Model) มีลักษณะ คล้ายปรากฏการณ์จริง เช่นการทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนที่จะทำการทดลองจริง เครื่องบินจำลองที่บินได้ หรือเครื่องมือฝึกบิน เป็นต้น แบบจำลองชนิดนี้จะใกล้เคียงกับความจริง

2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Model) ประกอบด้วย รูปแบบข้อความ (Verbal Model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Model) ซึ่งรูปแบบนี้พบมากที่สุด เป็นการใช้อธิบายตามปกติธรรมดาในการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนา ลักษณะงาน คำอธิบายรายวิชา เป็นต้น และรูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) หรือรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Model) เช่น สมการ และโปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น

สไตเนอร์ (Steiner, 1988) ได้แบ่งรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบเชิงปฏิบัติ (Practical Model or Model -of) เป็นแบบจำลองทางกายภาพ เกิดจากการปฏิบัติของจริงแล้วนำไปสู่การสร้างรูปแบบที่เป็นต้นแบบ

2. รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model or Model - for) เป็นแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากกรอบความคิดที่มีทฤษฎีเป็นพื้นฐาน ตัวทฤษฎีเองไม่ใช่รูปแบบหรือแบบจำลองแต่เป็นตัวช่วยให้เกิดรูปแบบที่มีโครงสร้างต่างๆ ที่สัมพันธ์กัน

คิฟส์ (Keeves, 1988) ได้แบ่งรูปแบบออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบเชิงเทียบเคียง (Analogue Models) คือ เป็นรูปแบบที่มีความสัมพันธ์กับระบบจำลอง

มักเป็นรูปแบบที่ใช้ในวิทยาศาสตร์กายภาพ เป็นรูปแบบที่นำไปใช้อุปมากับสิ่งอื่นได้

2. รูปแบบเชิงภาษา (Semantic Models) คือ เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาในการบรรยายลักษณะของรูปแบบ รูปแบบชนิดนี้จะใช้วิธีการอุปมาในการพิจารณาด้วยภาษามากกว่าที่จะใช้วิธีอุปมาในการพิจารณาด้วยโครงสร้างกายภาพ

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Models) คือ เป็นรูปแบบที่กำหนดความสัมพันธ์ของ

องค์ประกอบในรูปสมการหรือฟังก์ชันทางคณิตศาสตร์

4. รูปแบบเชิงแผนผัง (Schematic Models) คือ เป็นรูปแบบที่มีลักษณะเป็นแผนภูมิ แผนผังหรือแผนภาพ เป็นต้น

5. รูปแบบเชิงเหตุผล (Causal Models) คือ เป็นรูปแบบที่มีโครงสร้างเป็นสมการเชิงเส้น ประกอบด้วยตัวแปรสัมพันธ์กันเป็นเหตุและผล มีการทดสอบสมมติฐานผลของรูปแบบ

นอกจากนี้คิฟส์ (Keeves, 1988) ยังได้กล่าวถึง ประเด็นคุณลักษณะของรูปแบบที่ดี (Characteristics of a Good Models) ควรจะมีข้อกำหนด (Requirement) 4 ประการ ได้แก่

1. รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลหรือทำนาย (Prediction) ที่เกิดขึ้นซึ่งสามารถถูกตรวจสอบได้โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

2. รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกันแบบรวมๆ

3. รูปแบบควรจะเป็นเครื่องมือในการสร้างจินตนาการ (Imagination) ความคิดรวบยอด (Concept) และความสัมพันธ์ (Interrelations) รวมทั้งช่วยขยายขอบเขตของการสืบเสาะความรู้

3. รูปแบบควรต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผล (Causal Relationship) ของเรื่อง ที่ศึกษา ดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

เกสเซนและโกบา (Getzels and Guba, 1957) ได้เสนอหลักการของรูปแบบที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. รูปแบบจะต้องเป็นที่รวมของแนวคิด และแสดงถึงความสัมพันธ์ต่างๆของแนวคิดซึ่งไม่เพียงแต่จะสามารถตอบปัญหาที่เคยมีมาก่อนเท่านั้น แต่จะต้องสามารถแก้ปัญหาที่จะเกิดตามมาได้อีกด้วย

2. ในโครงสร้างของแนวคิดและความสัมพันธ์ดังกล่าวจะต้องสามารถปฏิบัติและวางอยู่ในรูปขององค์การได้ ซึ่งหมายถึงแนวคิดและความสัมพันธ์ไม่เพียงแต่สามารถชี้แนวทางให้เกิดความเข้าใจเท่านั้น แต่ยังสามารถติดตามตรวจสอบได้อีกด้วย

2. รูปแบบที่เกิดขึ้นจะต้องยึดหลักการและอยู่บนพื้นฐานทางการบริหาร หรือผลงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารภายใต้แนวคิดและความสัมพันธ์ดังกล่าว

ทิตนา แชมมณี (2562) ได้กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นสากลซึ่งผู้เขียนได้คัดเลือกมากล่าวในบทนี้นั้นล้วนแต่ได้รับการพิสูจน์ทดสอบประสิทธิภาพมาแล้วมีผู้นิยมนำไปใช้ในการเรียนการสอนโดยทั่วไปแต่เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวมีจำนวนมาก เพื่อความสะดวกในการศึกษาและการนำไปใช้ ผู้เขียนจึงได้มีการจัดหมวดหมู่ของรูปแบบเหล่านั้นตามลักษณะของวัตถุประสงค์เฉพาะหรือเจตนารมณ์ของรูปแบบ ซึ่งสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 5 หมวดดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain)
2. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective domain)
3. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย (Psycho-motor domain)
4. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะกระบวนการ (Process skills)
5. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการ (Integration)

Martinez (อ้างถึงใน คำแก้ว ไกรสรพงษ์ และนวลจันทร์ ธัญโชติกานต์, 2561) ได้กล่าวว่า รูปแบบการสอนแบบมอนเตสซอรี เป็นการสอนรูปแบบหนึ่งที่เหมาะกับเด็ก ทั้งเด็กพิเศษและเด็กปกติ ดร. มาเรีย มอนเตสซอรี แพทย์หญิงชาวอิตาลี เป็นผู้ริเริ่มคิดวิธีการจัดการเรียนการสอนนี้ขึ้นมา จากการสังเกตเด็กในสภาพที่เป็นจริงของเด็ก ไม่ใช่สภาพที่ผู้ใหญ่ต้องการให้เด็กเป็น ด้วยความเชื่อที่ว่า

ไม่มีใครที่ได้รับการศึกษาโดยคนอื่น ตัวของเขาเองจะต้องเป็นคนทำให้เกิดขึ้นเอง หรือว่าไม่ทำให้เกิดขึ้นเลย การศึกษาของแต่ละบุคคลยาวนานมากกว่าชั่วโมงเรียน

จุดมุ่งหมายหลักของการสอนแบบมอนเตสซอรี คือ เด็กจะเรียนได้ดีที่สุดโดยการอนุญาตให้เด็กได้ค้นพบสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง การฝึกฝนทางด้านประสาทสัมผัสด้วยการทำงานด้วยการทำงานด้วยมือ เป็นสิ่งสำคัญประการแรก ครูและผู้ปกครองไม่ควรบังคับให้เด็กทำในสิ่งที่ตนเองต้องการ การให้รางวัลและการลงโทษควรจะต้องยกเลิกไป และระเบียบวินัยควรจะต้องเกิดขึ้นมาจากความเป็นอิสระของเด็ก และแรงผลักดันที่เด็กทำให้เกิดขึ้นเองจากตัวของเด็กเอง ซึ่งความมีอิสระภาพ การศึกษาด้วยตนเอง และการฝึกฝนด้วยประสาทสัมผัส เป็นจุดสำคัญของการสอนที่ใช้กันไปทั่วโลก และตั้งแต่ปี ค.ศ. 1909 มอนเตสซอรีก็ได้รับการยอมรับการกล่าวขวัญถึงโดยทั่วไป เนื่องจากความมีประสิทธิภาพของระบบการสอนที่ได้รับการยอมรับ

จะเห็นได้ว่า หลักการสร้างรูปแบบที่ดีควรเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับงานที่เราศึกษาสามารถอธิบาย และต้องแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาได้ นอกจากนี้ยังต้องตรวจสอบได้อีกด้วยสิ่งสำคัญในการสร้างรูปแบบควรคำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญ เด็กควรได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ค้นพบสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ฝึกฝนด้วยประสาทสัมผัส มีอิสระในการเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจ นอกจากนี้รูปแบบที่ใช้หรือสร้าง คิดค้นจะต้องมีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับ

4.4 การใช้รูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนแต่ละรูปแบบมีจุดเด่นเฉพาะของรูปแบบ ที่ครูสามารถเลือกใช้หรือนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับบริบทของผู้เรียนและชั้นเรียนของตน จุดสำคัญของการใช้รูปแบบอยู่ที่ครูเข้าใจแก่นแท้ของรูปแบบ แนวคิดพื้นฐาน หลักการสอน วิธีการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล การจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ บทบาทของครู และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551)

จะเห็นได้ว่า การใช้รูปแบบการเรียนการสอน ครูควรจะใช้หรือนำไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนของตน เสริมสร้างพัฒนาการเด็กปฐมวัยครอบคลุมทุกด้าน ที่สำคัญครูต้องมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในรูปแบบการเรียนการสอนที่เลือกใช้

การเลือกใช้รูปแบบการเรียนการสอน

การเรียนรู้เป็นกระบวนการต่อเนื่อง สามารถพอกพูนตามประสบการณ์ที่ได้รับซึ่งการเรียนรู้ของเด็กจะได้มาจากหลายทาง เช่น การเลียนแบบผู้อื่น การเล่น และการรับรู้จากผู้อื่นด้วยการสื่อสารภาษาท่าทาง รวมทั้งการเรียนการสอน องค์ประกอบในการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนอยู่ที่การจูงใจกับประสบการณ์ที่เด็กจะได้รับ ประสบการณ์จะสร้างมโนทัศน์ให้กับเด็ก ถ้าประสบการณ์มีความชัดเจน โอกาสในการเรียนรู้และเข้าใจแก่นแท้จะมีมากขึ้น อีกทั้งยังเพิ่มความมั่นใจในความสามารถให้กับเด็กมากขึ้นด้วย (Ebbeck, 1991)

การเรียนการสอนเป็นประสบการณ์เสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ เปลี่ยนพฤติกรรมอย่างมีความหมาย คนอาจเรียนรู้ได้เองตามธรรมชาติ แต่การเรียนรู้จะมีความหมายมากขึ้น ถ้าเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและผู้ใหญ่ ครูคือบุคคลที่จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และหาว่ารูปแบบการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับภาวะของเด็ก โอกาสที่เด็กจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีจะมีมากยิ่งขึ้นด้วย (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551)

การเรียนการสอนทุกรูปแบบต่างส่งผลต่อเด็กในการเรียนรู้ แต่สิ่งที่มุ่งหวังของการเรียนการสอนเด็กปฐมวัยอย่างน้อยต้องส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน ด้านร่างกาย ทั้งกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก การเคลื่อนไหว ความคล่องตัว และสุขภาพที่ดี ในด้านจิตสังคม เด็กสามารถเป็นตัวของตัวเอง มีความภูมิใจในตนเอง เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ มีความคิดอิสระสร้างสรรค์ ริเริ่มสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีความหมาย ที่สำคัญไม่ก้าวร้าว ฉลาดและยินดี ในขณะที่เดียวกันเด็กต้องมีความองคางทางปัญญาทันต่อสภาพโลกและสังคมที่เป็นอยู่ปัจจุบัน ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนแต่ละรูปแบบจะมีจุดเด่นสำคัญของรูปแบบที่เป็นลักษณะเฉพาะของรูปแบบนั้นๆ บางรูปแบบอาจเหมือนกันทั้งโดยปรัชญาและวิธีการ ส่วนการดำเนินการสอนแตกต่างกันไปตามหลักการและทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่าง เช่น การเรียนการสอนแบบไฮสโคป การเรียนการสอนแบบโครงการและการเรียนการสอนแบบเรกจิโอเอมีเลียเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีกระบวนการเรียนการสอนเหมือนกัน กล่าวคือ เริ่มการเรียนจากความสนใจของเด็ก ตามด้วยการวางแผนค้นหาความรู้ การปฏิบัติและการนำเสนอผลงาน ข้อแตกต่างที่พบ คือ การเรียนการสอนตามแบบไฮสโคป เป็นประสบการณ์ที่ได้ในชั้นเรียน ส่วนการเรียนการสอนแบบโครงการจะเน้นประสบการณ์การเรียนรู้นอกชั้นเรียนร่วมด้วย ในขณะที่การเรียนการสอนแบบเรกจิโอเอมีเลียจะเน้นการสื่อสารการเรียนรู้ด้วยงานศิลปะ ความแตกต่างที่กล่าวมานี้ เป็นข้อสังเกตสำหรับครูในการเลือกใช้รูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและศักยภาพของครูผู้สอน(กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551)

จะเห็นได้ว่า การเลือกใช้รูปแบบการเรียนการสอนเป็นกระบวนการต่อเนื่อง จะต้องมีความสอดคล้องกับภาวะของเด็ก เหมาะกับบริบทของโรงเรียน ศักยภาพของเด็ก และศักยภาพของครู และการจัดประสบการณ์ที่มีความชัดเจนโอกาสที่เด็กจะเรียนรู้ได้ดีจะมีมากขึ้น รูปแบบการเรียนการสอนทุกรูปแบบต่างส่งผลต่อเด็กในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการครอบคลุมทุกด้าน หลักการเลือกใช้รูปแบบมีโรงเรียนอนุบาลหลายโรงเรียนที่นำรูปแบบการสอนต่างๆ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนบางโรงเรียนยึดรูปแบบการเรียนการสอนอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นเอกเทศ แต่บางโรงเรียนบูรณาการหลายรูปแบบเข้าด้วยกัน ขึ้นอยู่กับความเชื่อและศรัทธาของผู้ใช้ ตามลักษณะของรูปแบบการเรียนการสอน บางรูปแบบเป็นแนวคิดเชิงทฤษฎี บางรูปแบบเป็นหลักสูตรหรือการจัดการประสบการณ์โดยตรง และบางรูปแบบเน้นกลวิธีการสอน ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่เราจะพบว่ามิโรงเรียนมอนเตสซอรี มีโรงเรียนวอลดอร์ฟ และเป็นไปได้ที่เราจะพบว่ามิโรงเรียนที่ไม่ได้ยึดรูปแบบการเรียน

การสอนใดการสอนหนึ่งเป็นหลัก แต่มีการหยิบประเด็นหลักของรูปแบบนั้นมาเป็นแนวการจัดการเรียนการสอนของตนด้วยเหตุผลที่ว่า การเรียนการสอนแต่ละรูปแบบมีข้อจำกัดเฉพาะ รูปแบบการสอนหนึ่งอาจเหมาะกับจุดประสงค์การเรียนการสอนหนึ่ง แต่ไม่ได้หมายความว่าเหมาะกับอีกจุดประสงค์หนึ่งก็เป็นได้ ดังนั้นการเลือกใช้รูปแบบการเรียนการสอนใดจึงเป็นวิจารณ์ญาณของครู (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551)

หลักการที่จะช่วยครูในการตัดสินใจเลือกใช้รูปแบบการเรียนการสอน คือ การเลือกใช้ให้ตรงกับเป้าหมายการศึกษาปฐมวัย ซึ่งมีข้อที่จะต้องใช้ในการพิจารณาดังต่อไปนี้

1. เด็กมีความแตกต่างกัน การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้และพัฒนาตนเองได้ การจัดการเรียนการสอนโดยให้โอกาสผู้เรียนได้ค้นพบความรู้เองได้คิด ได้มีส่วนร่วมในสิ่งที่สนใจด้วยตนเองอย่างสอดคล้องกับความแตกต่างของเด็ก จะเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายและเป็นประโยชน์กับเด็กมาก อีกทั้งยังเสริมสร้างศักยภาพของเด็กแต่ละบุคคลด้วย (วิชัย วงษ์ไทย, 2543: 9-10)

2. การสอนเด็กปฐมวัยเป็นการมุ่งอนาคต การศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาเพื่อการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้มีการเจริญเติบโตและพัฒนาได้เต็มศักยภาพในทุกด้านเพื่อเตรียมเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน ครูปฐมวัยไม่เน้นเฉพาะพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่ง แต่การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นต้องมุ่งพัฒนาเด็กอย่างครอบคลุมทุกด้าน ครูต้องสามารถบูรณาการการเรียนรู้ทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และร่างกายได้พร้อมกัน ในขณะเดียวกันการสอนนั้นจะต้องสามารถสร้างสุนทรียภาพต่อการเรียนและความเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคตให้กับเด็กอีกด้วย (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551)

3. เด็กปฐมวัยเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ การสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะเกิดขึ้นเมื่อครูมีการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของครู ด้วยการมองศักยภาพมนุษย์ในด้านพหุปัญญาซึ่งหมายถึงความสามารถที่หลากหลายของบุคคล แล้วปรับความคิดของตนเองให้เป็นระบบ โดยใช้แผนความคิดในการวิเคราะห์หลักสูตรและสาระการเรียนรู้มาบูรณาการเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ไปสู่ผู้เรียน แต่อย่างไรก็ตามครูต้องมีความเชื่อว่าเด็กสามารถเรียนรู้ได้ พัฒนาได้ตามแนวคิดปรัชญาพิพัฒนานิยมและเชื่อว่าความรู้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงได้ (วิชัย วงษ์ใหญ่ , 2543) การสอนต้องให้โอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์ด้วยตนเอง

4. การเรียนรู้เป็นกระบวนการเพิ่มพูนปรุงแต่งความคิด ทักษะนิสัย การแสดงออก การเรียนรู้จะทำให้คนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอันเนื่องมาจากประสบการณ์ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้อาจเป็นการเปลี่ยนแปลงความรู้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่จะแตกต่างไปจากครั้งก่อนและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น เช่นกันกับการเรียนรู้ในเด็ก การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กจะเนื่องมาจากประสบการณ์ที่เด็กได้รับ รวมถึงประสบการณ์ตามหลักสูตรที่จัดเป็นแกนของกระบวนการเรียนรู้ด้วย

(Morrison ,2000: 97) ดังนั้น ถ้าต้องการที่จะสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กจะต้องจัดประสบการณ์ที่หลากหลายให้กับเด็ก

5. เด็กต้องการพัฒนาทักษะการคิด การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยคือการเปิดโอกาสให้เด็กได้ริเริ่มและลงมือกระทำอย่างอิสระ เด็กสามารถวางแผนคิดหาวิธีการในการค้นหาความรู้ และกำหนดแนวทางการปฏิบัติด้วยตนเองโดยครูไม่บังคับหรือชักจูง แต่ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้คำชี้แนะถ้าเด็กต้องการ กิจกรรมอิสระนี้จะเป็นตัวสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้กับเด็ก เด็กจะได้เรียนรู้การแก้ปัญหา การตัดสินใจด้วยตนเอง และการสร้างความสามารถในการคิด (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551)

6. เด็กต้องการเรียนรู้โลกและสังคม การเรียนรู้จากการสัมผัสวัตถุสิ่งของหรือสถานการณ์ โดยพัฒนาการเรียนรู้จะมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นตามวัย หลักสูตรหรือประสบการณ์เรียนรู้ต้องให้อิสระกับเด็กในการค้นหาและใช้สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีการวางแผนได้อย่างดีแล้ว เด็กควรได้รับประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อมภายนอกที่แท้จริง ได้สัมผัสโลกกว้าง เรียนรู้โลกรอบตัว หลักสูตรและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ต้องมีฐานกว้างพอในการให้โอกาสกับเด็กด้วย การที่จะนำไปสู่ความเข้าใจของเด็ก (Hurst,1991: 59) สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้เป็นสื่อสร้างเสริมประสบการณ์เรียนรู้แก่เด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ภูมิทัศน์ อาคารเรียน และห้องต่างๆ ของโรงเรียน สร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับรูปร่าง แสง สี ระเบียบ และความสวยงาม ในขณะที่ศูนย์การเรียนหรือมุมการเรียนรู้เช่น มุมบ้าน มุมศิลปะ มุมดนตรี มุมวิทยาศาสตร์ มุมภาษา หรือมุมหนังสือ ต่างเป็นแหล่งเรียนรู้ที่อิสระของเด็กที่เด็กสามารถเลือกใช้ได้ทันทีเมื่อต้องการ (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551)

7. ผู้ปกครองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการศึกษาปฐมวัย ผู้ปกครองเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับตัวเด็ก แตกต่างไปจากครู ผู้ปกครองรู้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก รู้ประวัติเด็กทั้งทางด้านร่างกาย การเจ็บป่วย สังคมและสติปัญญา ในฐานะสมาชิกครอบครัว ผู้ปกครองจะเป็นผู้สืบทอดครอบครัวไปสู่ครู ซึ่งจะทำให้ครูเห็นภาพรวมของเด็กพร้อมกับจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้กับเด็ก ในขณะเดียวกันครูจะเป็นผู้ให้ข้อมูลความรู้ที่ผู้ปกครองต้องการ(Gordon and Browne, 1985) การร่วมมือกันระหว่างครูกับผู้ปกครองเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมในการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กและผู้ปกครองไปพร้อมกัน ประโยชน์ที่ดีคือการเข้าใจในแนวการสอนของโรงเรียน พร้อมสานต่องานการเรียนรู้ของเด็กทั้งจากที่บ้านและโรงเรียนให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

8. เด็กปฐมวัยต้องการเตรียมความพร้อมเพื่อการเรียนรู้ เป้าหมายการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย ไม่เพียงแต่ส่งเสริมพัฒนาการเท่านั้น แต่ยังต้องพัฒนาความสามารถของเด็กอย่างน้อยอีก 4 ด้าน ดังนี้คือ (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551)

1. พัฒนาความสามารถทางปัญญา วิชาการ ด้านศิลปะและสุนทรีย ไม่ควรเน้นเฉพาะด้านใด

ด้านหนึ่ง เพื่อให้เด็กมีการเรียนที่มีความสุข เกิดความฉลาดทางอารมณ์ด้วยการพัฒนาสมองที่สมดุล ทั้งซีกซ้ายและขวา

2. พัฒนาการคิด การแก้ปัญหา การสร้างสรรค์ การริเริ่ม รวมทั้งถ่ายทอดความรู้สู่ การบูรณาการอย่างสร้างสรรค์
3. พัฒนาการเข้าใจตนเอง การเข้าใจสังคม และบทบาทของตนเองในสังคมและการ เรียนรู้ รู้จักจุดบกพร่องของตนเอง สามารถชื่นชมในความสำเร็จของผู้อื่น
4. พัฒนาทักษะพื้นฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ การสังเกต การเปรียบเทียบ การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

จะเห็นได้ว่า หลักการเลือกใช้รูปแบบนั้น ครูต้องเลือกใช้รูปแบบการเรียนการสอนให้ตรง เป้าหมายการศึกษาปฐมวัย ต้องคำนึงถึงความสามารถของผู้เรียน พัฒนาได้เต็มศักยภาพในทุกด้าน อย่างครอบคลุม เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดประสบการณ์ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้เด็กได้ริเริ่ม และลงมือกระทำอย่างอิสระ ได้เรียนรู้จากการสัมผัสวัตถุสิ่งของหรือได้สัมผัสโลกกว้าง เรียนรู้โลก รอบตัว พร้อมกับสานต่องานการเรียนรู้ของเด็กจากผู้ปกครองเพื่อเชื่อมต่อระหว่างบ้านกับโรงเรียนให้ เป็นไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังต้องเสริมสร้างความสามารถของเด็กทั้งทางปัญญา การคิด การ เข้าใจตนเอง รวมไปถึงเสริมสร้างทักษะพื้นฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้เด็กสามารถใช้ชีวิตอยู่ ในสังคมได้อย่างมีความสุข

หน้าที่ครูในการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็ก

ครูคือพัฒนาการเรียน โดยหน้าที่ครูเป็นผู้ออกแบบการเรียนการสอนและพัฒนาการเรียน สามารถสร้างผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้การเรียนรู้เป็นสิ่งสนุก เป็นสิ่งที่สนุก น่าเรียนรู้ เด็กได้คิด ได้เจริญงอกงามทางปัญญา ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของ หลักสูตรอย่างเต็มศักยภาพ หน้าที่ครูที่สำคัญคือ (Eggen and Kauhoak, 1996)

1. กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้สำหรับเด็กอย่างชัดเจน
2. เลือกกลวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพสูงสุดที่สามารถทำให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้
3. ให้ตัวอย่างและตัวแบบที่ช่วยให้เด็กเข้าใจหัวข้อที่เรียนอย่างลุ่มลึก
4. กำหนดให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วมการเรียนรู้อย่างอิสระ และได้ลงมือกระทำเต็มที่
5. แนะนำเด็กเพื่อให้เด็กสร้างความเข้าใจสิ่งที่ศึกษาด้วยตนเอง
6. วัดและประเมินปรากฏการณ์การเรียนรู้ของเด็กอย่างระมัดระวัง แสดงให้เห็นสายใยเชื่อม ระหว่างครูกับกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้นครูปฐมวัยต้องทำหน้าที่ทั้งเอาใจใส่ดูแล พร้อมทั้ง เสริมสร้างเด็กให้พัฒนาแบบองค์รวมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม ปัญญา และการเข้าถึงการเป็น ส่วนหนึ่งของชุมชน

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า หน้าที่ครูในการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กนั้น นอกจากครูจะดูแลเอาใจใส่เด็กปฐมวัยแล้วยังต้องคอยสังเกตพฤติกรรมที่ขาดทักษะในด้านใดด้านหนึ่งและครูต้องมีการบวนการในการเสริมสร้างเด็กให้พัฒนาแบบองค์รวมครอบคลุมทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและสติปัญญา

บริบทครูในการเลือกรูปแบบครูเป็นผู้มีส่วนร่วมที่สำคัญยิ่งสำหรับสังคม เป็นวิชาชีพที่สร้างคุณค่าแก่สังคม แม้เราจะบอกไม่ได้ว่าส่วนร่วมที่ครูให้กับสังคมมากน้อยก็ตามแต่ผลการสอนของครูมีผู้สำเร็จการศึกษาเป็นตัวบ่งชี้ ครูที่ดีต้องสร้างความพร้อมให้เด็กเรียนรู้และใคร่เรียนรู้ กระตุ้นเด็กให้แสดงออก บอกเด็กให้เข้าใจ ให้ความสำคัญกับความสามารถของเด็ก ให้เด็กมีเสรีภาพในการคิดการเล่น ครูควรแสดงออกทั้งทางวาจาท่าทาง การใส่ใจสังเกตและสนับสนุนทันที เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ ครูที่ดีจะมีความมั่นใจในหน้าที่รับผิดชอบ การสอนเด็กปฐมวัยไม่ใช่การสอนให้เด็กรู้ ดูให้เด็กทำ แต่การสอนเด็กปฐมวัยเป็นการดูแลและให้การศึกษาแก่เด็ก ซึ่งนั่นหมายถึงการสร้างเด็กให้มีพัฒนาการคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคต โดยครูจะทำงานเชื่อมและประสานงานระหว่างเด็ก ผู้ปกครอง และโรงเรียน โดยจะเน้นให้เกิดผลที่มีคุณค่าโดยตรงกับเด็ก

นอกจากนี้ครูต้องสามารถที่จะปรับหลักสูตรหรือประสบการณ์การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับระดับความสามารถและพัฒนาการของเด็ก สามารถใช้สารสนเทศและสิ่งปรากฏในสังคมและชุมชนรอบตัวเด็กมาสร้างสรรค์ให้เด็กสนุกกับการเรียนรู้ ครูต้องพัฒนาตนเองทางวิชาการ การเข้าใจการเมือง สังคม วิทยาศาสตร์ และสุนทรียศาสตร์ สามารถที่จะก้าวทันโลก สามารถที่จะนำมาประสมประสานเป็นประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้ เป็นการสอนเพื่อพัฒนาคือการสอนที่สร้างให้เด็กเกิดกระบวนการคิดที่เป็นวิทยาศาสตร์ มีหลักการและเหตุผล เข้าใจโลกและสังคมอย่างรอบรู้และมีความหมาย แม้ว่าการสอนนั้นจะเป็นระดับปฐมวัยก็ตาม ซึ่งการสอนปฐมวัยศึกษามีหลากหลาย การเลือกรูปแบบการเรียนการสอนมาใช้นั้นขึ้นอยู่กับความเชื่อของครู ไม่มีวิธีการสอนใดการสอนหนึ่งได้ผลสูงสุด แต่ครูควรใช้หลักการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย และการพัฒนาคุณภาพคนเป็นหลัก ซึ่งในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าครูต้องสร้างสรรค์การจัดการเรียนการสอนที่ทำให้เด็กเก่ง เด็กดี และเด็กมีความสุขในการเรียนรู้ (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551)

ในการเลือกใช้รูปแบบการเรียนการสอนหรือปรับใช้รูปแบบการสอนให้มีประสิทธิภาพนั้นครูต้อง (Seefeldt and Barbout, 1994)

1. รู้จักธรรมชาติ กลุ่มของเด็กและธรรมชาติของเด็กแต่ละคนในกลุ่ม
2. มีความรู้เกี่ยวกับชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่
3. มีสมรรถนะในทุกเนื้อหาวิชาและมีความสามารถในความรู้ในเนื้อหาทุกสาขา
4. เข้าใจกลวิธีในการนำเสนอเนื้อหาให้เข้าถึงเด็ก
5. สามารถวางแผนการสอนแต่ละเรื่องและสามารถบูรณาการการเรียนรู้อื่นๆ

การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นมีความหมายกับเด็กปฐมวัยมาก เพราะเด็กปฐมวัยมีธรรมชาติของความอยากรู้อยากเห็น อยากรู้อยากเข้าใจสิ่งต่างๆรอบตัว การได้เล่น ได้สัมผัส ได้รับสิ่งต่างๆที่ หลากหลายเป็นการเพิ่มให้เด็กเข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวมากขึ้น ดังนั้นรูปแบบการเรียนการสอนที่ครู เลือกรมานั้นนอกจากจะตรงกับความสามารถแล้วจะต้องเหมาะกับเด็กและบริบทของการเรียนรู้ของ เด็กอีกด้วย

จะเห็นว่าสิ่งหนึ่งของการนำวิธีการเรียนการสอนรูปแบบต่างๆ มาใช้นั้น ได้มีการปรับและ พัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันและการเรียนรู้ของเด็ก เพราะการเรียนการสอนแต่ละ รูปแบบมีความเจาะจงและมีเงื่อนไข เมื่อมีการนำมาใช้จึงได้มีการพัฒนาโดยตามลำดับ และมีการ เสริมในส่วนที่ขาดหลายประการ เช่น การสอนแบบมอนเตสซอรีขาดการเน้นทางภาษา และมุ่งที่ตัว บุคคล เมื่อมีการนำมาใช้ในปัจจุบันจึงได้มีการพัฒนากิจกรรมทางภาษาและสังคมเพื่อให้เด็กได้รับการ พัฒนาที่ครอบคลุมทุกด้าน ดังนั้นแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนอย่างหนึ่งอาจจะเหมาะสม กับสังคมและช่วงเวลาหนึ่ง แต่รูปแบบหนึ่งอาจจะพัฒนาในด้านหนึ่งได้ดีที่สุดก็เป็นได้ การเลือกใช้จึงต้อง พิจารณาให้เหมาะสมที่สุด

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า บริบทครูในการเลือกรูปแบบการเรียนการสอนนั้นต้องใช้ หลักการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย และการพัฒนาคุณภาพคนเป็นหลัก และรูปแบบการเรียน สอนที่ครูเลือกต้องสอดคล้องเหมาะสมกับเด็ก และบริบทของการเรียนรู้ ที่สำคัญครูต้องมีความเชื่อว่า เด็กสามารถเรียนรู้ได้ มีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในรูปแบบการเรียนการสอนที่เลือก เพื่อที่จะ เสริมสร้างให้เด็กมีพัฒนาการเต็มศักยภาพ พัฒนาการครอบคลุมทุกด้านและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่ง ผู้วิจัยจะนำหลักการเลือกใช้รูปแบบไปเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบ P-A-A-I (Plan-Activity- Action-Infering) ในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี

4.5 รูปแบบการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็ก ปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี

4.5.1 รูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori Method) ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิดของรูปแบบการสอนของมอนเตสซอรี (Montessori)

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ผู้วิจัย พบว่าการเรียนการสอนตามรูปแบบมอนเตสซอรี (Montessori Method) เด็กเรียนรู้ได้จากการคิด และซึมซับความรู้สัมผัสด้วยการลงมือกระทำกิจกรรมอย่างเป็นระบบ จากการสังเกตและการสาธิต ของครู ซึ่งการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) เป็นการสอนรูปแบบหนึ่งที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ ผู้ ริเริ่มแนวการสอนนี้ คือ ดร.มาเรีย มอนเตสซอรี (1870-1952) จากการที่ ดร.มาเรีย มอนเตสซอรี เป็นแพทย์ ทำให้วิธีการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) เป็นวิทยาศาสตร์ และจากการสังเกต เชิงวิทยาศาสตร์นี้เอง ทำให้ ดร.มาเรีย มอนเตสซอรี ได้ค้นพบว่า การให้การศึกษาแก่เด็กในระยะ

เริ่มต้นไม่ใช้การเอาความรู้ไปบอกให้เด็ก แต่ควรเป็นการปลูกฝังให้เด็กได้เรียนรู้ไปตามความต้องการตามธรรมชาติ และควรจัดเตรียมสภาพแวดล้อมให้เด็กอย่างพิถีพิถัน เพื่อให้เด็กสามารถดึงศักยภาพที่มีในตัวให้ปรากฏออกมา

แนวการสอนตามรูปแบบมอนเตสซอรี (Montessori) กิจกรรมถือเป็นส่วนสำคัญของสิ่งต่างๆ ที่ดำเนินต่อไป นอกจากนี้ยังเชื่อว่าเด็กเล็กควรจะเรียนด้วยร่างกายทั้งหมด โดยเน้นทางด้านการศึกษาทางประสาทสัมผัส กิจกรรม หรืองานที่เด็กทำจะต้องมีความหมาย อุปกรณ์การเรียนต่างรูปแบบไว้ให้เด็กได้ทำงานต่างๆ ซึ่งเป็นไปตามขั้นตอน งานจะกระตุ้นทำให้เด็กทำงานต่อไป กิจกรรมหรืองานที่ผ่านจะผ่านขั้นตอนต่างๆ และเปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนได้ค้นพบสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง โดยถือว่ามีทั้งสองข้างเป็นครูที่สำคัญ เพราะเมื่อสองมือได้จับสิ่งต่างๆ มองก็จะเกิดการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะคอยสังเกตว่าเด็กพร้อมที่จะเรียนอุปกรณ์ในขั้นต่อไปหรือยังตามลำดับง่าย หรือตามที่เด็กร้องขอ การแสดงอุปกรณ์มี 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 เชื่อมโยงการรับรู้ทางประสาทสัมผัสกับชื่อ... “ นี่คือ แจกัน ”

ขั้นที่ 2 รู้จักชื่อของสิ่งของ... “ หยิบแจกันมาให้ครูสิ ”

ขั้นที่ 3 จำชื่อได้สอดคล้องกับอุปกรณ์... “ นี่คือ อะไรวะ ”

ขั้นตอนนี้ จะใช้เมื่อเด็กเรียนรู้ชื่อของอุปกรณ์ คุณภาพ หรือประสบการณ์ บทเรียนนั้นจะมีลักษณะสั้น ง่าย ถ้าเด็กหยิบอุปกรณ์ไม่ถูกก็ต้องหยิบออกไปแล้วให้เด็กรอโอกาสทำต่อไป

วิธีการสอนสามขั้นตอน (The Three-Period Lesson)

เป็นวิธีการที่ใช้สำหรับสอนความคิดรวบยอดใหม่ด้วยการทำซ้ำ เพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจในแบบฝึกหัดที่ครูสาธิตให้ดูได้ดีขึ้น การสอนนี้ยังช่วยให้ครูสังเกตเห็นว่า เด็กสามารถเข้าใจ และซึมซาบสิ่งที่สาธิตให้เด็กดูได้ไวแค่ไหน วิธีการสอนสามขั้นตอนนี้ใช้กับการสาธิตขั้นต้น เมื่อเด็กไม่เข้าใจขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งจะต้องเริ่มสาธิตให้ดูใหม่ ครูต้องแน่ใจว่า เด็กเข้าใจในสิ่งที่ทำให้ดูแล้ว จึงจะดำเนินการขั้นต่อไป

วิธีการสอนสามขั้นตอนดังกล่าว เฮนสโตก (Hainstock ,1968) อธิบายไว้ดังนี้

ขั้นแรก สังเกตเห็นลักษณะเฉพาะของสิ่งนั้น (Recognition of Identity) ทำให้เชื่อมโยงสิ่งที่ครูสาธิตให้ดูกับชื่อของสิ่งนั้นได้ “ นี่ คือ ...”

ขั้นสอง สังเกตเห็นความแตกต่าง (Recognition of Contrasts) มั่นใจว่าเด็กเข้าใจเมื่อบอกเด็กว่า “ หยิบ..”

ขั้นสาม เห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งของที่มีความคล้ายคลึงกัน (Discrimination Between Similar Objects) ขั้นตอนนี้ เพื่อที่จะได้ทราบว่าเด็กจำชื่อสิ่งต่างๆที่ครูสาธิตให้ดูได้หรือเปล่า เช่น ชื่อของหลายๆสิ่ง แล้วถามว่า “ อันไหน คือ ...”

การสอนตามรูปแบบมอนเตสซอรี (Montessori) จึงเป็นการสอนอีกรูปแบบหนึ่งที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทยและช่วยลดข้อขัดแย้งในสังคมลงไปได้ในเรื่องการสอนเด็กปฐมวัย เพราะมีระบบการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจนเป็น การสอนรายบุคคล โดยมีอุปกรณ์ต่างๆ ที่เตรียมความพร้อมในการเรียนทุกกลุ่มวิชาให้เด็กได้เรียนรู้ก่อนที่จะก้าวไปสู่การอ่าน การเขียน การคิดเลข

หลักการแนวการสอนตามรูปแบบมอนเตสซอรี (Montessori) มีหลักการที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้คือ

1. เด็กจะต้องได้รับการยอมรับนับถือ (Respect for the Child) มอนเตสซอรี เชื่อว่าเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน เราจึงต้องยอมรับเด็กในลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคน
2. เด็กมีจิตที่ซึมซาบได้ (Absorbent Mind) มอนเตสซอรี เปรียบจิตของเด็กเหมือนฟองน้ำ ที่จะซึมซับข้อมูลจากประสบการณ์
3. ช่วงเวลาหลักของชีวิต (Sensitive Period) ช่วงเวลาสำคัญที่สุดสำหรับการเรียนรู้ไม่ใช่ช่วงมหาวิทยาลัย แต่เป็นช่วงแรกเกิด ถึง 6 ขวบ เป็นช่วงเวลาของการพัฒนาสติปัญญา บุคลิกภาพ และทักษะต่างๆ
4. การเตรียมสิ่งแวดล้อม (Prepared Environment) มอนเตสซอรี เชื่อว่าเด็กเรียนรู้ได้ดีในสภาพแวดล้อมที่ได้เตรียมเอาไว้อย่างดี
5. การศึกษาด้วยตนเอง (Self or Auto-education) เด็กๆ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองในสิ่งแวดล้อมที่จัดเอาไว้อย่างสมบูรณ์

หลักสูตรการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม

1. กลุ่มประสบการณ์ชีวิต (Practical Life Exercises) เน้นการฝึกการช่วยเหลือตนเอง การดูแลกิจวัตรประจำวัน และ การดูแลสิ่งแวดล้อม ฝึกการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก มัดใหญ่ และประสาทสัมผัสทั้งห้าและมือ พัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ฝึกสมาธิ และระเบียบวินัย และช่วยเชื่อมโยงเด็กระหว่างบ้านกับโรงเรียน

2. กลุ่มประสาทสัมผัส (Sensorial Exercises) เน้นการพัฒนาประสาทสัมผัสทั้งห้า ฝึกฝนให้เป็นคนช่างสังเกต ฝึกการทำงานอย่างเป็นระบบ รู้จักแก้ไขข้อผิดพลาดในการทำงานด้วยตนเอง และมีความคิดสร้างสรรค์ เด็กจะได้สำรวจค้นหาและทำความเข้าใจกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว อันจะเป็นการเปิดเส้นทางสู่การเรียนรู้

3. กลุ่มวิชาการ (Academic Introduction)

มุ่งฝึกพื้นฐานที่ถูกต้องในการเรียนภาษาและคณิตศาสตร์ เด็กจะได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการอย่างเป็นขั้นตอนจากรูปธรรมไปสู่นามธรรม โดยใช้อุปกรณ์ของมอนเตสซอรีเป็นสื่อในการเรียนรู้ เช่น ฝึกเขียนจากประสาทสัมผัสโดยการใช้ตัวอักษรกระดาษทราย เป็นต้น

การจัดชั้นเรียนตามรูปแบบมอนเตสซอรี

การจัดชั้นเรียนแบบมอนเตสซอรีเป็นชั้นเรียนแบบคละอายุ เพื่อเป็นการจำลองบรรยากาศของบ้าน โดยมุ่งหวังให้เด็กรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พี่จะมีโอกาสช่วยเหลือและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับน้อง ขณะที่น้องก็จะมีโอกาสทำตามแบบอย่างของพี่ เป็นการฝึกทักษะการใช้ชีวิตในสังคมที่บุคคลมีความแตกต่างกัน

มอนเตสซอรีเชื่อว่า การที่เด็กได้เรียนรู้ตามความต้องการด้วยตนเอง และการซึมซับการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม จะทำให้เด็กได้ในสิ่งที่ต้องการจากการเรียนรู้ เด็กจะได้รับเสรีภาพในขอบเขตที่จำกัด จากสิ่งแวดล้อมที่ได้เตรียมเอาไว้ให้ และจะทำให้เด็กได้รับผลสำเร็จตามความต้องการของเธอ (Nancy M. Rambusch, 1962 ; อ้างในจิระพันธุ์ พูลพัฒน์, 2557)

การประเมินผลการสอนแบบมอนเตสซอรี

การสอนแบบมอนเตสซอรี ประเมินผลโดยการสังเกตความสามารถในการทำกิจกรรมของเด็กในแต่ละกลุ่มวิชา สังเกตการใช้อุปกรณ์การเรียนแต่ละชิ้นของเด็ก สิ่งที่โรงเรียนส่วนใหญ่ทำในการรายงานผลการเรียนของนักเรียน คือ ทุกวันศุกร์ส่งผลงานของนักเรียนกลับบ้าน กำหนดช่วงเวลาที่จะให้ผู้ปกครองมาสังเกตการเรียนการสอนของโรงเรียน และมีการสนทนาระหว่างครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับความสามารถของเด็ก

นอกจากนี้มีแบบประเมินผลความสามารถของนักเรียนในการใช้อุปกรณ์ต่างๆโดยใช้ลงวันที่หรือขีดเครื่องหมายถูก หลังรายการอุปกรณ์ที่นักเรียนทำได้คล่องแคล่ว และเข้าใจในการใช้อุปกรณ์อย่างถูกต้องแล้ว และพร้อมที่จะรับการสาธิตจากครูสำหรับการใช้อุปกรณ์ขั้นที่ยากขึ้นไปอีก แล้วจัดทำเป็นรายงานให้ผู้ปกครองได้ทราบอีกครั้ง

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่ารูปแบบการสอนแบบมอนเตสซอรินั้นมีรูปแบบการสอนตามขั้นตอนมี 3 ขั้นตอน ซึ่งผู้วิจัยได้นำขั้นตอนการสอนทั้ง 3 ขั้นตอนมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ดังนี้ ขั้นแรก สังเกตเห็นลักษณะเฉพาะของสิ่งนั้น (Recognition of Identity) ทำให้เชื่อมโยงสิ่งที่ครูสาธิตให้ดูกับชื่อของสิ่งนั้นได้ “ นี่ คือ ...”

ขั้นสอง สังเกตเห็นความแตกต่าง (Recognition of Contrasts) มั่นใจว่าเด็กเข้าใจเมื่อบอกเด็กว่า “ หีบ..” ขั้นสาม เห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งของที่มีความคล้ายคลึงกัน (Discrimination Between Similar Objects) ขั้นตอนนี้ เพื่อที่จะได้ทราบว่าเด็กจำชื่อสิ่งต่างๆที่ครูสาธิตให้ดูได้หรือเปล่า เช่น ชี้อะของหลายๆสิ่ง แล้วถามว่า “ อันไหน คือ ...”

4.5.2 รูปแบบการเรียนการสอนแบบลงมือปฏิบัติ

ทฤษฎี/หลักการ/แนวคิดของรูปแบบ

จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นจากการที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ลงมือกระทำกับวัตถุ ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสำรวจ เพื่อให้เด็กค้นพบความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆผ่านประสบการณ์ตรง ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ความคิด หรือเหตุการณ์ จนกระทั่งสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้สนับสนุนการคิด และ กระตุ้น ทำทนายให้เด็กพยายาม และช่วยให้เด็กขยายความคิด หรือ สร้างงานของตนโดยการสนทนา พูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กกำลังทำ ร่วมกันและช่วยเด็กเผชิญกับปัญหา เรียนรู้การแก้ปัญหาด้วยตนเอง John Dewey เชื่อว่า การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัตินั้นจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ถาวร หากมองโดยภาพรวมแล้ว แนวคิดของ John Dewey สามารถนำมาพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้ เพราะสอดคล้องกับแนวการจัดการประสบการณ์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2560คือ ประสบการณ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเกิดขึ้นในตัวเด็ก โดยประสบการณ์นั้นเกิดจากการที่เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือกระทำจริง สังเกต สำรวจ ทดลอง ปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของบุคคลและธรรมชาติรอบๆตัวเด็กตามบริบทที่เด็กอาศัยอยู่ของสภาพแวดล้อมนั้นๆ

วิธีการสอนแบบลงมือปฏิบัติ(Learning by Doing)

การลงมือปฏิบัติ หมายถึง ผู้เรียนได้กระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง ผ่านการปฏิบัติการณ์จริงคือ ผู้เรียนได้ฝึกในสภาพสิ่งแวดล้อมจริง ได้ฝึกคิดและลงมือทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง ทั้งนี้ การสนับสนุนให้เด็กได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามวัยและได้ผลตามความคาดหวังของสังคมนั้น การจัดการประสบการณ์จะให้ความสำคัญกับบทบาทการเรียนรู้ของเด็ก จึงได้มีการศึกษาแนว คิดที่จะนำไปสู่การปฏิบัติได้ การใช้แนวคิดที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำหรือการปฏิบัติในสภาพจริง จึงเป็นที่สนใจและนำมาใช้ ดังที่ประเทศไทยได้กำหนดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 เน้นให้มีแนวการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งกล่าวถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติหรือลงมือกระทำ

การเรียนรู้โดยการลงมือทำคือการเรียนรู้โดยการลงมือทำเป็นแนวคิดหรือความเชื่อที่สนับสนุนให้คนเราปฏิบัติสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองตามความสนใจ ตามความถนัดและศักยภาพ ด้วยการศึกษาค้นคว้า ฝึกปฏิบัติ ฝึกทักษะจนถึงการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะเชื่อว่าหากคนเราได้กระทำ จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นเป็นแรงจูงใจให้เกิดการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ผู้เรียนจะสนุกสนานที่จะสืบค้นหาความรู้ต่อไป มีความสุขที่จะเรียน

การเรียนรู้โดยการลงมือทำมีลักษณะดังนี้

การจัดการเรียนรู้โดยลงมือกระทำมีลักษณะสำคัญดังนี้

1. มีจุดมุ่งหมาย มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้รับจากการแก้ปัญหาไปใช้ในการตัดสินใจ
2. จัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นความถนัดและความสนใจ
3. ครูมีลักษณะของการเป็นผู้รอบรู้และมีประสบการณ์ ยอมรับความแตกต่างของผู้เรียน
4. ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางรับประสบการณ์จากการกระทำของตนเอง ผู้เรียนได้ทดลอง ทำปฏิบัติ สืบเสาะหาข้อมูล
5. จัดระเบียบข้อมูล หาข้อสรุป และหาวิธีการกระบวนการด้วยตนเอง
6. จัดหลักสูตรจะเน้นประสบการณ์ของผู้เรียน เป็นหลักสูตรกิจกรรมการเรียนรู้โดยการลงมือ

ทำมีประโยชน์ต่อเด็ก การเรียนรู้โดยการลงมือทำ มีประโยชน์ต่อเด็กดังนี้

- 1) เด็กจะเรียนรู้ที่จะเข้าใจตนเอง
- 2) เด็กจะได้เคลื่อนไหวร่างกาย เป็นการพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ ได้แก่ ลำตัว แขน ขา และกล้ามเนื้อเล็กซึ่งได้แก่ นิ้วมือ
- 3) เด็กจะได้ใช้ประสาทสัมผัสทำให้เกิดเป็นประสบการณ์
- 4) เด็กได้รู้จักการสืบค้นหาความรู้เพื่อแก้ปัญหา
- 5) เด็กจะได้เข้าใจธรรมชาติ
- 6) เด็กจะเกิดความคิดสร้างสรรค์
- 7) เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัว
- 8) เด็กได้สร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น
- 9) เด็กจะได้พัฒนาวุฒิภาวะทางด้านอารมณ์ รวมทั้งรับรู้ลักษณะอารมณ์แต่ละชนิด เช่น ชอบกลิ่นหอม แต่ไม่ชอบกลิ่นเหม็น ไม่ชอบเดินเท้าเปล่าเหยียบก้อนหินที่แข็งหยาบ แต่จะรู้สึกชอบเดินบนพรมที่อ่อนนุ่มสบายฝ่าเท้า ไม่ชอบเสียงดนตรีที่แผดเสียงดัง แต่ชอบเสียงดนตรีบรรเลงเพลงเบาๆ เป็นต้น
- 10) เด็กจะได้พัฒนาการทางด้านสติปัญญา ได้คิดและเข้าใจความเป็นเหตุผล

ผู้วิจัยได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ที่พัฒนามาจาก หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 เป็นหลักสูตรที่มีพัฒนาขึ้นอย่างสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ได้กำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือหน่วยการเรียนรู้ เน้นการบูรณาการสาระการเรียนรู้ ผ่านการผสมผสานเนื้อหาสาระภายในศาสตร์หรือสาขาวิชาหรือผสมผสานเนื้อหาสาระหว่างศาสตร์ เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าผลผลิต เปิดโอกาสให้เด็กลงมือปฏิบัติ และ

พัฒนาการคิด การตัดสินใจ การทำงานร่วมกับคนอื่น สนับสนุนให้เด็กสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดที่สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยการลงมือปฏิบัติหรือการกระทำ และบูรณาการจากแนวคิดมอนเตสซอรี จากการศึกษาและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การจัดกิจกรรมจะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีการปฏิบัติ มุ่งให้เด็กได้คิดเป็น ทำเป็น ด้วยกระบวนการสืบค้น ผึกทักษะการคิดตามความสนใจ มีครูเป็นผู้อำนวยการความสะดวก มีผู้ปกครองและชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้โดยให้เด็กได้ลงมือกระทำนั้น สิ่งที่เป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่บังเกิดผลได้ตามความคาดหวังของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยคือ เด็กเป็นผู้มีการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญานั้น ครูจะต้องสนใจธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก และลักษณะของกิจกรรมซึ่งควรสอดคล้องกัน และพร้อมที่จะส่งเสริมให้เด็กได้ลงมือกระทำ เช่น การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจะเรียนรู้จากรูปร่างไปสู่นามธรรม ดังนั้น ครูควรจัดกิจกรรมที่มีสื่อวัตถุให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสหลายๆส่วน ได้เล่น ทดลอง บทบาทสมมติ เพลง เกม งานศิลปะ เป็นต้น

Learning by doing คือ การเรียนรู้ท่ามกลางการปฏิบัติ คือในขณะที่ปฏิบัติแล้วเกิดแนวความคิดใหม่ประสบการณ์เกิดการเรียนรู้ในช่วงการปฏิบัติกิจกรรม

วิธีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน หลักๆ คือ

1. Explore

คำว่า explore หมายถึงสำรวจ ค้นคว้า ในขั้นตอนนี้เป็นปฐมบทที่ผู้เรียนจะเริ่มสำรวจตรวจตราพยายามเข้าใจกับสิ่งใหม่หรือความรู้ใหม่ที่พวกเขาได้รับ(assimilation) ซึ่งความรู้ใหม่นี้มันจะเข้าไป spark กับความรู้เดิมในสมอง สิ่งเหล่านี้ ยกตัวอย่างง่าย ๆ ในการเดินทางแต่ละวัน แน่แน่นอนว่าคุณต้องเคยหลงทางบ้างแหละ พอไปในสถานที่ผิดหูผิดตา ก็ต้องรีบจำว่าที่นี้ที่ไหนกัน ถ้าหากมันเป็นทางลัด คุณก็ยังจำให้ขึ้นใจ แต่ถ้ามันเป็นทางที่ทำให้คุณอ้อมข้ามโลก คุณก็จะไม่สนใจ เป็นต้น

2. Experiment

คือ การทดลอง พอเราเริ่มค้นคว้าแล้ว ทีนี้ก็มาถึงขั้นเดินหน้าอีกก้าวหนึ่ง คือ ทดลองที่จะทำเป็นการปรับความแตกต่าง (acommodation) เมื่อได้พบหรือปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆที่สัมพันธ์กับความคิดเดิมที่มีอยู่ในสมอง นั้นหมายความว่าเริ่มจะปรับความแตกต่างระหว่างของใหม่กับของเดิมจนเกิดความเข้าใจว่าควรจะทำอย่างไรกับสิ่งใหม่นี้ เช่น ในการต่อเลโก้ & โลโก้ หลังจากที่สำรวจชิ้นส่วนต่างๆและเก็บเป็นความรู้ไว้ในสมองแล้ว ต่อไปอาจจะเป็นการทดลองสร้างโดยอาจจะสร้างตามตัวอย่างในคู่มือ หรืออาจจะทดลองต่อเป็นชิ้นงานที่ตนเองอยากจะทำ หรืออาจจะทดลองต่อตามเพื่อนก็ได้ แต่บางคนก็พยายามที่จะปรับตนเองโดยการสอบถามเพื่อนที่สามารถทำได้(ซึ่งจุดนี้

เองเป็นจุดเริ่มต้นของการทำให้ทราบว่าคนเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญอย่างหนึ่งและการแสวงหาความรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว) ในขั้นตอนนี้อาจจะมีลองผิดลองถูกบ้างเพื่อจะเก็บเกี่ยวเป็นประสบการณ์ และสร้างเป็นองค์ความรู้เก็บไว้ในสมองของตนเอง อย่างไรก็ตามในขั้นตอนนี้จะเกิดทั้งการดูดซึม (assimilation) และ การปรับความแตกต่าง (acommodation) ผสมผสานกันไป

3. Learning by doing

คือ การเรียนรู้จากการกระทำ ขั้นนี้เป็นการลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือการได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่มีความหมายต่อตนเอง แล้วสร้างเป็นองค์ความรู้ของตนเองขึ้นมา ซึ่งจะคาบเกี่ยวกับขั้นตอนที่ผ่านมา ขั้นนี้จะเกิดทั้งการดูดซึม (assimilation) และ การปรับความแตกต่าง (acommodation) ผสมผสานกันไป เช่นเดียวกัน

4. Doing by learning

คือ การทำเพื่อที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ ขั้นตอนนี้จะต้องผ่านขั้นตอนทั้ง 3 จนประจักษ์แก่ใจตนเองว่าการลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือการได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่มีความหมายนั้น สามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ได้และเมื่อเข้าใจแล้วก็จะเกิดพฤติกรรมในการเรียนรู้ที่ดี รู้จักคิดแก้ปัญหา รู้จักการแสวงหาความรู้ การปรับตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ฯลฯ นั่นก็คือเกิดภาวะที่เรียกว่า "Powerfull learning" ซึ่งก็คือเกิดการเรียนรู้ที่จะดูดซึม (assimilation) และ การปรับความแตกต่าง (acommodation) อยู่ตลอดเวลาอันจะนำไปสู่คำกล่าวที่ว่า "คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น" นั่นเอง

อย่างไรก็ตามขั้นตอนที่กล่าวมาทั้ง 4 ขั้นจะเห็นได้ว่ามีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน จนบางทีไม่สามารถแยกออกว่าพฤติกรรมที่เห็นนั้นอยู่ในขั้นตอนไหนเพราะมีการผสมผสานกันอยู่ตลอดเวลา และในการเริ่มต้นของแต่ละบุคคลนั้น

4.6 การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม

4.6.1 ความหมายของรูปแบบการจัดกิจกรรม

จอยส์;วิลส์;และคาลฮอน (Joyce;Weil;& Calhoun.2004)ให้ความหมายว่า เป็นแบบแผนที่สามารถใช้เพื่อการจัดกิจกรรมในห้องเรียนโดยตรง หรือ การจัดเป็นกลุ่มย่อยเพื่อจัดสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น หนังสือ ภาพยนต์ เทปบันทึกเสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น หลักสูตรรายวิชาแต่ละรูปแบบจะให้แนวทางในการออกแบบที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ต่างกัน

ทิสนา แคมมณี (2555 : 222) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สภาพลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่างๆ ประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งวิธีและเทคนิคการสอนต่างๆที่สามารถช่วยให้สภาพการจัดการเรียนรู้นั้นเป็นไปตามทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดที่ยึดถือ

สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ นั้น หมายถึง แบบแผน โครงสร้างที่จะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ ของปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อ รวมไปถึงขั้นตอน วิธีการและเทคนิคในการจัดการเรียนรู้ต่างๆที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมหรือคุณสมบัติตามวัตถุประสงค์ที่เราต้องการ

4.6.2 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรม

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาหาข้อมูล มีนักวิชาการได้นำเสนอองค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมไว้ ดังต่อไปนี้

จอยส์;วีลส์;และคาลฮอน (Joyce; Weil; & Calhoun.2004) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรม ดังนี้

ส่วนที่ 1 กล่าวถึงที่มาของรูปแบบ (Orientation to the Model)ซึ่งประกอบด้วย เป้าหมาย ข้อตกลงเบื้องต้น หลักการ มโนทัศน์ที่สำคัญที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบ

ส่วนที่ 2 กล่าวว่ารูปแบบแยกย่อยออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

1)ขั้นตอนของรูปแบบ (Syntax หรือ Phases) เป็นการจัดเรียงตามลำดับกิจกรรมที่จะจัดกิจกรรมเป็นขั้นๆซึ่งแต่ละรูปแบบมีจำนวนขั้นตอนการเรียนรู้แตกต่างกัน

2)ระบบสังคม(Social System) คือการอธิบายถึงบทบาทของผู้สอน ผู้เรียนและความสัมพันธ์ซึ่งกันและการมีปฏิสัมพันธ์กันในแต่ละรูปแบบ บทบาทของผู้สอนจะแตกต่างกันไปในแต่ละรูปแบบ

3)หลักการแสดงการโต้ตอบ(Principle of Reaction) เป็นการบอกวิธีการที่ผู้สอนจะตอบสนองต่อสิ่งที่ผู้เรียนกระทำ อาจเป็นการให้รางวัล พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การสร้างบรรยากาศอิสระและไม่มีการประเมินว่าถูกหรือผิด

4)ระบบการสนับสนุน(Support System) เป็นการบอกเงื่อนไขหรือสิ่งจำเป็นในการใช้รูปแบบให้เกิดผล เช่น การฝึกทักษะ ผู้เรียนจะต้องได้ฝึกการทำงานในสถานที่ หรือ อุปกรณ์ที่ใช้ฝึกต้องใกล้เคียงกับสภาพการทำงานจริงๆ

ส่วนที่ 3 การนำไปใช้(Application) เป็นการแนะนำและให้ข้อสังเกตการใช้รูปแบบ เช่น จะใช้กับเนื้อหาประเภทใด ผู้เรียนระดับใดจึงจะมีความเหมาะสมมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ผลที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม(Instructional and Nurture Effects) เป็นแนวทางที่จะบอกว่ารูปแบบแต่ละรูปแบบที่นำมาใช้นั้นจะเกิดผลอย่างไรบ้างกับผู้เรียน โดยอาจคำนึงถึงผลทางตรงได้แก่ แนวทางการจัดการเรียนรู้ ส่วนทางอ้อมคือ สภาพแวดล้อมต่างๆที่เกิดขึ้น

ดิก;และคาเรย์ (Dick ; & Carey.1997) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการจัดกิจกรรม ไว้ 2 ประการ คือ

1. การกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ การกำหนดเป้าหมายนั้นเปรียบเสมือนกับการตั้งความหวัง หรือความคาดหวังว่าเมื่อผู้เรียนเรียนจบแล้วผู้เรียนจะมีคุณลักษณะเช่นไร การกำหนดความคาดหวังนั้นมีแหล่งที่มาจากหลายๆส่วน ได้แก่ การประเมินจุดประสงค์หลักสูตร การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้เรียน เป็นต้น

2. การวิเคราะห์เป้าหมายการเรียนรู้ เป็นการพิจารณาถึงความสามารถของผู้เรียน หลังจากทีเรียนจบไปแล้วว่าจะต้องมีความสามารถอะไรบ้าง ด้านใดบ้าง หรือมีทักษะและพฤติกรรมเช่นไร

ทิสนา แคมมณี (2555) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ว่าประกอบด้วย

1. มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อถือเป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักของรูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้นๆ

2. มีการบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ

3. มีการจัดระบบคือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้นๆ

4. มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆอันจะช่วยให้กระบวนการจัดการเรียนรู้นั้นๆเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

รูปแบบการจัดการเรียนรู้จะต้องได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ สามารถทำนายผลได้และมีศักยภาพในการสร้างความคิดรวบยอดและความสัมพันธ์ใหม่ๆได้

สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมนั้น ควรจะต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ คือ หลักการ จุดประสงค์ สารและกระบวนการ กิจกรรม และขั้นตอน รวมไปถึงการวัดและประเมินผล

4.6.3 การออกแบบการจัดกิจกรรม

การออกแบบการจัดกิจกรรมคือเป็นการกำหนดแบบแผน โครงสร้างของการจัดกิจกรรมไว้ล่วงหน้า โดยการจัดทำขึ้นอย่างมีจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมอย่างชัดเจน ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบต่างๆของการจัดกิจกรรม ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ การประเมินผล และกิจกรรมสนับสนุนอื่นๆที่มีความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมนั้นๆ และเมื่อนำรูปแบบการจัดกิจกรรมไปปฏิบัติจะสามารถทำได้ด้วยความสะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย และทำให้เกิดผลตามที่ต้องการทุกประการ ดังนั้นการออกแบบรูปแบบการจัดกิจกรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้สอนสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมไปได้ อย่างสะดวก รวดเร็ว ลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นในการจัดการเรียนรู้ และที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ ช่วยให้

ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามพึงประสงค์ (Dick;& Carey.1997)

วารินทร์ รัตมีพรหม (2542) กล่าวว่า การออกแบบการจัดกิจกรรมควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีแนวคิดหรือหลักการพื้นฐาน รูปแบบการจัดกิจกรรมต้องมีแนวคิดหรือหลักการพื้นฐาน อาจเกิดมาจากแนวคิดทางการศึกษา เช่น การให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ทฤษฎีจิตวิทยา ทฤษฎีการเรียนรู้ เป็นต้น ในการออกแบบการเรียนรู้หนึ่ง อาจมีแนวคิดหรือหลักการพื้นฐานเพียงอย่างเดียว หรืออาจมีแนวคิดหรือหลักการพื้นฐานเป็นสหวิทยาการ(Multidisciplinary)ซึ่งแนวคิดหรือหลักการพื้นฐานนี้จะเป็นหลักหรือแนวในการกำหนดและจัดระเบียบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆให้สอดคล้องต่อเนื่องกัน

2. มีองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ลักษณะนี้จัดเป็นสิ่งสำคัญที่ท้าทายผู้ออกแบบหรือพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม เนื่องจากจะต้องเป็นผู้กำหนดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบให้เป็นไปอย่างมีเหตุผลสอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐาน การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมนั้น ขึ้นอยู่กับความรู้ ประสบการณ์ของผู้พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม ดังนั้น การกำหนดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมจะต้องวิเคราะห์จนสามารถมองเห็นความสำคัญและความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบได้อย่างชัดเจน จึงจะสามารถกำหนดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ได้อย่างสมเหตุสมผลและมีประสิทธิภาพ ซึ่งลักษณะของรูปแบบการจัดกิจกรรมในข้อนี้จะแตกต่างกันออกไป และยังไม่มีข้อกำหนดใดที่ชัดเจนเป็นที่ยอมรับกันในศาสตร์ของการสอนว่าจะต้องมีลักษณะหรือรูปแบบที่แน่นอน

3. มีการพัฒนาหรือการออกแบบอย่างเป็นระบบ ในการออกแบบหรือการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมจะต้องเป็นขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การศึกษวิเคราะห์ข้อมูลและองค์ประกอบของการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง การกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็น การจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบให้สอดคล้องกัน การนำแผนของการจัดกิจกรรมไปทดลองใช้ การประเมินเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อยืนยันผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามที่ต้องการ จึงจะยอมรับว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมนั้นมีประสิทธิภาพ ซึ่งการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมมีผลต่อการพัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆ

4.7 ขั้นตอนของการออกแบบการจัดกิจกรรม

ขั้นตอนการออกแบบการจัดกิจกรรมมีดังต่อไปนี้ (วารินทร์ รัตมีพรหม.2542 ; Dick; & Carey. 1997)

4.7.1 การวิเคราะห์ (Analysis)

ขั้นการวิเคราะห์เป็นขั้นที่เกี่ยวข้องกับ

1. การวิเคราะห์ปัญหา คือ การใช้กระบวนการประเมินความต้องการซึ่งเป็นเครื่องมือในการค้นหาปัญหาที่จะนำมาออกแบบและพัฒนาการจัดกิจกรรม โดยมีการให้รายละเอียดของปัญหา ระบุแหล่งของปัญหาและส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหา คำถามที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเพื่อให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้ก็คือ ปัญหาที่มีหรือไม่มี ปัญหาอะไรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม ปัญหานั้นเป็นปัญหาที่แท้จริงหรือไม่ อะไรคือสาเหตุของปัญหา อะไรคือวิธีการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ ข้อจำกัดคืออะไร และเป้าประสงค์ของการออกแบบการจัดกิจกรรมคืออะไร เป็นต้น วัตถุประสงค์ของการออกแบบและพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมจะได้อาจมาจากกระบวนการประเมินความต้องการดังกล่าว และการประเมินความต้องการยังเป็นการกำหนดความเข้าใจว่า การเรียนรู้ที่จะทำการออกแบบและพัฒนาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาหรือเป็นสิ่งที่ต้องการอย่างแท้จริงหรือไม่

2. การวิเคราะห์กิจกรรมหรืองาน เป็นการวิเคราะห์หารายละเอียดของกิจกรรมหรืองานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้หรือการฝึกอบรม ในการวิเคราะห์อาจทำได้โดยการสัมภาษณ์ การสังเกต กิจกรรมหรืองานที่ได้ทำอยู่แล้วเพื่อให้เกิดความรู้ตามทักษะที่ต้องการ กิจกรรมหรืองานที่ดีและไม่ดีต้องแยกออกจากกันให้ชัดเจน การวิเคราะห์งานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ (Learning task analysis) มีงานที่ต้องกระทำ 5 ประการด้วยกัน ดังนี้

- 2.1) กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้
- 2.2) กำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้
- 2.3) กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.4) กำหนดสื่อการเรียนรู้
- 2.5) กำหนดแนวทางในการประเมินผลการเรียน

3. การวิเคราะห์ผู้เรียน เป็นการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้เรียนในประเด็นต่างๆที่จะมีผลต่อการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นอายุ เพศ พื้นฐานสังคมเศรษฐกิจ ความถนัด แรงจูงใจ ความรู้พื้นฐานเดิมก่อนเรียน รวมทั้งความแตกต่างระหว่างบุคคล หรือระหว่างกลุ่มตลอดจนด้านระดับการพัฒนา (Development levels) รูปแบบการเรียน (Learning style) รูปแบบการรับข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนให้มากที่สุดซึ่งจะเป็นกลยุทธ์การสอนและเทคนิคการวัดผล

4. การวิเคราะห์ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม ในการออกแบบและพัฒนาระบบการจัดกิจกรรม ควรให้ความสนใจในการวิเคราะห์ทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง เช่น บุคลากร งบประมาณ องค์การ สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อให้การออกแบบการจัดกิจกรรมประสบความสำเร็จ การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้รวมไปถึงการวิเคราะห์ประโยชน์และการคุ้มทุน (Cost/Benefits analysis) ด้วย

4.7.2 การพัฒนา (Development and production)

ขั้นตอนในการพัฒนาการจัดกิจกรรมแยกองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. การพัฒนาเนื้อหาความรู้ อาจแยกองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่

1.1 พัฒนารายละเอียดของเนื้อหาความรู้แต่ละหน่วย รายละเอียดจะประกอบไปด้วยความคิดรวบยอด ข้อเท็จจริง หลักการหรือกระบวนการ

1.2 พัฒนาสิ่งที่เป็นตัวอย่างของเนื้อหาแต่ละหน่วย

1.3 พัฒนาการฝึกปฏิบัติในแต่ละหน่วยของเนื้อหา การมีกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจะช่วยให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

2.การพัฒนากิจกรรม มีหลายแนวทาง เช่นการพัฒนาการเรียนรู้โดยยึดพฤติกรรมการเรียนรู้ (Learning domain) แล้วเขียนกิจกรรมดังกล่าวในลักษณะของแผนการจัดกิจกรรมว่าจะดำเนินการอย่างไรบ้าง โดยทั่วไปการจัดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพมักจะมีขั้นตอนหรือการจัดกิจกรรม ดังต่อไปนี้

2.1 การสร้างแรงจูงใจ ในขั้นตอนแรกของการจัดกิจกรรมนั้น ผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ความตั้งใจ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนและการจูงใจนี้ควรแทรกอยู่ในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรม โดยอาจใช้การเสริมแรงด้วยวิธีการต่างๆตามความเหมาะสม

2.2 ให้อัตถุประสงค์แก่ผู้เรียน ควรให้ผู้เรียนได้ทราบบ้างว่าเขาจะได้เรียนรู้อะไร ผู้เรียนจะมีความก้าวหน้าในการเรียนได้ดี ถ้าผู้เรียนได้ทราบวัตถุประสงค์การเรียนรู้ก่อน

2.3 คำนึงถึงความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ในกระบวนการเรียนรู้ต้องให้รู้ชัดแจ้งว่าผู้เรียนต้องมีความรู้ มีทักษะ และเจตคติอย่างไรบ้างก่อนมาเรียน

2.4 ให้สารสนเทศและตัวอย่าง สารสนเทศที่ให้เป็นสิ่งที่คุณเรียนจะต้องค้นคว้า จะต้องรับเข้าสู่สติปัญญา ความคิดของตนเองเพื่อให้เกิดผลต่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สารสนเทศที่ให้อาจเป็นข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ เป็นตัวอย่างทักษะ ซึ่งอาจให้ในรูปการบรรยาย ในรูปสื่อที่นำเสนอ ให้การปฏิบัติ ให้ทำตามความสอดคล้องของเนื้อหา

2.5 การให้ฝึกปฏิบัติและข้อมูลย้อนกลับ ในการที่ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) เจตคติ (Attitude) ผู้เรียนต้องปฏิบัติพฤติกรรมนั้นๆและการฝึกปฏิบัติ ต้องให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2.6 การประเมินผล เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไร และผลการเรียนรู้นั้นเป็นอย่างไร มีสิ่งใดบ้างที่ควรมีการปรับปรุงแก้ไข

4.7.3 การนำไปใช้ (Implementation)

เมื่อการออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมได้ดำเนินการจนได้ผลผลิต (Product) ก็ถึงขั้นการนำไปใช้ ในขั้นการนำไปใช้นี้ต้องทำควบคู่ไปกับขั้นตอนการประเมินผลเพื่อให้ได้มีการเก็บ

รวบรวมข้อมูลสำหรับนำมาปรับปรุง และการตัดสินใจตลอดเวลา ขั้นนี้เป็นขั้นการนำเสนอและดำเนินการจัดการเรียนรู้ ข้อควรตระหนักในขั้นการจัดกิจกรรมมีดังต่อไปนี้

1. รายงานในการควบคุมให้วงจรการออกแบบและพัฒนาระบบการสอนดำเนินไปได้ ทำให้ทราบว่ามีข้อแตกต่างอะไรในขั้นตอนต่างๆซึ่งได้จากการประเมินผล

2. ทรัพยากรต่างๆว่ามีเพียงพอ ขาดตกบกพร่องตรงจุดใด เช่น เครื่องมือ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อมการเรียนรู้

3. สื่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขมีอะไรบ้าง

4. ครูผู้สอน กิจกรรมที่ครูนำเสนอไปด้วยดี และถูกต้องเหมาะสมหรือไม่

5. ข้อทดสอบ เหมาะกับการทดสอบโดยตรงกับวัตถุประสงค์หรือไม่

6. ข้อควรปรับปรุงอื่นๆ เช่น การสอนเสริมและการสอนซ่อมเสริม เป็นต้น

7. ในการประเมินผลอาจแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ

7.1 การประเมินผลเพื่อการปรับปรุง (Formative evaluation)

7.2 การประเมินผลลัพท์หรือผลสัมฤทธิ์ (Summative evaluation)

จากการศึกษาแนวคิดการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมสรุปได้ว่า ขั้นตอนที่สำคัญของการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมมีดังนี้ คือ

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ทฤษฎี และข้อค้นพบต่างๆเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ความต้องการของสถานศึกษา ชุมชน ผู้เรียน สถานประกอบการ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

2. กำหนด หลักการ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบต่างๆของรูปแบบการสอนให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาเบื้องต้น การกำหนดเป้าหมายจะช่วยให้ผู้สอนเลือกรูปแบบการสอนที่เหมาะสมและตรงกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการได้

3. กำหนดแนวทางในการนำรูปแบบที่สังเคราะห์ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย หลักการ เทคนิควิธีการ เงื่อนไขต่างๆ เช่น ผู้เรียนคือใคร มีลักษณะเช่นไร ค่านิยม ความคิด ความเชื่อเป็นอย่างไร มีหลักแห่งการดำเนินชีวิตภายในสังคมของตนเองอย่างไร จะช่วยให้ผู้สอนสามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

4. ประเมินรูปแบบการสอน เป็นการทดสอบความมีประสิทธิภาพของรูปแบบที่สร้างขึ้น โดยทั่วไปใช้วิธีการต่อไปนี้

4.1 การประเมินความเป็นไปได้เชิงทฤษฎี โดยคณะผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะทำการประเมินความสอดคล้องภายในระหว่างองค์ประกอบต่างๆ

4.2 การประเมินความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยการนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงในลักษณะของการวิจัยเชิงทดลองหรือกึ่งทดลอง

5. ปรับปรุงรูปแบบการสอน มี 2 ระยะ คือ

5.1 ก่อนจะนำรูปแบบไปทดลองใช้ การปรับปรุงรูปแบบการสอนในระยะนี้ใช้ผล
ความเป็นไปได้จากการประเมินเชิงทฤษฎีเป็นข้อมูลในการปรับปรุง

5.2 หลังการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมไปใช้ โดยอาศัยข้อมูลจากการทดลองเป็นตัว
ชี้้นำในการปรับปรุงและอาจมีการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมไปทดลองใช้ใหม่ และปรับปรุงเป็นวัฏ
จักรตลอดเวลา

จากเอกสารและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด ผู้วิจัยจึงได้นำวิธีการใช้
เทคนิคต่างๆที่จะเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะ
ชีวิต และรูปแบบการจัดกิจกรรม โดยเป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เด็กปฐมวัยได้พัฒนาความรู้
ความเข้าใจและเจตคติของผู้เรียนในเรื่องที่เรียน รวมทั้งทักษะกระบวนการต่างๆเช่น ทักษะการคิด
ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการแก้ปัญหาที่เด็กจะต้องเผชิญต่อไปใน
อนาคต

4.8 แนวคิดรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียน เอกชน จังหวัดปทุมธานี

ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานในการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรม ประกอบไปด้วย

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์ (Piaget) ที่เห็นว่าพัฒนาการทางด้าน
สติปัญญาเป็นผลจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม การพัฒนาสติปัญญาต้องคำนึงถึง
องค์ประกอบที่สำคัญคือ วุฒิภาวะ ช่วงเวลาสำคัญของพัฒนาการ และการเรียนรู้ พัฒนาการทาง
สติปัญญาเป็นผลเนื่องมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสิ่งแวดล้อมโดยเด็กจะพยายามปรับตัวโดย
จะใช้กระบวนการซึมซับ (Assimilation) ความรู้หรือความคิดใหม่เข้าไปเชื่อมโยงกับความรู้หรือ
ความคิดเดิม หากมาสามารถเชื่อมโยงกันได้เด็กจะเกิดภาวะที่ไม่สมดุลขึ้น (Disequilibrium) และ
เด็กจะพยายามที่จะใช้กระบวนการปรับขยายโครงสร้าง (Accommodation) ในการที่จะปรับความรู้
หรือความคิดใหม่กับความรู้หรือความคิดเดิมให้เข้ากันกลายเป็นภาวะที่สมดุล (Equilibration) เกิด
เป็นโครงสร้างทางสติปัญญาใหม่ (Schemata) ของเด็กขึ้น ในกระบวนการนี้จะมีการพัฒนาไปตามวัย
ของเด็ก (Longstreet; &Shane. 1993) จึงเป็นที่มาของหลักการสร้างสมดุลและหลักการลงมือ
กระทำ โดยการจัดกิจกรรมให้เด็กได้พบกับสถานการณ์ที่แปลกใหม่ มีการใช้คำถามที่เป็นการกระตุ้น
ให้เด็กเกิดความสงสัย หรือขัดแย้งในความคิด เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อส่งเสริม
ให้เด็กมีความพยายามคิดหาทางออกหรือคิดหาวิธีในการที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้นๆนอกจากนี้เพียเจท์
(Piaget, quoted in Weiten, 2007) เห็นว่า พัฒนาการของมนุษย์มีความต่อเนื่องตามวุฒิภาวะ และ
การเรียนรู้ซึ่งเป็นผลมาจากการปรับตัว และการสร้างสมดุลระหว่างสติปัญญากับสภาพแวดล้อมที่
มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ และพัฒนาการของมนุษย์มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาทางสติปัญญา สติปัญญา
ของเด็กเกิดจากการรับรู้ภาพที่เด็กเห็นมากกว่าการใช้คิดในเชิงเหตุผล เด็กอายุ 5-6 ปี เริ่มมีความคิด

เชิงเหตุผล (Intuitive thought phase) เด็กสามารถเปรียบเทียบและเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ เริ่มมีความคิดที่มีเหตุผลมากขึ้น

2. ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของดิวอี้ (John Dewey) ที่เชื่อว่า การศึกษาไม่ใช่การเตรียมการเพื่อชีวิต แต่เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต การเรียนรู้จะเป็นผลผลิตจากการทำกิจกรรมซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความสนใจของเด็กโดยเน้น การให้เด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ การให้อิสระภาพในการเรียนจะเป็นพื้นฐานของพัฒนาการของการดำรงชีวิตแบบประชาธิปไตย (เยาเวพา เดชะคุปต์, 2542, หน้า21-22) ซึ่งเป็นที่มาของหลักการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้มีเสรีภาพในการคิด มีวิธีการคิดแบบวิทยาศาสตร์ที่อาศัยเหตุผลและข้อมูลในการวิเคราะห์สิ่งต่างๆมีการตั้งสมมุติฐานก่อนการตัดสินใจ การแสดงออกเสริมสร้างทักษะในการดำรงชีวิต ได้แก่ การตัดสินใจ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การประเมินผลและการตระหนักในสิ่งต่างๆ การจัดการศึกษาต้องเน้นยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เน้นการยอมรับนับถือตัวบุคคล คำนึงถึงความสนใจและความสามารถของเด็ก หลักสูตรหรือการจัดกิจกรรมมีความยืดหยุ่นได้และสัมพันธ์กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กเลือกทำกิจกรรมด้วยตนเอง เรียนโดยประสบการณ์ตรงและการทดลอง ประสบการณ์เรียนรู้ที่จัดให้กับเด็กมีความต่อเนื่องและการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างกระฉับกระเฉง (Actively Involved) เนื้อหาวิชาหรือเนื้อหากิจกรรมจะถูกนำมาบูรณาการ การพัฒนาทางสติปัญญาของเด็กจะต้องฝึกให้เด็กคิดแบบวิทยาศาสตร์และคิดอย่างมีระบบ (เยาเวพา เดชะคุปต์, 2542)

3. ทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมของไวก็อตสกี (Vygotsky) ที่มีความเชื่อว่า พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กเกิดจากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกับคนอื่นๆ อาทิเช่น ผู้ใหญ่ ครู เพื่อน ในบริบทของสังคม และเมื่อเด็กได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนหรือคำแนะนำจากผู้ใหญ่หรือเพื่อนที่มีประสบการณ์มากกว่าก็จะทำให้เด็กสามารถที่จะแก้ปัญหาที่นั้นได้และเกิดการเรียนรู้ขึ้น (Chandra.2008, citing Vygotsky.1991, Child Development in Social Context.) จึงเป็น ที่มาของหลักการปฏิสัมพันธ์โดยการจัดกิจกรรมที่让孩子ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้มีการวางแผน ออกแบบ และสรุปความคิดเห็นผ่านการระดมสมอง อภิปราย และกิจกรรมกลุ่ม

4. แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต (Life Skill)

เป็นความสามารถของบุคคลในการจัดการกับปัญหาโดยรวมของบุคคลที่จะคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาและปรับตัวเพื่อให้มีพฤติกรรมที่เป็นไปทางที่เหมาะสม ถูกต้องสามารถจัดการกับความ ต้องการ ปัญหา และสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ให้มีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ -จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญาในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่ตนมีอยู่เพื่อจัดการกับชีวิตของตนเองกับปัญหาและสภาพแวดล้อมต่างๆที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จนประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง

5. รูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอริ เป็นการสอนรูปแบบหนึ่งที่เหมาะกับเด็ก ทั้งเด็กพิเศษและเด็กปกติ ดร.มาเรีย มอนเตสซอริ แพทย์หญิงชาวอิตาลี เป็นผู้ริเริ่มคิดวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ขึ้นมา พัฒนาขึ้นโดยมุ่งส่งเสริมให้เด็กพัฒนาความสามารถและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่ ปล่อยให้เด็กมีประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมด้วยตนเองและความสมัครใจ โดยยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมที่เด็กชอบ เพื่อยุ้ยให้เด็กหาความรู้ตามความสนใจ หลักการพื้นฐานของรูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอริ คือ เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เด็กเรียนรู้โดยการสังเกตและปฏิบัติ การฝึกประสบการณ์ชีวิต อาทิเช่น การตัด การขัดถู การทำสวน การติดกระดาษ ช่วยให้ได้รู้จักการช่วยเหลือตนเอง รู้จักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นประโยชน์ในชีวิตในอนาคตของเด็กเมื่อเติบโตไป มอนเตสซอริให้ความสำคัญกับสื่อการเรียนมาก เพราะเขาเชื่อว่าสื่อการเรียนช่วยให้เด็กฝึกประสาทสัมผัส เป็นที่มาของหลักการ/แนวคิดที่ว่า เด็กเรียนรู้ได้ดีจากการสัมผัสซึ่งการสัมผัสจะพัฒนาไปสู่ความรู้และทักษะเฉพาะอย่าง เด็กมีแรงจูงใจที่จะเรียนรู้โดยการสำรวจหาประสบการณ์และความรู้ที่เหมาะสมกับวัยของตน เด็กปกติในสิ่งแวดล้อมของมอนเตสซอริ จะพัฒนาการเรียนรู้ในการทำงานด้วยตนเอง และความรู้สึกของความรับผิดชอบ มีวิธีการที่จะควบคุมตนเองได้สำเร็จ เด็กเรียนรู้ในการที่จะรับผิดชอบต่อตนเองเป็นเบื้องต้น แล้วยกต่อสภาพการณ์ต่างๆที่ทำให้เขาได้พบตัวของเขาเอง

การพัฒนาการทางสังคมสำเร็จได้ก็ด้วยการมีชีวิตทางสังคมที่แท้จริงในห้องเรียน เด็กเรียนรู้ที่จะทำหน้าที่ของแต่ละบุคคล และในสภาพของการเป็นสมาชิกของกลุ่ม และมีส่วนร่วมในการที่จะต้องรับผิดชอบต่อ และรู้จักที่จะรอคอยความสำเร็จของการศึกษาแบบมอนเตสซอริ พัฒนาการทางด้านอารมณ์ และปรับตัวทางด้านสังคม มีส่วนร่วมอยู่มาก บุคลิกภาพทั้งหมดของเด็กจะได้รับการพัฒนา พัฒนาการทางสติปัญญา ความสามารถ แยกแยะ ความคิดริเริ่ม และการเลือกอย่างอิสระ มีอารมณ์ที่เหมาะสม เด็กได้รับการฝึกให้มีคุณภาพพื้นฐานทางสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นพลเมืองที่ดี ซึ่งเป็นที่มาของหลักการจัดกิจกรรมแบบมอนเตสซอริ แนวการสอนแบบมอนเตสซอริ (Montessori) มีหลักการที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้คือ

1. เด็กจะต้องได้รับการยอมรับนับถือ (Respect for the Child) มอนเตสซอริ เชื่อว่าเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน เราจึงต้องยอมรับเด็กในลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคน
2. เด็กมีจิตที่ซึมซาบได้ (Absorbent Mind) มอนเตสซอริเปรียบเทียบจิตของเด็กเหมือนฟองน้ำ ที่จะซึมซับข้อมูลจากประสบการณ์
3. ช่วงเวลาหลักของชีวิต (Sensitive Period) ช่วงเวลาสำคัญที่สุดสำหรับการเรียนรู้ไม่ใช่ช่วงมหาวิทยาลัย แต่เป็นช่วงแรกเกิด ถึง 6 ขวบ เป็นช่วงเวลาของการพัฒนาสติปัญญา บุคลิกภาพ และทักษะต่างๆ

4. การเตรียมสิ่งแวดล้อม (Prepared Environment) มอนเตสซอรี เชื่อว่าเด็กเรียนรู้ได้ดีในสภาพแวดล้อมที่ได้เตรียมเอาไว้อย่างดี

5. การศึกษาด້วยตนเอง (Self or Auto-education) เด็กๆสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองในสิ่งแวดล้อมที่จัดเอาไว้อย่างสมบูรณ์

จากทฤษฎีและแนวคิดดังกล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นแนวทางที่จะนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ทฤษฎีและแนวคิดที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรม

ทฤษฎี	แนวคิด	หลักการจัดกิจกรรม
ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์ (Piaget)	-เด็กเรียนรู้โดยอาศัยประสาทสัมผัสรับรู้และการเคลื่อนไหว (Sensory -Motor) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา -พัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยอายุ5-6 ปี เกิดขึ้นจากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบๆตัวผ่านกระบวนการซึมซับประสบการณ์ การปรับโครงสร้างและความสมดุลทางสติปัญญา	-การจัดการเรียนรู้เปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาประสาทสัมผัสให้ได้มากที่สุด -เปิดโอกาสให้เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้สัมผัส จับ และต้อง ได้สำรวจสิ่งต่างๆหรือเรียนรู้สิ่งต่างๆผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าซึ่งจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆรอบตัว
ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของดิวอี้	-การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจะเกิดขึ้นจากการที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ลงมือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองจากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสำรวจ การสังเกต การทดลอง	-การจัดการเรียนรู้จากการลงมือกระทำจริง สำรวจ สังเกต ทดลอง มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของหรือบุคคลต่างๆรอบตัว รวมถึงธรรมชาติรอบตัวเด็กตามบริบทของสภาพแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยให้เกิดขึ้นในลำดับต่อไป
ทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมของไวทือตสกี	-การเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้ใหญ่ พ่อ แม่ ครู เพื่อน บุคคลอื่นรอบตัว -พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กจะพัฒนาโดยได้รับการช่วยเหลือแนะนำจากผู้ใหญ่ พ่อ แม่ ครู หรือจากการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ร่วมกับเพื่อนที่มีประสบการณ์	-ในระหว่างการทำกิจกรรม ครู หรือเพื่อนที่มีความสามารถ มีประสบการณ์มากกว่าเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก ดังนี้ เช่น การแนะนำ (clue) การช่วยเตือนความจำ(reminders) การกระตุ้นให้คิด (encouragement) การให้ตัวอย่าง(providing and example)

ทฤษฎี	แนวคิด	หลักการจัดกิจกรรม
	มากกว่า ที่สามารถให้คำแนะนำในช่วงที่เด็กเกิดปัญหาและไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเองตามลำพัง	
แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต	-การจัดการเรียนรู้ให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด ผ่านการจัดกิจกรรมรูปแบบต่างๆที่มีความหลากหลาย ได้ลงมือปฏิบัติโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าเพื่อพัฒนาไปสู่การเกิดประสบการณ์ และเกิดความรู้และทักษะเฉพาะอย่าง	-จัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเป็นธรรมชาติมากที่สุด
รูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี	-เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เด็กเรียนรู้โดยการสังเกตและปฏิบัติ การฝึกประสบการณ์ชีวิต อาทิเช่น การตัด การขีด การทำสวน การติดกระดาษ ช่วย让孩子รู้จักการช่วยเหลือตนเอง รู้จักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	-คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล -จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้เด็กเกิดประสบการณ์ตรงในชีวิตประจำวัน หรือรอบตัวเด็กผ่านการใช้ประสาทสัมผัสเมื่อเด็กได้สัมผัสจะเกิดความรู้ตามมาและเป็นความรู้ที่ถาวร

จากตารางที่ 11 จากตารางจะเห็นได้ว่าทฤษฎีและแนวคิดของนักการศึกษาแต่ละคนนั้นมีความแตกต่างกันและมีความคล้ายกันซึ่งผู้วิจัยได้นำส่วนที่คล้ายกันคือหลักการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยจะต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดกิจกรรมที่หลากหลายบูรณาการผ่านการเล่น ให้เด็กลงมือปฏิบัติ ลงมือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองจากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยค้นพบความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆผ่านประสบการณ์ตรง การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆรอบตัว รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามบริบท ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยรูปแบบที่สร้างขึ้น PAAI(Planning Activity Action Inferring)จะเน้นยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เน้นกิจกรรมที่หลากหลายบูรณาการผ่านการเล่น เน้นให้เด็กลงมือปฏิบัติ เน้นการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการเรียนรู้ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะชีวิตทั้ง4ด้าน ดังนี้1)ทักษะชีวิตด้านสังคม 2)ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร 3)ทักษะชีวิตด้านอารมณ์และ4)ทักษะชีวิตด้านการคิด

5. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน

การจัดการศึกษาระดับอนุบาลมีความสำคัญและจำเป็นแก่เด็กวัยก่อนเรียน โดยมีหลายหน่วยงานที่จัดขึ้นตามจุดประสงค์ต่าง ๆ กัน ทั้งในรูปแบบของโรงเรียนหรือศูนย์เด็กเล็ก ทั้งนี้เพื่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้ถูกต้องตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการและเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนเข้าเรียนในภาคบังคับ แต่ทั้งนี้จะต้องอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ

ในการจัดการศึกษาเอกชนนั้น เอกชนจะเป็นผู้ลงทุนและดำเนินกิจการเองภายใต้ศักยภาพของแต่ละแห่ง จึงมีรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลายตามความต้องการของผู้เรียน ซึ่งมีความแตกต่างกันมากทั้งในด้านคุณภาพที่มีทั้งโรงเรียนที่มีคุณภาพเยี่ยมเป็นที่ยอมรับของสังคม โรงเรียนที่มีคุณภาพปานกลาง และโรงเรียนที่มีคุณภาพค่อนข้างต่ำ อีกทั้งด้านของขนาดโรงเรียนที่มีทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก (สำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2549)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2544) กล่าวว่า “ การบริหารและการจัดการศึกษาเอกชน สถานศึกษาเอกชนสามารถเปิดสอน ได้ทุกระดับ ทุกประเภท หลากหลายรูปแบบให้มีความอิสระ มีการกำกับติดตามการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ” การศึกษาเอกชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประเทศมาโดยตลอด ซึ่งรัฐบาลให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนโรงเรียนเอกชนด้วยดีเสมอมา เช่นการอุดหนุนด้านการเงิน สิทธิประโยชน์ต่างๆ สำหรับโรงเรียน ครู และนักเรียน เงินทุนดอกเบี้ยต่ำ รวมทั้งพัฒนาด้านวิชาการเพื่อให้โรงเรียนสามารถพึ่งตนเองได้

ปัจจุบันรัฐได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นอย่างมาก แต่เนื่องจากงบประมาณในการจัดการศึกษามีจำนวนจำกัด รัฐจึงส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น ดังจะเห็นได้จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2535 ที่ได้กำหนดแนวนโยบายจัดการศึกษาระดับนี้ไว้ว่า “ รัฐจะสนับสนุนให้ท้องถิ่นและภาคเอกชนจัดให้มากที่สุดสำหรับการจัดการศึกษาระดับนี้ของรัฐ รัฐจะทำเพียงเพื่อเป็นตัวอย่างและการค้นคว้าวิจัยเท่านั้น” จากนโยบายนี้จึงทำให้เอกชนจำนวนมากสนใจดำเนินธุรกิจโรงเรียนระดับปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาคมากขึ้นตามลำดับ แต่เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโรงเรียนเอกชนค่อนข้างจะมีอิสรภาพ เพราะไม่ได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ และกระทรวงศึกษาธิการมิได้กำหนดหลักสูตรเกี่ยวกับการศึกษาในระดับนี้อย่างตายตัว ฉะนั้นการจัดการศึกษาระดับนี้ของโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่จึงขึ้นอยู่กับแนวคิด นโยบายของแต่ละโรงเรียน

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนเป็นการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนที่ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐ ช่วยรัฐจัดการศึกษาและสามารถตอบสนองนโยบายของรัฐได้เป็นอย่างดี ผู้ที่มี

ส่วนสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนให้มีประสิทธิภาพ คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน เป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งที่จะวางรากฐานทางการศึกษาให้แก่เยาวชนรวมทั้งการอบรม จริยธรรม มารยาทในสังคม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามให้เยาวชนเป็นผู้ที่มีคุณภาพ มีภูมิปัญญา รู้จักนำความรู้ไปรับใช้สังคมให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน

สรุป การจัดการศึกษาโรงเรียนอนุบาลเอกชน ผู้บริหารต้องวางรากฐานและสอดคล้องกับแผนการวิจัยแห่งชาติโดยมีแนวคิดนโยบายสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และจะต้องอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ รวมทั้งพัฒนาด้านวิชาการ เพื่อให้โรงเรียนสามารถพึ่งตนเองได้

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้มีศึกษางานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ทั้งงานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

6.1 งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับทักษะชีวิต

จุฑาทิพย์ ธรรมสิริวัฒน์ (2563) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการละเล่นไทยเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการละเล่นไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 4-5 ปี โรงเรียนพัฒนาเด็กศรีจันทร์ สังกัดเทศบาลเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 26 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าทำการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ระยะเวลา 8 สัปดาห์เครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการละเล่นไทยเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยจำนวน 8 แผน และแบบสังเกตทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดกิจกรรมการละเล่นไทยเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมการละเล่นไทยเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสูงขึ้นตามลำดับหลังได้รับการจัดกิจกรรมการละเล่นไทย กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พัทธนิตย์ คุ่มครอง (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดประสบการณ์ตามรูปแบบมอนเตสซอรี วัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบ

ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบมอนเตสซอรี กลุ่มตัวอย่าง เด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 4-5 ปี จำนวน 12 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ 1.แผนการจัดประสบการณ์มอนเตสซอรี 2.แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและ 3.แบบประเมินพฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่า 1)ผลการพัฒนาความสามารถการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยใช้รูปแบบมอนเตสซอรีมีคะแนนหลังสอบเพิ่มขึ้นที่ระดับ .05 2)ผลการพัฒนาการพฤติกรรมการทำงานเดี่ยว พบว่างานเดี่ยวและงานกลุ่มมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นหลังการเรียนรู้ และ 3)ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรวม พบว่า พฤติกรรมทำงานเดี่ยว คู่กลุ่ม ล้วนมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับดี

เนตรชนก รักกาญจน์ (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่องการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน 2)ศึกษาความคงทนของทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ เด็กปฐมวัยจำนวน 30 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนวัดม่วง สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน 2. แบบประเมินทักษะทางสังคม 3.แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า 1)หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เด็กปฐมวัยมีทักษะทางสังคมสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2)หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เด็กปฐมวัยมีความคงทนของทักษะทางสังคมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ปานทอง อังคณิตย์ (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่องการเสริมสร้างทักษะชีวิตนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้การ วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วมและเพื่อศึกษาผลการเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการวิจัยที่ระดมความคิดเห็นของผู้ที่ มีส่วนร่วมผลการวิจัยพบว่า ผลการใช้กิจกรรมนักเรียนในการเสริมสร้างทักษะชีวิตใน 6 ด้าน นักเรียนมีทักษะชีวิตเพิ่มขึ้น

สมพร คงวิมล (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เพื่อสร้างกลยุทธ์ การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยและเพื่อประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1.ปัญหาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่ง

ประเทศไทย 1)ทักษะการตัดสินใจ 2) ทักษะการแก้ปัญหา โดยวิธีการพัฒนาทักษะชีวิตยังไม่มี การดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม และวิธีการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ที่โรงเรียนควรดำเนินการ 1)การจัดกิจกรรม 2)การจัดทำหลักสูตรเสริม 3)การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) และ 4)โครงการ/กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต ในทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหา 2. กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ประกอบ 3 ด้าน 1) กลยุทธ์การเสริมสร้างความตระหนัก 2)กลยุทธ์การเสริมสร้างการยอมรับ 3) กลยุทธ์การพัฒนาพฤติกรรมสู่การปฏิบัติ โดยกลยุทธ์การเสริมสร้างการยอมรับ 2 ระดับ 1) ระดับมูลนิธิมี 3 กลยุทธ์หลัก 10 กลยุทธ์ขับเคลื่อน 4โครงการ/กิจกรรม และ 2) มี13 กลยุทธ์หลัก 12 กลยุทธ์ขับเคลื่อน 5 โครงการ/กิจกรรม และ3.กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย และมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ระดับมาก ทุกระดับและทุกด้าน

ทง รุ่งโรจน์สถาพร (2557) ได้ศึกษาผลการส่งเสริมวินัยในตนเองผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวทางมอนเตสซอรี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สองภาษา “บ้านเด็กดี” จังหวัด เชียงใหม่ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างแผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมวินัยในตนเองตามแนวทางมอนเตสซอรี สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสองภาษา บ้านเด็กดี จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาผลการส่งเสริมวินัยในตนเองผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทาง มอนเตสซอรี และเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้แผนการจัด ประสบการณ์การส่งเสริมวินัยในตนเองตามแนวทางของมอนเตสซอรีชั้นอนุบาลปีที่ 1 ศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก สองภาษา บ้านเด็กดี รูปแบบการวิจัยเป็นแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อน และหลังการ ทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1/2 ศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก สองภาษา บ้านเด็กดี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 1) แผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมวินัยในตนเองตาม แนวทางของมอนเตสซอรี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 8 แผน 2) แบบทดสอบวัดพฤติกรรมความมีวินัย ในตนเอง ชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 1 ฉบับ และ 3) แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง จำนวน 1 ฉบับ โดยวิเคราะห์ข้อมูลการหาความถี่ ร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความ แตกต่างของค่าเฉลี่ย แบบ 2 กลุ่มไม่อิสระ (t-test Dependent Sample) ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีวินัยในตนเองโดยมีคะแนนพฤติกรรมความมีวินัยในตัวเองหลังการ ส่งเสริมความมีวินัยในตนเองผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวทางมอนเตสซอรี คิดเป็นร้อยละ 98.552. นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่ได้รับการส่งเสริมวินัยในตนเองผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ตาม แนวทางมอนเตสซอรี มีวินัยในตนเองสูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

เพ็ญศรี เทียมแก้ว (2552) ได้ศึกษาผลของการจัดประสบการณ์แบบเรียนรู้ร่วมกันที่มีต่อทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดมะกรูด จังหวัดปัตตานี ซึ่งทักษะทางสังคมประกอบด้วย การควบคุมอารมณ์ การปฏิสัมพันธ์พูดคุยกับผู้อื่น การทำกิจกรรมกลุ่ม การช่วยเหลือและการยอมรับผู้อื่น ใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ๆละ 5 ครั้ง โดยทำการสังเกตทักษะทางสังคมและบันทึกภาพวิดีโอ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม ประมาณ 3-5 คน โดยในกลุ่มจะมีสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกันในเรื่องของความสามารถด้านการเรียนรู้ และความสามารถแตกต่างกันทางเศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งมีครูเป็นผู้กำหนดบทบาทให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้ร่วมมือกันทำงาน ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบเรียนรู้ร่วมกัน มีทักษะทางสังคมหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการใช้วิธีสอนแบบเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

อนุชา ภูมิสิทธิพร (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 2) เพื่อสร้างรูปแบบการสอน 3) เพื่อทดลองใช้และประเมินรูปแบบการสอน 4) เพื่อปรับปรุงรูปแบบการสอน ผลการวิจัย พบว่าองค์ประกอบของทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 1.สัมภาระ มีความสอดคล้องความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ .90 2.ผลการศึกษาค้นคว้าของทักษะสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่าประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านการดำรงชีวิตประจำวัน 2.ด้านสุขนิสัย 3.ด้านพฤติกรรม และ 4.ด้านความปลอดภัย

กิตติศักดิ์ เกตุณัติ (2557) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้แบบ B-R-A-I-N เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ B-R-A-I-N เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัย และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบจัดการเรียนรู้แบบ B-R-A-I-N เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 40 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 20 คน ได้แก่ โรงเรียนบ้านหนองกุ้ง โนนทัน และกลุ่มควบคุมจำนวน 20 คน ได้แก่โรงเรียนบ้านกระหนวนดอนตั่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 7 สัปดาห์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ระยะที่ 4 การขยายผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ B-R-A-I-N โดยให้ครูปฐมวัยจำนวน 8 คน ที่สมัครใจ นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ B-R-A-I-N ไปใช้สอนเด็กปฐมวัยเป็นเวลา 1 สัปดาห์ จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 และประเมินความเหมาะสม

ในการใช้ ผลการวิจัยได้ดังนี้ 1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ B-R-A-I-N ประกอบด้วย ความเป็นมา และความสำคัญทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน หลักการ วัตถุประสงค์กลุ่มเป้าหมาย เนื้อหา การจัด กระบวนการเรียนรู้ระยะเวลา บรรยากาศและสภาพแวดล้อม การประเมินผลการเรียนรู้และการนำ รูปแบบไปใช้โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นปลุกสมอง(Boosting = B) 2) ขั้นระบุและเชื่อมโยง (Remarking and Relating = R) 3) ขั้น ค้นหาคำตอบ(Acquiring = A) 4) ขั้น ส รุป พ ล (Inferring = I) และ 5) ขั้น นำ เสนอผล (Notifying = N)ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินให้มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.46 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .18 2. การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการ เรียนรู้แบบ B-R-A-I-N 2.1 เด็กปฐมวัยที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ B-R-A-I-N มีความสามารถทางการคิดวิจารณ์ญาณสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2.2 เด็กปฐมวัยที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ B-R-A-I-N มีความสามารถทางการคิด วิจารณ์ญาณสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 3. ครูปฐมวัยที่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ B-R-A-I-N ประเมินความเหมาะสม ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.26 และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .16

สิรินทร์ ลัดดาภิรมย์ บัญชีเลขที่ (2557) ได้ศึกษาการสร้างรูปแบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับ ตนเองของเด็กปฐมวัย โดยการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย 2) ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย ขั้นตอนดำเนินการวิจัยมีดังนี้ 1) ศึกษาและ วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการสร้างรูปแบบจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ 2) ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้าน การศึกษาปฐมวัย ด้านจิตวิทยา ครูที่ปฏิบัติการสอนในระดับชั้นปฐมวัย และผู้ปกครองในระดับชั้น ปฐมวัย จำนวน 19 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยมีดังนี้ 1. ผลการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ (S = Stimulus) ขั้นตอนที่ 2 การสร้างวัตถุประสงค์ใน การเรียนรู้ (S = Set up Objectives) ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ (A = Active Learning) ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอการเรียนรู้ (P = Presentation) และขั้นตอน ที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ (A = Assessment) 2. ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการ

จัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.20 – 4.80

ศิริวรรณ วณิชพัฒน์ (2552) ได้มีการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม สำหรับนักเรียนปฐมวัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนปฐมวัย และเพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนปฐมวัยจำนวน 15 คน ผู้ปกครองจำนวน 15 คน และครูผู้สอนจำนวน 4 คน จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบางพลับ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีชื่อว่า 3PDIE มีองค์ประกอบหลักคือ ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 3 ขั้นตอนคือ 1) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และ 3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และมีกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม 3 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นเตรียมผู้เรียน 2) ขั้นปฏิบัติ และ 3) ขั้นการประเมินผล ผลการทดลองใช้รูปแบบพบว่า นักเรียนปฐมวัยมีทักษะทางสังคมหลังการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อโนชา ธีรธำรง (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องการใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมรูปแบบศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเด็กชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 15 คน เพื่อรับรองกิจกรรมรูปแบบศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แผนการสอนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้และแบบประเมินทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่าทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยหลังผ่านกิจกรรมรูปแบบศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้แล้วมีทักษะพื้นฐานทางสังคมโดยรวม และจำแนกรายทักษะมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการทดลอง

จากการการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่าการเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็ก ปฐมวัยนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อให้มีความสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในแต่ละด้านและเพื่อให้เด็กปฐมวัยเกิดประสิทธิภาพมากที่สุดสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Cauthen (2012) ได้ศึกษาพัฒนาาระดับทักษะชีวิตใช้ในการกีฬาสำหรับเด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 11-23 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาาระดับทักษะชีวิตในการเล่นกีฬาของเยาวชนชายและหญิง ซึ่งเป็นนักเรียนประเทศสหรัฐอเมริกา อายุระหว่าง 18-23 ปี และเพื่อประเมินทักษะชีวิตในการเล่นกีฬา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เยาวชนหนุ่มสาวอายุ 18-23 ปี จำนวน 631 คน เป็นชาย 178 คน หญิง 153 คน ร้อยละ 96 เป็นผู้ผ่านการเล่นกีฬามาแล้ว ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาทักษะชีวิตการเล่นกีฬา ด้านการบริหารเวลา ด้านการสื่อสาร ด้านการรับมือปัญหา ด้านการแก้ปัญหา ด้านความเป็นผู้นำความคิด ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมีวินัย ด้านการตัดสินใจมีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง

Ferrari , Hogue and Scheer (2004) ศึกษาการรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับพัฒนาการทักษะชีวิตในโปรแกรม 4-H Cloverbud Program ซึ่งเป็นโปรแกรมออกแบบมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นความสามารถ และความเป็นพลเมืองสำหรับเด็กอายุ 5-8 ปีพบว่า พ่อแม่ที่ถูกสัมภาษณ์มีความเห็นว่าโปรแกรมนี้มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะชีวิต ด้านต่างๆ คล้ายกับวิจัยที่ผ่านมาในอดีตคือทักษะการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การเรียนรู้และการพัฒนาส่วนบุคคล อย่างไรก็ตามสิ่งที่ต่างจากการศึกษาในอดีตของการศึกษาคั้งนี้ คือการให้ผู้ปกครองระบุว่ากิจกรรมอะไรที่จะส่งเสริมให้เกิดทักษะชีวิต ซึ่งผู้ปกครองเน้นให้เห็นความสำคัญของสภาพแวดล้อมที่ทำให้เด็กสนุกสนานขณะที่เรียนรู้ทักษะสำคัญเป็นประโยชน์ต่อชีวิตของเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้ผู้ปกครองยังได้กล่าวถึงทักษะหลายอย่างภายใต้หมวดของสุขภาพอนามัยว่าเป็นสิ่งสำคัญแต่ไม่ได้ถูกกำหนดให้เป็นเป้าหมายเฉพาะของโปรแกรมนี้

Schneider (2004) ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการสอนทักษะชีวิต : การเชื่อมต่อกับโลกแห่งความเป็นจริง Schneider ได้มีโอกาสทำงานกับเด็กพิเศษ เป็นครูที่สอนในโปรแกรมทักษะชีวิตในโรงเรียนมัธยม Smithers Secondary School มาแล้ว 12 ปีหลักการที่ใช้คือ ทักษะชีวิตต้องเป็นส่วนที่เป็นชีวิตจริง การฝึกทักษะในบริบทของโรงเรียนต้องเป็นการกระทำที่ได้รับคุณค่าอย่างชัดเจน ทักษะที่เรียนต้องมีศักยภาพในการนำไปใช้ได้ทันทีและในระยะยาวในชีวิตของนักเรียนทั้งที่บ้านและโรงเรียนเริ่มต้นจากเรื่องง่ายๆ เช่น การรับประทานอาหาร เด็กได้เรียนรู้เทคนิคการเตรียมอาหารเบื้องต้น วิธีการเสิร์ฟมารยาทบนโต๊ะอาหาร และการทำความสะอาด เริ่มจากการไปซื้อของที่ซูเปอร์มาร์เก็ต เด็กได้เรียนรู้การเลือกอาหาร การอ่านฉลาก ประเมินคุณภาพ สรุปรปริมาณที่ต้องการ พบว่า การก้าวออกไปนอกโรงเรียนทำให้เด็กเกิดความตั้งใจที่ดี นักเรียนได้รับประสบการณ์การทำงาน เมื่อเขาออกจากโรงเรียนเขาสามารถใช้ประสบการณ์ที่ได้จากโรงเรียนไปใช้ในการทำงานจริง

Sharon,Sue & Juliana, (2003) ได้ศึกษาการสร้างทักษะชีวิตโดยผ่านการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยความร่วมมือและการทดลองหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 6 โดยเข้าร่วม

โปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตหลังเลิกเรียน โดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการทดลอง ผลจากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพัฒนาการทักษะชีวิตทางสังคมเพิ่มขึ้นและประสบความสำเร็จในการเรียนเพิ่มขึ้น

Rose (1990) ได้ศึกษาผลของโรงเรียนอนุบาลระบบมอนเตสซอรีที่มีต่อทักษะทางด้านการคิดของเด็ก โดยสมมติฐานว่า เด็กเหล่านี้จะมีความสามารถต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย เนื่องจากการศึกษาแบบมอนเตสซอรี ได้มีการวัดความคิดหลากหลายของเด็กอนุบาลจำนวน 31 คน จากโรงเรียนแบบมอนเตสซอรี 2 โรงเรียน โดยใช้ Torrance Tests of Creative Thinking- Figural Form “ A ” ผลชี้ให้เห็นว่า เด็กได้คะแนนของการทดสอบรวมเหนือคะแนนเฉลี่ย แต่ผลจากการทำแบบทดสอบย่อย (sub-tests) พบว่า ความคิดหลากหลาย ได้รับผลกระทบจากหลักสูตรแบบมอนเตสซอรี จากผลการวิจัยครั้งนี้นำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์การสอนแบบมอนเตสซอรีว่า ขาดอุปกรณ์ที่จะใช้ได้แบบไม่ถูกจำกัดการใช้ และขาดการเล่นแบบจินตนาการ ซึ่งทำให้ไปจำกัดความคิดที่หลากหลาย

จากการการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่าการเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เน้นการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในแต่ละด้านและเพื่อให้เด็กปฐมวัยเกิดประสิทธิภาพมากที่สุดสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และแนวคิดทฤษฎีที่สอดคล้องกับทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ประกอบไปด้วยดังต่อไปนี้ ทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญาของเพียเจท์ (Piaget) ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของดิวอี้ (Dewey) ทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมของไวทสกี (Vygotsky) แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต (Life Skill) และรูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญา (Intellectual Development Theory) ของเพียเจท์ (Piaget) ได้อธิบายไว้ว่า พัฒนาการทางสติปัญญาเป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม โดยบุคคลพยายามปรับตัวให้อยู่ในสถานะสมดุลด้วยการใช้กระบวนการดูดซึมและกระบวนการปรับให้เหมาะสม จนทำให้เกิดการเรียนรู้โดยเริ่มจากการสัมผัส ต่อมาจึงเกิดความคิดทางรูปธรรมและพัฒนาไปเรื่อยๆ จนเกิดความคิดที่เป็นนามธรรมซึ่งเป็นการพัฒนาเด็กทุกคนตั้งแต่เกิดมาพร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและปฏิสัมพันธ์นี้ ทำให้เกิดพัฒนาการทางสติปัญญาไว้ 4

องค์ประกอบ คือ (1)วุฒิภาวะ เป็นสภาพร่างกายที่มีความพร้อมต่อการพัฒนาการทางสติปัญญา ดังนั้นครูผู้สอนควรจัดประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน (2)ประสบการณ์ ทุกครั้งที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมก็จะเกิดประสบการณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประสบการณ์คือ ประสบการณ์ที่เนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการคิดหาเหตุผลทางตรรกศาสตร์ซึ่งมีความสำคัญในการแก้ปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะทางวิทยาศาสตร์ (3)การถ่ายทอดความรู้ทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลรอบข้างถ่ายทอดความรู้แก่เด็กโดยผ่านกระบวนการดูซึมประสบการณ์และกระบวนการปรับโครงสร้างทางสติปัญญา (4)กระบวนการพัฒนาความสมดุลหรือการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง (Self Regulation) ดังนั้นการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย จึงต้องพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี เกิดขึ้นจากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบๆตัวผ่านกระบวนการซึมซับประสบการณ์ การปรับโครงสร้างและความสมดุลทางสติปัญญา ซึ่งความรู้และประสบการณ์เดิมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะเสริมสร้างให้เด็กแสวงหาและใช้ความรู้เกี่ยวกับโลกภายนอก สิ่งต่างๆรอบตัวจนเกิดพัฒนาเป็นความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ผ่านการลงมือกระทำ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

2. ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของดีวอี้ (Dewey) เชื่อว่า การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจะเกิดขึ้นจากการที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ลงมือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองจากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสำรวจ การสังเกต การทดลอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เด็กปฐมวัยจะค้นพบความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆผ่านประสบการณ์ตรง การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆรอบตัว กับความคิดหรือเหตุการณ์ จนกระทั่งเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับคำพูดที่ว่า การเรียนโดยการกระทำ (Learning by Doing) ดังนั้น การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย จากการลงมือปฏิบัติจะทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้ที่ถาวร เด็กปฐมวัยเรียนรู้โดยอาศัยการรับรู้ทางประสาทสัมผัสทั้งห้า ผ่านการลงมือกระทำสิ่งต่างๆ จนเกิดประสบการณ์ เมื่อเด็กปฐมวัยมีประสบการณ์ความรู้ก็เกิดขึ้นเรื่อยๆ ประสบการณ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้เกิดขึ้นในตัวเด็กปฐมวัย ประสบการณ์จึงเป็นที่มาของความรู้ที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้จากการลงมือกระทำจริง สำรวจ สังเกต ทดลอง มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของหรือบุคคลต่างๆรอบตัว รวมถึงธรรมชาติรอบตัวเด็กตามบริบทของสภาพแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยให้เกิดขึ้นในลำดับต่อไป

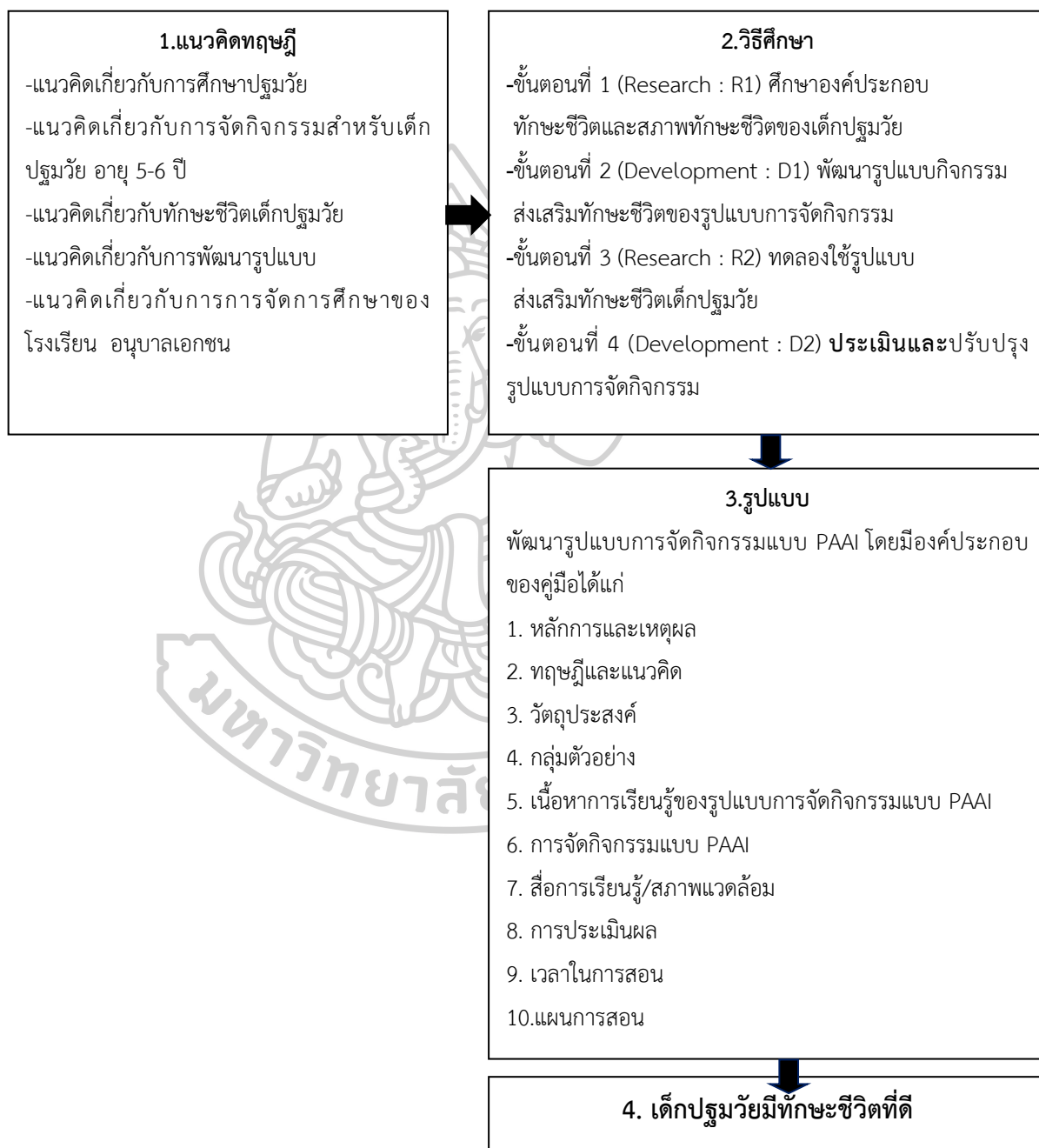
3. ทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมของไวทสกี (Vygotsky) เชื่อว่าเด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้ใหญ่ พ่อ แม่ ครู เพื่อน บุคคลอื่นรอบตัว ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะให้ข้อมูลสนับสนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ขึ้นเมื่อเด็กอยู่ในสถานะ Zone of Proximal Development คือ เป็นสถานะที่เด็กเผชิญกับปัญหาที่ท้าทายและไม่สามารถที่จะคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง เมื่อเด็กได้รับคำแนะนำ ได้รับการช่วยเหลือจากผู้ใหญ่หรือจากการทำงาน ทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดเป็นการเรียนร่วมกับเพื่อนที่มีประสบการณ์ มีความรู้มากกว่า เด็กจะสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ดังนั้น การจัดกิจกรรมเพื่อ

เสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย จะพัฒนาโดยได้รับการช่วยเหลือแนะนำจากการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ร่วมกับเพื่อนที่มีประสบการณ์มากกว่า ที่สามารถให้คำแนะนำในช่วงที่เด็กเกิดปัญหาและไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเองตามลำพัง จนเด็กสามารถทำงานหรือทำกิจกรรมต่อไปได้อย่างอิสระจนประสบความสำเร็จด้วยตนเองหลังได้รับคำแนะนำ ทำให้เด็กเกิดความเข้าใจและเกิดพัฒนาความสามารถทางการคิด เกิดทักษะการคิดที่ซับซ้อนขึ้น

4. แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต (Life Skill) เป็นความสามารถของบุคคลในการจัดการปัญหา โดยรวมของบุคคลที่จะคิด ตัดสินใจแก้ปัญหาและปรับตัว เพื่อให้มีพฤติกรรมที่เป็นไปทางที่เหมาะสม ถูกต้องสามารถจัดการกับความต้อการ ปัญหา และสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปให้มีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายจิตใจอารมณ์ สังคม และสติปัญญาในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่ตนมีอยู่ เพื่อจัดการกับชีวิตของตนเองกับปัญหาและสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จนประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง

5. รูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการดำรงชีวิตของเด็กให้มีพัฒนาการอย่างสมบูรณ์ เน้นความเป็นอิสระในการทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม โดยผ่านวัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ที่จัดไว้เพื่อการปฏิบัติจริง ตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมประกอบด้วย เด็กได้รับการยอมรับนับถือ จิตซึมซับ ช่วงเวลาหลักของชีวิต การเตรียมสิ่งแวดล้อม การศึกษาด้วยตัวเอง และการวัดประเมินผล

จากการศึกษารวบรวมข้อมูล ทั้งวิเคราะห์ สังเคราะห์ทฤษฎีและและแนวคิดพื้นฐานต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI (Planning Activity Action Inferring) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการดังภาพที่ 1 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี 2) พัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี 3) ทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี และ 4) ประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดวิธีวิจัยแบ่งตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 (Research : R1) ศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนที่ 2 (Development : D1) พัฒนารูปแบบกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 3 (Research : R2) ทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 4 (Development : D2) ประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรม

โดยมีขั้นตอนดังปรากฏในแผนภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 แผนภาพแสดงขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วยขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 (Research : R1) ศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย (Analysis : A) สำหรับการพัฒนา

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการ

การดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย มีดังนี้

1. ศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย สำหรับการพัฒนาสร้างรูปแบบรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยการสร้างแบบสอบถามการพัฒนาแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน และแบบสัมภาษณ์สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี
2. ศึกษารายละเอียดของข้อมูล ตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความ ทั้งในและต่างประเทศ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์สาระสำคัญ เพื่อใช้ในการพัฒนาแนวคิดสำหรับการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต
3. สรุปลงองค์ประกอบของทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

1. แบบสอบถาม

ประชากรในการศึกษาสภาพทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ครูผู้สอนเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 266 คน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาสภาพทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานีจำนวน 7 อำเภอซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกโดยวิธีเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ อำเภอธัญบุรี จำนวน 22 แห่ง โดยเป็นครูผู้สอนเด็กปฐมวัยในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562จำนวน 87 คน

2. แบบสัมภาษณ์

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย 3 คน 2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรการเรียนการสอน 1 คน และ 3. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา 1 คน จำนวนทั้งหมด 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี มีดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามระดับทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี
2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. แบบสอบถามระดับทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี
 - 1.1 ศึกษารายละเอียดแนวคิด/ทฤษฎีจาก ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบทความ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 1.2 สร้างแบบสอบถามฉบับร่างโดย กำหนดประเด็นเกี่ยวกับการศึกษาองค์ประกอบของทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี
 - 1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจแก้ไขให้มีความถูกต้อง เหมาะสมของแบบสอบถาม
 - 1.4 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย จำนวน 5 คนเพื่อวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC : (Index of Item Objective Congruence) โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

สอดคล้อง ให้คะแนน +1

ไม่แน่ใจ ให้คะแนน 0

ไม่สอดคล้อง ให้คะแนน -1

แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC แล้วเลือกค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.05 – 1.00 มีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้ ซึ่งแสดงว่าเป็นข้อคำถามที่สอดคล้องและเป็นไปตามวัตถุประสงค์สามารถไปเก็บข้อมูลได้

- 1.5 จริยธรรมในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอจริยธรรมในมนุษย์ สำนักงานบริหารการวิจัย นวัตกรรมและการสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เลขที่โครงการ REC 63.0921-088-3951

วันที่รับรอง 30 พฤศจิกายน 2563

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการประสานงาน และได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มประชากรได้แก่ ครูผู้สอนเด็กปฐมวัยในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 87 คน จาก 266 คน โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานีจำนวน 7 อำเภอ คือ อำเภอธัญบุรี จำนวน 22 แห่ง ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกโดยวิธีเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Sampling)

2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี มีขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษารายละเอียดแนวคิด/ทฤษฎีจาก ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทศวรรษทั้งในประเทศและต่างประเทศ และวิธีการสร้างการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างฉบับร่างโดยมีประเด็นสาระสำคัญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ในบริบทของสภาพความเป็นจริง เพื่อให้ได้องค์ประกอบของทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานีโดยมีประเด็นคำถามดังนี้

ประเด็นที่ 1 บทบาทของครูปฐมวัย

ประเด็นที่ 2 ลักษณะของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่มีทักษะชีวิตที่เหมาะสมตามวัย

ประเด็นที่ 3 ปัจจัยที่จะทำให้เกิดทักษะชีวิต

ประเด็นที่ 4 ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ที่ควรได้รับการเสริมสร้างและพัฒนา

ประเด็นที่ 5 การเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย

ประเด็นที่ 6 กิจกรรมที่จะนำไปสู่การเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

ประเด็นที่ 7 ความสำคัญของรูปแบบการจัดกิจกรรมที่มีต่อทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

ประเด็นที่ 8 การเลือกใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็ก

ปฐมวัย

ประเด็นที่ 9 รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบมอนเตสซอรี ในกลุ่มประสบการณ์ชีวิตกับการเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

ประเด็นที่ 10 ลักษณะรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยที่

ดี

2.3 นำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์

2.4 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC : (Index of Item Objective Congruence) โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

สอดคล้อง	ให้คะแนน +1
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน 0
ไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน -1

แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC แล้วเลือกค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.05 – 1.00 มีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้ ซึ่งแสดงว่าเป็นข้อคำถามที่สอดคล้องและเป็นไปตามวัตถุประสงค์สามารถไปเก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินประสานงานนัดหมายการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพกึ่งโครงสร้างแบบสามเส้า 3 กลุ่มได้แก่ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย 3 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรการเรียนการสอน 1 คน และ 3) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา 1 คน จำนวนทั้งหมด 5 คน และผู้วิจัยได้บันทึกเสียงการสัมภาษณ์ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทุกครั้ง ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกเสียงมาถอดความคำต่อคำ (Verbatim) เพื่อจัดทำสคริปในการสัมภาษณ์พิมพ์ลงในโปรแกรมเอกสารเวิร์ด เพื่อสะดวกในการนำไปใช้การวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลเพื่อที่จะได้ประเด็นเกี่ยวกับองค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

การตรวจสอบข้อมูล ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง (Member Checks) โดย ทั้ง 5 คน จะได้อ่านข้อมูลหลังจากการเก็บข้อมูล เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้มา

การนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกเสียงมาถอดความคำต่อคำ (Verbatim) เพื่อจัดทำสคริปการสัมภาษณ์สำหรับนำไปใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้ Conceptual Analysis ในการ Code คำ ข้อความหรือประโยคต่างๆ นำมาจัดหมวดหมู่ข้อมูล (Sorting and Coding the Data) ที่มีความหมายมีความสัมพันธ์กันไปในทางเดียวกันคัดเลือกหมู่หลัก (Core Category) เลือกหมวดหมู่แกนสำคัญอย่างเป็นระบบ และนำข้อมูลมาพัฒนาที่ชัดเจนขึ้นตามผลที่ได้รับจากการศึกษาจริงให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และสร้างองค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

ขั้นตอนที่ 2 (Development - D1 : Design and Development) พัฒนารูปแบบกิจกรรม เสริมสร้างทักษะชีวิตของรูปแบบการจัดกิจกรรม

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัด
ปทุมธานี

วิธีดำเนินการ

การดำเนินการออกแบบและพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตและหา
ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน
จังหวัดปทุมธานี มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ออกแบบและร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียน
เอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยนำข้อมูลที่เป็นผลการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 มาใช้ในการสังเคราะห์
ข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูล และพัฒนาเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ รูปแบบกิจกรรม
เสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี คู่มือกิจกรรมประกอบการใช้
รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย แบบทดสอบวัดความสามารถกิจกรรมเสริมสร้าง
ทักษะชีวิต และแบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรม
เสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

2. นำรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI ฉบับร่าง นำเสนอเพื่อปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ
ของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเป็นไปได้
และความเหมาะสมของรูปแบบ

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียน
เอกชน จังหวัดปทุมธานี (Tryout) ซึ่งไม่ใช่ห้องกลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นเด็กปฐมวัยใน
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนธัญวิทย์ จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียน
เอกชนจังหวัดปทุมธานี ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัด
ปทุมธานี ที่ได้ศึกษาจากขั้นตอนที่ 1
2. คู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยใน
โรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

3. แบบทดสอบวัดความสามารถกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี
5. แบบประเมินรูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี ที่พัฒนาขึ้นมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาทบทวนและสังเคราะห์เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบ โดยการนำเอาข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ ในขั้นตอนที่ 1 ในด้านองค์ประกอบของทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน รูปแบบการจัดกิจกรรม ทฤษฎี และรายละเอียดต่างๆมาใช้ในการสังเคราะห์เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบ ประกอบด้วย 1) การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี 2) คู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

1.1.1. นำรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI ฉบับร่าง ในพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จำนวน 2 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในความเหมาะสมพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

1.1.2 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมของรูปแบบในประเด็น ดังนี้

1. ทฤษฎีและแนวคิดของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI
2. หลักการของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI
3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI
4. กลุ่มตัวอย่างของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI
5. เนื้อหาของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI
6. การจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI อธิบายได้ชัดเจน

6.1 การวางแผน (Planning= P)

6.2 กำหนดกิจกรรม (Activity = A)

6.3 ทำกิจกรรม (Action= A)

6.4 สรุปผล (Inferring= I)

7. สื่อ/สภาพแวดล้อมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI

8. ประเมินผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI

9. เวลาในการจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI

10. รูปแบบของแผนการจัดกิจกรรมการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความชัดเจน

- 10.1 จุดประสงค์
- 10.2 สารระ
- 10.3 กิจกรรม
- 10.4 สื่อ
- 10.5 การประเมินผล
- 10.6 แบบประเมินผลการสังเกตพฤติกรรม

11. ผลของการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI สามารถเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ในด้านดังต่อไปนี้

- 11.1 ทักษะชีวิตด้านสังคม
- 11.2 ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร
- 11.3 ทักษะชีวิตด้านอารมณ์
- 11.4 ทักษะชีวิตด้านการคิด

12. กรอบพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI สามารถกำหนดกิจกรรมการพัฒนาเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน

13. รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีกิจกรรมที่เหมาะสมเป็นลำดับขั้นตอน ครบถ้วนสอดคล้องกัน

14. รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสมในเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน

15. รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI สามารถนำไปใช้ได้จริงความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ประเมินค่า 5 ระดับของ Likert (Likert Five Rating Scales) โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

5	หมายถึง	มีความเหมาะสมสอดคล้องมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเหมาะสมสอดคล้องมาก
3	หมายถึง	มีความเหมาะสมสอดคล้องปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมสอดคล้องน้อย
1	หมายถึง	มีความเหมาะสมสอดคล้องน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินความเหมาะสมของผู้ประเมินได้คะแนน จาก 5 ถึง 1 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาแปลความหมายตามคะแนนเกณฑ์ (Best,1981) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมสอดคล้องมากที่สุด

มาก	คะแนนเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง มีความเหมาะสมสอดคล้อง
ปานกลาง	คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง มีความเหมาะสมสอดคล้อง
น้อย	คะแนนเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึง มีความเหมาะสมสอดคล้อง
น้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายถึง มีความเหมาะสมสอดคล้อง

โดยพิจารณาค่าความเหมาะสมการผ่านที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 หากค่าไม่ถึงเกณฑ์ดังกล่าวให้ปรับปรุงแก้ไข ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ และนำรูปแบบที่ผ่านการหาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพื่อให้มีประสิทธิภาพตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปใช้เก็บข้อมูล

2. คู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 พัฒนาการจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI โดยมีองค์ประกอบของคู่มือประกอบด้วย หลักการและเหตุผล ทฤษฎีและแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง เนื้อหาการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI การจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI สื่อการเรียนรู้/สภาพแวดล้อม ประเมินผลการเรียนรู้ เวลาในการจัดกิจกรรม และแผนการสอน

2.2 นำคู่มือการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในความเหมาะสมคู่มือการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

2.3 คู่มือการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบด้วยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ประเมินค่า 5 ระดับของ Likert (Likert Five Rating Scales) โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

5	หมายถึง	มีความเห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	มีความเห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินความเห็นด้วยของผู้ประเมินได้คะแนน จาก 5 ถึง 1 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาแปลความหมายตามคะแนนเกณฑ์ (Best,1981) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึง มีความเห็นด้วยมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง มีความเห็นด้วยมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง มีความเห็นด้วยปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึง มีความเห็นด้วยน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายถึง มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

โดยพิจารณาค่าการประเมินความเห็นด้วยของผู้ประเมิน ผ่านที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานไม่เกิน 1.00 หากค่าไม่ถึงเกณฑ์ดังกล่าวให้ปรับปรุงแก้ไข ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ และนำรูปแบบที่ผ่านการหาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพื่อให้มีประสิทธิภาพตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปใช้เก็บข้อมูล

3. แผนการจัดกิจกรรมในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI จำนวน 45 นาที ประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรม 12 แผน มีกระบวนการวางแผนความคิดในการจัดกิจกรรม โดยแผนการจัดกิจกรรมมีรายละเอียดได้แก่ แผนการจัดกิจกรรม จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กิจกรรม (Planning -P) กำหนดกิจกรรมได้แก่ ขั้นนำ ขั้นสอน (Activity - A) ทำกิจกรรม(Action - A) ขั้นสรุปผล (Inferring - I)) สื่อ การประเมินผล และบันทึกหลังการจัดกิจกรรม มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและแนวทางการคิดการเขียนแผนการจัดกิจกรรม

2. จัดทำแผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI จำนวน 12 แผน มีกระบวนการวางแผนความคิดในการจัดกิจกรรม ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรม จุดประสงค์สาระ กิจกรรม ((Planning-P) กำหนดกิจกรรมได้แก่ ขั้นนำ ขั้นสอน (Activity - A) ทำกิจกรรม (Action - A) ขั้นสรุปผล (Inferring - I)) สื่อ การประเมินผล และบันทึกหลังการจัดกิจกรรม แล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จำนวน 2 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในความเหมาะสมพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

3. นำแผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI จำนวน 12 แผน เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดกิจกรรมด้วยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ประเมินค่า 5 ระดับของ Likert (Likert Five Rating Scales) โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

5	หมายถึง	มีความเห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเห็นด้วยมาก

3	หมายถึง	มีความเห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินความเห็นด้วยของผู้ประเมินได้คะแนน จาก 5 ถึง 1 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาแปลความหมายตามคะแนนเกณฑ์ (Best,1981) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึง มีความเห็นด้วยมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง มีความเห็นด้วยมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง มีความเห็นด้วยปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึง มีความเห็นด้วยน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายถึง มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

โดยพิจารณาค่าการประเมินความเห็นด้วยของผู้ประเมิน การผ่านที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานไม่เกิน 1.00 หากค่าไม่ถึงเกณฑ์ดังกล่าวให้ปรับปรุงแก้ไข ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ และนำแผนการจัดกิจกรรมที่ผ่านการหาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นและปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมตามที่คุณเชี่ยวชาญแนะนำ ดังนี้ ปรับหัวเรื่องให้สอดคล้องกับกิจกรรม จากเดิม “ เรื่อง ลองทำดูหนูทำได้ ” เป็น “ ลองทำดูหนูทำได้ ปอกเปลือกไข่ต้ม ” และใส่ใบงานประกอบในภาคผนวกทุกแผนกิจกรรม เพื่อให้มีประสิทธิภาพตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปใช้เก็บข้อมูล

นำแผนการจัดกิจกรรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปใช้ (Tryout) กับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ซึ่งไม่ใช่ห้องกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จำนวน 12 แผน เพื่อปรับปรุงและแก้ไขให้สมบูรณ์ แล้วนำคะแนนที่ได้จากการทดลองใช้ (Tryout) มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น

4. แบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับครูในการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับครูในการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วยรายการประเมิน ดังนี้

1) อธิบายหลักการและเหตุผล ทฤษฎีและแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง เนื้อหาการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม สื่อ/สภาพแวดล้อม ประเมินผล เวลาในการจัดกิจกรรม และแผนการจัดกิจกรรม

2) รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

3) แผนการจัดกิจกรรม ประกอบไปด้วย

1. จุดประสงค์
2. สาร
3. กิจกรรม
4. สื่อ
5. การประเมินผล
6. บันทึกหลังการจัดกิจกรรม

4) กระบวนการของการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI

อธิบายได้ชัดเจน

1. การวางแผน (Planning= P)
2. กำหนดกิจกรรม (Activity = A)
3. ทำกิจกรรม (Activity = A)
4. สรุปผล (Inferring= I)
5. การจัดกิจกรรมผ่านการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ร่วมลงมือกระทำ และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง
6. การจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้โดยหลากหลายเหมาะสมกับวัยในการทำกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ที่ส่งเสริมทักษะชีวิตประจำวัน
7. สภาพแวดล้อมของรูปแบบการจัดกิจกรรม โดยมีการจัดกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้
8. ครูกระตุ้นเด็กสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติตามบริบทของสภาพแวดล้อมหรือตามธรรมชาติรอบตัวเด็ก
9. บทบาทผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม และซึมซับวัฒนธรรมโดยเฉพาะครูหรือเพื่อน
10. รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี สามารถนำไปใช้ได้จริงในโรงเรียนและบ้าน

4.2 นำแบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับครูปฐมวัยในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนธัญวิทย์ จำนวน 5 ท่าน ที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ประเมินที่เกิดขึ้นกับครูที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

5. แบบประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี สำหรับผู้เชี่ยวชาญ มีขั้นตอนดังนี้

5.1 สร้างแบบประเมินการจัดกิจกรรมแบบPAAI สำหรับผู้เชี่ยวชาญในการประเมิน คู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ในส่วนความเหมาะสมรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ที่มุ่งเน้นกระบวนการในการ จัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยประกอบด้วยรายการประเมินดังนี้

1. ทฤษฎีและแนวคิดของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม
2. หลักการของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม
3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม
4. กลุ่มตัวอย่างของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม
5. เนื้อหาของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม
6. การจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI อธิบายได้ชัดเจน
 - 6.1 การวางแผน (Planning= P)
 - 6.2 กำหนดกิจกรรม (Activity = A)
 - 6.3 ทำกิจกรรม (Action= A)
 - 6.4 สรุปผล (Inferring= I)
7. สื่อการเรียนรู้/สภาพแวดล้อมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม
8. ประเมินผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม
9. เวลาในการจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม
10. รูปแบบของแผนการจัดกิจกรรมการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความชัดเจน
 - 10.1 จุดประสงค์
 - 10.2 สาร
 - 10.3 กิจกรรม
 - 10.4 สื่อ
 - 10.5 การประเมินผล
 - 10.6 แบบประเมินผลการสังเกตพฤติกรรม
11. ผลของการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI สามารถเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ในด้านดังต่อไปนี้
 - 11.1 ทักษะชีวิตด้านสังคม
 - 11.2 ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร
 - 11.3 ทักษะชีวิตด้านอารมณ์

11.4 ทักษะชีวิตด้านการคิด

12. กรอบพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI สามารถกำหนดกิจกรรมการพัฒนาเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน

13. รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีกิจกรรมที่เหมาะสมเป็นลำดับขั้นตอนครบถ้วนสอดคล้องกัน

14. รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสมในเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน

15. รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI สามารถนำไปใช้ได้จริง

5.2 นำแบบประเมินการจัดกิจกรรมแบบ PAAI สำหรับผู้เชี่ยวชาญในการประเมินคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ประเมินในส่วนของความเหมาะสมรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ที่มุ่งเน้นกระบวนการในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1. การประเมินแค่เป็นการฝึกยังไม่ต้องมีการประเมินก็ได้แนะนำว่าถ้าจะประเมินควรจะเป็นแบบ ทำได้/ทำไม่ได้

2. แนะนำควรใส่รายละเอียดในวิธีการประเมินได้แก่ การสังเกตพฤติกรรมในประเด็นดังนี้

2.1 การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

2.2 การใช้ประสาทสัมผัสในการสังเกต

2.3 ความสามารถในการใช้สื่อ-อุปกรณ์ของแต่ละคน

2.4 ทำตามขั้นตอน

2.5 การวางแผนการปฏิบัติกิจกรรม

2.6 การเก็บอุปกรณ์เข้าที่เดิมเมื่อทำเสร็จ

3. แนะนำให้ตั้งชื่อหัวข้อเรื่องให้สอดคล้องกับกิจกรรม จากชื่อเรื่องลองทำดูหนูทำได้ กิจกรรมคือปอกเปลือกไข่ต้ม ควรเปลี่ยนชื่อเรื่อง เป็นไข่ต้มอร่อย หนูปอกเองได้ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกัน

4. หากมีใบงานควรใส่ใบงานไว้ในภาคผนวกในทุกแผนการจัดกิจกรรม

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ประเมินคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน เพื่อดูความเหมาะสมรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI และจากนั้นนำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี ไปทดลองใช้ (Tryout) กับเด็กปฐมวัยในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนธัญวิทย์ จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยวิเคราะห์คุณภาพของการจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อหาค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น

การวิเคราะห์ข้อมูล นำคะแนนจากการทดลองใช้ (Tryout) มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามสูตรของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) อยู่ระหว่าง 0.968 - 0.975 จากเกณฑ์การพิจารณาความเชื่อมั่นที่ใช้ได้ ควรมีความเที่ยงไม่ต่ำกว่า 0.50 (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544)

การนำเสนอข้อมูล โดยนำผลวิเคราะห์คุณภาพของคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมามีคุณภาพ และมีความเหมาะสมที่จะทดลองใช้รูปแบบเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

ขั้นตอนที่ 3 (Research - R2 : Implement) ทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม

วัตถุประสงค์

เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการ

ขั้นตอนดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. การดำเนินการก่อนการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยได้ชี้แจงรายละเอียดการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ผู้บริหาร ครูปฐมวัย ในโรงเรียนธัญวิทย์

2. ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยใช้การจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI ประกอบด้วย

P : Planning คือเป็นขั้นตอนกระบวนการวางแผนความคิดในการจัดกิจกรรม กิจกรรมทำอะไร กำหนดจุดประสงค์ เพื่ออะไร ใช้วิธีการอย่างไร การจัดเตรียมสภาพแวดล้อม

ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเตรียมสื่อวัสดุ อุปกรณ์ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน การวัดและประเมินผล

A : Activity คือ เป็นขั้นตอนการกำหนดกิจกรรมจากชีวิตประจำวัน กิจกรรมมีความหลากหลาย มีวิธีการที่หลากหลาย เช่น Cooking สาธิต ทดลอง สนทนา ทำกิจกรรมทั้งใน-นอกห้องเรียน บูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้จากการได้ลงกระทำสิ่งต่างๆผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า

A : Action คือ เป็นขั้นตอนการทำกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองมากที่สุด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ให้เด็กทำอย่างที่ตนสนใจโดยไม่เป็นอันตราย

I : Inferring คือ เป็นขั้นตอนการประเมินพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคลโดยประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมร่วมทำกิจกรรม ความสามารถในการทำกิจกรรมและการใช้วัสดุอุปกรณ์ของเด็ก

โดยลงมือดำเนินการสอนด้วยตนเองกับครูประจำชั้น รวมระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันอังคาร วันพฤหัสบดี และวันเสาร์ ครั้งละ 45 นาที ช่วงเช้า เวลา 09.00 น. – 09.45 น โดยดำเนินการสอนตามขั้นตอน ที่พัฒนาขึ้น ได้แก่แผนการจัดกิจกรรม จุดประสงค์ สารการเรียนรู้ กิจกรรม (P: Planning) ขั้นนำ และขั้นสอน (A:Activity) ลงมือปฏิบัติ/ทำกิจกรรม (A:Action) ขั้นสรุปผล (I:Inferring) สื่อการจัดกิจกรรม การประเมินผล และบันทึกหลังการจัดกิจกรรม

2.1 จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกักิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรม

2.2 ระยะเวลาในการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม ระยะเวลา ธันวาคม 2564- กุมภาพันธ์ 2565

3. การดำเนินการหลังการทดลองโดยประเมินการทำกิจกรรมทักษะชีวิต เพื่อดูความสามารถของเด็กปฐมวัยหลังการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม เพื่อให้คะแนนเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ในการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี เป็นเด็กปฐมวัยในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนธัญวิทย์ จำนวน 20 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกโดยวิธีเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความสามารถและความพึงพอใจของครูผู้ใช้ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี คือ แผนการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมโดยแบ่งตามองค์ประกอบของทักษะชีวิตที่สำคัญดังต่อไปนี้แผนการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยตามรูปแบบ PAAI มีทั้งหมด 12 กิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

1. ทักษะชีวิตด้านสังคม ประกอบไปด้วยกิจกรรมทั้งหมด 3 กิจกรรมดังนี้
 - กิจกรรมที่ 1 ใส่หน้ากากอนามัย ปลอดภัย ห่างไกลโควิด 19
 - กิจกรรมที่ 2 เช็ดโต๊ะกันเอนะ
 - กิจกรรมที่ 3 มอญช้อนผ้าหาให้เจอ
2. ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ประกอบไปด้วยกิจกรรมทั้งหมด 3 กิจกรรมดังนี้
 - กิจกรรมที่ 4 ลองทำดูหนูๆทำได้ ปอกเปลือกไข่ต้ม
 - กิจกรรมที่ 5 ขนมหิ้งหนานี่ที่ฉันเลือก
 - กิจกรรมที่ 6 ตัก ตัก ตักให้ชัวร์ไม่ต้องกลัวหก
3. ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ ประกอบไปด้วยกิจกรรมทั้งหมด 3 กิจกรรมดังนี้
 - กิจกรรมที่ 7 จัดดอกไม้ใส่แจกันลัลลา
 - กิจกรรมที่ 8 รดน้ำต้นไม้กันเอนะ
 - กิจกรรมที่ 9 กวาด กวาด กวาด สะอาดแน่นอน
4. ทักษะชีวิตด้านการคิด ประกอบไปด้วยกิจกรรมทั้งหมด 3 กิจกรรมดังนี้
 - กิจกรรมที่ 10 แยกฉันทเอนะ เอนะเอนะ จริงๆ
 - กิจกรรมที่ 11 เท เท เท มีเฮแน่นอน
 - กิจกรรมที่ 12 ตัดให้ขาดเลยฉับๆ

ตารางที่ 12 แผนการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย 12 กิจกรรม

กิจกรรมที่	เนื้อหา	เวลา (นาที)
1	กิจกรรมใส่หน้ากากอนามัยปลอดภัยห่างไกลโควิด 19	45
2	กิจกรรมเช็ดโต๊ะกันเอนะ	45
3	กิจกรรมมอยุ่ซ่อนผ้าหาให้เจอ	45
4	กิจกรรมลองทำดูหนูๆทำได้ ปอกเปลือกไข่ต้ม	45
5	กิจกรรมขนมปังหน้านี้ที่ฉันเลือก	45
6	กิจกรรม ตัก ตัก ตัก ให้ข้าวไม่ต้องกลัวหก	45
7	กิจกรรมจัดดอกไม้ใส่แจกันลัลลา	45
8	กิจกรรมรดน้ำต้นไม้กันเอนะ	45
9	กิจกรรมกวาด กวาด กวาดสะอาดแน่นอน	45
10	กิจกรรม แยกฉันทะเอนะ เอนะเอนะจริงๆ	45
11	กิจกรรมเท เท เท มีเฮแน่นอน	45
12	กิจกรรม ตัดให้ขาดเลยฉับๆ	45

แบบแผนการทดลอง

รูปแบบการจัดกิจกรรมไปทดลองในครั้งนี้เป็นแบบแผนการวิจัยเชิงทดลอง(Experimental research) แบบกลุ่มเดียวที่วัดแบบ One-Group Pretest-Posttest Design โดยดำเนินการกลุ่มทดลอง จำนวน 1กลุ่ม โดยใช้รูปแบบก่อนการทดลองและหลังการทดลอง เปรียบเทียบโดยใช้สถิติ t-test for dependent ดังนี้

ภาพที่ 3 รูปแบบ One-Group Pretest-Posttest Design

คะแนน	treatment	คะแนน
O1	X	O2

O1 คือ การทดสอบก่อนการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

Xคือ การจัดกิจกรรมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานีที่พัฒนาขึ้น

O2 คือ การทดสอบหลังการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

เครื่องมือประกอบด้วย 1)แผนการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี จำนวน 12 แผน 2)คู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

การเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งก่อนการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยได้ชี้แจงรายละเอียดการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี และลงมือดำเนินการสอนด้วยตนเองกับครูประจำชั้นตามแผนการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยตามรูปแบบ PAAI มีทั้งหมด 12 กิจกรรม รวมระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันอังคาร วันพฤหัสบดี และวันเสาร์ ครั้งละ 45 นาที ช่วงเช้า เวลา 09.00 น. – 09.45 น.

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เปรียบเทียบก่อนทดลอง (Pretest) และหลังการทดลอง (Posttest) (โดยใช้สถิติ t-test for dependent)

การนำเสนอข้อมูล ผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี ก่อนร่วมกิจกรรม(Pretest) และหลังร่วมกิจกรรม(Posttest)

ขั้นตอนที่ 4 (Development - D2 Evaluation) ประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรม

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการ

นำผลการทดลองใช้การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี ที่พัฒนาขึ้นในขั้นตอนที่ 3 โดยผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของรูปแบบ ได้แก่

1. ศึกษาความสามารถในทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยที่เกิดขึ้นหลังจากใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต
2. ศึกษาความพึงพอใจของครู ที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี เป็นครูปฐมวัยในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนธัญวิทย์ มีประสบการณ์ในการสอนเด็กปฐมวัยไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 5 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกโดยวิธีเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี คือ แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับกลุ่มตัวอย่าง และได้นำแบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ซึ่งประกอบไปด้วย ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ความพึงพอใจของครูที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี และข้อเสนอแนะความคิดเห็นในความพึงพอใจของครูที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยที่เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง เปรียบเทียบโดยใช้สถิติ t-test for dependent และวิเคราะห์ความพึงพอใจของครู ที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การนำเสนอข้อมูล ผลของค่าเฉลี่ย(Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ผลที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี และข้อเสนอแนะความคิดเห็นในความพึงพอใจของครูที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี เป็นการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี 2)พัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี 3)ทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี และ 4)ประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 (Research : R1) ขั้นตอนที่ 2 (Development : D1) ขั้นตอนที่ 3 (Research : R2) และขั้นตอนที่ 4 (Development : D2) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 (Research : R1)ศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ขั้นตอนที่ 2 (Development : D1) พัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 2 คู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

ขั้นตอนที่ 3 (Research : R2) ทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี ดังนี้

ผลการทดลองการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

ขั้นตอนที่ 4 (Development : D2) ประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ให้มีความสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 1 (Research : R1) ผลการศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเป็นคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

- 1.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 1.2 การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย
- 1.3 ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี
- 1.4 ข้อเสนอแนะความคิดเห็นในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้าง

ทักษะ

ชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึกครูปฐมวัยและ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน และอาจารย์สังกัดการศึกษาปฐมวัยในมหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นครูผู้สอนเด็กปฐมวัยในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 87 คนผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ซึ่งเสนอข้อมูลพื้นฐาน เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สาขาที่จบ มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ สถานะของท่าน ประสบการณ์ในการสอนเด็กปฐมวัย และระดับชั้นที่สอน ผลการวิเคราะห์ปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

(n=87)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	3	3.45
หญิง	84	96.55
รวม	87	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	6	6.90

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
26-35 ปี	36	41.38
36-45 ปี	30	34.48
46-56 ปี	13	14.94
มากกว่า 57 ปี	2	2.30
รวม	87	100.00
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	74	85.06
ปริญญาโท	13	14.94
ปริญญาเอก	0	0
อื่นๆ (ระบุ)	0	0
รวม	87	100.00
สาขาที่จบ		
การศึกษาปฐมวัย	56	64.37
ประถมศึกษา	10	11.49
คหกรรมศาสตร์	1	1.15
อื่นๆ (ระบุ).....	20	22.99
รวม	87	100.00
มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูหรือไม่		
มี	87	100
ไม่มี	0	0
รวม	87	100.00
สถานะของท่าน		
ครูผู้ช่วย	7	8.05
ครูประจำชั้น	71	81.61
ผู้บริหาร	9	10.34
รวม	87	100.00
ประสบการณ์ในการสอนเด็กปฐมวัย		
ต่ำกว่า 3 ปี	13	14.94
3-6 ปี	11	12.64

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
7-10 ปี	21	24.14
11-13 ปี	21	24.14
14-16 ปี	10	11.50
17 ปีขึ้นไป	11	12.64
รวม	87	100.00
ระดับชั้นที่สอน		
เตรียมอนุบาล	0	0
อนุบาล 1	0	0
อนุบาล 2	0	0
อนุบาล 3	87	100
รวม	87	100.00

จากตารางที่ 13 พบว่า ครูผู้สอนเด็กปฐมวัยในระดับชั้นอนุบาลของโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานีที่ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ชาย 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.45 และผู้หญิง 84 คน คิดเป็นร้อยละ 96.55

โดยครูผู้สอนอายุมากที่สุดอยู่ในช่วง 26-35 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 41.38 รองลงมาคืออยู่ในช่วง 36-45 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 34.48 ช่วงอายุ 46-56 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 14.94 ช่วงอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.90 และน้อยที่สุดมากกว่า 57 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.30

ส่วนใหญ่ครูจบวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 85.06 รองลงมาคือมีวุฒิกการศึกษาปริญญาโท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 14.94 และวุฒิกการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

สาขาที่จบมากที่สุด การศึกษาปฐมวัย จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 64.37 รองลงมาคือไม่ระบุสาขา จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 22.99 ประถมศึกษา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 11.49 และสาขาที่จบน้อยที่สุดคหกรรมศาสตร์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.15

ครูผู้สอนเด็กปฐมวัยในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานีที่ตอบแบบสอบถามในข้อครุมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ส่วนมากครุมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และไม่มี 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

สถานะครูประจำชั้น จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 81.61 รองลงมาคือผู้บริหาร จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 10.34 และน้อยที่สุดครูผู้ช่วย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 8.05

ประสบการณ์ในการสอนเด็กปฐมวัย มากที่สุดอยู่ในช่วง 7-10 ปี ก้อยู่ในช่วง 11-13 ปี เท่ากัน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 24.14 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 3 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 14.94 ในส่วนของ 3-6 ปี และ 17 ปีขึ้นไป เท่ากันจำนวน 11 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.64 และน้อยที่สุด 14-16 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50

ระดับชั้นที่สอน ในอนุบาล 3 มากที่สุด จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และเตรียมอนุบาล อนุบาล 1 อนุบาล 2 จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

1.2 ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

การวิเคราะห์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยแสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในระดับการปฏิบัติการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ซึ่งเสนอผลการวิเคราะห์ปรากฏรายละเอียดทั้ง 4 ทักษะ ดังตารางที่ 14-18

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานีในทักษะชีวิตด้านอารมณ์

(n=87)

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับ
ทักษะชีวิตด้านอารมณ์					
1	เด็กสามารถแสดงอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์	4.24	0.71	มาก	4
2	เด็กสามารถเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง	4.31	0.70	มาก	1
3	เด็กสามารถรับรู้ความคิด ความรู้สึกของผู้อื่น	4.07	0.77	มาก	5
4	เด็กสามารถเข้าใจว่าผู้อื่นต้องการอะไร	3.91	0.81	มาก	9
5	เด็กแสดงความพึงพอใจในความสามารถของตนเอง	4.24	0.62	มาก	3
6	เด็กสามารถมองผู้อื่นในแง่ดี	4.03	0.72	มาก	6
7	เด็กสามารถแสดงกิริยา ท่าทางหรือคำพูดที่เหมาะสมกับผู้อื่น	3.97	0.69	มาก	7
8	เด็กเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น	3.92	0.85	มาก	8
9	เด็กมีความพยายามควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง	3.77	0.59	มาก	10
10	เด็กรู้ว่าตนเองรู้สึกอย่างไร	4.25	0.71	มาก	2
รวมเฉลี่ย		4.07	0.60	มาก	-

จากตารางที่ 14 พบว่าทักษะชีวิตด้านอารมณ์ มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{X}=4.07, S.D. =0.60$) โดยข้อ 2 เด็กสามารถเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง ($\bar{X}=4.31, S.D. =0.70$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือข้อ 10 เด็กรู้ว่าตนเองรู้สึกอย่างไร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.25, S.D. =0.71$) ตามลำดับ และข้อ 10 เด็กมีความพยายามควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง อยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X}=3.77, S.D. =0.59$)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ในทักษะชีวิตด้านสังคม

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับ
ทักษะชีวิตด้านสังคม					
11	เด็กสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้	4.48	0.68	มาก	2
12	เด็กกล้าแสดงความคิดเห็นต่อหน้าผู้อื่นอย่างมั่นใจ	4.02	0.80	มาก	8
13	เด็กมีความอดทนและรู้จักรอคอยตามลำดับก่อน-หลัง	4.01	0.78	มาก	9
14	เด็กมีความเมตตาช่วยเหลือผู้อื่น	4.24	0.66	มาก	5
15	เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง	4.46	0.66	มาก	1
16	เด็กสามารถปฏิบัติตนตามสุขลักษณะได้ตามวัย (เช่น ล้างมือ ไอ-จาม ปิดปาก)	4.28	0.71	มาก	3
17	เด็กสามารถปฏิบัติตามกฎกติกาของสังคมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้	4.05	0.79	มาก	7
18	เด็กสามารถยอมรับกฎกติกาเวลาเล่นกับเพื่อนและผลัดกันเล่นได้	4.14	0.65	มาก	6
19	เด็กอ่านสัญลักษณ์ในชุมชนได้ เช่น สัญลักษณ์ไฟจราจร ห้องน้ำ	4.16	0.71	มาก	4
รวมเฉลี่ย		4.20	0.57	มาก	-

จากตารางที่ 15 พบว่าทักษะชีวิตด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{X}=4.20, S.D. =0.57$) โดยข้อ 15 เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง ($\bar{X}=4.46, S.D. =0.66$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือข้อ 11 เด็กสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48, S.D. =0.68$) ตามลำดับ และข้อ 13 เด็กมีความอดทนและรู้จักรอคอยตามลำดับก่อน-หลัง อยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X}=4.01, S.D. =0.78$)

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ในทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับ
ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร					
20	เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างถูกต้อง	4.18	0.72	มาก	2
21	เด็กสามารถเล่าเรื่องสั้นๆให้ผู้อื่นฟังได้	4.14	0.65	มาก	5
22	เด็กสามารถตอบคำถามได้ตรงประเด็น	3.99	0.73	มาก	8

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับ
23	เด็กพูดจาอ่อนหวาน พูดจาไม่หยาบคายกับผู้อื่น	4.15	0.62	มาก	3
24	เด็กแสดงพฤติกรรมเป็นผู้ฟังที่ดี ฟังอย่างตั้งใจ	4.09	0.75	มาก	7
25	เด็กสามารถออกเสียงคำ รู้จักพยัญชนะ	4.10	0.82	มาก	6
26	เด็กสามารถใช้คำศัพท์ได้เหมาะสมตามวัย	4.15	0.67	มาก	4
27	เด็กสามารถเขียนชื่อตนเองได้	4.36	0.86	มาก	1
รวมเฉลี่ย		4.17	0.56	มาก	-

จากตารางที่ 16 พบว่า ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, S.D. =0.56) โดยข้อ 27 เด็กสามารถเขียนชื่อตนเองได้ ($\bar{X}=4.36$, S.D. =0.86) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือข้อ 20 เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างถูกต้อง ในระดับมาก ($\bar{X}=4.18$, S.D. =0.72) ตามลำดับ และข้อ 8 เด็กสามารถตอบคำถามได้ตรงประเด็น อยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X}=3.99$, S.D. =0.73)

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ในทักษะชีวิตด้านการคิด

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับ
ทักษะชีวิตด้านการคิด					
28	เด็กสามารถบอกเหตุผลเกี่ยวกับสิ่งต่างๆได้ด้วยตนเอง	3.99	0.88	มาก	5
29	เด็กสามารถบอกความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆได้	4.21	0.73	มาก	1
30	เด็กสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองโดยมีเหตุผลในการตัดสินใจ	4.02	0.74	มาก	4

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับ
31	เด็กสามารถจัดกลุ่มประเภทของสิ่งต่างๆจากคุณลักษณะได้	4.14	0.76	มาก	2
32	เด็กสามารถแก้ปัญหาต่างๆได้ด้วยตนเอง	4.06	0.73	มาก	3
33	เด็กสามารถทำความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น	3.79	0.83	มาก	6
34	เด็กสามารถคิดหาวิธีการทางออกในการแก้ปัญหาได้หลากหลาย	3.74	0.90	มาก	7
รวมเฉลี่ย		3.99	0.71	มาก	-

จากตารางที่ 17 พบว่าทักษะชีวิตด้านการคิด มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$, S.D. =0.71) โดยข้อ 29 เด็กสามารถบอกความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆได้ ($\bar{X}=4.21$, S.D. =0.73) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือข้อ 31 เด็กสามารถจัดกลุ่มประเภทของสิ่งต่างๆจากคุณลักษณะได้ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$, S.D. =0.76) ตามลำดับ และข้อ 34 เด็กสามารถคิดหาวิธีการทางออกในการแก้ปัญหาได้หลากหลายอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X}=3.74$, S.D. =0.90)

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ในทักษะชีวิตด้านอารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการคิด
ในภาพรวม

(n=87)

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับ
1	ทักษะชีวิตด้านอารมณ์	4.07	0.60	มาก	3
2	ทักษะชีวิตด้านสังคม	4.20	0.57	มาก	1
3	ทักษะชีวิตด้านสื่อสาร	4.17	0.56	มาก	2
4	ทักษะชีวิตด้านการคิด	3.99	0.71	มาก	4
รวม		4.11	0.57	มาก	-

จากตารางที่ 18 พบว่า ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ในทักษะชีวิตด้านอารมณ์ ทักษะชีวิตด้านสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและทักษะชีวิตด้านการคิด มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{X}=4.11$, S.D. =0.57) โดยข้อ 2 ทักษะทางด้านสังคม ($\bar{X}=4.20$, S.D. =0.57) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือข้อ 3 ทักษะชีวิตด้านสื่อสาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, S.D. =0.56) ตามลำดับ และข้อ 4 ทักษะชีวิตด้านการคิด อยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X}=3.99$, S.D. =0.71)

1.3 การวิเคราะห์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย โดยแสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในระดับการปฏิบัติการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ซึ่งเสนอผลการวิเคราะห์ปรากฏรายละเอียด ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

(n=87)

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับ
1	ท่านคิดว่าการสอนแบบมอนเตสซอรีมุ่งเน้นที่จะพัฒนาเด็กให้รู้จักการเข้าสังคม	3.70	1.01	มาก	10
2	ท่านคิดว่าการสอนแบบมอนเตสซอรีพัฒนาให้เด็กมีวินัยในตนเอง	4.36	0.57	มาก	1
3	ท่านคิดว่าการสอนแบบมอนเตสซอรีพัฒนาให้เด็กมีสมาธิในการทำงาน	4.31	0.65	มาก	3
4	ท่านคิดว่าการสอนแบบมอนเตสซอรีพัฒนาให้เด็กรู้จักควบคุมตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และรู้จักรอคอยโอกาสของตนเอง	4.30	0.59	มาก	2
5	ท่านคิดว่าการสอนแบบมอนเตสซอรีทำให้เด็กได้เรียนรู้ในกลุ่มประสบการณ์ชีวิตได้ดีกว่าหรือเทียบเท่ากับเด็กที่เรียนในรูปแบบการสอนทั่วไป	4.07	0.77	มาก	5
6	ท่านคิดว่าการสอนแบบมอนเตสซอรีทำให้เด็กกล้าตัดสินใจและแก้ปัญหามากกว่าหรือเทียบเท่าเด็กที่เรียนในรูปแบบการสอนทั่วไป	4.09	0.77	มาก	4
7	ท่านคิดว่าการสอนแบบมอนเตสซอรีทำให้เด็กมีความกล้าแสดงออกมากกว่าหรือเทียบเท่าเด็กที่เรียนในรูปแบบการสอนทั่วไป	3.79	0.85	มาก	9
8	ท่านคิดว่ากิจกรรมที่เด็กทำในการสอนแบบมอนเตสซอรีทำให้เด็กดูแลและรักษาสภาพของตนเองมากกว่าหรือเทียบเท่าเด็กที่เรียนในรูปแบบการสอนทั่วไป	3.89	0.75	มาก	8
9	ท่านคิดว่ากิจกรรมที่เด็กทำในการสอนแบบมอนเตสซอรีเหมาะสมกับบริบทไทย	4.00	0.66	มาก	6

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับ
10	ท่านคิดว่าการสอนแบบมอนเตสซอรีมุ่งเน้นที่จะพัฒนาเด็กให้รู้จักการเข้าสังคม	3.95	1.03	มาก	7
รวม		4.04	0.56	มาก	-

จากตารางที่ 19 พบว่าการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$, S.D. =0.56) โดยข้อ 2 ท่านคิดว่าการสอนแบบมอนเตสซอรีพัฒนาให้เด็กมีวินัยในตนเอง ($\bar{X}=4.36$, S.D. =0.57) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือข้อ 4 ท่านคิดว่าการสอนแบบมอนเตสซอรีพัฒนาให้เด็กรู้จักควบคุมตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และรู้จักรอคอยโอกาสของตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$, S.D. =0.59) ตามลำดับ และข้อ 1 ท่านคิดว่าการสอนแบบมอนเตสซอรีพัฒนาให้เด็กมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X}=3.70$, S.D. =1.01)

1.4 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะความคิดเห็นในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 20 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะความคิดเห็นในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

ข้อ	ข้อเสนอแนะความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1	การจัดการเรียนรู้มีเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน	3	11.11
2	ความเชื่อมั่นในการนำหลักสูตรนี้มาใช้และเด็กของเราก็คิดเป็น แก้ปัญหา	2	7.41
3	นักเรียนมีส่วนร่วมและเป็นศูนย์กลาง	1	3.70
4	จัดกิจกรรมที่เรียนรู้นอกห้องเรียนให้มากขึ้น	2	7.41
5	การใช้สื่อ/อุปกรณ์ประกอบกิจกรรมที่หลากหลายให้เหมาะสมกับด้านที่พัฒนา	4	14.81
6	มุ่งเน้นการพัฒนาและฝึกวินัยของเด็กจึงมีความเหมาะสม	2	7.41
7	เสริมทักษะที่เน้นเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยให้เหมาะสมกับวัย	2	7.41
8	เน้นกิจกรรมที่เด็กสนใจและบูรณาการทักษะต่างๆ	3	11.11
9	ควรเน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองและเรียนรู้จากของจริง	3	11.11
10	ฝึกให้เด็กได้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการทดลอง ทำกิจกรรมที่ได้ทำร่วมกับผู้อื่น ฝึกการเข้าสังคม	5	18.52
รวม		27	100.00

จากตารางที่ 20 แสดงให้เห็นว่าข้อเสนอแนะความคิดเห็นในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานีที่ตอบสนองตามส่วนใหญ่ มีข้อเสนอแนะเรื่องฝึกให้เด็กได้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการทดลอง ทำกิจกรรมที่ได้ทำร่วมกับผู้อื่น ฝึกการเข้าสังคม จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 18.52, การใช้สื่อ/อุปกรณ์ประกอบกิจกรรมที่หลากหลายให้เหมาะสมกับด้านที่พัฒนาจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 14.81, การจัดการเรียนรู้มีเป้าหมายในทิศทางเดียวกันจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11, เน้นกิจกรรมที่เด็กสนใจและบูรณาการทักษะต่างๆจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11, ควรเน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองและเรียนรู้จากของจริงจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11, ความเชื่อมั่นในการนำหลักสูตรนี้มาใช้และเด็กของเรา ก็คิดเป็น แก้ปัญหาจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.41, จัดกิจกรรมที่เรียนรู้นอกห้องเรียนให้มากขึ้นจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.41, มุ่งเน้นการพัฒนาและฝึกวินัยของเด็กจึงมีความเหมาะสมจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.41, เสริมทักษะที่เน้นเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยให้เหมาะสมกับวัยจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.41, และนักเรียนมีส่วนร่วมและเป็นศูนย์กลางจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.71

ตอนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลการศึกษาค้นคว้าจากตำราวิชาการ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ ต่างประเทศ และการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 5 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรการเรียนการสอน 1 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา 1 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น มากำหนดประเด็นสาระสำคัญรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ในตามบริบทของสภาพความเป็นจริง เพื่อให้ได้องค์ประกอบของทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ได้ดังต่อไปนี้

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันองค์ประกอบของทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ทำการ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรการเรียนการสอน 1 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา 1 คน โดยมีประเด็นหลัก 10 ข้อ ตามบริบทของสภาพความเป็นจริงในประเทศไทย ดังนี้

ประเด็นที่ 1 บทบาทของครูปฐมวัย

ครูปฐมวัยในสภาพสังคมไทยในปัจจุบันต้องพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง ครูปฐมวัยต้องศึกษาทำความเข้าใจในการเลือกแนวคิด เทคนิคการสอนต่างๆมาใช้ในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัย โดยจะยึดเด็กเป็นสำคัญ ดังที่ผู้เชี่ยวชาญได้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทของครูปฐมวัย ไว้ดังนี้

“...ในสถานการณ์ปัจจุบันครูปฐมวัยต้องมีการปรับเปลี่ยนตัวเองอย่างมากในเรื่องของการรู้เท่าทันสถานการณ์ ในเรื่องของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตให้เป็นไปตามพัฒนาการของวัย ครูปฐมวัยควรคำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยเน้นการลงมือปฏิบัติ ให้เด็กทำกิจกรรมต่างๆด้วยตนเองเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เกิดประสบการณ์ตรงด้วยตนเอง นอกจากนี้กิจกรรมควรมีความหลากหลาย บูรณาการให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของเด็กเพื่อให้เด็กได้เกิดการฝึกทักษะชีวิตให้มากที่สุด ครูปฐมวัยในสถานการณ์ปัจจุบันต้องคิดกิจกรรมที่จะทำให้เด็กปฐมวัยมีส่วนร่วม ส่วนร่วม คือ จะต้องตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาครูก็ต้องคิดกิจกรรมให้มากขึ้น เพื่อสอดคล้องกับสถานการณ์ตรงนี้เรื่องของภัยคุกคามเรื่องสุขภาพมันค่อนข้างที่จะสำคัญมากในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมให้เด็กสามารถเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างมีความสุข...”

สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัย ครูปฐมวัยในสถานการณ์ปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยนตัวเองอย่างมากในเรื่องของการจัดการเรียนการสอน ศึกษาทำความเข้าใจในการเลือกแนวคิด เทคนิคการสอนต่างๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัย โดยจะยึดเด็กเป็นสำคัญ

ประเด็นที่ 2 ลักษณะของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่มีทักษะชีวิต

ลักษณะของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่มีทักษะชีวิต ควรสอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มุ่งส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยได้อธิบายรายละเอียดไว้เกี่ยวกับลักษณะของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่มีทักษะชีวิต ไว้ดังนี้

“...เด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปีที่มีทักษะชีวิตต้องช่วยเหลือตนเองได้ มีทักษะการช่วยเหลือตนเอง มีการควบคุมร่างกาย ใช้ร่างกายได้อย่างเหมาะสมกับกิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวัน ดูแลกิจส่วนบุคคล เรื่องความสะอาด เรื่องของการรับประทานอาหาร หรือกิจกรรมประจำวันได้ดีด้วยตนเอง และสามารถที่จะใช้มือในการทำสิ่งต่างๆให้สำเร็จ ถ้าเด็กทำได้จะภูมิใจในตนเอง มีความมั่นใจที่จะทำสิ่งต่างๆมากขึ้น การสื่อสาร เด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ต้องสามารถบอกความต้องการมีทักษะในการสื่อสารกับผู้อื่น การรู้จักแก้ปัญหาตามวัยรู้จักเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาด้วยตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง และมองเห็นคุณค่าในตัวผู้อื่น ด้านอารมณ์-จิตใจเด็กปฐมวัย 5-6 ขวบ ต้องเริ่มรู้จักอารมณ์ตนเองได้มากกว่าน้อง 4 ขวบลงไป รู้จักว่าเขารู้สึกดีใจ เสียใจ โกรธ คือเขาจะต้องบอกได้ และมีวิธีจัดการกับอารมณ์ได้ สามารถที่จะแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมและสามารถที่จะควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับวัย ทักษะทางด้านสังคม เด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ขวบต้องสามารถเข้าสังคมได้แล้ว เข้าใจความรู้สึกของคนอื่น และสามารถปฏิบัติตามข้อตกลง สามารถที่จะเข้าใจคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐานที่เด็กเข้าใจได้ เช่น เคารพสิทธิ์ เคารพผู้อื่น การมีน้ำใจ รับผิดชอบ ตรงเวลาทำงานกลุ่มได้

เริ่มช่วยกันกับเพื่อนแก้ปัญหา Mission (ร่วมกันทำบางอย่าง) ยอมรับกับความล้มเหลวได้บ้าง ต้องรู้จักการจาก การพลัดพรากกับbuddyต้องรู้จักอยู่คนเดียว ทำงานเดี่ยวคนเดียวได้ ด้านสติปัญญา เด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ขวบ เขาใกล้จะขึ้นป.1ตามหลักการของสมองเด็กก็จะมีสมองส่วนหน้าโตซีก 75% เด็กต้องรู้ว่าอะไรถูก อะไรผิด อะไรที่สังคมยอมรับ อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ ทั้งนี้เขาอาจมีคำถาม question ของเขาว่าทำไม อะไร ยังไง แต่ว่าแน่นอนว่าความสามารถของเขาจะต้องเห็นชัด และการคิดแก้ปัญหาต่างๆในชีวิตประจำวันต้องทำได้แล้ว การคิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์และเรื่องตรรกะ เหตุผล จะมีมากแล้วด้านตรรกะ logic หรือความสามารถด้านวิชาการ น่าจะเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด มีความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดรวบยอด หรือมีแนวคิดกับสิ่งต่างๆในชีวิตประจำวัน เช่น รู้จักว่าที่ไหนอยู่ตรงไหน บุคคลรอบตัวเขามีใครบ้าง อะไรปลอดภัยอะไรไม่ปลอดภัย เขาควรจะทำอะไร ต้นลิ้นใจอะไรแบบนี้ และแก้ปัญหาต่างๆในชีวิตประจำวันได้...”

สรุปได้ว่า ลักษณะของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่มีทักษะชีวิตต้องเป็นไปตามวัย เป็นไปตามพัฒนาการของเด็ก ซึ่งการจัดกิจกรรมต่างๆจะช่วยเสริมสร้างให้เด็กเกิดทักษะชีวิตที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มุ่งส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล คำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญ เน้นให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรม ลงมือทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าเพื่อให้ได้รับประสบการณ์ตรงด้วยตนเอง

ประเด็นที่ 3 ปัจจัยที่จะทำให้เกิดทักษะชีวิต

เด็กปฐมวัยมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นการได้รับการฝึกฝนจาก พ่อ แม่ ลำดับต่อมาการได้เรียนรู้จากกัลยาณมิตรอื่นๆ เช่น ครู วิธีการสอน สื่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะเมื่อเด็กปฐมวัยได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ เป็นไปตามปัจจัยพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ผู้สอนต้องทำความเข้าใจกับทักษะชีวิตที่จำเป็นของแต่ละบุคคล ทักษะชีวิตเป็นความสามารถที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้ด้วยวิธีการสำคัญ 2 วิธี คือ 1. เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และ 2. สร้างและพัฒนาโดยกระบวนการเรียนการสอน หรือ กระบวนการจัดกิจกรรม ดังที่ผู้เชี่ยวชาญได้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยที่จะทำให้เกิดทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

“...ปัจจัยหลักที่จะทำให้เด็กปฐมวัยเกิดทักษะชีวิตคือ 1. ครอบครั้ว 2. สังคม 3. สิ่งแวดล้อม หากเด็กปฐมวัยอยู่ในสังคมอยู่ในครอบครั้วที่ดีมีรูปแบบของครอบครั้วชัดเจน ดูแลเอาใจใส่ คอยสังเกตพฤติกรรมพร้อมกับส่งเสริมสนับสนุน รวมไปถึงเป็นต้นแบบของทักษะชีวิต มีแนวทางการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่เปิดโอกาสให้เด็กได้คิด วางแผน ลงมือทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองโดยมีผู้ใหญ่รอบตัวที่เป็นตัวแบบ แบบอย่าง Model ทักษะชีวิตให้เขาได้ เด็กจะมีความพร้อมในทุกๆด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา ...”

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่จะทำให้เด็กปฐมวัยเกิดทักษะชีวิตนั้นหลักๆต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องหลายอย่างรวมกัน เริ่มด้วยความพร้อมของพัฒนาการเด็ก ปฏิสัมพันธ์ การเปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ครู การได้สัมผัสผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ สื่อต้องเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายและเห็นจริง จัดสิ่งแวดล้อมเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงความร่วมมือของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่จะช่วยให้การสร้างเสริมทักษะชีวิตเด็กเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และควรเริ่มต้นที่สถานบันครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู รูปแบบของครอบครัว การเป็นต้นแบบที่ดีของทักษะชีวิตในการใช้ชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังรวมถึงรูปแบบการจัดกิจกรรม วิธีการสอน เทคนิคการสอน สื่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะเมื่อเด็กปฐมวัยได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้

ประเด็นที่ 4 ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ที่ควรได้รับการเสริมสร้างและพัฒนา

การเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับประเทศไทยจากสภาพสังคมไทยในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลง คือการเตรียมความพร้อมเด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัยอย่างเร่งด่วน คือการพัฒนาและเสริมสร้างให้เด็กได้รับการฝึกทักษะชีวิตที่จำเป็น ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยที่ควรได้รับการเสริมสร้างและพัฒนาเป็นไปโดยแบ่งตามพัฒนาการทางด้านต่างๆของเด็กปฐมวัย สามารถแบ่งได้ 4 ด้าน ดังที่ผู้เขียนได้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ไว้ดังต่อไปนี้

“...สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ทักษะชีวิตถือว่ามีความสำคัญและจำเป็นที่ต้องเร่งปลูกฝัง ทักษะชีวิตทุกด้านควรได้รับการเสริมสร้างและพัฒนา ซึ่งได้แก่ ทักษะชีวิตทางด้านร่างกาย เด็กปฐมวัยต้องสามารถใช้ร่างกายได้ ควบคุมการเคลื่อนไหวหรือว่าใช้มือทำสิ่งต่างๆ การดูแลกิจส่วนบุคคลไม่ว่าจะเป็นการอาบน้ำ แต่งตัวหรือทำความสะอาดร่างกาย การดูแลของใช้ของตนเองต้องสามารถทำได้ง่าย ๆ ตามวัย ทักษะชีวิตด้านอารมณ์-จิตใจ รู้จักการแสดงออกทางอารมณ์ รู้จักวิธีการที่จะควบคุมหรือว่ามีวิธีการที่จะหาทางที่จะไม่มีให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง หรือว่าหาทางที่จะทำให้อารมณ์ของเขาดีขึ้น รู้วิธีการที่จะทำให้ตัวเองไม่ร้องไห้ เด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ต้องแสดงออกได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ไม่โยเย คือ ร้องไห้ได้ตามสาเหตุที่เกิดขึ้นด้านเจตคติของตนเอง เด็กปฐมวัยต้องมีความภาคภูมิใจในตนเอง รู้จักตัวเองว่าเราต้องการอะไร ทักษะชีวิตด้านสังคม ก็ต้องรู้จักข้อตกลง รู้จักคุณธรรมเบื้องต้น อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ทำงานและเล่นกับเพื่อนได้ ก็น่าจะเป็นทักษะชีวิตที่เหมาะสมระเบียนวินัย ความรับผิดชอบ รวมไปถึงทักษะด้านการสื่อสาร การพูดบอกความต้องการ สัมพันธภาพกับผู้อื่น เพื่อให้อยู่ในสังคมได้ ทักษะชีวิตด้านการคิด การให้เริ่มด้านการคิด คนที่มีทักษะชีวิตที่ดีเขาต้องมีเวลาคิด มีโอกาสคิด และมีโอกาสลงมือทำ...”

สรุปได้ว่าเด็กปฐมวัยช่วงอายุระหว่าง 5-6 ปี อยู่ในช่วงวัยเด็กตอนต้นที่ต่อเนื่องจากวัยทารก เป็นวัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งกับชีวิต ทักษะชีวิตจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นครั้งแรกของการก้าวออกจากครอบครัวเข้าสู่สังคมมนุษย์ และในปัจจุบันสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่

เปลี่ยนไปทำให้ครอบครัวมีขนาดเล็กลง ผู้ปกครองที่อยู่ในวัยทำงานนิยมส่งบุตรหลานของตนเองเข้าเรียนในชั้นเด็กเล็กเล็กหรือชั้นปฐมวัย เด็กวัยนี้ต้องการการวางรากฐานด้านทักษะชีวิตในทุกๆด้าน ได้แก่ ทักษะชีวิตด้านร่างกาย ทักษะชีวิตด้านอารมณ์-จิตใจ ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ทักษะชีวิตด้านสังคม ทักษะชีวิตด้านการคิด การเรียนรู้ การมีเหตุผล การเชื่อมั่นในตนเอง การสร้างบุคลิกภาพที่ดี ซึ่งการเสริมสร้างทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยนั้นควรจะเริ่มฝึกจากการให้ทำกิจกรรมต่างๆด้วยตนเองมากขึ้น เน้นลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ครูผู้สอนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจกับธรรมชาติของเด็กวัยนี้ เพื่อให้สามารถวางแผนการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็ก ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยที่ควรได้รับการเสริมสร้างและพัฒนา ประกอบไปด้วยทักษะชีวิตอารมณ์-จิตใจ ทักษะชีวิตด้านสังคม ทักษะด้านการคิด ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร

ประเด็นที่ 5 การเสริมสร้างทักษะชีวิตที่จะนำไปสู่ประสิทธิภาพสำหรับเด็กปฐมวัย

ทักษะชีวิตจำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัยที่จะมีการเจริญเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้าที่มีความรับผิดชอบ และมีคุณค่าต่อสังคม ควรมีการเริ่มปลูกฝังสิ่งดีงาม การปลูกฝังทักษะชีวิต การฝึกฝน การพัฒนาและเสริมสร้างตั้งแต่เด็กปฐมวัย เนื่องจากเป็นวัยแห่งการเริ่มต้นการเรียนรู้ และเป็นช่วงเวลาที่เปิดรับและสามารถที่จะพัฒนาลักษณะนิสัยที่ดีได้ ดังที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะชีวิตที่จะนำไปสู่ประสิทธิภาพสำหรับเด็กปฐมวัย ไว้ดังต่อไปนี้

“...การเสริมสร้างทักษะชีวิตที่จะนำไปสู่ประสิทธิภาพสำหรับเด็กปฐมวัย สอดแทรกเข้าไปในกิจวัตรประจำวันของเด็กซึ่งในแต่ละกิจวัตรประจำวันเด็กจะต้องมีทักษะอะไรบ้าง การสอดแทรกทักษะชีวิตเข้าไปในหลักสูตรหรือการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนซึ่งตรงนี้จะเป็ลิ่งสำคัญที่ทำให้ทักษะชีวิตไปอยู่กับการเรียนรู้ด้วยและพัฒนาควบคู่ไปพร้อมๆกัน ตามหลักการเด็กปฐมวัย ตามหลักการของสมองเรียนรู้ได้ดีผ่านประสาทสัมผัสทั้ง5 การลงมือปฏิบัติ การทำทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง และการเคลื่อนไหว ดังนั้นใน 1 วันของเด็กปฐมวัยถือเป็นโอกาสทองมาก ตามหลักการของสมองก็คือ แรกเกิด -6ขวบ เป็นช่วงโอกาสจังหวะทอง window of eternily (หน้าต่างแห่งนิรันดร์) ที่เด็กสามารถจะได้ฝึกสิ่งต่างๆใน 1 วันที่โรงเรียน คุณครูได้เปิดโอกาสให้เด็กได้มีโอกาสได้ฝึกทักษะชีวิตด้วยตนเองตั้งแต่หน้าที่แรกที่เข้ามา บรรยากาศในห้องเรียนก็จะต้องพร้อมไปด้วย สื่อ-อุปกรณ์ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการลงมือทำทักษะชีวิต สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนควรจะเอื้อและส่งเสริมทักษะชีวิตให้กับเด็กโรงเรียนก็ต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เขาได้ฝึกทักษะชีวิต มีการจัดกิจกรรมให้ได้ลงมือทำ ได้คิด ได้ลงมือทำ และตัวคุณครูเอง บุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องเป็นต้นแบบที่ดี และนอกจากนี้ในแง่ของการที่เด็กได้มีโอกาส คือ ผู้ปกครองส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆที่บ้าน มีโอกาสรับผิดชอบตามวัย มีส่วนในการตัดสินใจ หรือว่าร่วมที่แก้ปัญหา หรือ

ทำอะไรที่เป็นความรับผิดชอบในบ้าน น่าจะสัมพันธ์กัน ให้เหมาะสมกับวัยก็สามารถจะทำให้เกิดขึ้นในบ้านได้...”

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างทักษะชีวิตที่จะนำไปสู่ประสิทธิภาพสำหรับเด็กปฐมวัยตามหลักการเด็กปฐมวัย ตามหลักการของสมองเรียนรู้ได้ดีผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 สอดแทรกทักษะชีวิตเข้าไปในหลักสูตรหรือการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน สอดแทรกกิจกรรมเข้าไปในกิจวัตรประจำวันของเด็ก ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ทักษะชีวิตไปอยู่กับการเรียนรู้ด้วยและพัฒนาไปพร้อมๆกัน

ประเด็นที่ 6 กิจกรรมที่จะนำไปสู่การเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นแห่งการเรียนรู้สิ่งต่างๆ เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่ได้มีการกำหนดหลักการจัดกิจกรรมไว้ 1.จัดกิจกรรมการเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง 2.เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ 3.จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและการผลิต 4.จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรม ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก ดังที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมที่จะนำไปสู่การเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

“...กิจกรรมที่จะนำไปสู่การเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ควร มีลักษณะดังนี้ 1). ควรมีความต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความสามารถของเด็ก เช่น การทำเป็นกิจวัตรประจำวัน ทำซ้ำๆอย่างต่อเนื่อง

2)กิจกรรมควรจะมี ความซับซ้อนตามวัยของเด็ก 3)เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือทำด้วยตนเอง กิจกรรมเน้นให้มีการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า 4)กิจกรรมมีความดึงดูดความสนใจ เด็กต้องมีความสนใจ ต้องมีอิสระในการเลือกทำในสิ่งที่ตนเองสนใจ 5)ใช้เทคนิคการสอนที่มีความหลากหลายเช่น เกม เพลง นิทาน ปริศนาคำทาย คำคล้องจอง...”

สรุปได้ว่า กิจกรรมที่จะนำไปสู่การเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยควรคำนึงถึง 1)จัดกิจกรรมการเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง 2) เน้นเด็กเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ 3)ให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและการผลิต 4)ประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง

ประเด็นที่ 7 ความสำคัญของรูปแบบการจัดกิจกรรมที่มีต่อทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

รูปแบบการจัดกิจกรรมมีความสำคัญต่อทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีก็ต่อเมื่อเด็กได้รับประสบการณ์ตรง ได้ฝึกฝน ได้ฝึกการคิด ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองผ่าน

ประสาทสัมผัสทั้งห้า รวมไปถึงการแสดงออกอย่างอิสระ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์นั้นๆมาปรับใช้ในการแก้ปัญหาของตนเองและส่วนรวม เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กิจกรรมที่จัดจะต้องครอบคลุมประสบการณ์สำคัญที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ดังที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับความสำคัญของรูปแบบการจัดกิจกรรมต่อทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ไว้ดังต่อไปนี้

“...รูปแบบการจัดกิจกรรมมีความสำคัญต่อทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยอย่างยิ่ง และจำเป็นที่จะต้องเริ่มเสริมสร้างและพัฒนาตั้งแต่ในช่วงวัยเด็กปฐมวัย เพราะเด็กปฐมวัยเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นรูปแบบการจัดกิจกรรมต้องเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การลงมือปฏิบัติ การทำงานร่วมกับเพื่อน การได้ทำกิจกรรมแบบเรียนรู้ผ่านของจริง เรื่องราวจริงในชีวิตมากกว่าที่จะไปเป็นเรียนเฉพาะเรื่องต้องอ่านออก-เขียนได้ รูปแบบกิจกรรมควรมีความเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็กปฐมวัยควรเน้นการบูรณาการ เด็กจะได้เคลื่อนไหว ได้ดนตรี ได้ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ ได้ทดลอง ได้ออกไปข้างนอก out door ได้ไปสังเกต หลากหลายตามอย่างหลักสูตรที่เขา กำหนดไว้ ได้มีการเล่นละคร ใช้นิทาน หรือแม้กระทั่งการทำอาหาร cooking เมื่อกิจกรรมมีความ หลากหลาย เด็กก็จะได้ฝึกทักษะครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา...”

สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมมีความสำคัญต่อทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี รูปแบบกิจกรรมควรมีความเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย เพื่อให้สอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กิจกรรมที่จัดขึ้นจะต้องครอบคลุมประสบการณ์สำคัญที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

ประเด็นที่ 8 การเลือกใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆในการสอน ประกอบด้วย ปรัชญา ทฤษฎี หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนการสอน การวัดและการประเมินผล ตลอดจนเทคนิควิธีการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ดังที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการเลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

“...ธรรมชาติของเด็กปฐมวัย เด็กเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ เด็กได้ปฏิบัติจริง ได้สัมผัส ได้ลงมือทำ ได้แก้ปัญหาในสิ่งที่ตนเองทำได้ลงมือทำอย่างต่อเนื่อง ได้ลองผิดลองถูกว่าสิ่งที่เขานั้นถูกหรือมีข้อตรงไหนพลาด ก็จะได้ทำใหม่ เพื่อก่อให้เกิดความชำนาญ ดังนั้น รูปแบบกิจกรรมควรเป็นรูปแบบที่เปิดโอกาสให้เด็กได้สามารถทำร่วมกับผู้อื่น เด็กปฐมวัยต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมจึงมีความจำเป็นต้องเรียนรู้ รู้จักที่จะทำสิ่งต่างๆร่วมกับผู้อื่น อย่างไรก็ตามการพิจารณาเลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมควรยึดตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ก่อนเลือกรูปแบบกิจกรรมครูปฐมวัยต้องดูพัฒนาการเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงวัยก่อน คือ เด็กอนุบาล 1 อนุบาล 2 อนุบาล 3

รูปแบบกิจกรรมอาจมีบางส่วนที่คล้ายคลึงกันได้ แต่บางส่วนต้องแตกต่างกันรูปแบบกิจกรรม เมื่อฝึกทักษะชีวิตนอกจากการบูรณาการแล้ว รูปแบบกิจกรรมควรมีความหลากหลาย เปิดโอกาสให้เด็กลงมือทำ สิ่งสำคัญคือ ต้องมีความสอดคล้องกับพัฒนาการและสอดคล้องกับความสนใจ จะต้องเป็นการจัดกิจกรรมที่มีการเน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่น คือ เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง เรียนรู้ผ่านต้นแบบที่ดี...”

สรุปได้ว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ถือได้ว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา โดยมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้มีการกำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยหลักการ รูปแบบการเรียนการสอน วิธีการสอน รวมไปถึงเทคนิคการสอนที่มีความหลากหลายเข้าด้วยกัน ซึ่งมีนักการศึกษาได้แนะนำแนวคิดใหม่

ประเด็นที่ 9 รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบมอนเตสซอรี ในกลุ่มประสบการณ์ชีวิตกับการเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบมอนเตสซอรีในกลุ่มประสบการณ์ชีวิต เสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยได้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหลักของการสอนแบบมอนเตสซอรี คือ เด็กจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดโดยการอนุญาตให้เด็กได้ค้นพบสิ่งต่างๆด้วยตนเอง การฝึกฝนทางด้านประสาทสัมผัสด้วยการทำงานด้วยมือ เป็นสิ่งสำคัญประการแรก ซึ่งความมีอิสระภาพ การศึกษาด้วยตนเองและการฝึกฝนด้วยประสาทสัมผัสเป็นจุดสำคัญของการสอนที่ใช้กันไปทั่วโลก ดังที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้รายละเอียดไว้ดังนี้

“...รูปแบบมอนเตสซอรี เป็นรูปแบบที่มีการเน้นประสาทสัมผัส เด็กปฐมวัยมีการเรียนรู้จากประสาทสัมผัสโดยตรง ทำให้เด็กได้มีการฝึกทักษะชีวิต รูปแบบมอนเตสซอรีมีกระบวนการที่เน้นการทำตามขั้นตอน เรียนรู้ต่อเนื่องเป็นขั้นเป็นตอน ถ้าเด็กทำสำเร็จจะมีความภาคภูมิใจในตนเองและได้เรียนรู้อิสระ เด็กได้ลงมือเลือกกิจกรรมที่ตนสนใจด้วยตนเองและถ้าเป็นกิจกรรมที่เด็กสนใจก็มักจะทำได้ดี มอนเตสซอรีคือการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและทำซ้ำๆอย่างต่อเนื่องก็จะเกิดความชำนาญ สิ่งต่างๆที่让孩子ได้ฝึกประสบการณ์ชีวิตมีความหลากหลายและตรงกับชีวิตประจำวัน เป็นรูปแบบที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึก โดยเฉพาะการช่วยเหลือตนเอง นอกจากนี้ความสำคัญของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบมอนเตสซอรีคือ การให้เด็กทำงานจนสำเร็จ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจและเหมือนเด็กนำไปใช้ในชีวิตประจำวันในชีวิตจริง เด็กก็จะมีความรู้สึกว่ากิจกรรมนั้นๆผ่านมาแล้ว เด็กได้ลงมือแล้ว เด็กทำได้ ทั้งนี้ที่บ้าน พ่อ แม่ ผู้ปกครอง รวมไปถึงบุคคลที่แวดล้อมรอบตัวเด็กควรให้โอกาสเด็กได้ทำการฝึกอย่างต่อเนื่องในกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติไป จะทำให้เด็กพัฒนาทักษะเหล่านั้นและเด็กปฐมวัยสามารถนำไปต่อยอดใช้ในชีวิตประจำวัน...”

สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบมอนเตสซอรี ในกลุ่มประสบการณ์ชีวิตกับการเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยสามารถนำมาเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยได้โอกาสที่จะเกิด

ทักษะชีวิตจะเกิดขึ้นได้ ขณะเดียวกันรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบมอนเตสซอรีเน้นการฝึกเรื่องระเบียบวินัย เรื่องข้อตกลง เรื่องกฎกติกา ถ้าเราอยากได้กฎระเบียบ วินัย ข้อตกลง กติกา มารยาท เหล่านี้สามารถเลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบมอนเตสซอรีไปใช้ได้ สามารถฝึกทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในเรื่องที่กล่าวมาได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการออกแบบการจัดกิจกรรมที่จะไปสู่การทักษะชีวิต โดยผู้ใช้ต้องศึกษารูปแบบอย่างละเอียด มีการนำปรับ และประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับบริบทของตนเอง

ประเด็นที่ 10 ลักษณะรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยที่ดี

รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยเป็นไปตามหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 การพัฒนาและการให้การศึกษาคือเด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพและเต็มศักยภาพ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกด้าน การให้การศึกษานั้นเด็กเป็นสำคัญ คำนี้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็ก ตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย มีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับ ดังที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะที่ดีของรูปแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต ไว้ดังนี้

“...ลักษณะที่ดีของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ควรมีลักษณะดังนี้ 1)เปิดโอกาสให้เด็กได้มีการเลือกหรือ ได้ทำในสิ่งที่เด็กสนใจเมื่อเด็กได้เลือกทำในสิ่งที่สนใจเด็กจะทำได้ดี 2)ได้เรียนรู้ในสิ่งนั้นๆ โดยการลงมือปฏิบัติจริง ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า 3) กิจกรรมที่มีความหลากหลายจะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง 4) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำร่วมกับผู้อื่นเพื่อที่เด็กจะได้พัฒนาการสื่อสาร และพัฒนาการอยู่ร่วมกับผู้อื่น 5) กิจกรรมควรมีความต่อเนื่อง กิจกรรมควรเป็นตามบริบทและเด็ก 6) ควรได้เรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กด้วย นอกจากนี้ควรจะเน้นอะไรที่เป็น Daily life เป็นเหมือนกับว่าไม่ใช่ set ขึ้นมาเพื่อให้เด็กทำ เด็กจะไม่คุ้นชินควรเริ่มจากสิ่งที่ใกล้ตัวเด็กก่อน เช่น การดูแลตนเอง การช่วยเหลือตนเอง รูปแบบการฝึกประสบการณ์ชีวิต รองลงมาให้ผู้ใหญ่รอบตัวเด็กเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นเรื่องใกล้ตัวและเป็นเรื่องชีวิตประจำวัน ในส่วนของกิจกรรมครูปฐมวัยควรต้องเพิ่มเติมกิจกรรมคือเปิดโอกาสให้เด็กลงมือทำในกิจกรรมที่หลากหลาย มีความท้าทาย และมีความน่าสนใจ ควรให้เด็กได้ออกไปมีปฏิสัมพันธ์กับโลกกว้าง และมีการเสริมแรงทางบวกให้มีความเหมาะสมกับวัย...”

สรุปได้ว่าลักษณะของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยที่ดีควรมีความสอดคล้องกับวุฒิภาวะของเด็ก โอกาสที่เด็กจะเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง อย่างไรก็ตามทุกรูปแบบต่างส่งผลต่อเด็กในการเรียนรู้ แต่สิ่งที่มุ่งหวังของการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยอย่างน้อยต้องส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการ

ครบทั้ง 4 ด้าน ด้านร่างกาย ทั้งกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก การเคลื่อนไหว ความคล่องตัว และสุขภาพที่ดี ในด้านจิตสังคม เด็กสามารถเป็นตัวของตัวเอง มีความภูมิใจในตนเอง เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ มีความคิดอิสระสร้างสรรค์ ริเริ่ม สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีความหมาย

ผลจากการแสดงความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย 5 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรการเรียนการสอน 1 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผลทางการศึกษา 1 คน ที่สอดคล้องกับองค์ประกอบที่สำคัญของทักษะชีวิต ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบของทักษะชีวิตที่สำคัญ

1.1 ทักษะชีวิตด้านสังคม

ลักษณะของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่มีทักษะชีวิต เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มุ่งส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสม กับวัย ความสามารถ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยได้ อธิบายรายละเอียดไว้เกี่ยวกับลักษณะของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่มีทักษะชีวิตด้านสังคม ไว้ดังนี้

“...มีทักษะการช่วยเหลือตนเอง สามารถช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันได้ เช่น แปรงฟัน อาบน้ำแต่งตัว ทวีผม เข้าห้องน้ำด้วยตนเอง รับประทานอาหารด้วยตนเอง มีความมั่นใจที่จะทำสิ่งต่างๆมากขึ้นสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงได้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ทำงานและเล่นกับเพื่อนได้ เรียนรู้การแบ่งปัน เป็นทักษะชีวิตที่เหมาะสม...”

สรุปได้ว่าเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่มีลักษณะทักษะชีวิตด้านสังคมที่ดีจะมีลักษณะดังนี้ สามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้กล้าแสดงความคิดเห็นและปฏิบัติกิจกรรมด้วยความมั่นใจช่วยเหลือผู้อื่น มีความอดทนและรู้จักรอคอยตามวัยช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเองตามวัยและดูแลสุขภาพของตนเองได้ปฏิบัติตามกฎกติกาของสังคมในการอยู่ร่วมกัน กับผู้อื่น ยอมรับกฎกติกาเวลาเล่นกับเพื่อนและผลัดกันเล่นได้แสดงออกอย่างเหมาะสม

1.2 ทักษะชีวิตด้านสื่อสาร

ลักษณะของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่มีทักษะชีวิต เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มุ่งส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสม กับวัย ความสามารถ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยได้ อธิบายรายละเอียดไว้เกี่ยวกับลักษณะของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่มีทักษะชีวิตด้านการสื่อสารไว้ดังนี้

“...ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร เด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่มีทักษะชีวิตควรมีลักษณะดังนี้ สามารถบอกความต้องการกับผู้อื่นได้ กล่าวพูด กล่าวแสดงความคิดเห็นตามวัย เห็นคุณค่าของตนเอง และมองเห็นคุณค่าในตัวผู้อื่น...”

สรุปได้ว่าเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่มีทักษะการสื่อสารจะมีลักษณะ ดังนี้ สามารถใช้ภาษา และกิริยาที่เหมาะสมกับการสื่อสาร สามารถพูดแนะนำตนเองได้ สามารถบอกความต้องการของตนเองได้ กล่าวยืนยันความคิดเห็นของตนเอง มีความมั่นใจในตนเองกล่าวพูดแสดงความคิดเห็นได้ เหมาะสมตามวัย

1.3 ทักษะชีวิตด้านอารมณ์

ลักษณะของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่มีทักษะชีวิต เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มุ่งส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสม กับวัย ความสามารถ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษามปฐมวัยได้ อธิบายรายละเอียดไว้เกี่ยวกับลักษณะของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่มีทักษะชีวิตด้านอารมณ์ไว้ดังนี้

“...เด็กปฐมวัย 5-6 ปีที่มีทักษะชีวิตด้านอารมณ์ต้องมีลักษณะดังนี้สามารถที่จะแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม สามารถที่จะควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับวัย เข้าใจความรู้สึกของคนอื่น และสามารถที่จะเข้าใจคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐานที่เด็กเข้าใจได้ เช่น เคารพสิทธิ์ เคารพผู้อื่น การมีน้ำใจ รับผิดชอบ รู้จักอารมณ์ตนเองได้มากกว่าเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 4 ปี สามารถที่จะต้องบอกความรู้สึกดีใจ เสียใจได้ และมีวิธีจัดการกับอารมณ์ได้ นอกจากนี้เด็กปฐมวัยต้องมีความภาคภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง และมองเห็นคุณค่าในตัวผู้อื่น ...”

สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่มีทักษะชีวิตด้านอารมณ์ที่ดีต้องมีลักษณะดังนี้ คือรู้จักการรอคอย มีมารยาทพื้นฐาน ทางสังคม บอกความรู้สึกของตนเองได้ทั้งทางบวกและทางลบ สามารถรับรู้ความคิดความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจว่าผู้อื่นต้องการอะไรและคาดหวังอะไร อาสาทำกิจกรรมเพื่อแสดงความสามารถของตนอย่างภาคภูมิใจควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เป็นอย่างดี

1.4 ทักษะชีวิตด้านการคิด

ลักษณะของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่มีทักษะชีวิต เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มุ่งส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสม กับวัย ความสามารถ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษามปฐมวัยได้ อธิบายรายละเอียดไว้เกี่ยวกับลักษณะของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่มีทักษะชีวิตด้านการคิด ไว้ดังนี้

“...เด็กปฐมวัย 5-6 ปีที่มีทักษะชีวิตด้านการคิดต้องมีลักษณะดังนี้รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเป็นคนที่ยากรู้อยากลอง ช่างถามเมื่อสงสัย มีความเข้าใจเกี่ยวกับ มีความคิดรวบยอด หรือมี

แนวคิดกับสิ่งต่างๆในชีวิตประจำวัน เช่น รู้จักว่าที่ไหนอยู่ตรงไหน บุคคลรอบตัวเขามีใครบ้าง อะไรปลอดภัย อะไรไม่ปลอดภัย สามารถ ตันสินใจ และแก้ปัญหาต่างๆในชีวิตประจำวันได้ รู้จักการวางแผนการทำงานทั้งเดี่ยวและที่เป็นหมู่คณะ การทำงานเป็นระบบ ทำงานตามขั้นตอน สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันเวลา การมีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักเชื่อมโยงความรู้ได้อย่างรวดเร็ว...”

สรุปได้ว่าเด็กที่มีทักษะชีวิตด้านการคิดที่ดีต้องมีลักษณะดังนี้ คือ มีความสามารถในการคิดและการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง รู้จักวางแผน ทำงานตามขั้นตอน แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ แก้ปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเองโดยมีการทำความเข้าใจกับปัญหา

2. ปัจจัยสนับสนุนทักษะชีวิต

เด็กปฐมวัยมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นการได้รับการฝึกฝนจากพ่อ แม่ ลำดับต่อมาการได้เรียนรู้จากกัลยาณมิตรอื่นๆ เช่น ครู วิธีการสอน สื่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะเมื่อเด็กปฐมวัย ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้เป็นไปตามปัจจัยพื้นฐานสำคัญของการพัฒนา ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ผู้สอนต้องทำความเข้าใจกับทักษะชีวิตที่จำเป็นของแต่ละบุคคล ทักษะชีวิตเป็น ความสามารถที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้ด้วยวิธีการสำคัญ 2 วิธี คือ 1. เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและ 2. สร้าง และพัฒนาโดยกระบวนการเรียนการสอน หรือกระบวนการจัดกิจกรรม ดังที่ผู้เชี่ยวชาญได้อธิบาย รายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยที่จะทำให้เกิดทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมและมีความต่อเนื่อง

เด็กที่มีทักษะชีวิตที่ดีและประสบความสำเร็จมักจะเป็นเด็กที่พ่อแม่มีความรัก และมีความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ ลูก เป็นไปด้วยดี ซึ่งส่งผลให้เด็กมี ความสุขเป็นมิตรกับบุคคลทั่วไป เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคมที่อาศัยอยู่ เด็กเหล่านี้สามารถปรับตัวทั้งด้านอารมณ์และสังคมดีกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่ไม่ได้รับความรักความอบอุ่นจากครอบครัว สอดคล้องกับ อัมพร สุอาพันธ์(2545) ที่กล่าวว่า เด็กที่ได้รับความรักความอบอุ่นมาเป็น อย่างดีในวัยเยาว์ จะทำให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีความปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์ มองโลกในแง่ดีพร้อมที่จะหยิบบั้นความมีน้ำใจให้กับคนรอบข้าง เมื่อมีครอบครัวก็พร้อมที่จะทำให้ครอบครัวเป็นสุข ประสบการณ์ของการได้รับความรักจากการถ่ายทอดสู่ ลูกหลานรุ่นต่อไป ดังที่ผู้เชี่ยวชาญได้อธิบาย รายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยที่จะทำให้เกิดทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

“...ครอบครัวถือว่าเป็นสถาบันสำคัญที่จะหล่อหลอมให้เด็กเติบโตขึ้นไปเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างดี มีความสุข ดังนั้นครอบครัวพ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรมีรูปแบบการเลี้ยงดูที่ดีเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการทุกด้านของเด็ก เด็กจะมีความพร้อมในทุกๆด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ผู้ปกครองต้องรู้จักวิธีการวางแผน รู้จักวิธีการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ไม่ว่าจะมีการเรียนการสอนในระบบใดก็ตาม ควรส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆที่บ้านก็มี

โอกาสรับผิดชอบตามวัย มีส่วนในการจัดลีนใจ หรือว่าร่วมที่แก้ปัญหา หรือทำอะไรที่เป็นความรับผิดชอบในบ้าน มันน่าจะสัมพันธ์กัน แต่ไม่ใช่ว่าเกินวัย แต่ในวัยต่างๆของเด็กก็สามารถจะทำให้เกิดขึ้นในบ้านได้ นอกจากนี้ผู้ปกครองยังมีบทบาทในเรื่องของการช่วยเหลือแนะนำเด็กจากชีวิตประจำวันเบื้องต้น เช่น การเข้าห้องน้ำ การล้างมือ การแปรงฟัน การแต่งกาย ใส่ถุงเท้า รองเท้า การรับประทานอาหาร สิ่งสำคัญผู้ปกครองต้องสังเกตพฤติกรรมตามพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง และควรเสริมสร้างฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เด็กมีทักษะชีวิตครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้เด็กเกิดทักษะชีวิตที่จะทำให้เด็กสามารถออกไปใช้ชีวิตนอกบ้านได้อย่างเหมาะสม ...”

สรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูถือได้ว่าเป็นปัจจัยหลักสำคัญที่จะทำให้เด็กมีการเจริญเติบโต มีพัฒนาการอย่างเป็นองค์รวมได้ การอบรมเลี้ยงดูต้องครอบคลุมถึง การแนะนำสั่งสอน ฝึกฝน การทำเป็นแบบอย่างที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งพ่อ แม่ ผู้ปกครองต้องเริ่มต้นทำตัวอย่าง เริ่มเข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการทุกด้าน

2. สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น

ทฤษฎีการเรียนรู้ของเลฟ ไวโกตสกี เชื่อว่า เด็กเกิดการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม พัฒนาการของเด็กจะเกิดขึ้นในช่วงแรกเกิดถึงสองขวบเท่านั้น หลังจากนั้นเด็กจะเรียนรู้จากผู้คนรอบข้าง สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่เด็กอยู่ ดังที่ผู้เชี่ยวชาญได้อธิบาย รายละเอียดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่จะทำให้ เกิดทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

“...บรรยากาศในห้องเรียนควรมีความพร้อมไปด้วย สื่อ-อุปกรณ์ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการลงมือทำทักษะชีวิต สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะเอื้อและเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับเด็กปฐมวัย ดังนั้นโรงเรียนควรมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กปฐมวัยได้ฝึกทักษะชีวิตให้ครบทุกด้านในช่วงเวลาที่เด็กปฐมวัยอยู่ที่โรงเรียน อย่างไรก็ตามการให้เด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปีควรได้ออกไปข้างนอก

Out Door ได้ไปสังเกต ได้ทำกิจกรรมหลากหลายตามอย่างหลักสูตรที่เขากำหนดไว้ ได้มีการเล่นละคร ใช้จินตนาการ หรือแม้กระทั่งการทำอาหาร Cooking เมื่อใดที่การจัดกิจกรรมมีความหลากหลาย เด็กปฐมวัยก็จะได้ฝึกทักษะมากเท่านั้น ...”

สรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ พืช หรือชุมชน ล้วนเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปีทั้งสิ้น เด็กปฐมวัยใช้เวลาเล่นอิสระในการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการลงมือปฏิบัติ ก็จะเป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่จะเอื้อและเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับเด็กปฐมวัยโรงเรียนควรมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กปฐมวัยได้เกิดการฝึกทักษะชีวิตทุกด้านไปพร้อมๆกัน

3. ผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดี

แบนดูรา หรืออัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์เรานั้น เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคล ความคิด พฤติกรรม การกระทำและสิ่งแวดล้อม เป็นการเรียนรู้ โดยการสังเกต(Observational Learning)พฤติกรรมที่ผู้อื่นกระทำการเรียนรู้จากการสังเกตก็คือ การเลียนแบบจากตัวแบบ ดังที่ผู้เชี่ยวชาญได้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับ ผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่จะทำให้ เกิดกับทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

“...การเรียนรู้จากต้นแบบที่เป็นแบบอย่างที่ถูกต้องผู้ใหญ่รอบตัวที่จะเป็นตัวแบบ แบบอย่าง Model ทักษะชีวิตให้เด็กปฐมวัยได้ ทุกอย่างรอบตัวเด็กสามารถนำมาจัดประสบการณ์ให้กับเด็กได้ ทั้งหมดเลย ครูปฐมวัยควรร่วมมือกับผู้ปกครองได้ด้วย และให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงแน่นอนคนที่อยู่กับเด็กมากพอกับคุณครู คือ ตัวผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดี...”

สรุปได้ว่าเด็กปฐมวัยเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ เด็กสามารถสังเกตและสะสมประสบการณ์ เรียนรู้ด้วยตนเอง ถ้ามีวิธีการสอนที่ถูกต้องสอดคล้องกับวัยและวุฒิภาวะของเด็กด้วยแล้วเด็กจะ เรียนรู้และพัฒนาสติปัญญาได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้จากการสัมผัส การเห็นตัวแบบ การซึมซับประสบการณ์โดยเฉพาะจากการทำงาน คือ การเล่นของเด็กนั่นเอง ดังนั้นการเรียนรู้โดยการสังเกต(Observational Learning)พฤติกรรมที่ผู้อื่นกระทำการเรียนรู้จากการสังเกตก็คือ การเลียนแบบจากตัวแบบ พ่อแม่ ผู้ปกครอง จึงควรเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านการปฏิบัติทางกาย รวมไปถึง การมีจิตใจที่ดีงาม จะเป็นสิ่งที่เด็กสามารถสัมผัสและซึมซับได้

4. การติดต่อสื่อสารกับพ่อ แม่ ผู้ปกครองเพื่อกระตุ้นให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยมีส่วนทั้งการดูแลและการศึกษาแก่เด็กร่วมกับโรงเรียนในฐานะผู้ให้ ข้อมูลและผู้สนับสนุนการศึกษา การร่วมมือของผู้ปกครองอย่างจริงจังจะเกิดผลลัพธ์ในทางบวกกับ เด็ก และช่วยให้การสร้างเสริมพัฒนาการเด็กเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพดังที่ผู้เชี่ยวชาญ ได้อธิบายรายละเอียดไว้ดังนี้

“...การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองเป็นหน้าที่สำคัญของครูปฐมวัยที่ควรมีการสื่อสาร ให้ ความรู้ คำแนะนำ หรือว่าการทำงานร่วมกันกับผู้ปกครองเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มี พัฒนาการและทักษะชีวิตตามวัยในทุกด้าน ดังนั้นการสื่อสารกับผู้ปกครองให้มีความเข้าใจถึง พัฒนาการเด็กปฐมวัย หรือว่า มีการร่วมมือกันในการพัฒนาทักษะชีวิตหรือว่ามีการให้ความรู้กับ ผู้ปกครองก่อนก็ได้ ถ้าเขายังไม่มีความรู้...”

สรุปได้ว่า การติดต่อสื่อสารเพื่อกระตุ้นให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก ปฐมวัยนั้นเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง พ่อ แม่ผู้ปกครอง ครูปฐมวัย โรงเรียน รวมไปถึงบุคคล

ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยควรมีการสื่อสาร ให้ความรู้ คำแนะนำ รวมไปถึงการรายงาน พัฒนาการในแต่ละด้านของเด็กปฐมวัยเพื่อนำไปเสริมสร้างและพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสมตามวัยเป็นรายบุคคล รวมไปถึงการทำงานร่วมกันกับผู้ปกครองเพื่อร่วมมือกันในการเสริมสร้างทักษะชีวิต เด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพและเพื่อให้เกิดประโยชน์กับตัวเด็กให้มากที่สุด

5. ความหลากหลายของกิจกรรม บูรณาการผ่านการเล่น กิจกรรมที่เป็น ประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า

จากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของพือาเจท์มีอิทธิพลต่อการศึกษาของเด็กปฐมวัย ซึ่งจากทฤษฎีนำไปสู่การปฏิบัติโดยเชื่อว่าการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้มีการมีปฏิสัมพันธ์ กับเด็กอื่น กับวัตถุสิ่งของการกระตุ้นให้เด็กเรียนรู้จากการกระทำ เล่น สำรวจ ทดลอง ตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบด้วยตนเองจะช่วยพัฒนาการคิดของเด็กปฐมวัยซึ่งแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทาง สติปัญญาของพือาเจท์นี้ชี้ให้เห็นว่าการปลูกฝังทักษะชีวิตด้านการคิดให้เด็กปฐมวัยนั้นต้องให้เด็กมี ประสบการณ์ตรงผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าและการเคลื่อนไหว มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม กับ เด็กอื่นและผู้ใหญ่ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของเด็กปฐมวัยถือเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ทักษะชีวิตตั้งที่ ผู้เชี่ยวชาญได้อธิบายรายละเอียดไว้ดังนี้

“...ในช่วงวัยนี้ต้องเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การลงมือปฏิบัติ การทำงานร่วมกับ เพื่อน การได้ทำกิจกรรมแบบเรียนรู้ผ่านของจริง เรื่องราวจริงในชีวิตมากกว่าที่จะไปเป็นเรียนเฉพาะ เรื่องต้องอ่านออก-เขียนได้ อย่างไรก็ตามหลักการเด็กปฐมวัย ตามหลักการของสมองเรียนรู้ได้ดี ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 และการเคลื่อนไหว ดังนั้นใน 1 วันของเขามันเป็นโอกาสทองมาก ตาม หลักการของสมองก็คือ แรกเกิด -6 ปีเป็นช่วงโอกาสจังหวะทอง window of eternily (หน้าต่าง แห่งนิรันดร์) ที่เขาจะได้ฝึกสิ่งต่างๆใน 1 วันที่โรงเรียน1.คุณครูได้เปิดโอกาสให้เด็กได้มีโอกาสได้ฝึก ทักษะชีวิตด้วยตนเองตั้งแต่นาทีแรกที่เข้ามาได้มีการจัดกิจกรรมให้ได้ลงมือทำได้เรียนรู้ผ่านการทำ กิจกรรมที่สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิต ลักษณะกิจกรรมควรมีความต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความสามารถ ของเขา เด็กต้องมีการลงมือทำ ทำเป็นกิจวัตร ซ้ำๆ ต่อเนื่อง กิจกรรมควรจะมี ความซับซ้อนตามวัย ของเขาได้ลงมือทำ เน้นประสาทสัมผัสทั้งห้าใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายเช่น เกม เพลง นิทาน ปริศนาคำทาย คำคล้องจอง และการเน้นให้เด็กปฏิบัติจริง เด็กต้องสนใจ มีอิสระในการเลือกทำในสิ่ง ที่ตนเองสนใจ ...”

สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยเป็นวัยแห่งการเริ่มต้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจะเกิดขึ้นจากการที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ลงมือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองจากการใช้ประสาท สัมผัสทั้งห้าในการสำรวจ การสังเกต การทดลอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้

6. ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

การเตรียมความพร้อมทางการศึกษาในเด็กปฐมวัยจึงถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำพาประเทศไปสู่เป้าหมายในอีก 20 ปีข้างหน้า ซึ่งเด็กปฐมวัยถือว่าเป็นวัยของการเริ่มต้นการเรียนรู้ และการปลูกฝังสิ่งดีงาม การปลูกฝังและเสริมสร้างทักษะชีวิตจึงควรจะเริ่มปลูกฝังและเสริมสร้างในวัยนี้ ครูและผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมและเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกการใช้ทักษะชีวิต ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาประเทศต้องตระหนัก และให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมทักษะชีวิตที่จำเป็นในเด็กปฐมวัย เพื่อเด็กจะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต พร้อมทั้งจะนำพาประเทศไทยไปสู่ความเจริญ และสันติสุขต่อไป

“...การสอดแทรกทักษะชีวิตเข้าไปในหลักสูตรหรือการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ทักษะชีวิตอยู่กับการเรียนรู้ด้วยและพัฒนาไปพร้อมๆกันในแง่ของการที่เด็กได้มีโอกาส คือ ผู้ปกครองส่งเสริมให้เขามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆที่บ้านก็มีโอกาสรับผิดชอบตามวัย มีส่วนในการจัดสินใจ หรือว่าร่วมที่แก้ปัญหา หรือทำอะไรที่เป็นความรับผิดชอบในบ้าน มันน่าจะสัมพันธ์กัน แต่ไม่ใช่ว่าเกินวัย แต่ในวัยต่างๆของเด็กก็สามารถจะทำให้เกิดขึ้นในบ้านได้ อย่างไรก็ตามการที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง เข้ามามีบทบาทในเรื่องของการช่วยเหลือเด็กเบื้องต้น เช่น การเข้าห้องน้ำ การล้างมือ หรือ การทานอาหาร ต่างๆ คือผู้ปกครองต้องดูตามพัฒนาการของเขาโรงเรียนเองก็ต้องฝึกการเข้าสังคม การแบ่งปัน การมีน้ำใจ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น โรงเรียนก็จะสังคมใหญ่ขึ้น เพราะฉะนั้นเด็กก็เรียนรู้เรื่องของ ระเบียบวินัย เรื่องของกฎกติกา นอกจากนั้น สถานศึกษา ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการสื่อสารกับผู้ปกครองให้มีความเข้าใจ มีการร่วมมือกันในการพัฒนาทักษะชีวิตหรือว่ามีการให้ความรู้กับผู้ปกครองก่อนก็ได้ ถ้าเขายังไม่มีความรู้...”

สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปีจะพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไปในอนาคตได้ ทุกฝ่ายต้องให้ความร่วมมือกัน โดยเฉพาะสถานศึกษามีความจำเป็นที่จะนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ลงสู่การปฏิบัติเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กปฐมวัยพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังนั้นครอบครัว โรงเรียน ชุมชน รวมไปถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาประเทศต้องตระหนัก และให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมทักษะชีวิตที่จำเป็นในเด็กปฐมวัย เพื่อเด็กจะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต พร้อมทั้งจะนำพาประเทศไทยไปสู่ความเจริญ และสันติสุขต่อไป

7. การให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนกับผู้ใหญ่

ไวโกตสกีหรือเลฟ ไวโกตสกี(Lev Vygotsky) มีความเชื่อว่าความสามารถทางสติปัญญาของเด็กเป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและบริบทของสังคมโครงสร้างทางสติปัญญาของเด็กจะพัฒนาขึ้นเมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในสังคมถึงแม้ว่าแต่ละสังคมจะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปแต่สิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากสังคมที่เหมือนกันหมด คือ ทักษะการใช้ภาษา กฎ กติกาของ

สังคมวัฒนธรรมและประเพณีโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้ทักษะทางภาษาซึ่งมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาทางสติปัญญา(Wardle, 2003 อ้างถึงใน อรุณี หรดาล, 2548)อย่างไรก็ตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของไวทสกกี เน้นว่าปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจะสนับสนุนให้เด็กเรียนรู้ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารที่ยิ่งขึ้นดังที่ผู้เชี่ยวชาญได้อธิบายรายละเอียดไว้ดังนี้

“...ในช่วงวัยนี้ต้องเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ การทำงานร่วมกับเพื่อน การได้ทำกิจกรรมแบบเรียนรู้ผ่านของจริง เรื่องราวจริงในชีวิตมากกว่าที่จะไปเป็นเรียนเฉพาะเรื่องต้องอ่านออก-เขียนได้ การเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ผู้คน สิ่งต่างๆรอบตัว มุ่งให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ผ่านการลงมือปฏิบัติ โดยมีการเชื่อมโยงทั้งด้านการคิด การตัดสินใจ การมีปฏิสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้คน ผ่านการชี้แนะ ควบคุมและจัดการกับอารมณ์ตนเอง การเกื้อกูลสัมพันธ์กับผู้อื่นในการเผชิญกับเหตุการณ์ หรือการปฏิบัติตนในวิถีชีวิตให้สามารถดำเนินไปอย่างมีความสุข เกิดความสมดุลในชีวิต...”

สรุปได้ว่าการมีปฏิสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้คนปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม สิ่งต่างๆรอบตัว เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง การลงมือปฏิบัติ โดยมีการเชื่อมโยงทั้งด้านการคิด การตัดสินใจ การมีปฏิสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้คน ผ่านการชี้แนะ ควบคุมและจัดการกับอารมณ์ตนเอง การเกื้อกูลสัมพันธ์กับผู้อื่นในการเผชิญกับเหตุการณ์ หรือการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน จะทำให้เด็กสามารถดำเนินชีวิตไปอย่างมีความสุข เกิดความสมดุลในชีวิต

8. จัดกิจกรรมต่างๆผ่านการเล่นให้เด็กมีโอกาสตัดสินใจเลือก

การจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กอายุ 5-6 ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ไม่จัดเป็นรายวิชา โดยมีหลักการจัดประสบการณ์ แนวทางการจัดประสบการณ์ และการจัดกิจกรรมประจำวัน

“...ลักษณะรูปแบบการจัดกิจกรรมที่ดีควรเน้นกิจกรรมการเล่น ให้เด็กได้ลงมือทำ ได้เลือกตัดสินใจ มีการใช้เทคนิคที่หลากหลาย เช่น นิทาน เน้นไปที่การสร้างสุขภาวะที่ดี 4 ด้าน กาย จิต สังคม ปัญญาจัดพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้เด็กได้มีพัฒนาการและมีกิจกรรมทางกาย โดยจัดประจำทุกวันก่อนเข้าห้องเรียน วันละ 15-20 นาที ให้เด็กได้มีการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อในท่วงท่าต่างๆ ทั้งเดิน ปีน ป่าย วิ่ง สลับกันควรที่จะฝึกให้เด็กคิดเป็น ให้โอกาสเด็กตัดสินใจ และให้เด็กได้มีโอกาสแสดงความคิด โดยเฉพาะการเปิดพื้นที่ให้เด็กได้แสดงความคิด ...”

สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา

9. ระบบการบริหารบุคลากรในสถานศึกษาปฐมวัยให้ความสำคัญกับการพัฒนา และเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

ระบบการบริหารบุคลากรในสถานศึกษาปฐมวัยจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 5-6 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรม เลี้ยงดูและ ใ้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและ ความสามารถของแต่ละคน

“...การสอดคล้องทักษะชีวิตเข้าไปในหลักสูตรหรือการจัดการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน ซึ่งตรง นี้จะเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ทักษะชีวิตไปอยู่กับการเรียนรู้ด้วยและพัฒนาไปพร้อมๆกัน ทั้งนี้ครูต้องเปิด โอกาสให้เด็กได้มีโอกาสฝึกทักษะชีวิตด้วยตนเองตั้งแต่แรกที่เข้ามาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนก็จะ เป็นตัวหนึ่งที่จะเอื้อและส่งเสริมทักษะชีวิตให้กับเด็ก โรงเรียนต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เด็ก ได้ฝึกทักษะชีวิต และตัวคุณครู บุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องเป็นต้นแบบที่ดี...”

10. ครูเข้าใจพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กปฐมวัยเพื่อนำไปพิจารณาจัด ประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยอย่างถูกต้อง

ตามแนวคิดของบรูเนอร์พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยจะอยู่ในขั้นการเรียนรู้จาก การคิดการเรียนรู้ต่าง ๆ นั้นจะอยู่ในลักษณะของการกระทำโดยผ่านประสบการณ์ที่ได้พบเห็นและการ รับรู้ต่างๆ ซึ่งในขั้นนี้พัฒนาการทางความคิดจะเกิดขึ้นจากการมองเห็นและการใช้ประสาทสัมผัสเด็ก ปฐมวัยสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ต่างๆ เหล่านี้ด้วยการมีภาพในใจแทนพัฒนาการทางความรู้ ความเข้าใจจะเพิ่มขึ้นตามอายุของเด็กปฐมวัยที่โตขึ้นก็จะสามารถสร้างภาพในใจได้มากยิ่งขึ้น เมื่อเด็ก ปฐมวัยสามารถที่จะสร้างจินตนาการ หรือ มโนภาพในใจได้เด็กปฐมวัยจะสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ใน โลกนี้ได้ด้วยการเรียนรู้จากการคิดตั้งที่ผู้เชี่ยวชาญได้อธิบายรายละเอียดไว้ดังนี้

“...ครูปฐมวัยเองก็ต้องปรับเปลี่ยนตัวเองอย่างมากในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนครู ปฐมวัยต้องเปลี่ยนตัวเองมาใช้เทคโนโลยีให้มากขึ้น ครูปฐมวัยปัจจุบันต้องเข้าใจพัฒนาการเด็กและ คิดกิจกรรมและเลือกรูปแบบกิจกรรมครูต้องคำนึงถึงพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างไรก็ได้ที่จะทำให้เด็ก ปฐมวัยมีส่วนร่วม ส่วนร่วม คือ จะต้องตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาครูก็ต้องคิดกิจกรรมให้มากขึ้น สิ่งสำคัญ คือ ต้องสอดคล้องกับพัฒนาการและสอดคล้องกับความสนใจเพื่อสอดคล้องกับสถานการณ์ตรงนี้เรื่อง ของภัยคุกคามเรื่องสุขภาพมันค่อนข้างที่จะสำคัญมากในยุคปัจจุบัน...”

สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นการได้รับการ ฝึกฝนจากพ่อ แม่ ลำดับต่อมาก็ได้เรียนรู้จากกัลยาณมิตรอื่นๆ เช่น ครู วิธีการสอน สื่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะเมื่อเด็กปฐมวัยได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้เด็กปฐมวัยจะ เกิดการเรียนรู้ได้ทันทีต่อเมื่อเด็กได้รับประสบการณ์ตรง ได้ฝึกฝน ได้ฝึกการคิดได้ลงมือปฏิบัติด้วย ตนเองผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า รวมไปถึงการแสดงออกอย่างอิสระและสามารถนำความรู้ที่ได้รับจาก

ประสบการณ์นั้นๆมาปรับใช้ในการแก้ปัญหาของตนเองและส่วนรวม เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กิจกรรมที่จัดจะต้องครอบคลุมประสบการณ์สำคัญที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

3. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทักษะชีวิต

1. สิ่งแวดล้อมไม่เอื้อต่อการเรียนรู้

ทักษะชีวิตจำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัยที่จะมีการเจริญเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้าที่มีความรับผิดชอบและมีคุณค่าต่อสังคม ควรมีการเริ่มปลูกฝังสิ่งดีงาม การปลูกฝังทักษะชีวิต การฝึกฝนการพัฒนาและเสริมสร้างตั้งแต่เด็กปฐมวัย เนื่องจากเป็นวัยแห่งการเริ่มต้นการเรียนรู้และเป็นเวลาที่เปิดรับและสามารถที่จะพัฒนาลักษณะนิสัยที่ดีได้ตั้งที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษามูลนิธิได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยที่จะส่งผลให้เด็กปฐมวัยขาดโอกาสฝึกฝนและได้พัฒนาทักษะชีวิตบางประการไว้ดังต่อไปนี้

“...การจัดกิจกรรมแบบบูรณาแบบมอนเตสซอริที่เด็กได้ฝึก โดยเฉพาะการช่วยเหลือตนเอง แต่การจัดประสบการณ์ไม่ใช่แค่ในห้องเรียน ถ้าเรามองให้กว้างกว่านั้น เรามองว่าทุกอย่างรอบตัวเด็กก็คือสื่อ ทุกอย่างรอบตัวเด็กสามารถนำมาจัดประสบการณ์ให้กับเขาได้ทั้งหมดเลย ...”

สรุปได้ว่าเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปีเป็นวัยแห่งการเริ่มต้นการเรียนรู้และเป็นเวลาที่เปิดรับและสามารถที่จะพัฒนาทักษะชีวิตทุกด้านทั้งทักษะชีวิตด้านสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และทักษะชีวิตด้านการคิด อย่างไรก็ตามหากสิ่งแวดล้อมไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเรียนรู้มีอยู่เฉพาะในชั้นเรียนโอกาสที่เด็กปฐมวัยจะเกิดทักษะชีวิตดังกล่าวจะเป็นไปได้น้อยมาก

2. ครูมีรูปแบบการเรียนการสอนแบบเดิมๆ ยึดครูเป็นศูนย์กลาง

ครูปฐมวัยในสภาพสังคมไทยในปัจจุบันต้องพร้อมที่จะพัฒนาตนเองครูปฐมวัยต้องศึกษาทำความเข้าใจในการเลือกแนวคิดเทคนิคการสอนต่างๆมาใช้ในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัย โดยจะยึดเด็กเป็นสำคัญตั้งที่ผู้เชี่ยวชาญได้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทของครูปฐมวัย ไว้ดังนี้

“...รูปแบบการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย บทบาทครูควรเปลี่ยนไป เดิมก่อนนั้นครูเป็นผู้ให้ข้อมูลทุกอย่าง แต่ในเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไป ยุคสมัยเปลี่ยนไปดังนั้นตอนนี้บทบาทครูปฐมวัยต้องเปลี่ยนเป็นผู้ชี้แนะ กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่เด็กทำ กระตุ้นให้เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ตรงด้วยตนเองมากที่สุด ส่วนครูเป็นผู้สนับสนุน (Support) เหมือนโค้ชชิ่ง (Coaching) ...”

สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดกิจกรรม แนวคิด เทคนิคต่างๆสำหรับเด็กปฐมวัย ส่งผลต่อการพัฒนาการทุกด้าน รวมไปถึงส่งผลต่อทักษะชีวิตทุกๆด้านของเด็กปฐมวัย เนื่องจากเด็กปฐมวัยมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นการได้รับการฝึกฝนจากพ่อแม่ ลำดับต่อมาการได้เรียนรู้จากกัลยาณมิตรอื่นๆ เช่น ครู วิธีการสอน สื่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะเมื่อเด็กปฐมวัย ได้ลงมือ

ปฏิบัติด้วยตนเอง ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้เป็นไปตามปัจจัยพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

3. การได้รับการฝึกฝนจากพ่อ แม่ ผู้ปกครองไม่ต่อเนื่อง

ครอบครัวถือได้ว่าเป็นสถาบันที่มีความสำคัญมีความใกล้ชิดกับเด็กเป็นแหล่งเรียนรู้แห่งแรกของเด็กพ่อแม่ผู้ปกครองและผู้เลี้ยงดูจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังและเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับเด็กปฐมวัยทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคทักษะชีวิต ดังที่ผู้เชี่ยวชาญได้อธิบายรายละเอียดไว้ดังนี้

“...แนวทางการอบรมเลี้ยงดูที่เด็กโดนตามใจ การไม่ได้มีรูปแบบหรือต้นแบบของทักษะชีวิตไม่ได้เปิดโอกาสให้เขาทำอะไรมารูปแบบการจัดการเรียนรู้หรือรูปแบบในระบบโรงเรียนที่พ่อแม่ผู้ปกครองเลือกอย่างไรก็ตามหากผู้ปกครองมีการประยุกต์รูปแบบ แนวทางการอบรมเลี้ยงดูจากรูปแบบต่างๆ เช่น รูปแบบของมอนเตสซอรีที่มีส่วนที่สำคัญของมอนเตสซอรีคือ ให้เด็กทำกิจกรรมจนสำเร็จ ถือว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจและสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงในชีวิตประจำวันของเด็กได้ ซึ่งจะเป็นการต่อยอดการฝึกจากที่โรงเรียนอีกทางหนึ่ง เมื่อเด็กเคยมีประสบการณ์ฝึกมาแล้วเด็กก็จะรู้สึกว่าเด็กผ่านมาแล้ว ลองทำแล้ว ทำได้ ถ้าที่บ้านให้โอกาสทำและเปิดโอกาสให้ฝึกฝนสม่ำเสมอจะเกิดผลดีต่อเนื่องกับเด็ก...”

สรุปได้ว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้เลี้ยงดูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังและเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับเด็กปฐมวัยทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากเด็กปฐมวัยมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นการได้รับการฝึกฝนสม่ำเสมอ การได้ลงมือปฏิบัติสิ่งต่างๆด้วยตนเอง ผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เกิดประสบการณ์ตรงด้วยตนเองดังนั้นการได้รับการฝึกฝนจากพ่อ แม่ ผู้ปกครองไม่ต่อเนื่องจะทำให้เด็กปฐมวัยขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะชีวิต ซึ่งมีความสำคัญในการใช้ชีวิตประจำวัน

4. ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับเด็กปฐมวัย

ครอบครัว เป็นสถาบันที่มีความสำคัญในการเสริมสร้างทักษะชีวิตให้เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัยพ่อแม่ ผู้ปกครองถือได้ว่ามีความใกล้ชิดกับเด็กเป็นแหล่งเรียนรู้แห่งแรกของเด็กพ่อแม่ผู้ปกครองและผู้เลี้ยงดูจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังและเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับเด็กปฐมวัยทั้งทางตรงและทางอ้อมดังที่ผู้เชี่ยวชาญได้อธิบายรายละเอียด ไว้ดังนี้

“...โรงเรียน สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีการให้ความรู้ การสื่อสารกับผู้ปกครองให้มีความเข้าใจ หรือว่า มีการร่วมมือกันในการพัฒนาทักษะชีวิตหรือว่ามีการให้ความรู้กับผู้ปกครองก่อนก็ได้ ถ้าเขายังไม่มีความรู้...”

สรุปได้ว่า สถานศึกษา หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรตระหนักถึงการจัดให้ความรู้กับผู้ปกครองในเรื่องการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับเด็กปฐมวัย อย่างถูกต้อง เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถนำไปจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กได้อย่างถูกต้อง

5. เด็กปฐมวัยไม่ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมประจำวันด้วยตนเอง พี่เลี้ยงเตรียมทุก อย่าง ทำทุกอย่างให้

การเสริมสร้างและการปลูกฝังทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยมักจะพบกับสภาพปัญหาทางด้านครอบครัวที่ประกอบไปด้วยลักษณะที่เปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขยายไปเป็นครอบครัวเดี่ยว การอบรมเลี้ยงลูกเด็กที่ไม่เหมาะสมเหล่านี้จะส่งผลต่อทักษะทางอารมณ์และบุคลิกภาพของเด็ก รวมไปถึงการดำเนินชีวิตและค่านิยมที่ไม่เหมาะสม พ่อ แม่ ผู้ปกครองไม่มีเวลา การที่ใช้เวลาไม่เหมาะสม ตลอดจนเรื่องสัมพันธภาพที่ห่างเหิน รวมไปถึงการมีพี่เลี้ยงดูแล ทำทุกอย่างให้ส่งผลอย่างมากต่อการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย เด็กขาดโอกาสในการฝึกฝนและพัฒนาทักษะชีวิตไม่ว่าจะเป็นทักษะชีวิตด้านสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ทักษะชีวิตด้านอารมณ์และทักษะชีวิตด้านการคิด ดังที่ผู้เชี่ยวชาญได้อธิบายรายละเอียด ไว้ดังนี้

“...ครอบครัวไทย ปัจจุบันเด็กไม่มีทักษะชีวิตที่ดีพออันเนื่องมาจากความเชื่อในการอบรมเลี้ยงดูและรูปแบบครอบครัวสมัยใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป จะเห็นได้ว่าจากเดิมที่เด็กมีทักษะชีวิต คนสมัยโบราณอยู่ในครอบครัวขยาย มีความหลากหลาย Generation จะเห็นว่าลูกที่ลูกน้องทำสิ่งต่างๆได้ เห็นพ่อ แม่ พี่ ป้า น้า อา ทำสิ่งต่างๆได้ ดังนั้น Model ที่เด็กเห็นจึงได้เห็นทักษะชีวิตที่หลากหลาย แต่ปัจจุบันเปลี่ยนมายุคใหม่ ครอบครัวไทยกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น และครอบครัวแห่งกลาง ครอบครัวข้ามรุ่น คือ อยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ออกไปทำงานนอกบ้านมากขึ้น ปู่ ย่า ตา ยาย ก็ค่อนข้าง Spoil หลาน ปู่ ย่า ตา ยาย ไม่ได้เลี้ยงหลานเหมือนเลี้ยงลูก คือมีการทำสิ่งต่างๆให้หลานเป็นส่วนใหญ่ บางครอบครัวมีพี่เลี้ยงคอยดูแลทุกอย่าง หรือแม้กระทั่ง พ่อ แม่ เองใช้เวลาที่เหลือเวลาคุณภาพที่ว่างจากการทำงาน วันหยุด เวลาคุณภาพ ที่ได้อยู่กับลูกก็จะตามใจ และทำทุกอย่างให้ แต่ไม่ใช่เวลาคุณภาพจริงๆคือเป็นเวลาที่พ่อ แม่ ต้องฝึกทักษะชีวิตให้กับเด็ก สังเกตพัฒนาการและส่งเสริมพัฒนาการตามวัย จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้เกิดทักษะชีวิตคือรูปแบบครอบครัว และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู...”

สรุปได้ว่าการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี สิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเด็กปฐมวัยยังขาดโอกาสในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆด้วยตนเอง ขาดโอกาสในการฝึกฝนสม่ำเสมอและขาดโอกาสพัฒนาทักษะชีวิตไม่ว่าจะเป็นทักษะชีวิตด้านสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ทักษะชีวิตด้านอารมณ์และทักษะชีวิตด้านการคิด

6. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นรายวิชา เน้นวิชาการ อ่านออก เขียนได้

รูปแบบการจัดกิจกรรมมีความสำคัญต่อทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยเด็กปฐมวัยจะเกิดการเรียนรู้

ได้ดีก็ต่อเมื่อเด็กได้รับประสบการณ์ตรง ได้ฝึกฝน ได้ฝึกการคิดได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า รวมไปถึงการแสดงออกอย่างอิสระและสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์นั้นๆ มาปรับใช้ในการแก้ปัญหาของตนเองและส่วนรวม เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กิจกรรมที่จัดจะต้องครอบคลุมประสบการณ์สำคัญที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยตั้งที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับความสำคัญของรูปแบบการจัดกิจกรรมต่อทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยไว้ดังต่อไปนี้

“...รูปแบบการจัดการศึกษาในระบบของอนุบาล คือเนื่องจากโดยส่วนมากโรงเรียนอนุบาลคนส่วนใหญ่ในครอบครัวเริ่มค่านิยม เน้นการอ่านออก-เขียนได้ ดังนั้นเมื่อเข้าไปโรงเรียน ตามหลักการเด็กปฐมวัยต้องได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ในการเรียนรู้ ได้วิ่งเล่น ทำกิจกรรมที่หลากหลาย แต่โรงเรียนที่ผู้ปกครองนิยมส่วนใหญ่กลับเน้นให้เด็กๆ ฝึกอ่าน เขียน ฝึกการบวกเลขได้เร็ว ดังนั้นจึงทำให้ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยที่จะได้ฝึกนั้นหายไป ไม่ได้รับการส่งเสริม จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้หรือรูปแบบในระบบของโรงเรียนที่ผู้ปกครองเลือกนั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการฝึกทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย...”

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี จะเกิดการเรียนรู้ได้ดีก็ต่อเมื่อเด็กได้รับประสบการณ์ตรง ได้รับการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ได้ฝึกกระบวนการคิด ลงมือปฏิบัติสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า รวมไปถึงการแสดงออกอย่างอิสระและสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์นั้นๆ มาปรับใช้ในการแก้ปัญหาของตนเองและส่วนรวม

ซึ่งสรุปผลองค์ประกอบทักษะชีวิตที่สำคัญในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ทักษะชีวิตด้านสังคม ลักษณะของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่มีทักษะชีวิตด้านสังคมที่ดีจะมีลักษณะดังนี้ สามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้กล้าแสดงความคิดเห็นและปฏิบัติกิจกรรมด้วยความมั่นใจช่วยเหลือผู้อื่น มีความอดทนและรู้จักรอคอยตามวัยช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วย ตนเองตามวัยและดูแลสุขภาพของตนเองได้ปฏิบัติตามกฎกติกาของสังคมในการอยู่ร่วมกัน กับผู้อื่น ยอมรับกฎกติกาเวลาเล่นกับเพื่อนและผลัดกันเล่นได้แสดงออกอย่างเหมาะสม

2. ทักษะชีวิตด้านสื่อสาร ลักษณะของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่มีทักษะชีวิตด้านการสื่อสารจะมีลักษณะ ดังนี้สามารถใช้ภาษาและกิริยาที่เหมาะสม กับการสื่อสาร สามารถพูดแนะนำตนเองได้ บอกความต้องการได้ กล้ายืนยันความคิดเห็นของ ตนเอง

3. ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ ลักษณะของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่มีทักษะชีวิตด้านอารมณ์ที่ดีต้องมีลักษณะดังนี้ คือรู้จักการรอคอย มีมารยาทพื้นฐาน ทางสังคม บอกความรู้สึกของตนเองได้ทั้งทางบวกและทางลบ สามารถรับรู้ความคิดความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจว่าผู้อื่นต้องการอะไรและคาดหวัง

อะไร อาสาทำกิจกรรมเพื่อแสดงความสามารถของตน อย่าง ภาคภูมิใจควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ เป็นอย่างดี

4. ทักษะชีวิตด้านการคิด ลักษณะของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่มีทักษะชีวิตด้านการคิดที่ดี ต้องมีลักษณะดังนี้ คือ มีความสามารถในการคิด และการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง รู้จักวางแผน ทำงานตามขั้นตอน แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ แก้ปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเองโดยมีการทำความเข้าใจกับปัญหา

ขั้นตอนที่ 2 (Development : D1) ผลพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตชีวิตเด็ก

ปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 1 เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

การพัฒนารูปแบบกิจกรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ศึกษาจากระยะที่ 1 ซึ่งได้อิงคํประกอบที่สำคัญของทักษะชีวิต ได้แก่ ทักษะชีวิตด้านสังคม ทักษะชีวิตด้านสื่อสาร ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และทักษะชีวิตด้านการคิด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต (Life Skill) และแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) มาผนวกกันกับทฤษฎีการเรียนรู้เด็กปฐมวัย ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญาของเพียเจท์ (Piaget) ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของดิวอี้ (Dewey) ทฤษฎีวิวัฒธรรมเชิงสังคมของไวทสกี (Vygotsky) มาบูรณาการสร้างเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI (Planning Activity Action Inferring) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้ลงมือปฏิบัติกับวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นของจริง ได้ตรงตามขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนบทบาทครูและรูปแบบวิธีการสอนทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยซึ่งกิจกรรมกลุ่มประสบการณ์ โดยผู้วิจัยศึกษารวบรวมข้อมูล ทั้งวิเคราะห์ สังเคราะห์ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ

PAAI เพื่อสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญา (Intellectual Development Theory) ของเพียเจท์ (Piaget) การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย จึงต้องพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี เกิดขึ้นจากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบๆตัวผ่านกระบวนการซึมซับประสบการณ์ การปรับโครงสร้างและความสมดุลทางสติปัญญา ซึ่งความรู้และประสบการณ์

เดิมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะเสริมสร้างให้เด็กแสวงหาและใช้ความรู้เกี่ยวกับโลกภายนอก สิ่งต่างๆ รอบตัวจนเกิดพัฒนาเป็นความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ผ่านการลงมือกระทำ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

2. ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของดิวอี้ (Dewey) การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย จากการลงมือปฏิบัติจะทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้ที่ถาวร เด็กปฐมวัยเรียนรู้โดยอาศัยการรับรู้ทางประสาทสัมผัสทั้งห้า ผ่านการลงมือกระทำสิ่งต่างๆ จนเกิดประสบการณ์ เมื่อเด็กปฐมวัยมีประสบการณ์ความรู้ก็เกิดขึ้นเรื่อยๆ ประสบการณ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้เกิดขึ้นในตัวเด็กปฐมวัย ประสบการณ์จึงเป็นที่มาของความรู้ที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้จากการลงมือกระทำจริง สสำรวจ สังเกต ทดลอง มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของหรือบุคคลต่างๆ รอบตัว รวมถึงธรรมชาติรอบตัวเด็กตามบริบทของสภาพแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยให้เกิดขึ้นในลำดับต่อไป

3. ทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมของไวทสกี (Vygotsky) การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย จะพัฒนาโดยได้รับการช่วยเหลือแนะนำจากการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ร่วมกับเพื่อนที่มีประสบการณ์มากกว่า ที่สามารถให้คำแนะนำในช่วงที่เด็กเกิดปัญหาและไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเองตามลำดับ จนเด็กสามารถทำงานหรือทำกิจกรรมต่อไปได้อย่างอิสระ จนประสบความสำเร็จด้วยตนเองหลังได้รับคำแนะนำ ทำให้เด็กเกิดความเข้าใจและเกิดพัฒนาความสามารถทางการคิด เกิดทักษะการคิดที่ซับซ้อนขึ้น

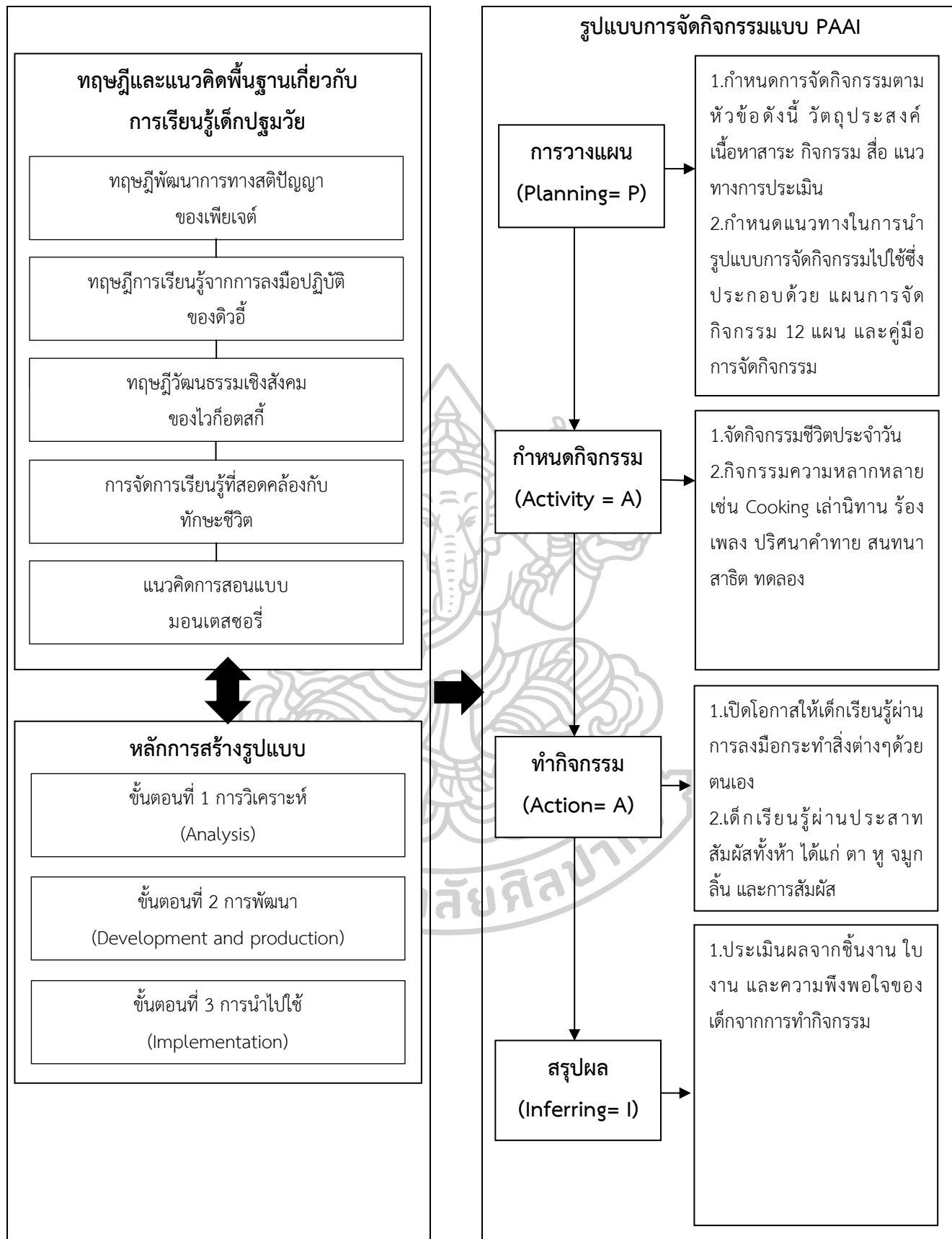
จากการลงมือปฏิบัติจะทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้ที่ถาวร เด็กปฐมวัยเรียนรู้โดยอาศัยการรับรู้ทางประสาทสัมผัสทั้งห้า ผ่านการลงมือกระทำสิ่งต่างๆ จนเกิดประสบการณ์ เมื่อเด็กปฐมวัยมีประสบการณ์ความรู้ก็เกิดขึ้นเรื่อยๆ ประสบการณ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้เกิดขึ้นในตัวเด็กปฐมวัย ประสบการณ์จึงเป็นที่มาของความรู้ที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้จากการลงมือกระทำจริง สสำรวจ สังเกต ทดลอง มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของหรือบุคคลต่างๆ รอบตัว รวมถึงธรรมชาติรอบตัวเด็กตามบริบทของสภาพแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยให้เกิดขึ้นในลำดับต่อไป

4. แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต (Life Skill) เป็นความสามารถของบุคคลในการจัดการปัญหา โดยรวมของบุคคลที่จะคิด ตัดสินใจแก้ปัญหาและปรับตัว เพื่อให้มีพฤติกรรมที่เป็นไปทางที่เหมาะสม ถูกต้องสามารถจัดการกับความต้อการ ปัญหา และสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปให้มีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายจิตใจอารมณ์ สังคม และสติปัญญาในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่ตนมีอยู่ เพื่อจัดการกับชีวิตของตนเองกับปัญหาและสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จนประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง

5. รูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการดำรงชีวิตของเด็กให้มีความพัฒนาการ

อย่างสมบูรณ์ เน้นความเป็นอิสระในการทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้จัดประสบการณ์ การเรียนรู้ให้นักเรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม โดยผ่านวัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ที่จัดไว้เพื่อการ ปฏิบัติจริง

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI(Planning Activity Action Inferring)

การพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI (Planning Activity Action Inferring)

หลักการ : 1. ทักษะชีวิตเป็นสมรรถนะที่สำคัญที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับการพัฒนา ปลูกฝัง และฝึกฝนให้มีทักษะชีวิตที่ครบถ้วนตั้งแต่ระดับปฐมวัย

2. จัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างเด็กให้พัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และทักษะชีวิตด้านการคิด โดยใช้แนวคิดแนวคิดการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต

3. การจัดกิจกรรมต้องคำนึงถึงความสามารถของเด็กแต่ละคน ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เด็กเรียนรู้ได้ลงในสภาพแวดล้อมที่ได้เตรียมเอาไว้อย่างดี พัฒนาประสาทสัมผัสทั้ง 5 ให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการลงมือกระทำให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดทักษะต่างๆ

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ : เพื่อสร้างรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

ทักษะชีวิต

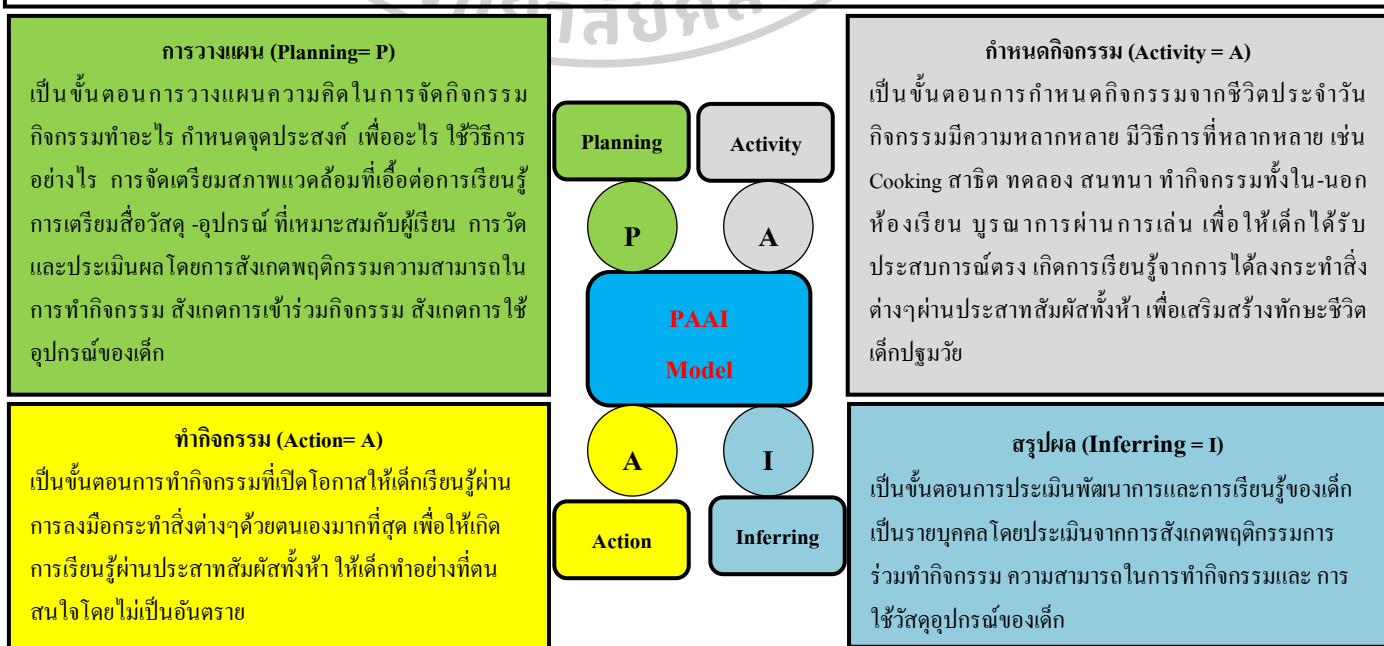
ทักษะชีวิตด้านสังคม : การจัดกิจกรรมมีการสร้างบรรยากาศจิตสภาพแวดล้อมให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในสังคมจัดกิจกรรมให้เด็กได้ทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนเพื่อเรียนรู้พฤติกรรมของเพื่อนจากการทำงานร่วมกัน เล่นด้วยกันสื่อสารระหว่างกัน กระตุ้นให้เด็กได้ร่วมเรียนรู้ด้วยกันได้เล่นกับเพื่อน

ทักษะชีวิตด้านสื่อสาร : การจัดกิจกรรมจิตสภาพแวดล้อมรอบๆที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนตามหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่จัดประสบการณ์ที่หลากหลายสอดแทรกคำศัพท์ที่มีบัตรคำศัพท์ ให้เด็กพูดชื่อวัสดุ-อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม กระตุ้นให้เด็กพูดคุย สนทนาพูดบอกความต้องการของตนเอง รวมไปถึงการพูดคุยกับเด็กให้มากระหว่างทำกิจกรรมหรือระหว่างการเล่นของเด็กเป็นการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน

ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ : การจัดกิจกรรมสร้างความมั่นใจให้เด็กรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรม เริ่มต้นสร้างมิตรภาพที่ดีกับเด็กการยอมรับ ชื่นชมในตัวเด็ก เช่นการยิ้ม การสัมผัส การโอบกอดการทักทายการร้องเพลงและทำท่าทางประกอบร่วมกันกระตุ้นให้เด็กมาร่วมเล่นและทำกิจกรรมต่างๆด้วยความสนใจ ชื่นชมเมื่อเด็กทำได้ยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็กเปิด โอกาสให้เด็กได้มีอิสระในการแสดงออก

ทักษะชีวิตด้านการคิด : การจัดกิจกรรมสร้างสิ่งแวดล้อมเปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับวัตถุ สิ่งของกระตุ้นให้เด็กเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ กระทำ เล่น สำรวจ ทดลองตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบด้วยตนเองและให้เด็กมีประสบการณ์ตรงผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าและการเคลื่อนไหว มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมกับเด็กอื่นและผู้ใหญ่ทั้งนี้ให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ

ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้เด็กปฐมวัย : การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบโดยการทำกิจกรรมจะช่วยเสริมสร้างให้เด็กได้พัฒนาทักษะชีวิต โดยผ่านการบูรณาการจากทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญาของเพียเจท์ ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของคิ้วี่ ทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมของไวท์ฮีดสกี แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต และรูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 5 รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 คู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

1. ผลประเมินของคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ความการประเมินความเหมาะสมระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI ประกอบด้วย

ผลการประเมินคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ในส่วนความเหมาะสมรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ที่มุ่งเน้นกระบวนการในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ผลการประเมินความเหมาะสมรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

(n=5)

การประเมิน	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ทฤษฎีและแนวคิดของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม	4.40	0.89	มาก
2. หลักการของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม	4.20	0.84	มาก
3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม	4.40	0.89	มาก
4. กลุ่มตัวอย่างของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม	4.00	0.71	มาก
5. เนื้อหาของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม	4.20	1.10	มาก
6. การจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI อธิบายได้ชัดเจน	4.40	1.34	มาก
6.1 การวางแผน (Planning= P)			
6.2 กำหนดกิจกรรม (Activity = A)	4.40	1.34	มาก
6.3 ทำกิจกรรม (Action= A)	4.20	1.30	มาก
6.4 สรุปผล (Inferring= I)	4.40	1.34	มาก
7. สื่อการเรียนรู้/สภาพแวดล้อมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม	4.40	0.89	มาก
8. ประเมินผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม	4.00	1.22	มาก
9. เวลาในการจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม	4.40	0.89	มาก
10. รูปแบบของแผนการจัดกิจกรรมการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความชัดเจน	4.40	0.89	มาก
10.1 จุดประสงค์			

การประเมิน	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
10.2 สารระ	4.20	0.84	มาก
10.3 กิจกรรม	4.20	0.84	มาก
10.4 สื่อ	4.20	0.84	มาก
10.5 การประเมินผล	3.80	0.84	มาก
10.6 แบบประเมินผลการสังเกตพฤติกรรม	3.80	0.84	มาก
11. ผลของการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI สามารถเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ในด้านดังต่อไปนี้	4.20	0.84	มาก
11.1 ทักษะชีวิตด้านสังคม			
11.2 ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร	4.20	0.84	มาก
11.3 ทักษะชีวิตด้านอารมณ์	4.00	0.71	มาก
11.4 ทักษะชีวิตด้านการคิด	4.20	0.84	มาก
12. กรอบพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI สามารถกำหนดกิจกรรมการพัฒนาเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน	4.20	1.30	มาก
13. รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีกิจกรรมที่เหมาะสมเป็นลำดับขั้นตอนครบถ้วนสอดคล้องกัน	4.00	1.22	มาก
14. รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสมในเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน	4.40	0.55	มาก
15. รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI สามารถนำไปใช้ได้จริง	4.20	0.84	มาก
รวม	4.21	0.18	มาก

จากตารางที่ 21 จากความเหมาะสมรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{X}=4.21$, S.D. =0.18) แสดงว่าคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี มีความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก คือ ทฤษฎีและแนวคิดของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม, 3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม, การจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI อธิบายได้ชัดเจน ได้แก่ การวางแผน (Planning= P) กำหนดกิจกรรม (Activity = A) ทำกิจกรรม (Action=A) และ

สรุปผล (Inferring= I), สื่อ/สภาพแวดล้อมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม, เวลาในการจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม, รูปแบบของแผนการจัดกิจกรรมการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความชัดเจน ได้แก่ จุดประสงค์, และรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสมในเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

1. ขั้ววางแผนควรแสดงให้เห็นโครงสร้างกิจกรรมทั้งหมด(แนะนำว่าควรทำผังโมทัศน์)
 2. การประเมินแค่เป็นการฝึกยังไม่ต้องมีการประเมินก็ได้แนะนำว่าถ้าจะประเมินควรจะเป็นแบบ ทำได้/ทำไม่ได้
 3. แนะนำควรใส่รายละเอียดในวิธีการประเมินได้แก่ การสังเกตพฤติกรรมในประเด็นดังนี้
 - 3.1 การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
 - 3.2 การใช้ประสาทสัมผัสในการสังเกต
 - 3.3 ความสามารถในการใช้สื่อ-อุปกรณ์ของแต่ละคน
 - 3.4 ทำตามขั้นตอน
 - 3.5 การวางแผนการปฏิบัติกิจกรรม
 - 3.6 การเก็บอุปกรณ์เข้าที่เดิมเมื่อทำเสร็จ
 4. แนะนำให้ตั้งชื่อหัวข้อเรื่องให้สอดคล้องกับกิจกรรม จากชื่อเรื่องลองทำดูหนูทำได้ กิจกรรมคือปอกเปลือกไข่ต้ม ควรเปลี่ยนชื่อเรื่อง เป็นไข่ต้มอร่อย หนูปอกเองได้ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกัน
 5. หากมีใบงานควรใส่ใบงานไว้ในภาคผนวกในทุกแผนการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยได้ปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะ
2. จากนั้นนำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี ไปทดลองใช้ (Tryout) กับเด็กปฐมวัยในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนธัญวิทย์ จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยวิเคราะห์คุณภาพของการจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อหาค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น

ตารางที่ 22 ผลวิเคราะห์คุณภาพของคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

(n=30)

กิจกรรม	ค่าความยาก	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
1.กิจกรรมใส่หน้ากากอนามัยปลอดภัยห่างไกลโควิด 19	0.70	0.93	0.96
2.กิจกรรมเช็ดโต๊ะเก้าอี้กันเอยะ	0.40	0.84	0.97
3.กิจกรรมมอญซ่อนผ้าหาให้เจอ	0.67	0.76	0.97
4.กิจกรรมลองทำดูหนูๆทำได้ปอกเปลือกไข่ต้ม	0.63	0.95	0.96
5.กิจกรรมขนมปังหนานี้ที่ฉันเลือก	0.67	0.66	0.97
6.กิจกรรม ตัก ตัก ตัก ให้ข้าวไม่ต้องกลัวหก	0.67	0.63	0.97
7.กิจกรรมจัดดอกไม้ใส่แจกันลิลลา	0.43	0.85	0.97
8.กิจกรรมรดน้ำต้นไม้กันเอยะ	0.70	0.90	0.96
9.กิจกรรมกวาด กวาด กวาดสะอาดแน่นอน	0.57	0.94	0.96
10.กิจกรรม แยกกันเอยะ เอยะเอยะจริงๆ	0.40	0.84	0.97
11.กิจกรรมเท เท เท มีเฮแน่นอน	0.63	0.95	0.96
12.กิจกรรม ตัดให้ขาดเลยฉับๆ	0.60	0.95	0.96

จากตารางที่ 22 ผลค่าความยากของคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะอยู่ระหว่าง 0.40 - 0.70 ซึ่งมีค่าความยากอยู่ระดับ 0.63 - 0.95 ค่าอำนาจจำแนกของคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะอยู่ระหว่าง ได้ดี ถึง ได้ดีมาก คำนวณค่าความเชื่อมั่นของคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามสูตรของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) อยู่ระหว่าง 0.968 - 0.975 จากเกณฑ์การพิจารณาความเชื่อมั่นที่ใช้ได้ ควรมีค่าความเที่ยงไม่ต่ำกว่า 0.50 (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544) แสดงว่าคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมามีคุณภาพ และมีความเหมาะสมที่จะทดลองใช้รูปแบบเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับดี สามารถไปเก็บข้อมูลได้

ขั้นตอนที่ 3 (Research : R2) ผลทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

ผลการทดลองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI (Planning Activity Action Inferring) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กปฐมวัยในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนธัญวิทย์ จำนวน 20 คน ในตามบริบทของสภาพความเป็นจริง เพื่อให้ได้องค์ประกอบของทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน โดยการทำกิจกรรมจะช่วยเสริมสร้างให้เด็กได้พัฒนาทักษะชีวิต ตามองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งได้แก่ ทักษะชีวิตด้านการสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และทักษะชีวิตด้านการคิด ซึ่งในช่วงเริ่มต้นกิจกรรม ผู้ใช้รูปแบบเริ่มต้นจากกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะเพลงก่อน จากนั้นต่อในกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI โดยช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรม สัปดาห์ละ 3 วัน วันอังคาร วันพฤหัสบดี และวันเสาร์ ครั้งละ 45 นาที ช่วงเช้า เวลา 09.00 น. - 09.45 น. ซึ่งผลการทดลองของกลุ่มรูปแบบการจัดกิจกรรมโดย ปรากฏผลการใช้ดังนี้

การเปรียบเทียบของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามก่อนทดลอง (Pretest) และหลังการทดลอง (Posttest)

ตารางที่ 23 ผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

(n=20)

รูปแบบการจัดกิจกรรม	\bar{x}	S.D.	t	p
ก่อนการทดลอง	1.57	0.589	-43.110*	.000
หลังการทดลอง	2.86	0.349		

จากตารางที่ 23 พบว่าการเปรียบเทียบผลทักษะชีวิตของรูปแบบการจัดกิจกรรมก่อนร่วมกิจกรรม(Pretest) และหลังร่วมกิจกรรม(Posttest) พบว่า ก่อนทดลอง (Pretest) และหลังการทดลอง(Posttest) พบว่าหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยมีความสามารถในรูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย สูงกว่าก่อนทดลอง ซึ่งพบว่ามีค่าเฉลี่ยก่อนการทดลอง ($\bar{x} = 1.57$, S.D. = 0.589) และหลังการทดลอง ($\bar{x} = 2.86$, S.D. = 0.349) ซึ่งมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ย หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ของผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทักษะชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ซึ่งทั้งนี้ได้แสดงผลของทักษะชีวิตรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี ในค่าเฉลี่ยแผนการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลอง และหลังการทดลองดังต่อไปนี้

ตารางที่ 24 แสดงผลของทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ในแผนการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย 12 กิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรม	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. กิจกรรมใส่หน้ากากอนามัยปลอดภัยห่างไกลโควิด 19	1.45	0.51	2.70	0.47
2. กิจกรรมเช็ดโต๊ะกันเื้อ	1.45	0.75	2.60	0.50
3. กิจกรรมมอญซ่อนผ้าหาให้เจอ	1.50	0.51	2.70	0.47
4. กิจกรรมลองทำดูหนูๆทำได้ปอกเปลือกไข่ต้ม	1.70	0.57	2.95	0.22
5. กิจกรรมขนมปังหน้านี้ที่ฉันเลือก	1.45	0.60	2.95	0.22
6. กิจกรรม ตัก ตัก ตัก ให้ข้าวไม่ต้องกลัวหก	1.55	0.51	2.95	0.22
7. กิจกรรมจัดดอกไม้ใส่แจกันลัลลา	1.45	0.82	2.80	0.41
8. กิจกรรมรดน้ำต้นไม้กันเื้อ	1.50	0.76	2.85	0.36
9. กิจกรรมกวาด กวาด กวาดสะอาดแน่นอน	1.70	0.47	2.95	0.22
10. กิจกรรม แยกฉันทะเลอะ เอะเอะจริงๆ	1.45	0.82	2.80	0.41
11. กิจกรรม เท เท เท มีเยแน่นอน	1.75	0.44	2.95	0.22
12. กิจกรรม ตัดให้ขาดเลยฉับๆ	1.75	0.44	2.95	0.22

จากตารางที่ 24 ผลการเปรียบเทียบผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI จำแนกตามก่อนร่วมกิจกรรม(Pretest) และหลังร่วมกิจกรรม(Posttest) พบว่า หลังร่วมกิจกรรมผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทักษะชีวิต ด้านสังคม ด้านการสื่อสาร ด้านอารมณ์ และด้านการคิด สูงวก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

**ขั้นตอนที่ 4 (Development : D2) ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อ
เสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี**

ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ให้มีความสมบูรณ์จากครูปฐมวัยในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนธัญวิทย์ จำนวน 5 คน ที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ที่เกิดขึ้นกับครูที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

1. ผลความพึงพอใจของครู ที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

(n=5)

การประเมิน	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. อธิบายการหลักการและเหตุผล ทฤษฎีและแนวคิด หลักการวัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง เนื้อหาการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม สื่อ/สภาพแวดล้อม ประเมินผล เวลาในการจัดกิจกรรม และแผนการจัดกิจกรรม	4.80	0.44	มีความพึงพอใจระดับมาก
2. รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี	4.60	0.54	มีความพึงพอใจระดับมาก
3. แผนการจัดกิจกรรม ประกอบไปด้วย 1. จุดประสงค์ 2. สาร 3. กิจกรรม 4. สื่อ 5. การประเมินผล 6. บันทึกหลังการจัดกิจกรรม	4.60	0.89	มีความพึงพอใจระดับมาก
4. กระบวนการของการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI อธิบายได้ชัดเจน 1. การวางแผน (Planning= P)	4.80	0.44	มีความพึงพอใจ

การประเมิน	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
2. กำหนดกิจกรรม (Activity = A) 3. ทำกิจกรรม (Activity = A) 4. สรุปผล (Inferring= I)			ระดับมาก
5. การจัดกิจกรรมผ่านการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ร่วมลงมือกระทำ และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง	4.60	0.54	มีความพึงพอใจระดับมาก
6. การจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้โดยหลากหลายเหมาะสมกับวัยในการทำกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ที่ส่งเสริมทักษะชีวิตประจำวัน	4.60	0.54	มีความพึงพอใจระดับมาก
7. สภาพแวดล้อมของรูปแบบการจัดกิจกรรม โดยมีการจัดกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.60	0.89	มีความพึงพอใจระดับมาก
8. ครูกระตุ้นเด็กสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ตามบริบทของสภาพแวดล้อมหรือตามธรรมชาติรอบตัวเด็ก	4.80	0.44	มีความพึงพอใจระดับมาก
9. บทบาทผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมและซึมซับวัฒนธรรมโดยเฉพาะครูหรือเพื่อน	4.60	0.54	มีความพึงพอใจระดับมาก
10. รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี สามารถนำไปใช้ได้จริงในโรงเรียนและบ้าน	4.80	0.44	มีความพึงพอใจระดับมาก
รวม	4.70	0.17	มีความพึงพอใจระดับมาก

จากตารางที่ 25 ผลความพึงพอใจของครูผู้สอนที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความพึงพอใจของครูผู้สอนที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.70$, S.D. = 0.17) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อธิบายการหลักการและเหตุผล ทฤษฎีและแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง เนื้อหาการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม สื่อ/สภาพแวดล้อม ประเมินผล เวลาในการจัดกิจกรรม และแผนการสอน ($\bar{x} = 4.80$, S.D. = 0.44), กระบวนการจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI อธิบายได้ชัดเจน ($\bar{x} = 4.80$, S.D. = 0.44), ครูกระตุ้นเด็กสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ตามบริบทของสภาพแวดล้อมหรือตามธรรมชาติรอบตัวเด็ก ($\bar{x} = 4.80$, S.D. = 0.44) และรูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี สามารถนำไปใช้ได้จริงในโรงเรียนและบ้าน ($\bar{x} = 4.80$, S.D. = 0.44) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับและค่าเฉลี่ยรองลงมา พบว่า

รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.54), แผนการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.89), การจัดกิจกรรมผ่านการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ร่วมลงมือกระทำ และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.54), การจัดเตรียมสื่อโดยหลากหลายเหมาะสมกับวัยในการทำกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ที่ส่งเสริมทักษะชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.54), สภาพแวดล้อมของรูปแบบการจัดกิจกรรมโดยมีการจัดกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.54), และบทบาทผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม และซึมซับวัฒนธรรมโดยเฉพาะครูหรือเพื่อน ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.54)

2. จากข้อเสนอแนะความคิดเห็นในความพึงพอใจของครูที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี สรุปเป็นประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 กิจกรรมและสื่อการสอนดีมาก

ประเด็นที่ 2 มีความประสงค์ขอเพิ่มเติมเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมให้มากขึ้นอีก

ประเด็นที่ 3 เด็กๆได้เรียนรู้และความสนุกสนานกับกิจกรรมที่คุณครูได้เตรียมมาเป็นอย่างดี

ประเด็นที่ 4 กิจกรรมที่ผู้วิจัยนำมาเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กๆมากเป็นกิจกรรมที่เด็กๆสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

ประเด็นที่ 5 มีความประสงค์ให้มีการเพิ่มกิจกรรมที่เสริมสร้างด้านการเขียน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวการเรียนของโรงเรียนเอกชน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี” ในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) โดยมีระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อเก็บข้อมูลของการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี 2.พัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี 3.ทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี และ 4.ประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี การวิจัยในครั้งนี้ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) ศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) พัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2) ทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2) ประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ซึ่งมีองค์ประกอบทักษะชีวิตปฐมวัย ได้แก่ 1)ทักษะชีวิตด้านสังคม 2) ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร 3)ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ 4)ทักษะชีวิตด้านการคิด ซึ่งได้จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ในการสอนหรือทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย หลังจากนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์ทฤษฎีและแนวคิดที่สอดคล้องกับทักษะชีวิตปฐมวัย ประกอบไปด้วยดังต่อไปนี้ ทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญาของเพียเจท์ (Piaget) ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของดิวอี้ (Dewey) ทฤษฎีวิวัฒธรรมเชิงสังคมของไวทสกี (Vygotsky) แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต (Life Skill) และรูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ในทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี ได้แก่โรงเรียนเอกชน อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 22 แห่งผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือก โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเลือก (Purposive Sampling) คือเด็กปฐมวัยในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนธัญวิทย์ จำนวน 20 คน โดยมีตัวแปรต้น(Independent Variable) ได้แก่ รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อ

เสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี โดยกำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบแผนการวิจัยเชิงทดลอง(Experimental research) แบบกลุ่มเดี่ยวที่วัดแบบ One-Group Pretest-Posttest Design โดยดำเนินการกลุ่มทดลองการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยที่ได้พัฒนาขึ้น

ผู้ดำเนินการวิจัยใช้ระยะเวลา ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยใช้การจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI โดยลงมือสอนด้วยตนเองกับครูประจำชั้น โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมจำนวน 12 แผน รวมระยะเวลา 8 สัปดาห์ โดยดำเนินการสอนตามขั้นตอนที่พัฒนาขึ้น จากการตรวจสอบเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) พบว่า โดยรวมมีความสอดคล้องเหมาะสม ประกอบด้วย แบบสอบถามระดับทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี การสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี คู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี และความพึงพอใจของครู ที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์สถิติที่แบบไม่อิสระ (t-test for dependent) โดยผู้วิจัยสามารถสรุปการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้ในการจัดกิจกรรมด้วยวิธีวิจัย แบบทดลองกลุ่มทดลองแบบกลุ่มเดี่ยวที่วัดด้วยแบบทดสอบก่อนและหลังการทดลอง ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

ผลการศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี เพื่อนำมาสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม 34 ข้อ และการสัมภาษณ์เชิงลึกประเด็นหลัก 10 ข้อ พบว่า องค์ประกอบของทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัด

ปทุมธานี ที่ให้ความสำคัญมาก คือ ในด้านทักษะชีวิตด้านสังคม ทักษะชีวิตด้านสื่อสาร ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และให้ความสำคัญน้อยสุดในด้านทักษะชีวิตด้านการคิด ซึ่งแบบสอบถามโดยรวมมีค่าเฉลี่ย (4.41) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(0.57)

2. เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

สรุปว่าแผนการจัดกิจกรรมในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI ประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรม 12 แผน ได้แก่ 1.กิจกรรมใส่หน้ากากอนามัยปลอดภัยห่างไกลโควิด 19 2.กิจกรรมเช็ดโต๊ะกันเกาะ 3.กิจกรรมมอญซ่อนผ้าหาให้เจอ 4. กิจกรรมลองทำดูหนูๆทำได้ปอกเปลือกไข่ต้ม 5.กิจกรรมขนมปังหน้านี้ที่ฉันเลือก 6.กิจกรรม ตัก ตัก ปล่อยให้ซัวร์ไม่ต้องกลัวหก 7.กิจกรรมจัดดอกไม้ใส่แจกันลัลลา 8.กิจกรรมรดน้ำต้นไม้กันเกาะ 9. กิจกรรมกวาด กวาด กวาดสะอาดแน่นอน 10.กิจกรรม แยกฉันทะเลาะ เลอะเทอะจริงๆ 11.กิจกรรมเท เท มีเฮแน่นอน 12.กิจกรรม ตัดให้ขาดเลยฉับๆ ซึ่งมีกระบวนการวางแผนความคิดในการจัดกิจกรรม โดยแผนการจัดกิจกรรมมีรายละเอียดได้แก่ แผนการจัดกิจกรรม จุดประสงค์ สาระ กิจกรรม ซึ่งอยู่ในการวางแผน (P:Planning) กำหนดกิจกรรมได้แก่ ขั้นนำและ ขั้นสอน (A:Activity)ทำกิจกรรม (A:Action) ขั้นสรุปผล (I:Inferring)) สื่อ การประเมินผล และบันทึกหลังการจัดกิจกรรม ในการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI ประกอบด้วย P: Planning คือขั้นตอนกระบวนการวางแผนความคิดในการจัดกิจกรรม กิจกรรมทำอะไร กำหนดจุดประสงค์ เพื่ออะไร ใช้วิธีการอย่างไร การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเตรียมสื่อวัสดุ อุปกรณ์ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน การวัดและประเมินผล A:Activity คือ ขั้นตอนการกำหนดกิจกรรมจากชีวิตประจำวัน กิจกรรมมีความหลากหลาย มีวิธีการที่หลากหลาย เช่น Cooking สาธิต ทดลอง สนทนา ทำกิจกรรมทั้งใน-นอกห้องเรียน บูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้จากการได้ลองกระทำสิ่งต่างๆผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า A: Action คือ ขั้นตอนการทำกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองมากที่สุด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ให้เด็กทำอย่างที่ตนสนใจโดยไม่เป็นอันตราย I: Inferring คือ ขั้นตอนการประเมินพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคลโดยประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือทำกิจกรรม ความสามารถในการทำกิจกรรมและการใช้วัสดุอุปกรณ์ของเด็กทั้งนี้ รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI ได้รับการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

3. สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

ผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี ผลปรากฏดังต่อไปนี้

1. ผลการทดลองการจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI (Planning Activity Action Inferring) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี พบว่า หลังการทดลอง เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการทำกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย สูงกว่า ก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. ผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี หลังสิ้นสุดแผนการจัดกิจกรรมจำนวน 12 แผน พบว่า ผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมก่อนร่วมกิจกรรม (Pretest) และหลังร่วมกิจกรรม (Posttest) มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ย หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4. สรุปผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

ผลความพึงพอใจของครูในการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี พบว่า โดยภาพรวมครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.17 และมีข้อเสนอแนะความคิดเห็นในความพึงพอใจของครูที่นำคู่มือ กิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี สรุปเป็นประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้ คือ ประเด็นที่ 1 กิจกรรมและสื่อการสอนดีมาก ประเด็นที่ 2 มีความประสงค์เพิ่มเติมเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมให้มากขึ้น ประเด็นที่ 3 เด็กๆได้เรียนรู้และสนุกสนานกับกิจกรรมที่ครูได้เตรียมมาเป็นอย่างดี ประเด็นที่ 4 กิจกรรมที่ผู้วิจัยนำมาเป็น กิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กๆมากเป็นกิจกรรมที่เด็กๆสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ และประเด็นที่ 5 มีความประสงค์ให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านการเขียน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวการเรียนของโรงเรียน เอกชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยใน โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยมีประเด็นจากผลวิจัยที่นำมาอภิปราย 4 ประเด็น คือ 1) องค์ประกอบของทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี 2)การพัฒนารูปแบบ กิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี 3) ผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี และ 4)ความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี มีประเด็นจากผลวิจัยดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ผลองค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในโรงเรียน เอกชนจังหวัดปทุมธานี

ผลของทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ที่มีต่อการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี จากการตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาระดับชีวิตทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย พบว่า โรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี มีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ทักษะชีวิตด้านสังคม พบว่า ผลของการสร้างเสริมทักษะชีวิตอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทักษะชีวิตด้านสังคมที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง 2) เด็กสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ และ 3) เด็กสามารถปฏิบัติตามสุลักษณะได้ตามวัย ทั้งนี้ครูมีความเห็นว่า บรรยากาศในการเรียนรู้ในด้านสังคม นักเรียนต้องรู้จักข้อตกลง สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงได้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ทำงานและเล่นกับเพื่อนได้ และรับผิดชอบต่องานที่มอบหมาย ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (2560) ที่กล่าวถึงการกำหนดมาตรฐานที่ 6 ไว้ว่า “มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยระบุสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 3-6 ปี ว่า เด็กปฐมวัยควรมีทักษะการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เช่น การแต่งตัว การรับประทานอาหาร และการเข้าห้องน้ำ ความสนใจและความสามารถที่แตกต่างกันของเด็กนักเรียน การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การเล่านิทาน การเล่นเกม การละเล่นพื้นบ้าน การร้องเพลง การเคลื่อนไหวและจังหวะ ปริศนาคำทาย Cooking เป็นต้น สอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547) ที่กล่าวว่า ทฤษฎีพัฒนาการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูราเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่อยู่ในกลุ่มปฏิสัมพันธ์ เช่นเดียวกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์ ว่าด้วยพฤติกรรมกระบวนการทางสมองและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ การสร้างการเรียนรู้ให้เด็กต้องเปิดโอกาสให้เด็กลงมือปฏิบัติมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนได้สัมผัสและตอบสนองกับประสบการณ์จริง อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky ทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคม ที่เชื่อว่า การเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้ใหญ่ พ่อ แม่ ครู เพื่อน บุคคลอื่นรอบตัว ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะให้ข้อมูล สนับสนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ขึ้นเมื่อเด็กอยู่ในสถานะ Zone of Proximal Development เป็นสถานะที่เด็กเผชิญกับปัญหาที่ท้าทายและไม่สามารถที่จะคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง เมื่อได้รับคำแนะนำ ได้รับการช่วยเหลือจากผู้ใหญ่หรือจากการทำงาน ทำกิจกรรมต่างๆที่เกิดเป็นการเรียนร่วมกับเพื่อนที่มีประสบการณ์ มีความรู้มากกว่า เด็กจะสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น

2. ทักษะชีวิตด้านสื่อสาร พบว่า ผลของการสร้างเสริมทักษะชีวิตอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทักษะชีวิตด้านสื่อสารที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) เด็กสามารถเขียนชื่อตนเองได้ 2) เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างถูกต้อง และ 3) เด็กพูดจา

อ่อนหวาน พุดจามีหางเสียงกับผู้ใหญ่ ทั้งนี้เนื่องมาจากครุมองถึงสื่อการเรียนรู้ ที่สื่อสารได้ตามจุดประสงค์ รวมถึงทักษะการสื่อสารกับผู้อื่นได้ตรงประเด็น สอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545) ที่กล่าวว่าเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี จะมีความสนใจ อยากรู้อยากเห็นทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัว เด็กจึงถามโน่นถามนี่อยู่ตลอดเวลาจนมีคนตั้งสมญาว่า “ วัยช่างซักถาม ” การถามของเด็กเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการทางสติปัญญาทำให้เกิดการสร้างความรู้จนเข้าใจความหมายของสิ่งต่างๆ การที่เด็กได้ฝึก สัมผัส จินตนาการ ค้นคว้า ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้รับจากการสัมผัส เช่น การได้ยินเสียง การเห็นภาพ การสัมผัสลักษณะต่างๆ การได้กลิ่นและรสชาติต่างๆ จนเกิดประสบการณ์เหล่านี้ซ้ำๆก็จะทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการซึมซับข้อมูลต่างๆจนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจอีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky ทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคม ที่เชื่อว่าการเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้ใหญ่ พ่อ แม่ ครู เพื่อน บุคคลอื่นรอบตัว ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะให้ข้อมูล สนับสนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ขึ้นเมื่อเด็กอยู่ในสภาวะ Zone of Proximal Development เป็นสภาวะที่เด็กเผชิญกับปัญหาที่ท้าทายและไม่สามารถที่จะคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง เมื่อได้รับคำแนะนำ ได้รับการช่วยเหลือจากผู้ใหญ่หรือจากการทำงาน ทำกิจกรรมต่างๆที่เกิดเป็นการเรียนร่วมกับเพื่อนที่มีประสบการณ์ มีความรู้มากกว่า เด็กจะสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น

3. ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ ผลของการสร้างเสริมทักษะชีวิตอยู่ในระดับมาก ผลของการสร้างเสริมทักษะชีวิตอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) เด็กสามารถเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง 2) เด็กรู้ตัวตนเองรู้สึกอย่างไร และ 3) เด็กแสดงความพึงพอใจในความสามารถของตนเอง ทั้งนี้เนื่องมาจากกิจกรรมมีความสนใจ มีความเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยมีการฝึกเข้าใจ การจัดการ และควบคุมอารมณ์ของตนเองกับสถานการณ์ต่างๆได้เหมาะสม เข้าใจความรู้สึกของคนอื่น และรู้จักการรอคอย ซึ่งถือเป็นบรรยากาศในการเรียนรู้จริยธรรมพื้นฐานที่เด็กเข้าใจได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับ Youth Service American (2009 ; อ่างในอนุชา ภูมิสิทธิพร, 2558) ที่กล่าวถึงการแสดงออกทางความรู้สึกของตนเองต่อคนอื่นๆ ของเด็กวัยนี้ 5-6 ปี จะเริ่มระมัดระวังมากขึ้นซึ่งเป็นผลมาจากการที่เด็กได้เล่นกับเพื่อนๆ หรือเล่นภายในกลุ่ม ทำให้เด็กได้เรียนรู้พฤติกรรมยอมรับและการต่อต้านได้ เรียนรู้การเป็นผู้นำหรือผู้ตาม ได้เรียนรู้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น รู้จักเรียนรู้การให้และการรับ ชอบเล่นบทบาทสมมติและชอบเล่นเกมเป็นกลุ่ม และการจัดการเรียนรู้ที่สร้างสิ่งแวดล้อม เปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับวัตถุ สิ่งของ กระตุ้นให้เด็กเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ กระทำ เล่น สำรวจ ทดลอง ตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง และให้เด็กมีประสบการณ์ตรงผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าและการเคลื่อนไหว มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมกับเด็กอื่นและผู้ใหญ่ทั้งนี้ให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ

4. ทักษะชีวิตด้านการคิด ผลของการสร้างเสริมทักษะชีวิตอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทักษะชีวิตด้านการคิดที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) เด็กสามารถบอกความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ได้ 2) เด็กสามารถจัดกลุ่มประเภทของสิ่งต่างๆ จากคุณลักษณะได้ และ 3) เด็กสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับจากยากไปหาง่ายในการคิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ และเรื่องตลกขบขัน เหตุผล มีการฝึกให้ผู้เรียนมีการคิดรวบยอด มีแนวคิดกับสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นรู้จักการเชื่อมโยงความรู้ได้เป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์ (Piaget) ที่เห็นว่าพัฒนาการทางด้านสติปัญญาเป็นผลจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คำนึงถึงความสามารถของเด็กแต่ละคน ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เด็กเรียนรู้ได้ดีในสภาพแวดล้อมที่ได้เตรียมเอาไว้อย่างดี พัฒนาประสาทสัมผัสที่ใช้ในการมองเห็น การได้ยิน การลิ้มรส การดมกลิ่นและการสัมผัส จับ ให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการลงมือกระทำให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดทักษะต่างๆ กระตุ้นให้เด็กเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ กระทำ เล่น สำรวจ ทดลอง ตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง และให้เด็กมีประสบการณ์ตรงผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าและการเคลื่อนไหว มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมกับเด็กอื่นและผู้ใหญ่ทั้งนี้ให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ หลังจากทำกิจกรรมเด็กนักเรียนได้วางแผนและเลือกกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองจากเนื้อหาการเรียนรู้ ที่มีพื้นฐานจากการใช้ชีวิตประจำวัน

ประเด็นที่ 2 ผลการพัฒนา รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

จากการนำทักษะชีวิตด้านสังคม ทักษะชีวิตด้านสื่อสาร ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และทักษะชีวิตด้านการคิด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ใช้แนวคิดการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต (Life Skill) และแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) มาผนวกกันกับทฤษฎีการเรียนรู้เด็กปฐมวัย ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์ (Piaget) ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของดิวอี้ (Dewey) ทฤษฎีวิวัฒธรรมเชิงสังคมของไวทสกี (Vygotsky) มาบูรณาการสร้างเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย 4 ขั้นตอน ได้ดังต่อไปนี้

2.1 ขั้นการวางแผน (P: Planning) เป็นขั้นตอนกระบวนการวางแผนความคิดในการจัดกิจกรรมกิจกรรมทำอะไร กำหนดจุดประสงค์ เพื่ออะไร ใช้วิธีการอย่างไร การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเตรียมสื่อวัสดุ-อุปกรณ์ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน การวัดและประเมินผลโดยการสังเกตพฤติกรรมความสามารถในการทำกิจกรรม สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม สังเกตการใช้อุปกรณ์ของเด็ก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์ (Piaget) ที่เห็นว่าพัฒนาการทางด้านสติปัญญาเป็นผลจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คำนึงถึงความสามารถของเด็ก

แต่ละคน ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เด็กเรียนรู้ได้ดีในสภาพแวดล้อมที่ได้เตรียมเอาไว้อย่างดี พัฒนาประสาทสัมผัสที่ใช้ในการมองเห็น การได้ยิน การลิ้มรส การดมกลิ่นและการสัมผัส/จับ ให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการลงมือกระทำให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดทักษะต่างๆ ซึ่งขั้นตอนนี้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กนั้นพบว่าทำให้เด็กได้คิดริเริ่ม วางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำ ทำงานตามขั้นตอน รับผิดชอบงานเสร็จทันเวลา ร่วมทำกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบด้วยความสนใจและเสนอความคิดโดยผู้จัดการเรียนรู้ หรือผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ผลจากการจัดกิจกรรมในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้โดยการจัดสภาพแวดล้อม สร้างบรรยากาศ เปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับวัตถุ สิ่งของ กระตุ้นให้เด็กเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ กระทำ เล่น สำรวจ ทดลอง ตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง และให้เด็กมีประสบการณ์ตรงผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าและการเคลื่อนไหว มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมกับเด็กอื่นและผู้ใหญ่ทั้งนี้ให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆหลังจากทำกิจกรรมเด็กนักเรียนได้วางแผนและเลือกกิจกรรมต่างๆด้วยตนเองจากเนื้อหาการเรียนรู้ ที่มีพื้นฐานจากการใช้ชีวิตประจำวัน ความสนใจและความสามารถที่แตกต่างกันของเด็กนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักพื้นฐานในการออกแบบระบบการเรียนการสอนของ เควิน ครูส (Kevin Kruse, 2008) ที่กล่าวว่าการออกแบบระบบการเรียนการสอนที่ผู้ออกแบบต้องคำนึงถึงขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์ (Analysis) 2) การออกแบบ (Design) 3) การพัฒนา (Development) 4) การนำไปใช้ (Implementation) 5) การประเมินผล (Evaluation) อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวการสอนตามรูปแบบมอนเตสซอรี (Montessori)

2.2 ขั้นตอนกิจกรรม (A: Activity) เป็นขั้นตอนการกำหนดกิจกรรมจากชีวิตประจำวัน กิจกรรมมีความหลากหลาย มีวิธีการที่หลากหลาย เช่น Cooking สาธิต ทดลอง สนทนา ทำกิจกรรมทั้งใน-นอกห้องเรียน บูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้จากการได้ลงกระทำสิ่งต่างๆผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ทั้ง 4 ด้านคือ ทักษะชีวิตด้านสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และทักษะชีวิตด้านการคิด ขั้นตอนนี้การจัดกิจกรรมจัดได้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็ก เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง กิจกรรมตามรูปแบบ PAAI การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย กิจกรรมเน้นการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าเพื่อให้เด็กนักเรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดประสบการณ์ตรง นอกจากนี้ครูผู้สอนยังเป็นผู้สร้างโอกาสให้เด็กนักเรียนได้วางแผนและเลือกกิจกรรมต่างๆด้วยตนเองจากเนื้อหาการเรียนรู้ ที่มีพื้นฐานจากการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (2560) ที่กล่าวถึงการกำหนดมาตรฐานที่ 6 ไว้ว่า “มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยระบุสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 3-6 ปี ว่า เด็กปฐมวัยควรมีทักษะการช่วยเหลือ

ตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เช่น การแต่งตัว การรับประทานอาหาร และการเข้าห้องน้ำ ความสนใจและความสามารถที่ต่างกันของเด็กนักเรียน การจัดกิจกรรมที่หลากหลายเช่น การเล่า นิทาน การเล่นเกม การละเล่นพื้นบ้าน การร้องเพลง การเคลื่อนไหวและจังหวะ ปริศนาคำทาย Cooking เป็นต้น กิจกรรมเน้นให้เด็กนักเรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเองผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เกิดประสบการณ์ตรงกับเด็กนักเรียน สอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547) ที่กล่าวว่า ทฤษฎีพัฒนาการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูราเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่อยู่ในกลุ่มปฏิสัมพันธ์ เช่นเดียวกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์ ว่าด้วยพฤติกรรมกระบวนการทางสมองและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ การสร้างการเรียนรู้ให้เด็กต้องเปิดโอกาสให้เด็กลงมือปฏิบัติ มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนได้สัมผัสและตอบสนองกับประสบการณ์จริง หลังการจัดกิจกรรมเด็กมีความสนใจ มีสมาธิจดจ่อกับสิ่งที่ทำดี มีความกระตือรือร้น ว้าว ตื่นตาตื่นใจกับกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เช่น Cooking กิจกรรมจัดดอกไม้ใส่แจกัน ฟังนิทาน ร้องเพลงและทำท่าทาง ประกอบ เล่นเกมลมเพลมพัด ปริศนาคำทาย กิจกรรมเทน้ำกิจกรรมการตัดกระดาษ กิจกรรมมอญ ซ่อนผ้า กิจกรรมรดน้ำต้นไม้ กวาดพื้น เช็ดโต๊ะ เด็กนักเรียนให้ความสนใจและร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองด้วยความตั้งใจและด้วยความสนุกสนาน ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ Dewey นักทฤษฎี การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ที่เชื่อว่า การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจะเกิดขึ้นจากการที่เด็กได้ลงมือ ปฏิบัติ ลงมือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวการสอนตามรูปแบบมอนเตสซอริ (Montessori) ที่เชื่อว่ากิจกรรมถือเป็นส่วนสำคัญของสิ่งต่างๆที่ดำเนินต่อไป นอกจากนี้ยังเชื่อว่าเด็ก เล็กควรจะเรียนด้วยร่างกายทั้งหมด โดยเน้นทางด้านการศึกษาทางประสาทสัมผัส กิจกรรม หรืองาน ที่เด็กทำจะต้องมีความหมาย อุปกรณ์การเรียนต่างรูปแบบไว้ให้เด็กได้ทำงานต่างๆซึ่งเป็นไปตาม ขั้นตอน งานจะกระตุ้นทำให้เด็กทำงานต่อไป กิจกรรมหรืองานที่ทำจะผ่านขั้นตอนต่างๆ และเปิด โอกาสให้เด็กนักเรียนได้ค้นพบสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง โดยถือว่ามีทั้งสองข้างเป็นครูที่สำคัญ เพราะเมื่อ สองมือได้จับสิ่งต่างๆ สมองก็จะเกิดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hanley, Heal, Tiger and Ingvarsson (2007) ที่นำทักษะมาใช้ในช่วงกิจกรรมประจำวันคือ กิจกรรมวงกลม การเล่นอิสระ หรือกิจกรรมเสรี การรับประทานอาหารโดยผ่านทาง การสอนการเป็นแบบอย่าง บทบาทสมมติ ซึ่ง โปรแกรมการสอนดังกล่าวช่วยเพิ่มทักษะชีวิตมากขึ้น การเป็นแบบอย่างนำไปสู่การปฏิบัติโดยผ่าน กิจกรรมเสริมประสบการณ์ หรือกิจกรรมวงกลม

2.3 ขั้นทำกิจกรรม (A: Action) เป็นขั้นตอนการทำกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ผ่าน การลงมือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองมากที่สุด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ให้เด็ก ทำอย่างที่ท่านสนใจโดยไม่เป็นอันตราย ขั้นตอนนี้การจัดการเรียนรู้สร้างความมั่นใจให้เด็กรู้สึกเป็นส่วน หนึ่งของการจัดกิจกรรม เริ่มต้นสร้างมิตรภาพที่ดีกับเด็ก การยอมรับ ชื่นชมในตัวเด็ก เช่นการยิ้ม การ สัมผัส การโอบกอด การทักทาย การร้องเพลงและทำท่าทางประกอบร่วมกัน กระตุ้นให้เด็กร่วมเล่น

และทำกิจกรรมต่างๆด้วยความสนใจ ซึ่ชนเมื่อเด็กทำได้ ยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้มีอิสระในการแสดงออก ข้อควรคำนึงในขั้นตอนนี้คือการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่จะส่งผลให้เด็กเกิดความอบอุ่น ปลอดภัย เด็กกล้าลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เมื่อใดที่ครูผู้สอนมีอาการหงุดหงิด ฉุนเฉียว ดุด่าว่าเด็กโดยไม่มีเหตุผลจะส่งผลให้เด็กมีสุขภาพจิตเสื่อม เด็กจะกลัวและไม่ชอบครู ไม่ชอบกิจกรรมหรือวิชานั้น ไม่อยากเรียน ไม่อยากร่วมกิจกรรม ส่งผลให้เด็กกลายเป็นเด็กเกรงต่อไปในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ Youth Service American (2009 ; อ้างในอนุชา ภูมิสิทธิพร, 2558) ที่กล่าวถึงการแสดงออกทางความรู้สึกของตนเองต่อคนอื่นๆ ของเด็กวัยนี้ 5-6 ปี จะเริ่มระมัดระวังมากขึ้นซึ่งเป็นผลมาจากการที่เด็กได้เล่นกับเพื่อนๆ หรือเล่นภายในกลุ่ม ทำให้เด็กได้เรียนรู้พฤติกรรม การยอมรับและการต่อต้านได้เรียนรู้การเป็นผู้นำหรือผู้ตาม ได้เรียนรู้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น รู้จักเรียนรู้การให้และการรับ ชอบเล่นบทบาทสมมติและชอบเล่นเกมเป็นกลุ่ม และการจัดการเรียนรู้ที่สร้างสิ่งแวดล้อม เปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับวัตถุ สิ่งของ กระตุ้นให้เด็กเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ กระทำ เล่น สำรวจ ทดลอง ตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง และให้เด็กมีประสบการณ์ตรงผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าและการเคลื่อนไหว มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมกับเด็กอื่นและผู้ใหญ่ทั้งนี้ให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ สอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545) ที่กล่าวว่าเด็กปฐมวัยอายุ 5-6ปี จะมีความสนใจ อยากรู้ อยากเห็นทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัว เด็กจึงถามโน่นถามนี่อยู่ตลอดเวลาจนมีคนตั้งสมญาว่า “ วัยช่างซักถาม ” การถามของเด็กเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการทางสติปัญญาทำให้เกิดการสร้างความรู้จนเข้าใจความหมายของสิ่งต่างๆ การที่เด็กได้ฝึก สัมผัส จินตนาการ ค้นคว้า ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้รับความสัมผัส เช่น การได้ยินเสียง การเห็นภาพ การสัมผัสลักษณะต่างๆ การได้กลิ่นและรสชาติต่างๆ จนเกิดประสบการณ์เหล่านี้เข้าก็จะทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการซึมซับข้อมูลต่างๆจนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ Dewey นักทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ที่เชื่อว่า การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจะเกิดขึ้นจากการที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ลงมือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสำรวจ การสังเกต การทดลอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เด็กปฐมวัยค้นพบความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ผ่านประสบการณ์ตรง การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆรอบตัว กับความคิด หรือเหตุการณ์ จนกระทั่งเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับคำพูดที่ว่า การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky ทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคม ที่เชื่อว่า การเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้ใหญ่ พ่อ แม่ ครู เพื่อน บุคคลอื่นรอบตัว ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะให้ข้อมูล สนับสนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ขึ้นเมื่อเด็กอยู่ในสภาวะ Zone of Proximal Development เป็นสภาวะที่เด็กเผชิญกับปัญหาที่ท้าทายและไม่สามารถที่จะคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง เมื่อได้รับคำแนะนำ ได้รับการช่วยเหลือจากผู้ใหญ่หรือจากการทำงาน ทำกิจกรรมต่างๆที่เกิด

เป็นการเรียนร่วมกับเพื่อนที่มีประสบการณ์ มีความรู้มากกว่า เด็กจะสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น หลังการจัดกิจกรรมเมื่อนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเองทำให้นักเรียนรู้ขั้นตอน รู้วิธีการในการใส่หน้ากากอนามัย ถอดหน้ากากอนามัย ม้วนหน้ากากอนามัยทุกอย่างถูกต้อง นักเรียนลองผิดลองถูก และสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมทุกคน เมื่อนักเรียนทำได้จะชูมือขึ้นบอกผู้วิจัยให้ทราบว่าเขาทำได้แล้วและนักเรียนมีสีหน้ายิ้มดีใจ ภูมิใจที่ตนเองทำได้ เมื่อผู้วิจัยชื่นชมทันตักนักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง นักเรียนกล้าตัดสินใจ เชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งขณะที่เด็กนักเรียนบิดผ้าจะเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองว่าถ้าผ้าบิดไม่หมด จะมีน้ำหยด และเมื่อนำไปเช็ดโต๊ะโต๊ะจะแฉะมาก เด็กนักเรียนเรียนรู้ว่าจะบิดผ้าอย่างไรให้หมดๆ เมื่เด็กนักเรียนได้ลงมือเช็ดโต๊ะจะรู้ว่าโต๊ะสะอาดขึ้น ซึ่งสังเกตผ้าที่เช็ดว่ามีฝุ่นติดเมื่อนำผ้าไปซัก สีน้ำขุ่น กิจกรรมเช็ดโต๊ะกันแฉะทำให้เด็กนักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติผ่านประสาทสัมผัสจนเกิดเป็นประสบการณ์และเกิดความภูมิใจที่ได้ดูแลความสะอาดของโต๊ะเรียน ได้มีส่วนช่วยให้โต๊ะสะอาดเด็กให้ความสนใจ มีสมาธิจดจ่อในการลงมือปฏิบัติกิจกรรม มีความตื่นตาตื่นใจ ตาเป็นประกาย ร้องว่าว มีความกระตือรือร้นในการร่วมทำกิจกรรม เด็กร่วมทำกิจกรรมด้วยสีหน้ายิ้มแย้ม สนุกสนาน มุ่งมั่นที่จะทำกิจกรรม หรือ ทำชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ มีความพยายามลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ลองผิดลองถูกจนเกิดวิธีการเรียนรู้ใหม่ๆ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่ต้นจนจบกิจกรรม ที่สำคัญเด็กเกิดความภาคภูมิใจในตัวเองและรู้สึกภูมิใจที่สามารถทำชิ้นงาน ใบงาน หรือการลงมือปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง และอยากทำกิจกรรมนั้นต่อ

2.4 ขั้นสรุปผล (I: Inferring) เป็นขั้นตอนการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคลโดยประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมร่วมทำกิจกรรม ความสามารถในการทำกิจกรรม และการใช้วัสดุอุปกรณ์ของเด็กหลังการจัดกิจกรรม ครูผู้สอนประเมินเด็กนักเรียนด้วยการสังเกตพฤติกรรมเด็กนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2552ที่กล่าวว่า การประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยที่มีความครอบคลุมเด็กช่วงวัยแรกเกิด - 3 ปี และวัย 3-6 ปี นั้น สามารถใช้การประเมินแบบไม่เป็นทางการและการประเมินแบบเป็นทางการในการประเมินเด็กอย่างเหมาะสมตามวัย หลังจากที่เด็กนักเรียนทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI เด็กนักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและแก้ปัญหา หรือหาวิธีแก้ได้เช่น ถ้าตักหกต้องทำอย่างไร ต้องเริ่มตักใหม่ที่ละน้อย หรือถ้าเหน้าหกก็หยิบผ้ามาเช็ดและเริ่มเทใหม่ ซ้ำๆ และใช้มืออีกข้างหนึ่งจับภาชนะไว้ เป็นต้น รวมไปถึงการเก็บอุปกรณ์ต่างๆเข้าที่ การรับผิดชอบทำงานเสร็จทันเวลา ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ Dewey นักทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ที่เชื่อว่า การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจะเกิดขึ้นจากการที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ลงมือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสำรวจ การสังเกต การทดลอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เด็กปฐมวัยค้นพบความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆผ่านประสบการณ์ตรง การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล

ต่างๆรอบตัว กับความคิด หรือเหตุการณ์ จนกระทั่งเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับคำพูดที่ว่า การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky ทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคม ที่เชื่อว่า การเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้ใหญ่ พ่อ แม่ ครู เพื่อน บุคคลอื่นรอบตัว ซึ่งบุคคลเหล่านั้นจะให้ข้อมูล สนับสนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ขึ้นเมื่อเด็กอยู่ในสถานะ Zone of Proximal Development เป็นสถานะที่เด็กเผชิญกับปัญหาที่ท้าทายและไม่สามารถที่จะคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง เมื่อได้รับคำแนะนำ ได้รับการช่วยเหลือจากผู้ใหญ่หรือจากการทำงาน ทำกิจกรรมต่างๆที่เกิดเป็นการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนที่มีประสบการณ์ มีความรู้มากกว่า เด็กจะสามารถแก้ไขปัญหานั้นๆที่เกิดขึ้น

ประเด็นที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

จากการจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI (Planning Activity Action Inferring) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ซึ่งผลการทดลองของคู่มือรูปแบบการจัดกิจกรรมพบว่า หลังจากที่ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรม ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทักษะชีวิตด้านสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และทักษะชีวิตด้านการคิด สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมเพราะกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI จัดกิจกรรมที่หลากหลาย กิจกรรมเน้นการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าเพื่อให้เด็กนักเรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดประสบการณ์ตรง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิต (Life Skill) ซึ่งเป็นความสามารถของบุคคลในการจัดการปัญหา โดยรวมของบุคคลที่จะคิด ตัดสินใจแก้ปัญหาและปรับตัว เพื่อให้มีพฤติกรรมที่เป็นไปทางที่เหมาะสม ถูกต้องสามารถจัดการกับความต้อการ ปัญหา และสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปให้มีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายจิตใจอารมณ์ สังคม และสติปัญญาในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่ตนมีอยู่ เพื่อจัดการกับชีวิตของตนเองกับปัญหาและสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จนประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง เช่นเดียวกับการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการดำรงชีวิตของเด็กให้มีพัฒนาการอย่างสมบูรณ์ เน้นความเป็นอิสระในการทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม โดยผ่านวัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ที่จัดไว้เพื่อการปฏิบัติจริง ตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมประกอบด้วย เด็กได้รับการยอมรับนับถือ จิตซึมซับ ช่วงเวลาหลักของชีวิต การเตรียมสิ่งแวดล้อม การศึกษาด้วยตัวเอง และการวัดประเมินผล นอกจากนั้นในการจัดกิจกรรมที่ใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดนัก ทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญา (Intellectual Development Theory) ของเพียเจต์ (Piaget) ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ

ของดีวอี้ (Dewey) และทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมของไวทสกี (Vygotsky) ที่เชื่อว่าการพัฒนาความรู้และประสบการณ์เดิมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะเสริมสร้างให้เด็กแสวงหาและใช้ความรู้เกี่ยวกับโลกภายนอก สิ่งต่างๆรอบตัวจนเกิดพัฒนาเป็นความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ผ่านการลงมือกระทำ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น จนประสบความสำเร็จด้วยตนเองหลังได้รับคำแนะนำ ทำให้เด็กเกิดความเข้าใจและเกิดพัฒนาความสามารถทางการคิด เกิดทักษะการคิดที่ซับซ้อนขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Kolb (1984) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนมีประสบการณ์เดิมอยู่ก่อนแล้ว ผู้สอนพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนดึงประสบการณ์เดิมของตัวเองออกมาใช้ในการเรียนรู้ แบ่งปันประสบการณ์ที่ เหมือนหรือแตกต่างไปจากตนเองให้เพื่อนได้ ส่งเสริมผู้เรียนเป็นผู้กระทำหรือปฏิบัติด้วยตนเองด้วยความ กระตือรือร้น อิสระ

ประเด็นที่ 4 ผลความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

ผลการประเมินความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี จากการตอบแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของครู ที่นำคู่มือกิจกรรมไปใช้ประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความคิดเห็นที่อยู่ในระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากัน 4 ข้อ ได้แก่ 1)อธิบายหลักการและเหตุผล ทฤษฎี และแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง เนื้อหาการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้/สภาพแวดล้อม ประเมินผลการเรียนรู้ เวลาในการจัดกิจกรรม และแผนการสอน 2) กระบวนการจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI อธิบายได้ชัดเจน 3)ครูกระตุ้นเด็กสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองที่เด็กได้ลงมือ ปฏิบัติ ตามบริบทของสภาพแวดล้อมหรือตามธรรมชาติรอบตัวเด็ก และ4)รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี ซึ่งครูผู้สอนมีความเห็นว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI สามารถนำไปใช้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตได้ดีขึ้นจริง และพบว่า ความคิดเห็นของครูที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี สรุปเป็นประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 กิจกรรมและสื่อการสอนดีมาก ซึ่งตรงกับทฤษฎีของ Brunner (1963) ที่กล่าวว่า การสนับสนุน ให้เด็กเกิดการค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ดีมีความหมายสำหรับผู้เรียน วิธีสอนให้ เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการของผู้เรียนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดอย่างอิสระ ให้มากเพื่อช่วยส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดทฤษฎีของ Maria Montessori (ค.ศ.1870-ค.ศ.1952)เชื่อว่า เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เด็กเรียนโดยการสังเกต และปฏิบัติ การฝึกประสบการณ์ชีวิต เช่น การติดกระดุม รูดซิป การตัด การขั้ด และการทำงาน ช่วยให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเอง รู้จักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะมีประโยชน์ในชีวิตในอนาคต

Maria Montessori ให้ความสำคัญกับสื่อการเรียนมาก สื่อการเรียนช่วยให้เด็กฝึกประสาทสัมผัส ฝึก การแยกขนาด รูปร่าง สี พื้นผิว เสียง อุณหภูมิ ตลอดจนการเรียนรู้ เขียน อ่าน และเลข กิจกรรมจะจัด ให้เด็กฝึกเป็นรายบุคคลมากกว่าเป็นรายกลุ่ม เด็กๆจะได้รับอนุญาตให้เคลื่อนไหวอย่างอิสระ และ เลือกรูปกิจกรรมของตนเอง ถึงแม้ว่าจะไม่มีการเน้นเรื่องพัฒนาการทางด้านสังคมและอารมณ์ แต่ ครูผู้สอนก็มีความเชื่อว่าเด็กจะพัฒนาความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง ในขณะที่เด็กพัฒนา ความสามารถในการเรียนเชื่อว่าความสามารถทางด้านสติปัญญาของเด็กขึ้นอยู่กับกรฝึกประสาท สัมผัสซึ่งเน้นว่าการให้เด็กทำกิจกรรมเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวจะเป็นพื้นฐานเพื่อวัดผลของพัฒนาการ ทางสติปัญญา สอดคล้องกับแนวคิดที่สำคัญทางการศึกษาของ Jean – Jacques Rousseau (ค.ศ. 1712 – 1778) มีความเชื่อว่า เด็กเกิดมาพร้อมกับแนวโน้มที่จะเป็นคนดี เด็กเรียนรู้จากการมี ปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อม เด็กควรเติบโตไปตามธรรมชาติ เสนอแนะว่า การศึกษาควร สะท้อนความตึงตามธรรมชาติของเด็ก และบรรยากาศการเรียนการสอนควรยืดหยุ่นได้โดย คำนึงถึงความต้องการ และความสนใจของเด็กเป็นหลัก นอกจากนั้น วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน การสอนเด็กเล็กควรเป็นรูปธรรม ส่งเสริมให้เด็กเล่นเสรี การจัดสิ่งแวดล้อมที่มุ่งให้เสรีภาพแก่ผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนควบคุมตนเอง

ประเด็นที่ 2 มีความประสงค์ขอเพิ่มเติมเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมให้มากขึ้น ซึ่งตรงกับ Sembiring (2015) ที่ กล่าวว่า ความพึงพอใจในการเรียนจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ ความสำเร็จในวิชาชีพอย่าง ต่อเนื่อง ทำให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยวิธีการแลกเปลี่ยนหรือ พูดคุยจะทำให้เกิดความคงทนในการเรียนมากขึ้น การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการแก้ปัญหาถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้ ผู้เรียน สามารถจดจำเนื้อหาในการเรียนรู้ได้นานขึ้น (Gokhale, 1995)

ประเด็นที่ 3 เด็กๆได้เรียนรู้และสนุกสนานกับกิจกรรมที่คุณครูได้เตรียมมาเป็นอย่างดี ซึ่ง ตรงกับ

ทิตนา แชมมณี (2562) ได้กล่าวไว้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ใดสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี และกิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ ความรู้สึกของผู้เรียนโดยตรงก็ยิ่งช่วยให้การเรียนรู้ สนุกสนานในกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ Ekome & Talmi (2009) ที่กล่าวว่า กิจกรรมเกมเป็นการ เรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ ไม่น่าเบื่อ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย ตนเอง สร้างบรรยากาศการเรียนการสอน ที่เป็นกันเองภายในชั้นเรียน ครูผู้สอนยิ้มแย้มแจ่มใส รับฟัง ความคิดเห็นของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียน อภิปรายแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติ ที่ดีต่อครูผู้สอน เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครูดีมี ความรู้สึกที่ดีต่อ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มี อิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (Bloom, 1976 ; Klausmeier, 1980) ซึ่งทำให้

ผู้เรียนแสดงถึงความผูกพันและความอยากเรียนมากขึ้น เมื่อผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่ตนได้ทำหน้าที่เป็น ทั้งผู้สอนและผู้เรียน (Wahidin, Muchtar, Sulastri, & Lestari, 2017)

ประเด็นที่ 4 กิจกรรมที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กๆมากเป็นกิจกรรมที่เด็กๆสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ ดังที่ พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 (2562) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย ต้องเน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยเปิดโอกาสให้เด็กฝึกใช้ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ การวางแผนลงมือทำ นำเสนอ และสะท้อนความคิดเห็น ฯลฯ โดยครูเป็นผู้สนับสนุนและร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก ทั้งนี้ให้คำนึงถึงบริบทของตัวเด็กและสังคมที่เด็กอาศัยเพื่อจะได้เป็นรากฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ และการพัฒนาตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ Play England (2006) ที่กล่าวว่า การปฏิบัติที่เด็กเลือกด้วยตนเอง กำหนดด้วยตนเองเป็นการปฏิบัติที่ไม่มีผู้ใหญ่ชี้นำจะช่วยให้เด็กปฐมวัยได้ใช้จินตนาการ ฝึกความคิดริเริ่มและมีความมุ่งมั่น และเช่นเดียวกับกระทรวงศึกษาธิการ (2560) ที่กำหนดให้การเลือก/กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นเด็กได้ทดลองปฏิบัติเพื่อพัฒนาความมั่นใจให้กับเด็กปฐมวัยได้มีการเคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และความคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้การนำรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นที่ 5 มีความประสงค์ให้มีการเพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านการเขียน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวการเรียนของโรงเรียนเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกูดแมน Goodman(1989)ได้ศึกษาการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยการสอนให้เด็กวาดภาพและเขียนเพื่อสื่อสารโดยอิสระไม่บังคับที่จะเขียนสะกดให้ถูกต้องตั้งแต่ต้น เพื่อให้เด็กมีแรงจูงใจในการเขียนสื่อสาร พบว่าในระยะเริ่มต้นการเขียนเพื่อการสื่อสารของเด็กจะคิดแบบการเขียนของตนเอง Invented spelling และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของมากาเร็ต แมททิวและคณะเรื่องการเขียนล่วงหน้าโดยศึกษาการแสดงด้านการเขียนของเด็กถ้าเด็กแสดงออกโดยการวาดภาพมากก็จะสามารถเขียนเป็นตัวอักษรได้ MarGaret Martle &Angela Sorsby(1995) สอดคล้องกับ รัฐจวน ประโมจันย์(2544) ที่กล่าวว่าเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาความสามารถด้านการเขียนได้สูงขึ้นเมื่อได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบโดยการฟังนิทานประกอบภาพและเขียนคำตามแบบของครู สอดคล้องกับ ประไพแสงตา(2544) ที่กล่าวว่าเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนเมื่อได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องโดยฟังนิทานไม่จบเรื่องและขีดเขียนตามจินตนาการที่ได้รับ สอดคล้องกับ Machodo. 1995 ; citing Kance 1982.Helping children Read Write ที่กล่าวว่า การวาดภาพพระบายสีนั้นไม่ได้เป็นเพียงการสื่อความคิดของเด็ก แต่ยังแสดงถึงความพยายามในการสร้างสัญลักษณ์ซึ่งสัญลักษณ์บางอย่างนั้นผู้ใหญ่อาจจะเข้าใจขณะที่บางอย่างนั้นเป็นตัวแทนสิ่งที่อยู่ในโลกของเด็ก เด็กๆมักจะพูดถึงงานและการสร้างเรื่องพร้อมกับรูปภาพ สอดคล้องกับ Comb(1996) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมรูปแบบนี้จะเปิดโอกาสให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์งาน

เขียนตามจินตนาการและเป็นไปตามความสมัครใจ หัวข้อที่ใช้ในการเขียนจะเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ที่กำลังเรียน เด็กสามารถที่จะแก้งานเขียนของตนเองได้ สามารถปรึกษาเพื่อนและครูได้ เมื่อเด็กเขียนงานเสร็จแล้วจะเปิดโอกาสให้เด็กออกมาเล่าเรื่องที่วาดและเขียนให้เพื่อนซักถามข้อสงสัย สอดคล้องกับ บุญเชิด ภิญโญนนันทพงษ์ (2541) ที่ว่าครูจะประเมินพัฒนาการเขียนของเด็กจากงาน (task) ที่ได้รับการออกแบบไว้อย่างเหมาะสมครอบคลุมและสอดคล้องสัมพันธ์กับเนื้อหาที่สอนเป็นไปตามหลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ซึ่งจะสามารถสะท้อนให้เห็นสภาพที่แท้จริงของเด็ก

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยขอเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ดังนี้

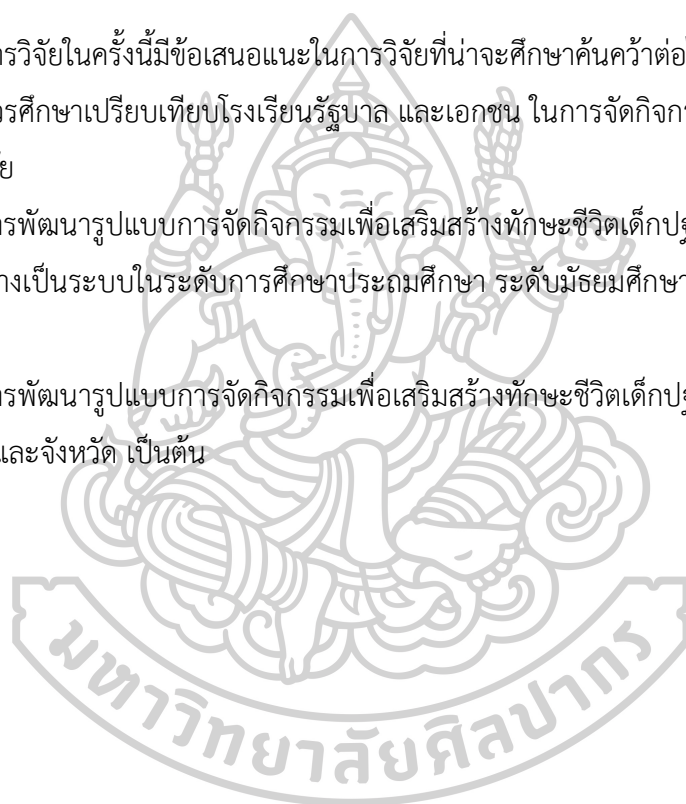
1. ผู้ที่นำไปประยุกต์ใช้ หรือ ครูผู้สอนเด็กปฐมวัยควรมีการศึกษาคู่มือ เพื่อทำความเข้าใจขั้นตอนแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นอย่างถ่องแท้ โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่เด็กปฐมวัยจะได้รับให้มากที่สุด
2. การจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยการจัดกิจกรรมต้องคำนึงถึงความสามารถของเด็กแต่ละคน ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง การจัดกิจกรรมจากชีวิตประจำวัน กิจกรรม มีวิธีการที่หลากหลาย เช่น Cooking สาธิต ทดลอง สนทนา ทำกิจกรรมทั้งใน-นอกห้องเรียน บูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้จากการได้ลงมือทำสิ่งต่างๆผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าซึ่งเป็นการพัฒนาประสาทสัมผัสที่ใช้ในการมองเห็น การได้ยิน การลิ้มรส การดมกลิ่นและการสัมผัส/จับ และจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเน้นให้เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรม หรือลงมือกระทำด้วยตนเองให้มากที่สุด Learning by Doing เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ทั้ง 4 ด้านคือทักษะชีวิตด้านสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และทักษะชีวิตด้านการคิด เด็กจะเรียนรู้ได้ดีในสภาพแวดล้อมที่ได้เตรียมเอาไว้อย่างดี ส่งเสริมการเรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

3.การจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ผู้ที่สนใจนำไปใช้ หรือครูผู้สอนปฐมวัยควรสอดแทรกหรือบูรณาการเข้าไปในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ หรือวิชาทักษะชีวิต โดยการทำกิจกรรมจะช่วยเสริมสร้างให้เด็กได้พัฒนาทักษะชีวิตด้านต่างๆ มีการกำหนดระยะเวลาในการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ให้มากขึ้น เช่น ระยะเวลา ภาคต้นของปีการศึกษานั้นๆ เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้มีการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอและให้เกิดประโยชน์แก่ตัวเด็กมากที่สุด และเพื่อให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะในการวิจัยที่น่าจะศึกษาค้นคว้าต่อไปดังต่อไปนี้

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบโรงเรียนรัฐบาล และเอกชน ในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย
2. การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ไปสู่การสร้างเสริมทักษะชีวิตอย่างเป็นระบบในระดับการศึกษาประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และในระดับการศึกษาพิเศษ เป็นต้น
3. การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนเอกชนระดับอำเภอ และจังหวัด เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- Anderson, T.P. (1999). **Using Models of Instruction**. In C.R. Drill and A.J. Romiszowsky (eds.), *Instructional development paradigms*. New Jersey: Educational Publication. 521-536.
- Arends, R. (1999). **Classroom instruction and management**. New York: McGraw-Hill.
- Brolin. (2011). **Life Skill training Psycho educational training as mental health Treatment**. Retrieved 12, 2014, from <http://www.edu.nu.ac.th/selfaccess/researches/admin/upload/373211010101901is.pdf>.
- Beard and Wilson. (2006). **Experiential learning: A best practice handbook for educators and trainers**. 2nd ed. India: Replika Press, 2006.
- Bruner. (1963). **Bruner's intellectual development theory**. Retrieved January 20, 2021, from <http://www.baanjomyut.com>.
- Bloom, B.S. (1976). **Human Characteristics and School Learning**. New York: McGraw-Hill Book.
- Beard and Wilson. (2006). **Experiential learning: A best practice handbook for educators and trainers**. 2nd ed. India: Replika Press, 2006.
- Cauthen, H.A. (2012). **The Development of a Sport-Based Life Skills Scale, For Youth to Young Adults, 11-23 years of age**. Available from: <http://search.proquest.com/docview/1335917820> (Access date: 2011, November 29).
- Ekome, J., and Talmi, M. (2009). **Game in adult learner**. Retrieved January 20, 2021, from <http://www.teachingenglish.org.uk/talk/polls/games-language-teaching>.
- Eva Essa, Rosemary Elaine Young. (2003). **Introduction to Early Childhood Education**. Nelson Education Limited, 2003.
- Ferrari, Hogue and Scheer. (2004). **Effectiveness of the 4-H Program as Perceived by Parents of 4-H Participants**. *The Journal of Extension*. 51(4).
- Gokhale, A. A. (1995). **Collaborative Learning Enhances Critical Thinking**. *Journal of Technology Education*, 7(1), 22-30.
- Hanley, G.P., Heal, N.A., Tiger, T.H. and Ingvarsson, E.T. (2007) **Evaluation of a classwide teaching program for developing preschool life skills**. *Journal of*

- Applied Behavior Analysis, 40,277-300.
- Hendrick, Patricia A. (2011). **Developing Youth Curriculum Using the Targeting Life Skills Model**. Retrieved 12 December 2557 , from:http://thesis.swu.ac.th/swudis/Coun_Psy/Skol_V.pdf.
- Joyce, B. and Weil, M. (2000). **Model of Teaching**. 6th edition. Boston: Allyn and Bacon.
- (2004). **Model of Teaching**. 7th edition. Boston: Allyn and Bacon.
- Kelly, E. F. (2007). **Unusual experiences near death and related phenomena**. Lanham, MD: Rowman and Littlefield.Essa. 2003
- Kolb, D. A. (1984). **Experiential learning: experience as the source of learning and development**. New Jersey: Prentice-Hall Inc.,
- Klausmeier, H.J. (1980). **Learning and Teaching Concepts: A Strategy for Testing Application of Theory**. New York: Academic Press.
- Keeves P.J. (1988). **Educational research methodology and measurement : An international handbook**. Oxford: Pergamon Press.
- Play England. (2006). **Planning for Play**. London: National Children’s Bureau.
- Tois, H.L. and Carroll , S.J. (1982). **Management**. New York:John Wiley and Sons.
- Luckner, J. and Nadler, R. (1999). **Why Experiential Learning is so Effective**. Retrieved February 25, 2013, from http://www.sabrehq.com/team_building_articles/teambuildingcomponents.htm
- Sembiring, M. G. (2015). **Validating Student Satisfaction Related to Persistence, Academic Performance, Retention and Career Advancement within ODL Perspectives**. Open Praxis, 7(4), 325–337.
- Sharon, Junge K.; Sue, Manglallan; & Juliana, Raskauskas. (2003). **“Building Life Skills Through After school Participation in Experimental and Cooperative Learning,”** Child Study Journal. 33(3) ; 74-165.
- Mcgriff, J.s.; Others. (2000). **A Problem Solving Assessment Instrument**. Retrieved September 6,2014, from <http://www.personal.psu.edu/faculty/s/j/sjm256/portfolio/kbased/idd/idd.html>.
- Skinner, B.F. (1953). **Science and Human Behavior**. New York: Macmillan.

UNESCO. (2002). **Focusing Resources on Effective School Health**. Retrieved March 19, 2014, From http://portal.unesco.org/education/en/ev.php_URL_ID=36637&URL_DO

WHO. (1997). **Life Skill Education for Children and Adolescents in School**. Geneva: World Health Organization.

Wahidin, D., Muchtar, H. S., Sulastri, Y. L. and Lestari, Z. W. (2017). **The Implementation of Active Learning Model for Preparing Pre-Service Teachers**. GSTF Journal on Education (JEd), 4(2).

กระทรวงยุติธรรม. (2549). **คู่มือเทคนิคการจัดกิจกรรมเพื่อสอนทักษะชีวิตสำหรับเยาวชน**.

กรุงเทพฯ: สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2548). **เอกสารประกอบการดำเนินงานโครงการโรงเรียนเพื่อนเด็ก**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

_____. 2546. **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2547). **การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : เอดิชั่นเพรสโปรดักส์.

_____. (2545). **รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอดิชั่น เพรสโปรดักส์.

กิตติศักดิ์ เกตุนุติ. (2557). **การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ B-R-A-I-N เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เจตนิพัทธ์ สมมาตย์. (2550). **ประสิทธิผลของโปรแกรมการสร้างเสริมทักษะชีวิตร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อพฤติกรรมการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนแห่งหนึ่ง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ. ขอนแก่น. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- จิระพันธุ์ พูลพัฒน์. (2557). **การศึกษาปฐมวัย**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)
- _____. (2556). **การพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฑาทิพย์ ธรรมสิริวัฒน์ .(2563). **การจัดกิจกรรมการเล่นไทยเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย.ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (2565):** วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และนวัตกรรมการ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- จุฬารณณ์ ประจงพันธ์. (2546). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จตุพร อัสวโสรธรรม. (2556). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยจัดประสบการณ์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์. นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรณ. (2547). [Online] <https://www.docor.or.th/rss.xml> [2020,กันยายน 15]
- ฉลาด จันทร์สมบัติ. (2550). **การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). **สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ**. กรุงเทพฯ: วี พรินท์ (1991).
- ทศนา แคมมณี. (2562). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 22. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทง รุ่งโรจน์สถาพร. (2557). **ผลการส่งเสริมวินัยในตนเองผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางมอนเตสซอร์รี่ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสองภาษา “บ้านเด็กดี” จังหวัดเชียงใหม่**. ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 (2014): มกราคม - มิถุนายน 2557.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). **การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร: เอพีกราฟฟิคส์ดีไซน์.
- รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร. (2554). **การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในชุมชนเขตดุสิต**. กรุงเทพมหานคร.
- รัฐจวน ประโมจน์ย์.(2544). **ผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบเรื่องที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชา

- การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
 ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542**. กรุงเทพฯ:
 พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2544). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : พัฒนาการศึกษา.
 พัทธินิตย์ คุ่มครอง.(2561). **การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัด
 ประสบการณ์ตามรูปแบบมอนเตสซอรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและ
 การเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
 พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2556). **ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ:
 สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562. (2562). **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 136 ตอนที่ 56
 ก
 เพ็ญศรี เทียมแก้ว. (2552). **ผลของการจัดประสบการณ์แบบเรียนรู้ร่วมกันที่มีต่อทักษะทางสังคม
 ของเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
 ณรงค์ศักดิ์ แสงป้อม. (2555). **การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบอิงประสบการณ์
 ผ่านสื่อสังคมเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพอุดมศึกษา โดยใช้กระบวนการ เรียนรู้แบบ
 MIAP**. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
 เนตรชนก รักกาญจน์นันทน์.(2558). **การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อ
 เสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีการสอน บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศิลปากร.
 นลินี ณ นคร. (2557). **การวัดและประเมินพุทธิปัญญาของเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
 นันทิยา น้อยจันทร์. (2548). **การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย**. นครปฐม:นิตินัย.
 เบญจพร แก้วมีศรี.(2545). **บทบาทของผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ**. ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.(2545). **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องการวัดประเมินการเรียนรู้**.
 กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาตามแนวพระราชดำริ.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
 ประไพ ประดิษฐ์สุขถาวร. (2558). **พัฒนาการด้านสติปัญญา: วัยประถมต้น (Primary School
 Children Cognitive Development)**. สืบค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2560, จาก
<http://taamkru.com/th>.
 ประไพ แสงดา. (2554). **ผลของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องที่มีต่อ ความสามารถ**

- ด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ปกรณ ปรียากร. (2538). **ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในการบริหารการพัฒนา.**
กรุงเทพฯ: สามเจริญพานิช.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **การบริหารงานวิชาการ.** กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- ปานทอง อังคนิธย์ . (2558). **การเสริมสร้างทักษะชีวิตนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.** วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหาร
การศึกษา. บุรีรัมย์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปณิชา จีระพรชัย. (2553). **การพัฒนาโปรแกรมสร้างเสริมทักษะการตัดสินใจในการดำเนินชีวิต
ด้วยตนเองสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา.** วิทยานิพนธ์
ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **แนวคิดเรื่องทักษะชีวิตและการพัฒนาทักษะ
ชีวิตในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2554). **การพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2552). **การสร้างวินัยเชิงบวก (Positive Discipline) พิมพ์ ครั้งที่ 2.** กรุงเทพมหานคร:
คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2549). **การกระจายอำนาจทางการศึกษาของ
ประเทศนิวซีแลนด์.** กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2549. **มาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน.**
(Online). กรุงเทพมหานคร : สำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
แหล่งที่มา: <http://www.krisdika.go.th>, 24 ตุลาคม 2555.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2544). **คู่มือสถานศึกษาเกี่ยวกับคณะกรรมการบริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2553). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554).** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____. (2555). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559).**
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- _____ (2555). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2560-2564)**.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2556). **ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพร คงวิมล. (2558). **การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน ใน
เครื่องมือลีนี คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขา
การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สนธยา พลศรี. (2547). **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. (2545). **การวัดและประเมินแนวใหม่เด็กปฐมวัย**. ภาควิชาหลักสูตรและ
การสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิรินทร์ ลัดดาภิรมย์. (2557). **การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อ
พัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย**. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย .ปีที่ 6 ฉบับที่ 1
(มกราคม - มิถุนายน 2557).
- สุมนตา พรหมบุญ; และอรพรรณ พรสีมา. (2540). **ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม**. วารสารครุ
ศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 26(1): 23-24.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2556). **จิตวิทยาการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สุทธาภา โชติประดิษฐ์.(2551). **การศึกษาและการพัฒนาการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยด้วย
รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสื่อความหมายเป็นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ.
- สุทธศรี วงษ์สมาน. [Online] <http://www.braille-cet.in.th/Braille-new> [2002,กันยายน
12]
- วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี. (2546). **หลักการสอนการพัฒนาทักษะชีวิต**. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารินทร์ รัศมีพรหม. (2542). **การออกแบบและพัฒนาระบบการสอน**. กรุงเทพฯ : ภาควิชา
เทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
มูลนิธิสดศรี – สฤงวงศ์.
- ศศิธร จันทร์ฤกษ์. (2554). **การพัฒนาแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้จาก
ประสบการณ์และวัฏจักรการสืบสอบหาความรู้เพื่อเสริมสร้างจิตวิทยาศาสตร์ของ เด็ก**

อนุบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริวรรณ วณิชวัฒนารชัย. (2552). **การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ**

ผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม สำหรับนักเรียนปฐมวัย. มหาวิทยาลัย

ศิลปากร/นครปฐม. DOI : [https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_](https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_Doi=10.14457/SU.the.2009.109)

DOI=10.14457/SU.the.2009.109.

ศุภลักษณ์ เศษชพานิช. (2544). **การนำเสนอรูปแบบการบริหารคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จในโรงเรียน**

เอกชนประเภทสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ และอุษา ชูชาติ. (2545). **ฝึกสมองให้คิดอย่างมีวิจารณญาณ.** พิมพ์

ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช สำนักราษฎร์.

อนุชา ภูมิสิทธิพร. (2558). **การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนที่**

มีความบกพร่องทางการได้ยิน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต

สาขาการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อโนชา ธีรธำรง. (2550). **การใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ต่อการพัฒนา**

ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา

การศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อรพรรณ บุตรกัตัญญ. (2562). **การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อ การสร้างมุมมองแบบ**

องค์รวมและการเข้าถึงโลกแห่งความจริงของผู้เรียน. Vol. 46 No. 2 (2018): วารสารครู

ศาสตร์ ปีที่ 46 ฉบับที่ 2 (เมษายน - มิถุนายน 2561).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูลด้านการศึกษาระดับชีวิตทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยใน

โรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ บุตรกตัญญู

อาจารย์สาขาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. รองศาสตราจารย์ ดร.ฐิติพร พิษณุกุล

อาจารย์สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

3. อาจารย์ ดร.พัชราภรณ์ พุทธิกุล

อาจารย์สาขาการศึกษาปฐมวัยศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

4. อาจารย์ ดร.จุฬินทิภา นพคุณ

อาจารย์สาขาปฐมวัยศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

5. ดร.วรรษลี รอดเรือง

ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดยายร่ม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมินเครื่องมือวิจัย ขั้นตอนที่ 1 (Research : R1)
 ศึกษาองค์ประกอบทักษะชีวิตและสภาพทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี เล่ห์มงคล

อาจารย์สาขาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะนันท์ หิรัญย์ชโลทร

อาจารย์สาขาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรัญญา จันทร์ชูสกุล

อาจารย์สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปกร

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินทร์ ลัดดากลม บุญเชิดชู

อาจารย์สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปกร

5. อาจารย์ ดร. อุไรवास ชำรงอรรถ

อาจารย์สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมินเครื่องมือวิจัย ขั้นตอนที่ 2 (Development : D1)
 การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศรี แสงเจริญ

อาจารย์สาขาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. อาจารย์ดวงใจ รุ่งเรือง

สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

3. ดร.ศนิกันต์ วัฒนวงศ์วรรณ

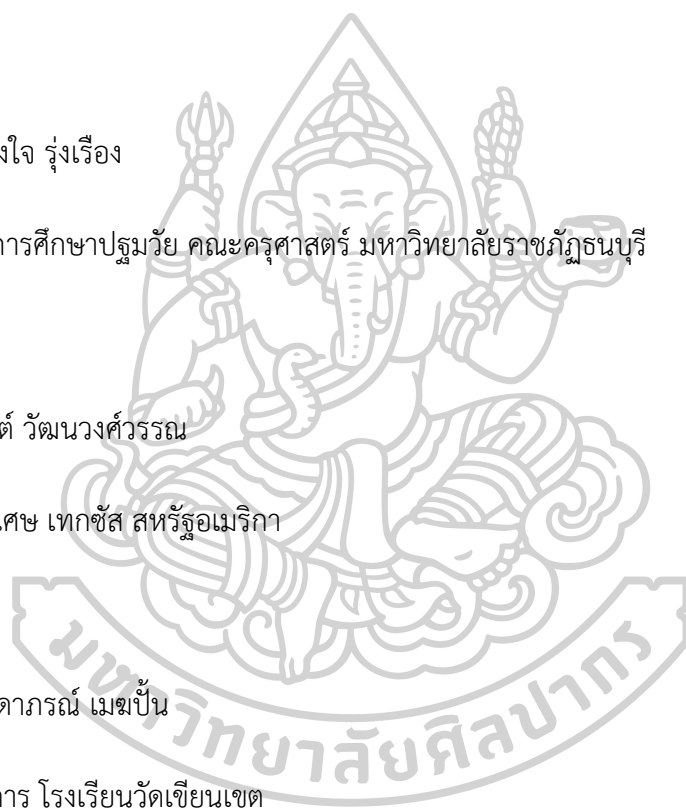
อาจารย์พิเศษ เทกซัส สหรัฐอเมริกา

4. นางสาวรัชดาภรณ์ เมฆปั้น

ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดเขียนเขต

5. นางเพ็ญสิริ สมเสียง

ผู้อำนวยการโรงเรียนรังษฤษฏีสองภาษา

ภาคผนวก ข

ข้อมูลแสดงความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 26 ค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ของแบบสอบถามการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

รายการที่ประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					สอดคล้อง	แปลผล
	1	2	3	4	5		
1.ท่านคิดว่าการสอนแบบมอนเตสซอริมุ่งเน้นที่จะพัฒนาเด็กให้รู้จักการเข้าสังคม	+1	+1	+1	0	+1	0.8	ใช้ได้
2.ท่านคิดว่าการสอนแบบมอนเตสซอริจะพัฒนาให้เด็กมีวินัยในตนเอง	+1	+1	+1	0	+1	0.8	ใช้ได้
3.ท่านคิดว่าการสอนแบบมอนเตสซอริจะพัฒนาให้เด็กมีสมาธิในการทำงาน	+1	+1	+1	0	+1	0.8	ใช้ได้
4.ท่านคิดว่าการสอนแบบมอนเตสซอริจะพัฒนาให้เด็กรู้จักควบคุมตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และรู้จักรอยอวกาศของตนเอง	+1	+1	+1	0	+1	0.8	ใช้ได้
5.ท่านคิดว่าการสอนแบบมอนเตสซอริจะทำให้เด็กได้เรียนรู้ในกลุ่มประสบการณ์ชีวิตได้ดีกว่าหรือเทียบเท่ากับเด็กที่เรียนในรูปแบบการสอนทั่วไป	+1	+1	+1	0	+1	0.8	ใช้ได้
6.ท่านคิดว่าการสอนแบบมอนเตสซอริจะทำให้เด็กกล้าตัดสินใจและแก้ปัญหามากกว่าหรือเทียบเท่าเด็กที่เรียนในรูปแบบการสอนทั่วไป	0	+1	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
7.ท่านคิดว่าการสอนแบบมอนเตสซอริจะทำให้เด็กมีความกล้าแสดงออกมากกว่าหรือเทียบเท่าเด็กที่เรียนในรูปแบบการสอนทั่วไป	0	+1	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
8.ท่านคิดว่ากิจกรรมที่เด็กทำในการสอนแบบมอนเตสซอริจะทำให้เด็กดูแลและรักษาสุขภาพของตนเองมากกว่าหรือเทียบเท่าเด็กที่เรียนในรูปแบบการสอนทั่วไป	0	+1	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
9.ท่านคิดว่ากิจกรรมที่เด็กทำในการสอนแบบมอนเตสซอริเหมาะสมกับบริบทไทย	+1	+1	+1	0	+1	0.8	ใช้ได้
10.ท่านคิดว่าการสอนแบบมอนเตสซอริจะทำให้เด็กมีทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยดีขึ้น	+1	+1	+1	0	+1	0.8	ใช้ได้

ตารางที่ 27 ค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี
ของแบบสอบถามการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียน
เอกชน จังหวัดปทุมธานี

รายการที่ประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					สอดคล้อง	แปลผล
	1	2	3	4	5		
ทักษะชีวิตด้านอารมณ์							
1.เด็กสามารถแสดงอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2.เด็กสามารถเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3.เด็กสามารถรับรู้ความคิด ความรู้สึกของผู้อื่น	+1	+1	0	0	+1	0.6	ใช้ได้
4.เด็กสามารถเข้าใจว่าผู้อื่นต้องการอะไร	-1	+1	+1	+1	+1	0.6	ใช้ได้
5.เด็กแสดงความพึงพอใจในความสามารถของตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6.เด็กสามารถมองผู้อื่นในแง่ดี	0	+1	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
7.เด็กสามารถแสดงกิริยา ท่าทางหรือคำพูดที่เหมาะสมกับผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8.เด็กเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น	+1	+1	+1	0	+1	0.8	ใช้ได้
9.เด็กมีความพยายามควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10.เด็กรู้ว่าตนเองรู้สึกอย่างไร	+1	+1	+1	0	+1	0.8	ใช้ได้
ทักษะชีวิตด้านสังคม							
11.เด็กสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
12.เด็กกล้าแสดงความคิดเห็นต่อหน้าผู้อื่นอย่างมั่นใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
13.เด็กมีความอดทนและรู้จักรอคอยตามลำดับก่อน-หลัง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
14.เด็กมีความเมตตาช่วยเหลือผู้อื่น	+1	+1	+1	0	+1	0.8	ใช้ได้

รายการที่ประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					สอ	แปลผล
	1	2	3	4	5	คลัง	
15.เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
16. เด็กสามารถปฏิบัติตนตามสุขลักษณะได้ตามวัย(เช่น ล้างมือ ไอ-จาม ปิดปาก)	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
17. เด็กสามารถปฏิบัติตามกฎกติกาของสังคมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้	+1	+1	+1	0	+1	0.8	ใช้ได้
18.เด็กสามารถยอมรับกฎกติกาเวลาเล่นกับเพื่อนและผลัดกันเล่นได้	+1	+1	+1	0	+1	0.8	ใช้ได้
19.เด็กอ่านสัญลักษณ์ในชุมชนได้ เช่น สัญลักษณ์ไฟจราจร ห้องน้ำ	+1	0	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร							
20.เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างถูกต้อง	+1	-1	+1	+1	+1	0.6	ใช้ได้
21.เด็กสามารถเล่าเรื่องสั้นๆให้ผู้อื่นฟังได้	+1	-1	+1	+1	+1	0.6	ใช้ได้
22.เด็กสามารถตอบคำถามได้ตรงประเด็น	+1	-1	+1	+1	+1	0.6	ใช้ได้
23.เด็กพูดจาอ่อนหวาน พูดจาไม่หยาบคายกับผู้ใหญ่	+1	-1	+1	+1	+1	0.6	ใช้ได้
24.เด็กแสดงพฤติกรรมเป็นผู้ฟังที่ดี ฟังอย่างตั้งใจ	+1	-1	+1	+1	+1	0.6	ใช้ได้
25.เด็กสามารถออกเสียงคำ รู้จักพยัญชนะ	+1	0	+1	+1	0	0.6	ใช้ได้
26.เด็กสามารถใช้คำศัพท์ได้เหมาะสมตามวัย	+1	-1	+1	+1	+1	0.6	ใช้ได้
27.เด็กสามารถเขียนชื่อตนเองได้	+1	0	+1	+1	0	0.6	ใช้ได้
ทักษะชีวิตด้านการคิด							
28.เด็กสามารถบอกเหตุผลเกี่ยวกับสิ่งต่างๆได้ด้วยตนเอง	+1	-1	+1	+1	+1	0.6	ใช้ได้

รายการที่ประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					สอ ค	แปลงผล
	1	2	3	4	5		
29.เด็กสามารถบอกความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆได้	+1	0	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
30.เด็กสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองโดยมีเหตุผลในการตัดสินใจ	+1	0	0	+1	+1	0.6	ใช้ได้
31.เด็กสามารถจัดกลุ่มประเภทของสิ่งต่างๆจากคุณลักษณะได้	+1	-1	+1	+1	+1	0.6	ใช้ได้
32.เด็กสามารถแก้ปัญหาต่างๆได้ด้วยตนเอง	+1	-1	+1	+1	+1	0.6	ใช้ได้
33.เด็กสามารถทำความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น	+1	0	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
34.เด็กสามารถคิดหาวิธีการทางออกในการแก้ปัญหาได้หลากหลาย	+1	0	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้

ตารางที่ 28 ค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) ของแบบสัมภาษณ์เชิงลึกการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

รายการที่ประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ผล คล้อย	แปลผล
	1	2	3	4	5		
1.ท่านคิดว่าครูปฐมวัยควรมีบทบาทอย่างไรท่ามกลางสภาพสังคมไทยในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลง ในด้านต่างๆอย่างรวดเร็ว อาทิเช่น การเมือง เศรษฐกิจ ภูมิอากาศ ภัยคุกคามด้านสุขภาพ	+1	0	+1	+1	0	0.6	ใช้ได้
2.ท่านคิดว่าลักษณะของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปีที่มีทักษะชีวิตควรมีลักษณะอย่างไร	+1	0	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้
3.ท่านคิดว่าปัจจัยอะไรบ้างที่จะทำให้เกิดทักษะชีวิต	+1	0	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้
4.ท่านคิดว่าทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ทักษะด้านใด ที่ควรได้รับการเสริมสร้างและพัฒนา	+1	-1	+1	+1	+1	0.6	ใช้ได้
5.ท่านคิดว่าการเสริมสร้างทักษะชีวิตที่จะนำไปสู่ประสิทธิภาพสำหรับเด็กปฐมวัยควรทำอย่างไร	+1	0	0	+1	+1	0.6	ใช้ได้
6.ท่านคิดว่ากิจกรรมที่จะนำไปสู่การเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยควรเป็นอย่างไร	+1	0	0	+1	+1	0.6	ใช้ได้
7.ท่านคิดว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมมีความสำคัญต่อทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยหรือไม่อย่างไร	+1	0	+1	+1	0	0.6	ใช้ได้
8.ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยควรเลือกใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบใด	+1	-1	+1	+1	+1	0.6	ใช้ได้
9.ท่านคิดว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมแบบมอนเตสซอรี ในกลุ่มประสบการณ์ชีวิตสามารถเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย อย่างไร	+1	-1	+1	+1	+1	0.6	ใช้ได้
10.ท่านคิดว่ารูปแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ที่ดีควรมีลักษณะอย่างไร	+1	0	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้

คู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

ในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

นางสาวนภัสวรรณ สีดั่ง

นิสิตระดับดุขฎิบัณติต สาขาวิชาพัฒนศึกษา

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

คำนำ

แผนการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยเป็นทฤษฎีและแนวคิดของรูปแบบการจัดการจัดการกิจกรรมแบบ PAAI (Planning Activity Action Inferring) ประกอบไปด้วย ทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญาของเพียเจท์ (Piaget) ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของดิวอี้ (Dewey) ทฤษฎีวิวัฒนาการเชิงสังคมของไวทสกี (Vygotsky) แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต (Life Skill) และรูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) นี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับคุณครูที่สอนกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในระดับปฐมวัย และมุ่งเน้นให้เด็กนักเรียนได้รับการพัฒนาที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 คู่มือเล่มนี้จะประกอบไปด้วย แผนการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย จำนวน 12 แผน

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แผนการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย โดยครูเป็นผู้บริหารจัดการทำกิจกรรมต่างๆ จะช่วยเสริมสร้างให้เด็กได้พัฒนาทักษะชีวิต ตามองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งได้แก่ 1) ทักษะชีวิตด้านสังคม 2) ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร 3) ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และ 4) ทักษะชีวิตด้านการคิด ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ฝึกการเรียนรู้ตามขั้นตอนของกิจกรรม และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

นางสาวนภัสวรรณ สีดั่ง

คู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

ในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจง

การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ทฤษฎีและแนวคิดของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI ประกอบด้วย Planning คือเป็นขั้นตอนการวางแผนความคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมทำอะไร กำหนดจุดประสงค์ เพื่ออะไร ใช้วิธีการอย่างไร การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเตรียมสื่อวัสดุ อุปกรณ์ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน การวัดและประเมินผล Activity คือ เป็นขั้นตอนการกำหนดกิจกรรมจากชีวิตประจำวัน กิจกรรมมีความหลากหลาย มีวิธีการที่หลากหลาย เช่น Cooking สาธิต ทดลอง สนทนา ทำกิจกรรมทั้งใน-นอกรั้วโรงเรียน บูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้จากการได้ลงมือกระทำสิ่งต่างๆผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า Action คือ เป็นขั้นตอนการทำกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองมากที่สุด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ให้เด็กทำอย่างที่ตนสนใจโดยไม่เป็นอันตราย Inferring คือ เป็นขั้นตอนการประเมินพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคลโดยประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมร่วมทำกิจกรรม ความสามารถในการทำกิจกรรมและการใช้วัสดุอุปกรณ์ของเด็ก ประกอบไปด้วย ทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของดิวอี้ (Dewey) ทฤษฎีวิวัฒนาการเชิงสังคมของไวทสกี (Vygotsky) แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต (Life Skill) และรูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการดำรงชีวิตของเด็กให้มีพัฒนาการอย่างสมบูรณ์ เน้นความเป็นอิสระในการทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม โดยผ่านวัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ที่จัดไว้เพื่อการปฏิบัติจริง

การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยโดยใช้ทฤษฎีและแนวคิดของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ เป็นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้ลงมือปฏิบัติกับวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นของจริง โดยมีครูเป็นผู้ดูแลและแนะนำ ในแต่ละกิจกรรมซึ่งจะเน้นให้เด็กนักเรียนได้ใช้ทักษะชีวิตตามองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งได้แก่ 1)ทักษะชีวิตด้านสังคม 2)ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร 3)ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และ 4)ทักษะชีวิตด้านการคิด ครูเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตแบ่งตามองค์ประกอบของทักษะชีวิตที่สำคัญทั้ง 4 ด้านซึ่งได้แก่

1. ทักษะชีวิตด้านสังคม ประกอบไปด้วยกิจกรรมทั้งหมด 3 กิจกรรมดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ใส่หน้ากากอนามัย ปลอดภัย ห่างไกลโควิด 19

กิจกรรมที่ 2 เช็ดโต๊ะกันเอยะ

กิจกรรมที่ 3 มอญซ่อนผ้าหาให้เจอ

2. ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ประกอบไปด้วยกิจกรรมทั้งหมด 3 กิจกรรมดังนี้

กิจกรรมที่ 4 ลองทำดูหนูๆทำได้ ปอกเปลือกไข่ต้ม

กิจกรรมที่ 5 ขนบปิ้งหนานี่ที่ฉันเลือก

กิจกรรมที่ 6 ตัก ตัก ตักให้ซัวร์ไม่ต้องกลัวหก

3. ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ประกอบไปด้วยกิจกรรมทั้งหมด 3 กิจกรรมดังนี้

กิจกรรมที่ 7 จัดดอกไม้ใส่แจกันลัลลา

กิจกรรมที่ 8 รดน้ำต้นไม้กันเอยะ

กิจกรรมที่ 9 กวาด กวาด กวาด สะอาดแน่นอน

4. ทักษะชีวิตด้านการคิด ประกอบไปด้วยกิจกรรมทั้งหมด 3 กิจกรรมดังนี้

กิจกรรมที่ 10 แยกฉันเถอะ เลอะเทอะ จริงๆ

กิจกรรมที่ 11 เท เท เท มีเฮแน่นอน

กิจกรรมที่ 12 ตัดให้ขาดเลยฉับๆ

คู่มือการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน
จังหวัดปทุมธานี มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. หลักการและเหตุผล
2. ทฤษฎีและแนวคิดของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI
3. หลักการ
4. วัตถุประสงค์
5. กลุ่มตัวอย่าง
6. เนื้อหาของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI
7. การจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI
8. สื่อ/สภาพแวดล้อม
9. ประเมินผล
10. เวลาในการจัดกิจกรรม
11. แผนการสอน

1. หลักการและเหตุผล

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้สามารถดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ สามารถปรับตัวเองได้ เข้ากับการเปลี่ยนแปลงเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองได้อย่างรวดเร็ว สามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทุก ๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชดังนี้ “การศึกษาเป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วนพอเหมาะกันทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นจะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ” (กระแสพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช พระราชทานเนื่องในพระราชทานแก่คณะครูและนักเรียน ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ 28 กรกฎาคม 2504, อ้างในทีศนา แคมมณี, 2560) จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช จะเห็นว่าพระองค์ให้ความสำคัญกับการศึกษาในฐานะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้เกิดความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเฉพาะแนวทางในการพัฒนาในเด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพและสนับสนุนซึ่งกันและกันรวมทั้งการประยุกต์ใช้บทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในชีวิตประจำวัน

การพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพควรเริ่มตั้งแต่เยาว์ชนเป็นพื้นฐาน โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดทักษะชีวิต เป็นสมรรถนะสำคัญ ที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับการพัฒนา ทั้งด้านความรู้ ความรู้สึกนึกคิด ให้รู้จักสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล รู้จักจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ป้องกันตัวเองในภาวะคับขัน และจัดการกับชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม ดังนั้นเพื่อให้ครูและผู้เกี่ยวข้องมีแนวทางในการเสริมสร้างทักษะชีวิตให้แก่เด็กเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตร และองค์ประกอบทักษะชีวิตที่องค์การอนามัยโลกกำหนดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดความหมายและองค์ประกอบทักษะชีวิต ไว้ว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่างๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ซึ่งทักษะชีวิตมี

ความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง ได้ส่งผลกระทบต่อนักเรียนวัยเรียนเป็นอย่างมาก ทั้งการดำเนินชีวิตท่ามกลางกระแสเทคโนโลยีที่ล้ำสมัย และความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการศึกษาต่อของบุตรหลาน ตลอดจนการเผชิญสิ่งยั่วยุ หรือตัวแบบที่ไม่เหมาะสมต่างๆ รอบตัว ที่ก่อให้เกิดปัญหานักเรียนและเยาวชนทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น นักเรียนและเยาวชนที่มีทักษะชีวิตในระดับต่ำหรือ ขาดภูมิคุ้มกันทางสังคม เมื่อ พ้นวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้ว มีแนวโน้มไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีปัญหาเรื่องการปรับตัว และการดำเนินชีวิตในสังคมสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาและสร้างทักษะชีวิตให้กับผู้เรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างเร่งด่วน เพื่อให้ครุณาไปพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตเป็นภูมิคุ้มกันให้รอดปลอดภัยจากการครอบงำของสื่อ และเทคโนโลยี และตั้งรับต่อการก้าวรุกทางสังคมอย่างรู้เท่าทัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

การพัฒนาทักษะชีวิต จัดเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้ปกครอง ครู ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงในการปลูกฝังและฝึกฝนให้นักเรียนมีพื้นฐานของทักษะชีวิตที่ตีงามครบถ้วน เพื่อมุ่งไปสู่จุดประสงค์ที่จะให้นักเรียนมีพื้นฐานของชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ ประไพ ประดิษฐ์สุทธาวร (2560: Online)การพัฒนาทักษะชีวิตจากวัยอนุบาลมาเป็นเด็กประถมที่รู้จักเหตุและผล มีความคิดเป็นของตนเอง สามารถแก้ไขปัญหา พร้อมเรียนรู้โลกกว้างในกรอบของระเบียบวินัย จึงทำให้สามารถมองเห็นพัฒนาการด้านสติปัญญาที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน โดยอายุ 6 ขวบ เริ่มต้นวัยประถม เด็กวัยนี้มีความสนใจกิจกรรมและงานของตนเองมากขึ้น มีความกระตือรือร้น สนใจของแปลก ใหม่ แต่หากมีสิ่งที่น่าสนใจกว่า อาจหันไปสนใจของอีกอย่างได้ทันที นอกจากนี้สามารถวาดรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน วาดรูปคน เขียนตัวอักษรง่ายๆได้ รู้ช้ายชวา นับ 1-30 ได้สามารถอธิบายความหมายของคำ และบอกความแตกต่างของ 2 สิ่งได้ซึ่งความรู้ที่มีประโยชน์ต่อเด็กปฐมวัยมีอยู่ทุกแห่งหนขึ้นอยู่กับว่าในขณะนั้น เด็กปฐมวัยมีสนใจความรู้เรื่องใดก็จะมีการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น จนกระทั่งเกิดประสบการณ์อย่างละเอียด ถี่ถ้วน และชัดเจน แหล่งความรู้ที่มีประโยชน์จึงมีที่มาจากบุคคลใกล้ชิดของเด็กปฐมวัยเอง อาทิ เช่น พ่อ แม่ และสังคมที่อยู่รอบตัวเด็กปฐมวัยเอง ความรู้บางอย่างเด็กปฐมวัยอาจจะได้มา จากการที่ตนเองได้สังเกต ลองผิดลองถูก หรือทดลองซ้ำๆ จนกลายมาเป็นประสบการณ์ หรือความรู้เด็กสามารถนำมาถ่ายทอดให้กับคนอื่นได้ (Little ; Quintas; & Ray. 2002)

จากการที่รัฐได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นอย่างมาก แต่เนื่องจากงบประมาณในการจัดการศึกษามีจำนวนจำกัด รัฐจึงส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น ดังจะเห็นได้จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2535 ที่ได้กำหนดแนวนโยบายจัดการศึกษาระดับนี้ไว้ว่า “ รัฐจะสนับสนุนให้ท้องถิ่นและภาคเอกชนจัดให้มากที่สุดสำหรับการจัดการศึกษาระดับนี้ของรัฐ รัฐจะทำเพียงเพื่อเป็นตัวอย่างและการค้นคว้าวิจัยเท่านั้น” จากนโยบายนี้จึงทำให้เอกชนจำนวนมากสนใจดำเนินธุรกิจโรงเรียนระดับปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาคมากขึ้นตามลำดับ แต่เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโรงเรียนเอกชนค่อนข้างจะมีอิสรภาพ เพราะไม่ได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ และกระทรวงศึกษาธิการมิได้กำหนดหลักสูตรเกี่ยวกับการศึกษาในระดับนี้อย่างตายตัว ฉะนั้นการจัดการศึกษาระดับนี้ของโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่จึงขึ้นอยู่กับแนวคิด นโยบายของแต่ละโรงเรียน

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนเป็นการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนที่ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐ ช่วยรัฐจัดการศึกษาและสามารถตอบสนองนโยบายของรัฐได้เป็นอย่างดี ผู้ที่มีส่วนสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนให้มีประสิทธิภาพ คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน เป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งที่จะวางรากฐานทางการศึกษาให้แก่เยาวชนรวมทั้งการอบรม จริยธรรม มารยาทในสังคม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามให้เยาวชนเป็นผู้ที่มีคุณภาพ มีภูมิปัญญา รู้จักนำความรู้ไปปรับใช้สังคมให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน

ซึ่งตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 18 ให้โรงเรียนเอกชนเป็นนิติบุคคล มีความเป็นอิสระในการจัดการศึกษา ทำให้การติดตาม ตรวจสอบ การนิเทศ การให้คำแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาไม่เพียงพอ ประกอบกับยังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ส่วนมากเป็นงานวิจัยของภาครัฐ โรงเรียนนาร่อง และกรณีศึกษาเฉพาะโรงเรียน บางโรงเรียนเป็นรายด้านเท่านั้น ซึ่งในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกับภาครัฐ แต่การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนมีความเป็นอิสระมากกว่ารัฐ ดังนั้นการกำกับติดตามดูแล หรือช่วยเหลือในสถานศึกษาของภาครัฐจะมีมากกว่าโรงเรียนที่สังกัดศึกษาเอกชน ขณะเดียวกันสภาพการแข่งขันทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน กับ โรงเรียนรัฐก็มีมากกว่า เพราะจังหวัดปทุมธานี เป็นจังหวัดที่อยู่ไม่ไกลกับเขตกรุงเทพมหานคร โรงเรียนทั้งภาครัฐและเอกชน จะได้รับอิทธิพลในเรื่องต่างๆ ค่อนข้าง

เร็วและเกิดการพัฒนากันในทุกด้าน เพื่อให้มีจำนวนนักเรียนมากขึ้น แต่ด้วยความเป็นอิสระในด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ทำให้โรงเรียนเอกชนได้รับการกำกับติดตามน้อยกว่าโรงเรียนรัฐ และด้วยหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่แต่ละสถานศึกษาต้องจัดทำเพิ่มจากหลักสูตรแกนกลางที่รัฐให้มา กระบวนการจัดเรียนการสอนในระดับนี้ของเอกชนส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับแนวคิด นโยบายของแต่ละโรงเรียน

ปัจจุบันการพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพทักษะชีวิต ควรเริ่มตั้งแต่เยาวชนเป็นพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดทักษะชีวิตเป็นสมรรถนะที่สำคัญที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับการพัฒนา ปลูกฝัง และฝึกฝนให้มีทักษะชีวิตที่ครบถ้วนตั้งแต่ระดับปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยพบว่าในรูปแบบมอนเตสซอริ เป็นการจัดการกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้ลงมือปฏิบัติกับวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นของจริง ได้ตรงตามขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนบทบาทครูและรูปแบบวิธีการสอนทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยดังงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการจัดการกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี เพื่อนำข้อมูลจากครู และผู้เชี่ยวชาญ มาสร้างรูปแบบการจัดการจัดการกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย โดยนำผลที่ได้ไปพัฒนาการจัดการจัดการกิจกรรมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยตั้งแต่เริ่มต้นจึงนับได้ว่าเป็นการหล่อหลอมพฤติกรรมที่ดีตั้งแต่เริ่มต้น การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์เป็นวิธีที่มีความต่อการพัฒนาทักษะชีวิตประจำวันอย่างมาก จะทำให้ผู้เรียนมองเห็นความเชื่อมโยงต่อการระหว่างการเรียนรู้ประสบการณ์ในชีวิตประจำวันด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการพัฒนาวัยอนุบาลเป็นวัยที่เหมาะสมที่ส่งเสริมให้มีพัฒนาการที่ดีในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาการจัดการจัดการกิจกรรมในทักษะชีวิต เนื่องจากเป็นการปลูกฝังให้เขาได้เรียนรู้การใช้ชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสมและสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้นนี้ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการจัดการกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยใช้แนวคิดแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต (Life Skill) และแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอริ (Montessori) มาผนวกกันกับทฤษฎีการเรียนรู้เด็กปฐมวัย ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญาของเพียเจท์ (Piaget) ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของดิวอี้ (Dewey) ทฤษฎีวิวัฒนาการเชิงสังคมของไวทสกี (Vygotsky) มาบูรณาการสร้างเป็นรูปแบบการจัดการจัดการกิจกรรมแบบ PAAI (Planning Activity

Action Inferring) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

2. ทฤษฎีและแนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ PAAI

ทฤษฎีและแนวคิดที่ผู้วิจัยได้ไปศึกษาแล้วเลือกมาเป็นทฤษฎีและแนวคิดของรูปแบบการจัดการกิจกรรมแบบ PAAI (Planning Activity Action Inferring) ประกอบไปด้วยดังต่อไปนี้ ทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญาของเพียเจท์ (Piaget) ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของดิวอี้ (Dewey) ทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมของไวทสกี (Vygotsky) แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต (Life Skill) และรูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญา (Intellectual Development Theory) ของเพียเจท์ (Piaget) ได้อธิบายไว้ว่า พัฒนาการทางสติปัญญาเป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม โดยบุคคลพยายามปรับตัวให้อยู่ในสภาวะสมดุลด้วยการใช้กระบวนการดูดซึมและกระบวนการปรับให้เหมาะสม จนทำให้เกิดการเรียนรู้โดยเริ่มจากการสัมผัส ต่อมาจึงเกิดความคิดทางรูปธรรมและพัฒนาไปเรื่อยๆ จนเกิดความคิดที่เป็นนามธรรมซึ่งเป็นการพัฒนาเด็กทุกคนตั้งแต่เกิดมาพร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและปฏิสัมพันธ์นี้ ทำให้เกิดพัฒนาการทางสติปัญญาไว้ 4 องค์ประกอบ คือ (1)วุฒิภาวะ เป็นสภาพร่างกายที่มีความพร้อมต่อการพัฒนาการทางสติปัญญา ดังนั้นครูผู้สอนควรจัดประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน (2)ประสบการณ์ ทุกครั้งที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมก็จะเกิดประสบการณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประสบการณ์คือ ประสบการณ์ที่เนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการคิดหาเหตุผลทางตรรกศาสตร์ซึ่งมีความสำคัญในการแก้ปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะทางวิทยาศาสตร์ (3)การถ่ายทอดความรู้ทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลรอบข้างถ่ายทอดความรู้แก่เด็กโดยผ่านกระบวนการดูดซึมประสบการณ์และกระบวนการปรับโครงสร้างทางสติปัญญา (4)กระบวนการพัฒนาความสมดุลหรือการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง (Self Regulation) ดังนั้นการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย จึงต้องพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี เกิดขึ้นจากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบๆตัวผ่านกระบวนการซึมซับประสบการณ์ การปรับโครงสร้างและความสมดุลทางสติปัญญา ซึ่งความรู้และประสบการณ์เดิมเป็น

ปัจจัยที่สำคัญที่จะเสริมสร้างให้เด็กแสวงหาและใช้ความรู้เกี่ยวกับโลกภายนอก สิ่งต่างๆรอบตัวจนเกิดพัฒนาเป็นความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ผ่านการลงมือกระทำ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

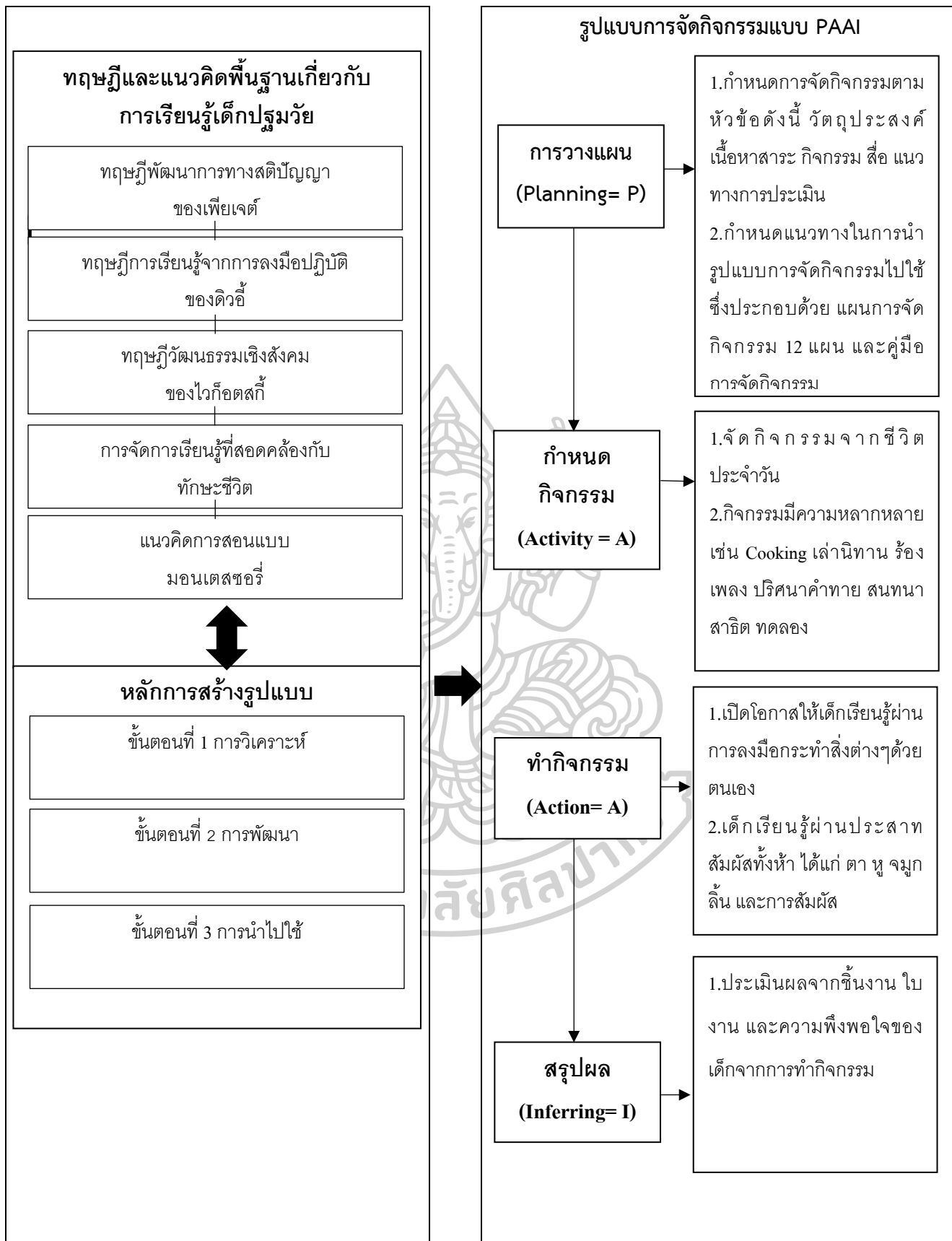
2. ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของดิวอี้ (Dewey) เชื่อว่า การเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ เชื่อว่า การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจะเกิดขึ้นจากการที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ลงมือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองจากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสำรวจ การสังเกต การทดลอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เด็กปฐมวัยจะค้นพบความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆผ่านประสบการณ์ตรง การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆรอบตัว กับความคิด หรือเหตุการณ์ จนกระทั่งเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับคำพูดที่ว่า การเรียนโดยการกระทำ (Learning by Doing) ดังนั้น การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย จากการลงมือปฏิบัติจะทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้ที่ถาวร เด็กปฐมวัยเรียนรู้โดยอาศัยการรับรู้ทางประสาทสัมผัสทั้งห้า ผ่านการลงมือกระทำสิ่งต่างๆ จนเกิดประสบการณ์ เมื่อเด็กปฐมวัยมีประสบการณ์ความรู้ก็เกิดขึ้นเรื่อยๆ ประสบการณ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้เกิดขึ้นในตัวเด็กปฐมวัย ประสบการณ์จึงเป็นที่มาของความรู้ที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้จากการลงมือกระทำจริง สำรวจ สังเกต ทดลอง มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของหรือบุคคลต่างๆรอบตัว รวมถึงธรรมชาติรอบตัวเด็กตามบริบทของสภาพแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยให้เกิดขึ้นในลำดับต่อไป

3. ทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมของไวทสกี (Vygotsky) เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้ใหญ่ พ่อ แม่ ครู เพื่อน บุคคลอื่นรอบตัว ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะให้ข้อมูลสนับสนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ขึ้นเมื่อเด็กอยู่ในสถานะ Zone of Proximal Development คือ เป็นสถานะที่เด็กเผชิญกับปัญหาที่ทำนายและไม่สามารถที่จะคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง เมื่อเด็กได้รับคำแนะนำ ได้รับการช่วยเหลือจากผู้ใหญ่หรือจากการทำงาน ทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดเป็นการเรียนร่วมกับเพื่อนที่มีประสบการณ์ มีความรู้มากกว่า เด็กจะสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ดังนั้น การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย จะพัฒนาโดยได้รับการช่วยเหลือแนะนำจากการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ร่วมกับเพื่อนที่มีประสบการณ์มากกว่า ที่สามารถให้คำแนะนำในช่วงที่เด็กเกิดปัญหาและไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเองตามลำพัง จนเด็กสามารถทำงานหรือทำกิจกรรมต่อไปได้อย่างอิสระ จนประสบความสำเร็จด้วยตนเองหลังได้รับคำแนะนำ ทำให้เด็กเกิดความเข้าใจและเกิดพัฒนาความสามารถทางการคิด เกิดทักษะการคิดที่ซับซ้อนขึ้น

4. แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต (Life Skill) เป็นความสามารถของบุคคลในการจัดการปัญหา โดยรวมของบุคคลที่จะคิด ตัดสินใจแก้ปัญหาและปรับตัว เพื่อให้มีพฤติกรรมที่เป็นไปทางที่เหมาะสม ถูกต้องสามารถจัดการกับความต้อการ ปัญหา และสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปให้มีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายจิตใจอารมณ์ สังคม และสติปัญญาในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่ตนมีอยู่ เพื่อจัดการกับชีวิตของตนเองกับปัญหาและสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จนประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง

5. รูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการดำรงชีวิตของเด็กให้มีความพัฒนาการอย่างสมบูรณ์ เน้นความเป็นอิสระในการทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม โดยผ่านวัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ที่จัดไว้เพื่อการปฏิบัติจริง ตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมประกอบด้วย เด็กได้รับการยอมรับนับถือ จิตซึมซับ ช่วงเวลาหลักของชีวิต การเตรียมสิ่งแวดล้อม การศึกษาด้วยตัวเอง และการวัดประเมินผล

จากการศึกษารวบรวมข้อมูล ทั้งวิเคราะห์ สังเคราะห์ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI (Planning Activity Action Inferring) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ดังต่อไปนี้

กรอบแนวคิดรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI (Planning Activity Action Inferring)

3. หลักการของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI

รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI (Planning Activity Action Inferring) เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมที่มีขั้นตอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี ซึ่งเรียนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยการทำกิจกรรมจะช่วยเสริมสร้างให้เด็กได้พัฒนาทักษะชีวิต ตามองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งได้แก่ ทักษะชีวิตด้านการสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และทักษะชีวิตด้านการคิด โดยผ่านการบูรณาการจากทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญาของเพียเจท์ ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของดิวอี้ ทฤษฎีวิวัฒธรรมเชิงสังคมของไวท์ฮีดสกี แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต และรูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี เด็กจะต้องได้รับการยอมรับนับถือ เด็กมีจิตที่ซึมซาบได้ ช่วงเวลาหลักของชีวิต การเตรียมสิ่งแวดล้อม การศึกษาด้วยตนเอง และการประเมินผล ซึ่งครูจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้โดยหลากหลายและมีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชน ใช้สื่อที่เหมาะสมกับวัยในการทำกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมของรูปแบบการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าตามพัฒนาการ

4. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI

รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยให้ส่งเสริมเด็กปฐมวัยทำกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญาของเพียเจท์ ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของดิวอี้ ทฤษฎีวิวัฒธรรมเชิงสังคมของไวท์ฮีดสกี แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต และรูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี ทั้ง 4 ด้านดังต่อไปนี้

1. ทักษะชีวิตด้านการสังคม ได้แก่ 1) เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง 2) เด็กสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ และ 3) เด็กสามารถปฏิบัติตามสุลักษณะได้ตามวัย

2. ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ได้แก่ 1) เด็กสามารถเขียนชื่อตนเองได้ 2) เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างถูกต้อง และ 3) เด็กพูดจาอ่อนหวาน พูดจามีหางเสียงกับผู้ใหญ่

3. ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ ได้แก่ 1) เด็กสามารถเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเอง 2) เด็กรู้ว่าตนเองรู้สึกอย่างไร และ 3) เด็กแสดงความพึงพอใจในความสามารถของ

4. ทักษะชีวิตด้านการคิดได้แก่ 1) เด็กสามารถบอกความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆได้ 2) เด็กสามารถจัดกลุ่มประเภทของสิ่งต่างๆจากคุณลักษณะได้ และ3) เด็กสามารถแก้ปัญหาต่างๆได้ด้วยตนเอง

5. กลุ่มตัวอย่างของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI

กลุ่มตัวอย่างของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ดังนี้ 1) ผู้ใช้รูปแบบ คือ ครูผู้สอนเด็กปฐมวัยในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี 2) เด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี ซึ่งเรียนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

6. เนื้อหาของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI

การเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ที่ผ่านการเรียนรู้ตามรูปแบบ คือ การเรียนรู้ผ่านการบูรณาการจากแนวคิดรูปแบบมอนเตสซอรี ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

1. เด็กจะต้องได้รับการยอมรับนับถือ (Respect for the Child) หมายถึง เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน เราจึงต้องยอมรับเด็กในลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคน
2. เด็กมีจิตที่ซึมซาบได้ (Absorbent Mind) หมายถึง จิตของเด็กเหมือนฟองน้ำ ที่จะซึมซับข้อมูลจากประสบการณ์
3. ช่วงเวลาหลักของชีวิต (Sensitive Period) หมายถึง ช่วงเวลาสำคัญที่สุดสำหรับการเรียนรู้เป็นช่วงแรกเกิด ถึง 6 ขวบ เป็นช่วงเวลาของการพัฒนาสติปัญญา บุคลิกภาพ และทักษะต่างๆ
4. การเตรียมสิ่งแวดล้อม (Prepared Environment) หมายถึง เด็กเรียนรู้ได้ดีในสภาพแวดล้อมที่ได้เตรียมเอาไว้อย่างดี
5. การศึกษาด้วยตนเอง (Self or Auto-education) หมายถึง เด็กสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองในสิ่งแวดล้อมที่จัดเอาไว้ได้อย่างสมบูรณ์

6. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การสังเกตและวิเคราะห์เด็กเป็นรายบุคคล ในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง ในการสังเกต จดบันทึก และวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียน

7. การจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI

การจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เป็นการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี มีดังต่อไปนี้

1. การวางแผน (Planning= P) เป็นขั้นตอนกระบวนการวางแผนความคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมทำอะไร กำหนดจุดประสงค์ เพื่ออะไร ใช้วิธีการอย่างไร การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเตรียมสื่อวัสดุ-อุปกรณ์ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน การวัดและประเมินผลโดยการสังเกตพฤติกรรมความสามารถในการทำกิจกรรม สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม สังเกตการใช้อุปกรณ์ของเด็ก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงความสามารถของเด็กแต่ละคน ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เด็กเรียนรู้ได้ดีในสภาพแวดล้อมที่ได้เตรียมเอาไว้อย่างดี พัฒนาประสาทสัมผัสที่ใช้ในการมองเห็น การได้ยิน การลิ้มรส การดมกลิ่นและการสัมผัส/จับ ให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการลงมือกระทำให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดทักษะต่างๆ

2. กำหนดกิจกรรม (Activity = A) เป็นขั้นตอนการกำหนดกิจกรรมจากชีวิตประจำวัน กิจกรรมมีความหลากหลาย มีวิธีการที่หลากหลาย เช่น Cooking สาธิต ทดลอง สนทนา ทำกิจกรรมทั้งใน-นอกห้องเรียน บูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้จากการได้ลงกระทำสิ่งต่างๆผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ทั้ง 4 ด้านคือ ทักษะชีวิตด้านสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และทักษะชีวิตด้านการคิด

3. ทำกิจกรรม (Action= A) เป็นขั้นตอนการทำกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองมากที่สุด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ให้เด็กทำอย่างที่ตนสนใจโดยไม่เป็นอันตราย

4. สรุปผล (Inferring= I) เป็นขั้นตอนการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคลโดยประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมร่วมทำกิจกรรม ความสามารถในการทำกิจกรรม และ การใช้วัสดุอุปกรณ์ของเด็ก

8. สื่อ/สภาพแวดล้อมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI

การดำเนินการสื่อ/สภาพแวดล้อมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI การจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้โดยหลากหลายและมีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชน ใช้สื่อที่เหมาะสมกับวัยในการทำกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ที่ส่งเสริมทักษะชีวิตประจำวัน โดยผู้รู้รูปแบบได้ทำมุมที่น่าสนใจ และเปิดโอกาสให้เด็กเลือกตามความสนใจในการทำกิจกรรม นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยมีการจัดกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้น ในสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนครูมีอุปกรณ์ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และบรรยากาศการยอมรับนับถือ

9. ประเมินผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI

การประเมินผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI ผู้วิจัยใช้แบบการสังเกต จดบันทึก และวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียน ของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

10. เวลาในการจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI

การจัดกิจกรรมของรูปแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ในตามบริบทของสภาพความเป็นจริง เพื่อให้ได้องค์ประกอบของทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน โดยการทำการกิจกรรมจะช่วยเสริมสร้างให้เด็กได้พัฒนาทักษะชีวิต ตามองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งได้แก่ ทักษะชีวิตด้านการสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และทักษะชีวิตด้านการคิด ซึ่งในช่วงเริ่มต้นกิจกรรม ผู้ใช้รูปแบบเริ่มต้นจากกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะเพลงก่อน จากนั้นต่อในกิจกรรมการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI โดยช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรม สัปดาห์ละ 3 วัน วันอังคาร วันพฤหัสบดี และวันเสาร์ ครั้งละ 45 นาที

จากความสอดคล้องระหว่างการจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI กับ การศึกษาองค์ประกอบชีวิตทักษะและสภาพทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

ในขั้นตอนที่ 1 (Research : R1)จากการที่ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาองค์ประกอบ จึงได้องค์ประกอบของทักษะชีวิต ทั้ง 4 ด้าน 1)ทักษะชีวิตด้านสังคม 2)ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร 3)ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และ 4)ทักษะชีวิตด้านการคิดและจากการศึกษารวบรวมข้อมูลทั้งวิเคราะห์ สังเคราะห์ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน รูปแบบการสอนพื้นฐาน และรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบพัฒนารูปแบบการการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานีดังนี้

การพัฒนาารูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI (Planning Activity Action Inferring)

หลักการ : 1. ทักษะชีวิตเป็นพฤติกรรมหรือความสามารถที่สำคัญที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับการพัฒนา ปลูกฝัง และฝึกฝนให้มีทักษะชีวิตที่ครบถ้วนตั้งแต่ระดับปฐมวัย ในการจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างเด็กให้พัฒนาทักษะชีวิตด้านสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และทักษะชีวิตด้านการคิด โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต

2. การจัดกิจกรรมต้องคำนึงถึงความสามารถของเด็กแต่ละคน ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เด็กเรียนรู้ได้ดีในสภาพแวดล้อมที่ได้เตรียมเอาไว้อย่างดี พัฒนา

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ : เพื่อสร้างรูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

ทักษะชีวิต

ทักษะชีวิตด้านสังคม : การจัดกิจกรรมมีการสร้างบรรยากาศจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในสังคมจัดกิจกรรมให้เด็กได้ทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนเพื่อเรียนรู้พฤติกรรมของเพื่อนจากการทำงานร่วมกัน เล่นด้วยกันสื่อสารระหว่างกัน กระตุ้นให้เด็กได้ร่วมเรียนรู้ด้วยกันได้เล่นกับเพื่อน

ทักษะชีวิตด้านสื่อสาร : การจัดกิจกรรม จัดสภาพแวดล้อมรอบๆที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนตามหน่วยการจัดการเรียนรู้นั้นๆจัดประสบการณ์ที่หลากหลายสอดแทรกคำศัพท์มีบัตรคำศัพท์ ให้เด็กพูดชื่อวัสดุ-อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม กระตุ้นให้เด็กพูดคุย สนทนาพูดบอกความต้องการของตนเอง รวมไปถึงการพูดคุยกับเด็กให้มากระหว่างทำกิจกรรมหรือระหว่างการเล่นของเด็กเป็นการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน

ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ : การจัดกิจกรรมสร้างความมั่นใจให้เด็กรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรม เริ่มต้นสร้างมิตรภาพที่ดีกับเด็กการยอมรับ ชื่นชมในตัวเด็ก เช่นการยิ้ม การสัมผัส การโอบกอดการกักตักการร้องเพลงและทำท่าทางประกอบร่วมกันกระตุ้นให้เด็กร่วมเล่นและทำกิจกรรมต่างๆด้วยความสนใจ

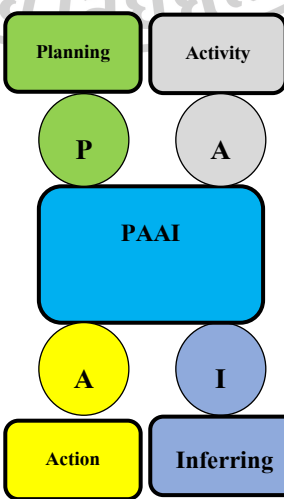
ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้เด็กปฐมวัย : การจัดกิจกรรมตามรูปแบบโดยการทำกิจกรรมจะช่วยเสริมสร้างให้เด็กได้พัฒนาทักษะชีวิต โดยผ่านการบูรณาการจากทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญาของเพียเจท์ ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของดิวอี้ ทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมของไวทก็อตสกี แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต และรูปแบบการเรียนการสอนแบบคนเดสซอร์ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวางแผน (Planning= P)

เป็นขั้นตอนกระบวนการวางแผนความคิดในการจัดกิจกรรมทำอะไร กำหนดจุดประสงค์ เพื่ออะไร ใช้วิธีการอย่างไร การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อุปกรณ์ที่เตรียมสื่อวัสดุ-อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน การวัดและประเมินผลโดยการสังเกตพฤติกรรมความสามารถในการทำกิจกรรม สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม สังเกตการใช้

ทำกิจกรรม (Action= A)

เป็นขั้นตอนการทำกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองมากที่สุด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ให้เด็กทำอย่างทีน

กำหนดกิจกรรม (Activity = A)

เป็นขั้นตอนการกำหนดกิจกรรมจากชีวิตประจำวัน กิจกรรมมีความหลากหลาย มีวิธีการที่หลากหลาย เช่น Cooking สานิต ทดลอง สนทนา ทำกิจกรรมทั้งใน-นอกห้องเรียน บูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้จากการได้ลงกระทำสิ่งต่างๆผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต

สรุปผล (Inferring = I)

เป็นขั้นตอนการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เป็นรายบุคคลโดยประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมร่วมทำกิจกรรม ความสามารถในการทำกิจกรรมและ การ

กรอบพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

แผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

สาระการเรียนรู้ : การมีกฎระเบียบวินัย ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎกติกา มารยาทในสังคม

หน่วย : การเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง : ใส่หน้ากากอนามัย ปลอดภัย ห่างไกลโควิด 19

ระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 สัปดาห์ที่ 1 เวลา 45 นาที

P: Planning (การวางแผน)

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กได้ฝึกการมีกฎระเบียบวินัย ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ กติกา มารยาทในสังคม
2. เพื่อให้เด็กรู้จักการป้องกัน ดูแล รักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง
3. เพื่อฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองในการใส่หน้ากากอนามัยในชีวิตประจำวัน

สาระ

1. สาระที่ควรรู้

หน้ากากอนามัย เป็นหน้ากากที่ใช้เพื่อช่วยป้องกันระบบทางเดินหายใจจากมลพิษ สารพิษ และเชื้อโรค แพทย์จึงมักแนะนำให้ใส่หน้ากากอนามัยเพื่อเป็นวิธีป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อแบคทีเรียหรือเชื้อไวรัสไปสู่ผู้อื่น ป้องกันการไอ จาม ในแต่ละครั้ง เป็นการลดการแพร่กระจายของเชื้อโรค ลดการลอยปะปนอยู่ในอากาศ

2. ประสบการณ์สำคัญ

2.1 การร้องเพลง “หน้าที่อวัยวะ” และการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ

2.2 การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน

2.3 การสนทนา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

2.4 การลงมือปฏิบัติกิจกรรมหรือลงมือกระทำสิ่งต่างๆ

A : Activity (กำหนดกิจกรรม)

ขั้นนำ

1. เด็กร้องเพลงทักทายเพลง “สวัสดี สวัสดี ” และทำท่าทางประกอบ
2. เด็กร้องเพลง”หน้าที่อวัยวะ” และทำท่าทางประกอบ
3. เด็กสังเกตอวัยวะและบอกหน้าที่ของอวัยวะ บอกการดูแลป้องกันอวัยวะต่างๆจากเนื้อเพลง เพื่อให้อวัยวะเหล่านั้นสามารถทำหน้าที่ต่อไปนานๆ
4. เด็กสังเกต ฟัง และดู โดยครูแนะนำกิจกรรมที่จะทำในวันนี้

ขั้นสอน

1. เด็กสังเกต สัมผัส ตมกลิ่น สิ่งที่อยู่ในตะกร้าปริศนา
 - บอกลักษณะสิ่งที่อยู่ในตะกร้าปริศนา เช่น ผิวสัมผัส นุ่ม หยาบ ลื่น กลิ่น
 - ทำไมจึงคิดว่าเป็นสิ่งนั้น
2. เด็กสังเกต วัสดุ-อุปกรณ์ ในตะกร้า
 - เด็กพูดชื่อวัสดุ-อุปกรณ์ ทีละชิ้น
 - ครูสาธิตขั้นตอนการใส่หน้ากากอนามัยและการถอดหน้ากากอนามัย
 - ครูสาธิตการร้อยสายคล้องหน้ากากอนามัย

A : Action (ทำกิจกรรม)

เด็กทดลองปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง

- เด็กทดลองใส่หน้ากากอนามัยและถอดหน้ากากอนามัย
- เด็กทดลองร้อยสายคล้องหน้ากากอนามัยตามจินตนาการ

I : Inferring (สรุปผล)

1. เด็กบอกถึงการปฏิบัติตนขณะทำกิจกรรม

-ควรปฏิบัติตนอย่างไรขณะทำกิจกรรม

-เมื่อทำกิจกรรมเสร็จควรทำอย่างไร

2. เด็กแสดงความคิดเห็น

-ถ้าเด็กๆเห็น หรือ เดินผ่านคนที่ไม่ใส่หน้ากากอนามัย เด็กๆควรปฏิบัติตนอย่างไร (อยู่ห่างๆ เว้นระยะห่าง)

สื่อ

1. หน้ากากอนามัย

2. สเปรย์แอลกอฮอล์

3. โข้วสำหรับร้อยทำสายคล้องหน้ากากอนามัย

4. ตะกร้าใส่วัสดุ - อุปกรณ์

การประเมินผล

1. วิธีการประเมิน ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม ในประเด็นดังนี้

-การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

-การใช้ประสาทสัมผัสในการสังเกต

-ความสามารถในการใช้วัสดุ-อุปกรณ์ของแต่ละคน

-ทำตามขั้นตอน

-การวางแผนปฏิบัติกิจกรรม

-การเก็บอุปกรณ์เข้าที่เดิมเมื่อทำเสร็จ

2. เครื่องมือประเมิน ได้แก่

-ใบงาน

-แบบสังเกตพฤติกรรมให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

3. เกณฑ์การประเมิน

3.1 เกณฑ์การประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

ระดับดี	คือ	ผ่านตั้งแต่	4	รายการขึ้นไป
ระดับปานกลาง	คือ	ผ่าน	3	รายการ
ระดับพอใช้	คือ	ผ่าน	1-2	รายการ

3.2 เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ ใบงาน

ระดับ	3	คะแนน	คือ	ทำถูก	3	ข้อขึ้นไป
ระดับ	2	คะแนน	คือ	ทำถูก	2	ข้อ
ระดับ	1	คะแนน	คือ	ทำถูก	1	ข้อ

บันทึกหลังการจัดกิจกรรม

1. ผลการจัดกิจกรรม

.....

.....

.....

2. ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

แผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI

เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

สาระการเรียนรู้ : ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

หน่วย : การเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง : ลองทำดูหลายๆทำได้ ปอกเปลือกไข่ต้ม

ระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 สัปดาห์ที่ 2 เวลา 45 นาที

P: Planning (การวางแผน)

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กได้ฝึกการฟังและปฏิบัติตามคำสั่ง หรือ คำแนะนำได้ถูกต้อง
2. เพื่อฝึกให้เด็กรู้จักวิธีการปอกเปลือกไข่ต้มได้ด้วยตนเอง
3. เพื่อฝึกให้เด็กพูด สนทนา ซักถาม ตอบคำถาม ด้วยตนเอง

สาระ

1. สาระที่ควรเรียนรู้

ไข่ต้ม เป็นอาหารจากไข่ของสัตว์ปีกหรือสัตว์ชนิดอื่นที่สามารถรับประทานได้ เช่น ไข่ไก่ ไข่เป็ด ไข่นกกระทา ซึ่งทำโดยการนำไข่ไปวางในภาชนะที่มีน้ำ ให้ความร้อนจนเดือด เนื้อไข่ที่เหลวก็จะเปลี่ยนสภาพเป็นของแข็ง ก่อนรับประทานต้องกะเทาะก้นไข่ให้ร้าวแล้วปอกเปลือกจากรอยแตก เปลือกไข่จะหลุดออกอย่างง่ายดาย

2. ประสบการณ์สำคัญ

- 2.1 การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ

2.2 การคาดเดาคำวลี หรือ ประโยคที่มีโครงสร้างซ้ำๆกันจากปริศนาอะไรเอ๋ย จากการสัมผัส จับ

2.3 การพูด แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและความต้องการ

A : Activity (กำหนดกิจกรรม)

ชั้นนำ

1. เด็กร้องเพลง “สวัสดี สวัสดี ” และทำท่าทางประกอบเพื่อทักทายกัน
2. เด็กเล่นเกม “ ปริศนาคำทายอะไรเอ๋ย ”
3. เด็กออกมาสัมผัส จับ ฟังเสียง ดมกลิ่น สิ่งของที่อยู่ในกล่องปริศนาอะไรเอ๋ย
 - บอกลักษณะ รูปร่าง กลิ่น ผิวหยาบ นุ่ม ลื่น แล้วทายชื่อว่สิ่งนั้นคืออะไร
 - เพื่อนๆช่วยทายชื่อสิ่งนั้นจากการสังเกตฟังบรรยาย ว่าคืออะไร

ชั้นสอน

1. ครูเฉลย (หน้ากากอนามัย) เด็กสังเกตและสนทนา แสดงความคิดเห็น
 - พุดชื่อ สิ่งของที่อยู่ในกล่องปริศนาอะไรเอ๋ย
 - บอกลักษณะ รูปร่าง สี ผิวสัมผัส กลิ่น
 - ทำไมจึงคิดว่าเป็นสิ่งนั้น
2. เด็กสังเกต วัสดุ-อุปกรณ์ในตะกร้า/สังเกตขั้นตอนการปกปิดเลือกไข่ต้ม
 - เด็กบอกชื่อวัสดุ-อุปกรณ์ที่ละชิ้น
 - ดูการสาธิตการปกปิดเลือกไข่ต้ม

A : Action (ทำกิจกรรม)

1. เด็กเรียนรู้ผ่านการใช้ประสาทสัมผัส
 - ทดลองปกปิดเลือกไข่ต้ม
 - ทดลองชิมไข่ต้ม

I : Inferring (สรุปผล)

1. เด็กๆบอกขั้นตอนการปกเปลือกไข่ต้ม
2. เด็กบอกปัญหาและวิธีแก้ไข เช่น เมื่อครูให้ชิมไข่ต้มแต่เราไม่ยอมชิม จะต้องพูดบอกความต้องการว่าไม่ยอมชิม
3. เด็กยกตัวอย่างสิ่งของที่ต้องปกเปลือกก่อนรับประทาน เช่น ส้ม กล้วย
4. ครูสังเกตพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมและสังเกตความสามารถในการทำกิจกรรมของเด็กแต่ละคน

สื่อ

1. ไข่ไก่ต้มสุก
2. จาน 2 ใบ
3. ถังขยะเล็ก
4. ผ้าเช็ดมือ
5. สเปรย์แอลกอฮอล์
6. ตะกร้าใส่วัสดุอุปกรณ์

การประเมินผล

วิธีการ

1. การสังเกตพฤติกรรมในประเด็น ดังนี้
 - การวางแผนการปฏิบัติกิจกรรม
 - ทำงานตามขั้นตอน
 - ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมปกเปลือกไข่ต้ม
 - การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสังเกต
 - การพูดบอกความต้องการของตนเอง
 - การเก็บวัสดุ-อุปกรณ์เข้าที่เดิมหลังทำกิจกรรม
2. เครื่องมือการประเมิน
 - ใบงาน
 - แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
3. เกณฑ์การประเมิน
 - 3.1 เกณฑ์การประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมระดับดี คือ ผ่านตั้งแต่ 4 รายการขึ้นไป

ระดับปานกลาง	คือ	ผ่าน	3	รายการ	
ระดับพอใช้	คือ	ผ่าน	1-2	รายการ	
3.2 เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ ใบงาน					
ระดับ	3	คะแนน	คือ	ทำถูก 3	ข้อขึ้นไป
ระดับ	2	คะแนน	คือ	ทำถูก 2	ข้อ
ระดับ	1	คะแนน	คือ	ทำถูก 1	ข้อ

บันทึกหลังการจัดกิจกรรม

1. ผลการจัดกิจกรรม

.....

.....

.....

2. ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

แผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

สาระการเรียนรู้ : ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

หน่วย : การเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง : จัดดอกไม้ใส่แจกันลัลลา

ระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 สัปดาห์ที่ 3 เวลา 45 นาที

P: Planning (การวางแผน)

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กฝึกประสบการณ์ในการจัดดอกไม้ใส่แจกันได้
2. เพื่อให้เด็กฝึกความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก
3. เพื่อให้เด็กฝึกการสร้างสรรค์สิ่งสวยงามตามจินตนาการ

สาระ

1. สาระที่ควรรู้

การจัดดอกไม้เป็นงานศิลปะแขนงหนึ่ง เป็นศิลปะความงาม มีองค์ประกอบทางด้านจิตใจ

เป็น

หลัก การจัดดอกไม้เป็นการนำดอกไม้ทั้งที่เป็นดอกไม้สด และดอกไม้พลาสติก มาวางใส่ลงในแจกัน จัดตกแต่งให้สวยงามตามจินตนาการ

2. ประสบการณ์เรียนรู้

2.1 การฟังเพลง การร้องเพลง และการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี

2.2 การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม

2.3 การจัดดอกไม้ใส่แจกันอย่างอิสระตามจินตนาการ

2.4 การทำงานศิลปะ

2.5 การมีความเชื่อมั่นในตนเองขณะปฏิบัติกิจกรรม

2.6 ความเป็นตัวของตัวเองแสดงสีหน้ามีความสุข ยิ้มแย้ม ชื่นชมผลงานและภูมิใจผลงาน

ตนเอง

A : Activity (กำหนดกิจกรรม)

ขั้นนำ

1. เด็กร้องเพลงทักทาย “ สวัสดี สวัสดี ” พร้อมกับทำท่าทางประกอบ
2. เด็กร้องเพลง “ ดอกลิ้นทม ” พร้อมกับทำท่าทางประกอบ
3. เด็กสนทนา พูดคุย แสดงความคิดเห็น และตอบคำถาม
 - เพลง “ดอกลิ้นทม” เนื้อหาเพลงพูดถึงอะไร/เกี่ยวกับอะไร
 - ทำไมจึงคิดว่าเป็นสิ่งนั้น สังเกตจากอะไร

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำกิจกรรมที่จะทำและแนะนำวัสดุ-อุปกรณ์ในตะกร้า
 - เด็กสังเกตและพูดชื่อวัสดุ-อุปกรณ์ ทีละชิ้น
2. ครูสาธิตขั้นตอนการจัดดอกไม้ใส่แจกัน ลัลลา
 - เด็กๆสังเกตขั้นตอนการสาธิต จากการดู ฟัง

A : Action (ทำกิจกรรม)

เด็กเรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า

- เด็กทดลองปฏิบัติกิจกรรมจัดดอกไม้ใส่แจกันลัลลา

I : Inferring (สรุปผล)

1. เด็กบอกประโยชน์ของการจัดดอกไม้ใส่แจกันลัลลา เช่น ประดับตกแต่งห้องรับแขก โต๊ะอาหาร มุมห้อง
2. เด็กบอกปัญหาและวิธีแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรม เช่น ถ้าทำน้ำหก ควรไปหยิบผ้ามาเช็ด หรือ พูดบอกครู
3. ครูสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรมและสังเกตความสามารถในการใช้วัสดุ-อุปกรณ์ของเด็กแต่ละคน

สื่อ

1. แจกัน (ทรงต่างๆ เตี้ย สูง)
2. ดอกไม้สด (ตามฤดูกาล ตามบริบทท้องถิ่น)
3. ดอกไม้พลาสติก
4. กรรไกร
5. ถังขยะเล็ก
6. เขี่ยอกใส่ผ้า

7. ผ้าเช็ดมือ
8. ฟองน้ำ (สำหรับซับน้ำหก)
9. ผ้าปูโต๊ะ
10. ตะกร้าใส่วัสดุ-อุปกรณ์

การประเมินผล

1. วิธีการประเมินการสังเกตพฤติกรรม ในประเด็น ดังนี้
 - การทำงานตามขั้นตอน
 - การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ
 - การใช้ประสาทสัมผัสในการสังเกต และทำกิจกรรม
 - มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ
 - การจัดดอกไม้ตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถของเด็กแต่ละคน
 - การแสดงออกยิ้มแย้ม ชื่นชมในผลงานของตนเอง
2. เครื่องมือการประเมิน
 - ใบงาน
 - แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
3. เกณฑ์การประเมิน
 - 3.1 เกณฑ์การประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

ระดับดี	คือ	ผ่านตั้งแต่	4	รายการขึ้นไป
ระดับปานกลาง	คือ	ผ่าน	3	รายการ
ระดับพอใช้	คือ	ผ่าน	1-2	รายการ
 - 3.2 เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ ใบงาน

ระดับ	3	คะแนน	คือ	ทำถูก	3	ข้อขึ้นไป
ระดับ	2	คะแนน	คือ	ทำถูก	2	ข้อ
ระดับ	1	คะแนน	คือ	ทำถูก	1	ข้อ

บันทึกหลังการจัดกิจกรรม

1. ผลการจัดกิจกรรม

.....

.....

.....

2. ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

แผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

สาระการเรียนรู้ : ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

หน่วย : การเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง : แยกฉันเถอะเถอะจริงๆ

ระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 สัปดาห์ที่ 4 เวลา 45 นาที

P: Planning (การวางแผน)

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กได้ฝึกประสบการณ์ในกิจกรรม “แยกฉันเถอะเถอะจริงๆ”
2. เพื่อฝึกให้เด็กรู้จักจัดกลุ่ม แบ่งประเภท วัสดุ-อุปกรณ์ที่ใช้ในการรับประทานอาหารได้
3. เพื่อฝึกเด็กให้ตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา

สาระ

1. สาระที่ควรรู้

การจัดกลุ่ม เป็นการแบ่งประเภท จัดหมู่ ตามลักษณะการใช้งาน หรือตามลักษณะของสี รูปร่าง เพื่อสะดวกต่อการหยิบใช้งาน และสะดวกต่อการทำความสะอาด

2. ประสบการณ์เรียนรู้

- 2.1 การจัดกลุ่ม แบ่งประเภท และจำแนกสิ่งต่างๆ ตามลักษณะ รูปร่าง รูปทรง สี
- 2.2 การตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา

A : Activity (กำหนดกิจกรรม)

ขั้นนำ

1. เด็กร้องเพลงทักทาย “ สวัสดี สวัสดี ” พร้อมกับทำท่าทางประกอบ
2. เด็กเล่นเกม “ ลมพัดพัด ”

-เด็กสังเกต ฟัง ดู เมื่อครูร้องถึงท่อน “ ฉันจะบอกให้...ลมพัด...เด็กๆไปยืนหน้า(จาน) ...เอ๋ย ” คำในวงเล็บจะเปลี่ยนไปเรื่อยๆ

-เด็กๆเล่นเกมและทำตามคำสั่ง

ขั้นสอน

1. ครูแนะนำกิจกรรม แนะนำวัสดุ-อุปกรณ์

-เด็กสังเกตภาชนะสำหรับใส่อาหารและอุปกรณ์ที่ใช้ในการรับประทานอาหาร ที่อยู่

ในตะกร้า

- เด็กพูดชื่อวัสดุ-อุปกรณ์ ทีละชิ้น และบอกหน้าที่แต่ละชิ้นมีไว้สำหรับทำอะไร
- ทำไมถึงคิดอย่างนั้น

2. ครูสาธิตการจัดกลุ่มภาชนะใส่อาหารและอุปกรณ์ที่ใช้ในการรับประทานอาหาร
 - เด็กสังเกต ตา ดู หู ฟัง

A : Action (ทำกิจกรรม)

เด็กเรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า

-เด็กทดลองปฏิบัติกิจกรรมจัดกลุ่มภาชนะใส่อาหารและอุปกรณ์ที่ใช้ในการรับประทานอาหาร

-เด็กทำตามขั้นตอน หยิบผ้าปูมาวางที่โต๊ะที่จัดเตรียมไว้ หยิบจาน มาวางบนผ้าตามรอยรูปจาน หยิบช้อน-ส้อมมาวางให้ตรงตามรอยรูปช้อน-ส้อม หยิบแก้วน้ำมาวางให้ตรงตามรอยเส้นแก้วน้ำออกมานั่ง หยิบช้อน-ส้อมมาวางในจาน หยิบแก้วน้ำขึ้นมาดื่ม (บทบาทสมมติ) และวางแก้วที่เดิม เส้นแก้วน้ำลุกขึ้น ชิดแก้วน้ำเก็บ และหยิบภาชนะทีละอย่าง ไปจัดกลุ่มในภาชนะที่เตรียมไว้ให้ถูกต้อง ทีละชิ้น

I : Inferring (สรุปผล)

1. เด็กบอกประโยชน์ของการจัดกลุ่มภาชนะใส่อาหารและอุปกรณ์ที่ใช้ในการรับประทานอาหารได้ เช่น สะดวกต่อการทำความสะอาด หรือ สะดวกต่อการหยิบใช้
2. บอกปัญหาและวิธีการแก้ไข เช่น เมื่อวางเสียงดัง ควรวางให้เบาๆ
3. ยกตัวอย่างสิ่งของที่เรามาจัดกลุ่มได้ในชีวิตประจำวัน เช่น เสื้อ กางเกง เครื่องเขียน
4. ครูสังเกตและประเมินพฤติกรรมการทำกิจกรรมของเด็กแต่ละคน

สื่อ

1. จาน
2. ชาม
3. ช้อน-ส้อม
4. แก้วน้ำ
5. ผ้ารองที่ปกรอยภาชนะ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการรับประทานอาหารไว้
6. สเปรย์แอลกอฮอล์
7. ตะกร้าใส่วัสดุ-อุปกรณ์
8. ภาชนะสำหรับจัดกลุ่ม (ใส่ภาชนะ และอุปกรณ์ในการใช้รับประทานอาหาร)

การประเมินผล

1. วิธีการประเมิน ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม ในประเด็นดังนี้

- การวางแผนการปฏิบัติกิจกรรม
- การทำกิจกรรมตามขั้นตอน
- การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ
- การใช้ประสาทสัมผัสในการสังเกต และทำกิจกรรม
- การตัดสินใจ มีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา
- การจัดกลุ่มภาษาและอุปกรณ์ที่ใช้ในการรับประทานอาหาร ได้ถูกต้อง ตาม

ความสามารถของเด็กแต่ละคน

2. เครื่องมือการประเมิน

- ใบงาน
- แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

3.เกณฑ์การประเมิน

3.1 เกณฑ์การประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

ระดับดี	คือ	ผ่านตั้งแต่	4	รายการขึ้นไป
ระดับปานกลาง	คือ	ผ่าน	3	รายการ
ระดับพอใช้	คือ	ผ่าน	1-2	รายการ

3.2 เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ ใบงาน

ระดับ	3	คะแนน	คือ	ทำถูก	3	ข้อขึ้นไป
ระดับ	2	คะแนน	คือ	ทำถูก	2	ข้อ
ระดับ	1	คะแนน	คือ	ทำถูก	1	ข้อ

บันทึกหลังการจัดกิจกรรม

1. ผลการจัดกิจกรรม

.....

.....

.....

2. ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง

แบบประเมินความสอดคล้อง แบบสอบถาม และแผนการจัดกิจกรรม

-แบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะ

ชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

-แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่นำคู่มือจัดกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมแบบ PAAI

เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนจังหวัดปทุมธานี

-แผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน

จังหวัดปทุมธานี

แบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็ก
ปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจง :

แบบประเมินฉบับนี้ใช้เพื่อสอบถามความคิดเห็นของท่านผู้เชี่ยวชาญโปรดพิจารณาแบบ
ประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย
ในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ที่มุ่งเน้นกระบวนการในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อ
เสริมสร้างทักษะชีวิตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย ทฤษฎีและแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ กลุ่ม
ตัวอย่าง เนื้อหา การจัดกิจกรรม สื่อ ประเมินผล โดยกรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความ
คิดเห็นของท่าน พร้อมเขียนข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เพื่อนำไปปรับปรุงต่อไป โดยกำหนดเกณฑ์
พิจารณาไว้ดังนี้

5	หมายถึง	มีความเหมาะสมสอดคล้องมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเหมาะสมสอดคล้องมาก
3	หมายถึง	มีความเหมาะสมสอดคล้องปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมสอดคล้องน้อย
1	หมายถึง	มีความเหมาะสมสอดคล้องน้อยที่สุด

ขอขอบพระคุณท่านผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจเรื่องมีอวัยวะและให้
ข้อเสนอแนะ

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือเป็นอย่างสูง

นางสาว นกัศวรณ สีดวง

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

โปรดพิจารณาในแต่ละข้อว่ามีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI (Planning Activity Action Inferring) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ความสอดคล้องดังนี้

การประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
1. ทฤษฎีและแนวคิดของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม						
2. หลักการของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม						
3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม						
4. กลุ่มตัวอย่างของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม						
5. เนื้อหาการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม						
6. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI อธิบายได้ชัดเจน						
6.1 การวางแผน (Planning= P)						
6.2 กำหนดกิจกรรม (Activity = A)						
6.3 ทำกิจกรรม(Action= A)						
6.4 สรุปผล (Inferring= I)						
7. สื่อ/สภาพแวดล้อมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม						
8. ประเมินผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม						
9. เวลาในการจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสม						
10. รูปแบบของแผนการจัดกิจกรรมการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความชัดเจน						
10.1 จุดประสงค์						
10.2 สาระ						
10.3 กิจกรรม						
10.4 สื่อ						

การประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
10.5 การประเมินผล						
10.6 แบบประเมินผลการสังเกตพฤติกรรม						
11. ผลของการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI สามารถเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ในด้านดังต่อไปนี้						
10.1 ทักษะชีวิตด้านสังคม						
10.2 ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร						
10.3 ทักษะชีวิตด้านอารมณ์						
10.4 ทักษะชีวิตด้านการคิด						
12. กรอบพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI สามารถกำหนดกิจกรรมการพัฒนาเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน						
13. รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีกิจกรรมที่เหมาะสมเป็นลำดับขั้นตอนครบถ้วนสอดคล้องกัน						
14. รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีความเหมาะสมในเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน						
15. รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI สามารถนำไปใช้ได้จริง						

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ลงนาม..... ผู้ประเมิน

(.....)

ตำแหน่ง.....

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน (เด็กหญิง/

เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....

ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI เป็นการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนตลอดการทำกิจกรรมและบันทึกลงในแบบสังเกต โดยผู้สังเกตบันทึก ✓ ในช่อง

รายการประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม(กิจกรรมที่.....)												สรุปผลการประเมิน	
ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม		วางแผนปฏิบัติกิจกรรม		ทำงานตามขั้นตอน		การใช้สื่อ-อุปกรณ์ได้ถูกต้อง		รับผิดชอบงานจนเสร็จทันเวลา		เก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ			
ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน

เกณฑ์การประเมิน

ผ่าน คือ ผ่านตั้งแต่ 3 รายการขึ้นไป
ไม่ผ่าน คือ ผ่าน 1-2 รายการ

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

...../...../.....

เกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน (เด็กหญิง/

เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....

ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : เป็นเกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI ทั้ง 12 กิจกรรมโดยผู้ประเมินกรอกคะแนนลงในช่องคะแนน

การประเมิน	ระดับคะแนน			ระดับคะแนน			รวมคะแนน	
	(ก่อน)			(หลัง)			ก่อน	หลัง
	1	2	3	1	2	3		
ใบงานกิจกรรมที่ 1 ใส่หน้ากากอนามัย ปิดดักกัย ห่างไกลโควิด 19								
ใบงานกิจกรรมที่ 2 เช็ดโต๊ะกันเื้ออะ								
ใบงานกิจกรรมที่ 3 มอญช้อนผ้าหาให้เจอ								
ใบงานกิจกรรมที่ 4 ลองทำดูหนูๆทำได้ปอกเปลือกไข่ต้ม								
ใบงานกิจกรรมที่ 5 ขนมห้างหน้าที่ฉันทเลือก								
ใบงานกิจกรรมที่ 6 ตัก ตัก ตักให้ชัวร์ไม่ต้องกลัวหก								
ใบงานกิจกรรมที่ 7 จัดดอกไม้ใส่แจกันลัลลา								
ใบงานกิจกรรมที่ 8 รดน้ำต้นไม้กันเื้ออะ								
ใบงานกิจกรรมที่ 9 กวาด กวาด กวาด สะอาดแน่นอน								
ใบงานกิจกรรมที่ 10 แยกฉันทเื้ออะ เื้ออะเื้ออะ จริงๆ								
ใบงานกิจกรรมที่ 11 เท เท เท มีเฮแน่นอน								
ใบงานกิจกรรมที่ 12 ตัดให้ขาดเลยฉันท								

หมายเหตุ	ระดับ	3	คะแนน	คือ	ทำถูก	3	ข้อขึ้นไป
	ระดับ	2	คะแนน	คือ	ทำถูก	2	ข้อ
	ระดับ	1	คะแนน	คือ	ทำถูก	1	ข้อ

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

...../...../.....

แบบประเมินการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

ชื่อผู้รับการประเมิน (เด็กหญิง/

เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น

.....

ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : เป็นแบบประเมินการจัดกิจกรรมแบบPAAI ทั้ง 12 กิจกรรม โดยผู้ประเมินบันทึก ✓ ใน
ช่ององค์ประกอบทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

การประเมิน	องค์ประกอบทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย			
	ด้าน สังคม	ด้าน สื่อสาร	ด้าน อารมณ์	ด้านการ คิด
1. กิจกรรมใส่หน้ากากอนามัย ปลอดภัย ห่างไกลโควิด 19				
2.กิจกรรม เช็ดโต๊ะกันเอนะ				
3.กิจกรรมมอญซ่อนผ้าหาให้เจอ				
4.กิจกรรมลองทำดูหนูๆทำได้ปอกเปลือกไข่ต้ม				
5.กิจกรรม ขนบปงหน้ที่ฉิ้นเลือก				
6.กิจกรรม ตัก ตัก ตักให้ชัวร์ไม่ต้องกลัวหก				
7.กิจกรรม จัดดอกไม้ใส่แจกันลัลลา				
8.กิจกรรม รดน้ำต้นไม้กันเอนะ				
9.กิจกรรมกวาด กวาด กวาด สะอาดแน่นอน				
10.กิจกรรม แยกฉิ้นเอนะ เอะเอะ เอะ เอะ จริงๆ				
11.กิจกรรม เท เท เท มีเฮแน่นอน				
12.กิจกรรม ตัดให้ขาดเลยฉับๆ				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

**แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้าง
ทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี**

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้ใช้เพื่อสอบถามความพึงพอใจของครูที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โปรดพิจารณาแบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ที่มุ่งเน้นกระบวนการในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งเสริมสร้างทักษะชีวิตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย ทฤษฎีและแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง เนื้อหา การจัดกิจกรรม สื่อการเรียนรู้ ประเมินผลการเรียนรู้ โดยกรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน พร้อมเขียนข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เพื่อนำไปปรับปรุงต่อไป โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณาไว้ดังนี้

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของครูที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะความคิดเห็นในความพึงพอใจของครูที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

ขอขอบพระคุณท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือวิจัยและให้ข้อเสนอแนะ

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือเป็นอย่างสูง

นางสาว นภัทรรณ สีด่าง

นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายถูก ✓ ลงใน ที่เป็นข้อมูลของท่าน

1. เพศ

1.1 ชาย

1.2 หญิง

2. อายุ

2.1 ต่ำกว่า 25 ปี

2.2 25-35 ปี

2.3 36-45 ปี

2.4 46-56 ปี

2.5 มากกว่า 56 ปี ขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

3.1 ปริญญาตรี

3.2 ปริญญาโท

3.3 ปริญญาเอก

3.4 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. สถานะของท่าน

6.1 ครูผู้ช่วย

6.2 ครูประจำชั้น

6.3 ผู้บริหาร

5. ประสบการณ์ในการสอนเด็กปฐมวัย

7.1 ต่ำกว่า 3 ปี

7.2 3-6 ปี

7.3 7-10 ปี

7.4 11-13 ปี

7.5 14-16

7.6 17 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของครูที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต
เด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจง :

แบบประเมินฉบับนี้ใช้เพื่อสอบถามความพึงพอใจของครูที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้
รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ที่มุ่งเน้น
กระบวนการในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งเสริมสร้างทักษะชีวิตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
ประกอบด้วย ทฤษฎีและแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง เนื้อหา การจัดกิจกรรม สื่อการ
เรียนรู้ ประเมินผลการเรียนรู้ โดยกรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน
พร้อมเขียนข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เพื่อนำไปปรับปรุงต่อไป โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณาไว้ดังนี้

5	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
3	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

โปรดพิจารณาในแต่ละข้อโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ความพึงพอใจของครูที่นำ
คู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน
จังหวัดปทุมธานี

การประเมิน	ระดับความพึงพอใจ					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
1. อธิบายการหลักการและเหตุผล ทฤษฎีและแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง เนื้อหา การจัดกิจกรรม สื่อ/สภาพแวดล้อม ประเมินผล เวลาในการจัดกิจกรรม และแผนการสอน						
2. รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี						
3. แผนการจัดกิจกรรม ประกอบไปด้วย 1. จุดประสงค์ 2. สารระ 3. กิจกรรม 4. สื่อ 5. การประเมินผล 6. บันทึกหลังการจัดกิจกรรม						
4. กระบวนการเรียนรู้การจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI อธิบายได้ชัดเจน 1. การวางแผน (Planning= P) 2. กำหนดกิจกรรม (Activity = A) 3. ทำกิจกรรม (Activity = A) 4. สรุปผล (Inferring= I)						
5. การจัดกิจกรรมผ่านการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ร่วมลงมือกระทำ และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง						
6. การจัดเตรียมสื่อโดยหลากหลายเหมาะสมกับวัยในการทำกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ที่ส่งเสริมทักษะชีวิตประจำวัน						
7. สภาพแวดล้อมของรูปแบบการจัดกิจกรรม โดยมีการจัดกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้						

การประเมิน	ระดับความพึงพอใจ					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
8. ครูกระตุ้นเด็กสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ตามบริบทของสภาพแวดล้อมหรือตามธรรมชาติรอบตัวเด็ก						
9. บทบาทผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม และซึมซับวัฒนธรรมโดยเฉพาะครูหรือเพื่อน						
10. รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี สามารถนำไปใช้ได้จริงในโรงเรียนและบ้าน						

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะความคิดเห็นในความพึงพอใจของครูที่นำคู่มือกิจกรรมประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

.....

.....

.....

.....

ลงนาม..... ผู้ประเมิน

(.....)

ตำแหน่ง

...../...../.....

คู่มือผู้สอน

แผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

ในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

จัดทำโดย

นางสาวนภัสวรรณ สีด้วง

นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2565

คำนำ

แผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย นี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับคุณครูที่ปลูกฝังและเสริมสร้างผู้เรียนให้เกิดทักษะชีวิตในชีวิตประจำวันในระดับปฐมวัย และมุ่งเน้นให้เด็กนักเรียนได้รับการพัฒนาที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 คู่มือเล่มนี้จะประกอบไปด้วย แผนการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย บูรณาการแนวความคิดการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต (Life Skill) และแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) มาผนวกกันกับทฤษฎีการเรียนรู้เด็กปฐมวัย ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของดิวอี้ (Dewey) ทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมของไวทสกี (Vygotsky) มาบูรณาการสร้างเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI (Planning Activity Action Inferring) จำนวน 12 แผนพร้อมทั้งใบงาน แบบประเมินความสามารถเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แผนการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย โดยใช้แนวความคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต (Life Skill) และแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) มาผนวกกันกับทฤษฎีการเรียนรู้เด็กปฐมวัย ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของดิวอี้ (Dewey) ทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมของไวทสกี (Vygotsky) มาบูรณาการสร้างเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI (Planning Activity Action Inferring) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยครูเป็นผู้บริหารจัดการทำกิจกรรมต่างๆ จะช่วยเสริมสร้างให้เด็กได้พัฒนาทักษะชีวิต ตามองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งได้แก่ 1) ทักษะชีวิตด้านสังคม 2) ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร 3) ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และ 4) ทักษะชีวิตด้านการคิด ฝึกการลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองเพื่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ฝึกการเรียนรู้ตามขั้นตอนของกิจกรรม และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

นางสาวนภัสวรรณ สีด้วง

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย

1. คำชี้แจง

การพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยใช้แนวคิดการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต (Life Skill) และแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) มาผนวกกันกับทฤษฎีการเรียนรู้เด็กปฐมวัย ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญาของเพียเจท์ (Piaget) ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของดิวอี้ (Dewey) ทฤษฎีวิวัฒนาการเชิงสังคมของไวทสกอฟ (Vygotsky) มาบูรณาการสร้างเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานีให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

1. ทฤษฎีและแนวคิดของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI

ทฤษฎีและแนวคิดที่ผู้วิจัยได้ไปศึกษาแล้วเลือกมาเป็นทฤษฎีและแนวคิดของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI ประกอบไปด้วยดังต่อไปนี้ ทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญาของเพียเจท์ (Piaget) ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของดิวอี้ (Dewey) ทฤษฎีวิวัฒนาการเชิงสังคมของไวทสกอฟ (Vygotsky) แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต (Life Skill) และรูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ทฤษฎีพัฒนาทางสติปัญญา (Intellectual Development Theory) ของเพียเจท์ (Piaget) ได้อธิบายไว้ว่า พัฒนาการทางสติปัญญาเป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม โดยบุคคลพยายามปรับตัวให้อยู่ในสภาวะสมดุลด้วยการใช้กระบวนการดูดซึมและกระบวนการปรับให้เหมาะสม จนทำให้เกิดการเรียนรู้โดยเริ่มจากการสัมผัส ต่อมาจึงเกิดความคิดทางรูปธรรมและพัฒนาไปเรื่อยๆ จนเกิดความคิดที่เป็นนามธรรมซึ่งเป็นการพัฒนาเด็กทุกคนตั้งแต่เกิดมาพร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและปฏิสัมพันธ์นี้ ทำให้เกิดพัฒนาการทางสติปัญญาไว้ 4 องค์ประกอบ คือ (1)วุฒิภาวะ เป็นสภาพร่างกายที่มีความพร้อมต่อการพัฒนาการทางสติปัญญา ดังนั้นครูผู้สอนควรจัดประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน (2)ประสบการณ์ ทุกครั้งที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมก็จะเกิดประสบการณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประสบการณ์คือ ประสบการณ์ที่เนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและ

ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการคิดหาเหตุผลทางตรรกศาสตร์ซึ่งมีความสำคัญในการแก้ปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะทางวิทยาศาสตร์ (3)การถ่ายทอดความรู้ทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลรอบข้างถ่ายทอดความรู้แก่เด็กโดยผ่านกระบวนการดูซึมประสบการณ์และกระบวนการปรับโครงสร้างทางสติปัญญา (4)กระบวนการพัฒนาความสมดุลหรือการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง (self regulation) ดังนั้นการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย จึงต้องพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี เกิดขึ้นจากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบๆตัวผ่านกระบวนการซึมซับประสบการณ์ การปรับโครงสร้างและความสมดุลทางสติปัญญา ซึ่งความรู้และประสบการณ์เดิมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะเสริมสร้างให้เด็กแสวงหาและใช้ความรู้เกี่ยวกับโลกภายนอก สิ่งต่างๆรอบตัวจนเกิดพัฒนาเป็นความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ผ่านการลงมือกระทำ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

1.2 ทฤษฎีการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของดิวอี้ (Dewey) เชื่อว่าการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจะเกิดขึ้นจากการที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ลงมือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองจากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสำรวจ การสังเกต การทดลอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เด็กปฐมวัยจะค้นพบความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆผ่านประสบการณ์ตรง การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆรอบตัว กับความคิดหรือเหตุการณ์ จนกระทั่งเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับคำพูดที่ว่า การเรียนโดยการกระทำ (Learning by Doing) ดังนั้น การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย จากการลงมือปฏิบัติจะทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้ที่ถาวร เด็กปฐมวัยเรียนรู้โดยอาศัยการรับรู้ทางประสาทสัมผัสทั้งห้า ผ่านการลงมือกระทำสิ่งต่างๆ จนเกิดประสบการณ์ เมื่อเด็กปฐมวัยมีประสบการณ์ความรู้ก็เกิดขึ้นเรื่อยๆ ประสบการณ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้เกิดขึ้นในตัวเด็กปฐมวัย ประสบการณ์จึงเป็นที่มาของความรู้ที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้จากการลงมือกระทำจริง สำรวจ สังเกต ทดลอง มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของหรือบุคคลต่างๆรอบตัว รวมถึงธรรมชาติรอบตัวเด็กตามบริบทของสภาพแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยให้เกิดขึ้นในลำดับต่อไป การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย จะพัฒนาโดยได้รับการช่วยเหลือแนะนำจากการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ร่วมกับเพื่อนที่มีประสบการณ์มากกว่า ที่สามารถให้คำแนะนำในช่วงที่เด็กเกิดปัญหาและไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเองตามลำพัง จนเด็กสามารถทำงานหรือทำกิจกรรมต่อไปได้อย่างอิสระจนประสบความสำเร็จด้วยตนเองหลังได้รับคำแนะนำ ทำให้เด็กเกิดความเข้าใจและเกิดพัฒนาความสามารถทางการคิด เกิดทักษะการคิดที่ซับซ้อนขึ้น

1.3 ทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมของไวทสกี (Vygotsky) เชื่อว่า การเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้ใหญ่ พ่อ แม่ ครู เพื่อน บุคคลอื่นรอบตัว ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะให้ข้อมูลสนับสนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ขึ้นเมื่อเด็กอยู่ในสถานะ Zone of Proximal Development คือเป็นสถานะที่เด็กเผชิญกับปัญหาที่ท้าทายและไม่สามารถที่จะคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง เมื่อเด็กได้รับคำแนะนำ ได้รับการช่วยเหลือจากผู้ใหญ่หรือจากการทำงาน ทำกิจกรรมต่างๆ เกิดเป็นการเรียนร่วมกับเพื่อนที่มีประสบการณ์ มีความรู้มากกว่า เด็กจะสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นตั้งนั้นการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย จะพัฒนาโดยได้รับการช่วยเหลือแนะนำจากการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ร่วมกับเพื่อนที่มีประสบการณ์มากกว่า ที่สามารถให้คำแนะนำในช่วงที่เด็กเกิดปัญหาและไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเองตามลำพัง จนเด็กสามารถทำงานหรือทำกิจกรรมต่อไปได้อย่างอิสระจนประสบความสำเร็จด้วยตนเองหลังได้รับคำแนะนำ ทำให้เด็กเกิดความเข้าใจและเกิดพัฒนาความสามารถทางการคิด เกิดทักษะการคิดที่ซับซ้อนขึ้น

1.4 แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะชีวิต (Life Skill) เป็นความสามารถของบุคคลในการจัดการปัญหา โดยรวมของบุคคลที่จะคิด ตัดสินใจแก้ปัญหาและปรับตัว เพื่อให้มีพฤติกรรมที่เป็นไปทางที่เหมาะสม ถูกต้องสามารถจัดการกับความต้อการ ปัญหา และสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปให้มีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายจิตใจอารมณ์ สังคม และสติปัญญาในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่ตนมีอยู่เพื่อจัดการกับชีวิตของตนเองกับปัญหาและสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จนประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง

1.5 รูปแบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการดำรงชีวิตของเด็กให้มีความพัฒนาการอย่างสมบูรณ์ เน้นความเป็นอิสระในการทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักเรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม โดยผ่านวัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ที่จัดไว้เพื่อการปฏิบัติจริง ตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมประกอบด้วย เด็กได้รับการยอมรับนับถือ จิตซึมซับ ช่วงเวลาหลักของชีวิต การเตรียมสิ่งแวดล้อม การศึกษาด้วยตัวเอง และการวัดประเมินผล

2. หลักการของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI

รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมที่มีขั้นตอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี ซึ่งเรียนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยการทำกิจกรรมจะช่วยเสริมสร้างให้เด็กได้พัฒนาทักษะชีวิต ตามองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งได้แก่ ทักษะชีวิตด้านสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และทักษะชีวิตด้านการคิด โดยผ่านการบูรณาการจากแนวคิดรูปแบบมอนเตสซอรี เด็กจะต้องได้รับการยอมรับนับถือ เด็กมีจิตที่ซึมซาบได้ ช่วงเวลาหลักของชีวิต การเตรียมสิ่งแวดล้อม การศึกษาด้วยตนเอง และการประเมินผล ซึ่งครูจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้โดยหลากหลายและอยู่ในท้องถิ่น ชุมชน ใช้สื่อที่เหมาะสมกับวัยในการทำกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าตามพัฒนาการ

3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI

รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ทั้ง 4 ด้าน 1)ทักษะชีวิตด้านสังคม 2)ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร 3) ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และ 4)ทักษะชีวิตด้านการคิด โดยให้ส่งเสริมเด็กปฐมวัยทำกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการบูรณาการจากแนวคิดรูปแบบมอนเตสซอรี 6 ด้าน ดังนี้ คือ

1. เด็กจะต้องได้รับการยอมรับนับถือ (Respect for the Child)
2. เด็กมีจิตที่ซึมซาบได้ (Absorbent Mind)
3. ช่วงเวลาหลักของชีวิต (Sensitive Period)
4. การเตรียมสิ่งแวดล้อม (Prepared Environment)
5. การศึกษาด้วยตนเอง (Self or Auto-education)
6. การประเมินผล (Evaluation)

4. กลุ่มตัวอย่างของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI

กลุ่มตัวอย่างของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ดังนี้ 1) ผู้ใช้รูปแบบ คือ ครูผู้สอนเด็กปฐมวัยในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี 2) เด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี ซึ่งเรียนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

5. เนื้อหาของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI

รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ที่ผ่านการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ คือ การเรียนรู้ผ่านการบูรณาการจากแนวคิดรูปแบบมอนเตสซอรี ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

1. เด็กจะต้องได้รับการยอมรับนับถือ (Respect for the Child) หมายถึง เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน เราจึงต้องยอมรับเด็กในลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคน
2. เด็กมีจิตที่ซึมซาบได้ (Absorbent Mind) หมายถึง จิตของเด็กเหมือนฟองน้ำ ที่จะซึมซับข้อมูลจากประสบการณ์
3. ช่วงเวลาหลักของชีวิต (Sensitive Period) หมายถึง ช่วงเวลาสำคัญที่สุดสำหรับการเรียนรู้เป็นช่วงแรกเกิด ถึง 6 ขวบ เป็นช่วงเวลาของการพัฒนาสติปัญญา บุคลิกภาพ และทักษะต่างๆ
4. การเตรียมสิ่งแวดล้อม (Prepared Environment) หมายถึง เด็กเรียนรู้ได้ดีในสภาพแวดล้อมที่ได้เตรียมเอาไว้อย่างดี
5. การศึกษาด้วยตนเอง (Self or Auto-education) หมายถึง เด็กสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองในสิ่งแวดล้อมที่จัดเอาไว้อย่างสมบูรณ์
6. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การสังเกตและวิเคราะห์เด็กเป็นรายบุคคล ในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง ในการสังเกต จดบันทึก และวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียน

6. การจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI

การจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เป็นการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี มีดังต่อไปนี้

1. การวางแผน (P:Planning) เป็นขั้นตอนกระบวนการวางแผนความคิดในการจัดกิจกรรม กิจกรรมทำอะไร กำหนดจุดประสงค์ เพื่ออะไร ใช้วิธีการอย่างไร การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเตรียมสื่อวัสดุ-อุปกรณ์ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน การวัดและประเมินผลโดยการสังเกตพฤติกรรมความสามารถในการทำกิจกรรม สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม สังเกตการใช้อุปกรณ์ของเด็ก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยการจัดกิจกรรมต้องคำนึงถึงความสามารถของเด็กแต่ละคน ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เด็กเรียนรู้ได้ดีในสภาพแวดล้อมที่ได้เตรียมเอาไว้อย่างดี พัฒนาประสาทสัมผัสที่ใช้ในการมองเห็น การได้ยิน การลิ้มรส การดมกลิ่นและการสัมผัส/จับ ให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการลงมือกระทำให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดทักษะต่างๆ

2. กำหนดกิจกรรม (A:Activity) เป็นขั้นตอนการกำหนดการจัดกิจกรรมจากชีวิตประจำวัน กิจกรรมมีความหลากหลาย มีวิธีการที่หลากหลาย เช่น Cooking สาธิต ทดลอง สนทนา ทำกิจกรรมทั้งใน-นอกห้องเรียน บูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้จากการได้ลงกระทำสิ่งต่างๆผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ทั้ง 4 ด้านคือ ทักษะชีวิตด้านสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และทักษะชีวิตด้านการคิด

3. ทำกิจกรรม (A:Action) เป็นขั้นตอนการทำกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองมากที่สุด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ให้เด็กทำอย่างที่ตนสนใจโดยไม่เป็นอันตราย

4. สรุปผล (I :Inferring) เป็นขั้นตอนการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคลโดยประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมการร่วมทำกิจกรรม ความสามารถในการทำกิจกรรม และ การใช้วัสดุอุปกรณ์ของเด็ก

7. สื่อ/สภาพแวดล้อมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI

การดำเนินการสื่อการเรียนรู้/สภาพแวดล้อมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI การจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้โดยหลากหลายและมีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชน ใช้สื่อที่เหมาะสมกับวัยในการทำกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ที่ส่งเสริมทักษะชีวิตประจำวัน โดยผู้ใช้รูปแบบได้ทำมุมที่น่าสนใจ และเปิดโอกาสให้เด็กเลือกตามความสนใจในการทำกิจกรรม นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมของรูปแบบการจัดกิจกรรม โดยมีการจัดกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้น ในสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนครูมีอุปกรณ์ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และบรรยากาศการยอมรับนับถือ

8. ประเมินผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI

การประเมินผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI ผู้วิจัยใช้แบบการสังเกต จดบันทึก และวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียน ของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

9. เวลาในการจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI

การจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี ในตามบริบทของสภาพความเป็นจริง เพื่อให้ได้องค์ประกอบของทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน โดยการทำกิจกรรมจะช่วยเสริมสร้างให้เด็กได้พัฒนาทักษะชีวิต ตามองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งได้แก่ ทักษะชีวิตด้านสังคม ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และทักษะชีวิตด้านการคิด ซึ่งในช่วงเริ่มต้นกิจกรรม ผู้ใช้รูปแบบเริ่มต้นจากกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะเพลงก่อน จากนั้นดำเนินตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบ PAAI โดยช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรม สัปดาห์ละ 3 วัน วันอังคาร วันพฤหัสบดี และวันเสาร์ ครึ่งละ 45 นาที ช่วงเช้า เวลา 09.00 น. – 09.45 น

แผนการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยตามรูปแบบ PAAI มีทั้งหมด 12 กิจกรรม ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมแบ่งตามองค์ประกอบของทักษะชีวิตที่สำคัญ ซึ่งแบ่งออกเป็น กิจกรรมทักษะชีวิต 4 ด้าน ดังนี้

1. ทักษะชีวิตด้านสังคม ประกอบไปด้วยกิจกรรมทั้งหมด 3 กิจกรรมดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ใส่หน้ากากอนามัย ปลอดภัย ห่างไกลโควิด 19

กิจกรรมที่ 2 เช็ดโต๊ะกันเกาะ

กิจกรรมที่ 3 มอญซ่อนผ้าหาให้เจอ

2. ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ประกอบไปด้วยกิจกรรมทั้งหมด 3 กิจกรรมดังนี้

กิจกรรมที่ 4 ลองทำดูหนูๆทำได้ ปอกเปลือกไข่ต้ม

กิจกรรมที่ 5 ขนมหิ้งหนานี่ที่ฉันเลือก

กิจกรรมที่ 6 ตัก ตัก ตักให้ชัวร์ไม่ต้องกลัวหก

3. ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ประกอบไปด้วยกิจกรรมทั้งหมด 3 กิจกรรมดังนี้

กิจกรรมที่ 7 จัดดอกไม้ใส่แจกันลัลลา

กิจกรรมที่ 8 รดน้ำต้นไม้กันเถอะ

กิจกรรมที่ 9 กวาด กวาด กวาด สะอาดแน่นอน

4. ทักษะชีวิตด้านการคิด ประกอบไปด้วยกิจกรรมทั้งหมด 3 กิจกรรมดังนี้

กิจกรรมที่ 10 แยกฉันเถอะ เลอะเทอะ จริงๆ

กิจกรรมที่ 11 เท เท เท มีเฮแน่นอน

กิจกรรมที่ 12 ตัดให้ขาดเลยฉับๆ

**แผนกำหนดการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย
ในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี**

องค์ประกอบทักษะชีวิต	สัปดาห์	กิจกรรมตามรูปแบบPAAI	เวลา
ด้านสังคม	สัปดาห์ที่ 1	ใส่หน้ากากอนามัยปลอดภัยห่างไกลโควิด 19	09.00 น. – 09.45 น
		เช็ดโต๊ะเรียนกันเถอะ	09.00 น. – 09.45 น
		มอญซ่อนผ้าหาให้เจอ	09.00 น. – 09.45 น
ด้านการสื่อสาร	สัปดาห์ที่ 2	ลองทำดูหนูๆทำได้ ปอกเปลือกไข่ต้ม	09.00 น. – 09.45 น
		ขนมปังหน้าหมูที่ฉันเลือก	09.00 น. – 09.45 น
		ตัก ตัก ตัก ให้ข้าวไม่ต้องกลัวหก	09.00 น. – 09.45 น
ด้านอารมณ์	สัปดาห์ที่ 3	จัดแจกันลิลลา	09.00 น. – 09.45 น
		รดน้ำต้นไม้กันเถอะ	09.00 น. – 09.45 น
		กวาด กวาด กวาด สะอาดแน่นอน	09.00 น. – 09.45 น
ด้านการคิด	สัปดาห์ที่ 4	แยกฉันทะเลอะเทอะจริงๆ	09.00 น. – 09.45 น
		เท เท เท มีเฮแน่นอน	09.00 น. – 09.45 น
		ตัดให้ขาดเลยจ้ะ	09.00 น. – 09.45 น

แผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

สาระการเรียนรู้ : ทักษะชีวิตด้านสังคม

หน่วย : การเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง : ใส่หน้ากากอนามัย ปลอดภัย ห่างไกลโควิด19

ระดับชั้น : อนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 สัปดาห์ที่ 1 เวลา 45 นาที

P:Planning (การวางแผน)

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ กติกา มารยาทในสังคม
2. นักเรียนรู้จักการป้องกัน ดูแล รักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง
3. นักเรียนช่วยเหลือตนเองในการใส่หน้ากากอนามัยในชีวิตประจำวัน
4. ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม

สาระ

1. สาระที่ควรรู้

หน้ากากอนามัยเป็นหน้ากากที่ใช้เพื่อช่วยป้องกันระบบทางเดินหายใจจากมลพิษ สารพิษ และเชื้อโรค แพทย์จึงมักแนะนำให้ใส่หน้ากากอนามัยเพื่อเป็นวิธีป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อแบคทีเรียหรือเชื้อไวรัสไปสู่ผู้อื่น ป้องกันการไอ จาม ในแต่ละครั้งเป็นการลดการแพร่กระจายของเชื้อโรค ลดการลอยปะปนอยู่ในอากาศ

2. ประสบการณ์สำคัญ

- 2.1 ฟังนิทานเรื่อง เครื่องซักผ้ามือพิเศษ
- 2.2 การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน
- 2.3 การสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- 2.4 การลงมือปฏิบัติกิจกรรมหรือลงมือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง

A:Activity (กำหนดกิจกรรม)

ขั้นนำ

1. นักเรียนร่วมร้องเพลง สวัสดี สวัสดี และทำท่าทางประกอบตามครู โดยมีเนื้อเพลงดังนี้
“ สวัสดี สวัสดี วันนี้เรามาพบกัน เธอกับฉัน พบกันสวัสดี”

2. นักเรียนฟังนิทานเรื่อง เครื่องซักผ้ามีวิเศษ เมื่อนิทานจบนักเรียนสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง

3. นักเรียนสังเกตและสำรวจอวัยวะของตนเองพร้อมกับบอกหน้าที่ของอวัยวะส่วนนั้น บอกการดูแลป้องกันอวัยวะส่วนต่างๆ

4. นักเรียนสังเกตตาดู หูฟัง กิจกรรมที่จะทำในวันนี้

ขั้นสอน

1. นักเรียนสังเกต สัมผัส ตมกลิ่น สิ่งที่อยู่ในตะกร้าปริศนา และปฏิบัติดังนี้

-บอกลักษณะสิ่งที่อยู่ในตะกร้าปริศนา เช่น ผิวสัมผัส นุ่ม ลื่น หยาบ กลิ่นหอมเหม็น

-ทำไมจึงคิดว่าเป็นสิ่งนั้น(หน้ากากอนามัย)

2.นักเรียนสังเกตวัสดุ-อุปกรณ์ในตะกร้าและปฏิบัติดังนี้

-พุดช่อดี-อุปกรณ์ ทีละชิ้น

-ครูแนะนำกิจกรรม นี้คือ กิจกรรมใส่หน้ากากอนามัย ปลอดภัย ห่างไกลโควิด 19

-ครูสาธิตขั้นตอนการใส่-การถอดหน้ากากอนามัย นี้คือหน้ากากอนามัย หยิบหน้ากากอนามัยใส่

หน้ากากอนามัย ถอดหน้ากากอนามัย

-ครูสาธิตการร้อยสายคล้องหน้ากากอนามัย นี้คือ โซ่ ร้อยโซ่

A: Action (ทำกิจกรรม)

นักเรียนทดลองปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง

-นักเรียนทดลองใส่หน้ากากอนามัยและถอดหน้ากากอนามัยม้วนเก็บแล้วทิ้งลงตะกร้า/ถังขยะที่ครูเตรียมไว้ให้

-นักเรียนทดลองร้อยสายคล้องหน้ากากอนามัยตามจินตนาการ

I: Inferring (สรุปผล)

1. นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นถึงการปฏิบัติตนขณะทำกิจกรรมดังนี้

-ขณะทำกิจกรรมควรปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะทำได้สำเร็จ(ทำบ่อยๆ/ต้องฝึกบ่อยๆ/ไม่พูดคุย)

-เมื่อทำกิจกรรมเสร็จควรปฏิบัติตนอย่างไร(ฉีดพ่นแอลกอฮอล์/เก็บอุปกรณ์)

2. นักเรียนร่วมกันสรุปดังนี้

-หากนักเรียนเห็น/เดินผ่านคนที่ไม่สวมหน้ากากอนามัย นักเรียนคิดว่าจะปฏิบัติตนอย่างไร (อยู่ห่างๆ/อยู่ไกลๆ/ไม่เข้าไปใกล้/พูดบอกให้เขาใส่)

สื่อการเรียนรู้

1. หน้ากากอนามัย
2. สเปรย์แอลกอฮอล์
3. โข่สำหรับร้อยสายคล้องหน้ากากอนามัย
4. ตะกร้าใส่สื่อ-อุปกรณ์

ประเมินผล

1. วิธีการประเมิน คือ สังเกตพฤติกรรมในประเด็นดังนี้
 - การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
 - การวางแผนปฏิบัติกิจกรรม
 - ทำงานตามขั้นตอน
 - ความสามารถในการใช้สื่อ-อุปกรณ์ของแต่ละคน
 - ความรับผิดชอบงานจนเสร็จทันเวลา
 - การเก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ
2. เครื่องมือประเมิน ได้แก่
 - ใบงาน
 - แบบสังเกตประเมินพฤติกรรมให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
 - แบบประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI
3. เกณฑ์การประเมิน
 - 3.1 เกณฑ์การประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

เกณฑ์การประเมิน				
ผ่าน	คือ	ผ่านตั้งแต่	3	รายการขึ้นไป
ไม่ผ่าน	คือ	ผ่าน	1-2	รายการ
 - 3.2 เกณฑ์การแปรผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

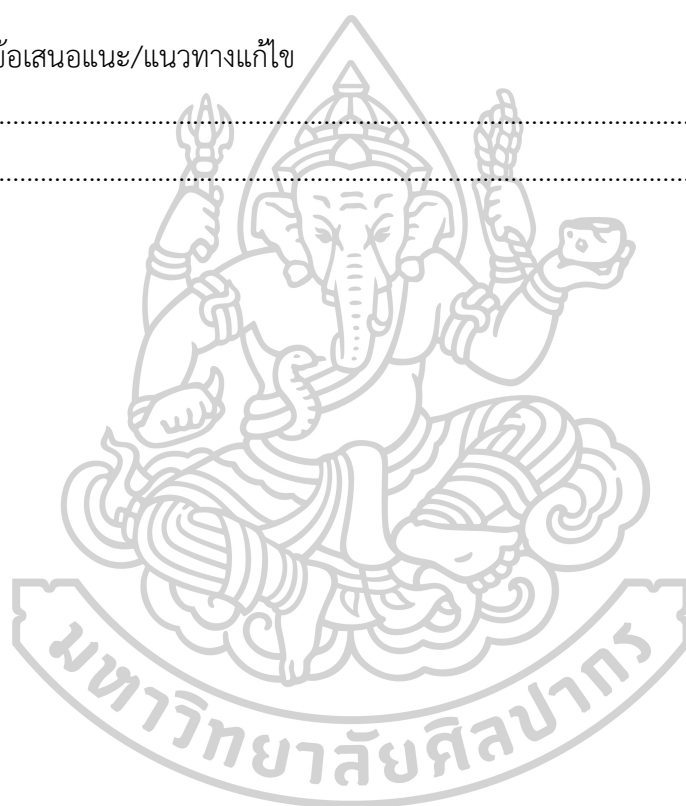
ระดับ	3	คะแนน	คือ	ทำถูก	3	ข้อ
ระดับ	2	คะแนน	คือ	ทำถูก	2	ข้อ
ระดับ	1	คะแนน	คือ	ทำถูก	1	ข้อ

บันทึกหลังการจัดกิจกรรม

1. ผลการจัดกิจกรรม

2. ปัญหา/อุปสรรค

3. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

ใบงานกิจกรรมที่ 1

ชื่อ.....

คำชี้แจง ให้นักเรียน ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในภาพที่ใช้ประกอบการล้างทำความสะอาด

เกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....

ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : เป็นเกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI ทั้ง 12 กิจกรรมโดยผู้ประเมินกรอกคะแนนลงในช่องคะแนน

เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

ทำถูก 3 ข้อ คือ 3 คะแนน

ทำถูก 2 ข้อ คือ 2 คะแนน

ทำถูก 1 ข้อ คือ 1 คะแนน

การประเมิน	ระดับคะแนน					
	ก่อน			หลัง		
	3	2	1	3	2	1
กิจกรรม ใส่หน้ากากอนามัย ปลอดภัย ห่างไกลโควิด 19						

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....

ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI เป็นการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนตลอดการทำกิจกรรมและบันทึกลงในแบบสังเกต โดยผู้สังเกตบันทึก

✓ ในช่อง

รายการประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม												สรุปผลการประเมิน			
ใ้หน้ากากอนามัย ปลอดภัย ห่างไกลโควิด 19															
ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม		วางแผนปฏิบัติกิจกรรม		ทำงานตามขั้นตอน		การใช้สื่อ-อุปกรณ์ได้ถูกต้อง		รับผิดชอบงานจนเสร็จทันเวลา		เก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ		ผ่าน		ไม่ผ่าน	
ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน				

เกณฑ์การประเมิน

ผ่าน คือ ผ่านตั้งแต่ 3 รายการขึ้นไป

ไม่ผ่าน คือ ผ่าน 1-2 รายการ

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

...../...../.....

แผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

สาระการเรียนรู้ : ทักษะชีวิตด้านสังคม

หน่วย: การเรียนรู้ที่ 2

เรื่อง : เช็ดโต๊ะกันเถอะ

ระดับชั้น : อนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 สัปดาห์ที่ 3 เวลา 45 นาที

P:Planning (การวางแผน)

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ กติกา มารยาทในสังคม
2. นักเรียนสามารถบอกวิธีการดูแล รักษาความสะอาดได้
3. นักเรียนสามารถเช็ดโต๊ะเรียนได้ด้วยตนเอง
4. ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม

สาระ

1. สาระที่ควรรู้
การเช็ดโต๊ะเป็นการทำความสะอาดโดยใช้ผ้าชุบน้ำสะอาดบิดหมาดๆเช็ด หรือหากมีคราบสกปรกสามารถใช้ผ้าชุบน้ำสบู่อ่อนๆบิดหมาดๆแล้วเช็ด
2. ประสบการณ์สำคัญ
 - 2.1 ฟังนิทานเรื่อง ค่อยๆฝึกฝนนะคนดี
 - 2.2 การช่วยเหลือตนเองในการเช็ดโต๊ะเรียน
 - 2.3 การสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
 - 2.4 การลงมือปฏิบัติกิจกรรมหรือลงมือกระทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง

A :Activity (กำหนดกิจกรรม)

ชั้นนำ

1. นักเรียนร่วมร้องเพลง สวีสวี สวีสวี และทำท่าทางประกอบตามครุโดยมีเนื้อเพลงดังนี้
“ สวีสวี สวีสวี วันนี้เรามาพบกัน เธอกับฉัน พบกันสวีสวี”
2. นักเรียนฟังนิทานเรื่อง ค่อยๆฝึกฝนนะคนดี เมื่อนิทานจบนักเรียนสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง

3. นักเรียนบอกถึงสิ่งที่ทำที่ต้องใช้การฝึกฝนทำสม่ำเสมอจึงจะสามารถทำได้คล่องด้วยตนเอง(แปรงฟัน อาบน้ำ)

ขั้นสอน

1. นักเรียนสังเกต สัมผัส สิ่งที่อยู่ในตะกร้า และปฏิบัติตนดังนี้
 - บอกลักษณะสิ่งที่อยู่ในตะกร้าและสัมผัส เช่น ผิวสัมผัส นุ่ม ลื่น หยาบ
2. นักเรียนสังเกตวัสดุ-อุปกรณ์ในตะกร้าและปฏิบัติดังนี้
 - พูดชื่อวัสดุ-อุปกรณ์ ทีละชิ้น
 - ครูแนะนำกิจกรรม นี่คือ กิจกรรมเช็ดโต๊ะกันเถอะ
 - ครูสาธิตขั้นตอนการซักผ้าเช็ดโต๊ะ
 - ครูสาธิตการเช็ดโต๊ะ

A: Action ทำกิจกรรม

นักเรียนทดลองปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง

-นักเรียนทดลองซักผ้าและเช็ดโต๊ะเรียนของตนเองตามขั้นตอน

I :Inferring สรุปผล

1. นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นถึงการปฏิบัติตนขณะทำกิจกรรมดังนี้
 - ขณะทำกิจกรรมควรปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะทำได้สำเร็จ(ทำบ่อยๆ/ต้องฝึกบ่อยๆ/ไม่พูดคุย)
 - หากผ้ามีน้ำหยดอยู่ควรทำอะไร(ผัดให้หมาดๆอีกรอบ/บิดนานๆนับด้วย)
2. นักเรียนร่วมกันสรุปดังนี้
 - หากเด็กนักเรียนอยากให้โต๊ะเรียนสะอาดควรทำอะไร(ใช้ผ้าเปียกบิดหมาดๆเช็ด/ใช้กระดาษเช็ด)

สื่อการเรียนรู้

1. ผ้าเช็ดโต๊ะ
2. กะละมังขนาดเล็ก
3. น้ำเปล่า/น้ำสบู่อ่อนๆ
4. ตะกร้าใส่เสื้อผ้า-อุปกรณ์

ประเมินผล

1. วิธีการประเมิน คือ สังเกตพฤติกรรมในประเด็นดังนี้
 - การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
 - การวางแผนปฏิบัติกิจกรรม

- ทำงานตามขั้นตอน
- ความสามารถในการใช้สื่อ-อุปกรณ์ของแต่ละคน
- ความรับผิดชอบงานจนเสร็จทันเวลา
- การเช็คโต๊ะเรียนด้วยตนเอง

2. เครื่องมือประเมิน ได้แก่

- ใบงาน
- แบบสังเกตประเมินพฤติกรรมให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
- แบบประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบPAAI

3. เกณฑ์การประเมิน

3.1 เกณฑ์การประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

เกณฑ์การประเมิน

ผ่าน	คือ	ผ่านตั้งแต่	3	รายการขึ้นไป
ไม่ผ่าน	คือ	ผ่าน	1-2	รายการ

3.2 เกณฑ์การแปรผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

ระดับ	3	คะแนน	คือ	ทำถูก	3	ข้อขึ้นไป
ระดับ	2	คะแนน	คือ	ทำถูก	2	ข้อ
ระดับ	1	คะแนน	คือ	ทำถูก	1	ข้อ

บันทึกหลังการจัดกิจกรรม

1. ผลการจัดกิจกรรม

2. ปัญหา/อุปสรรค

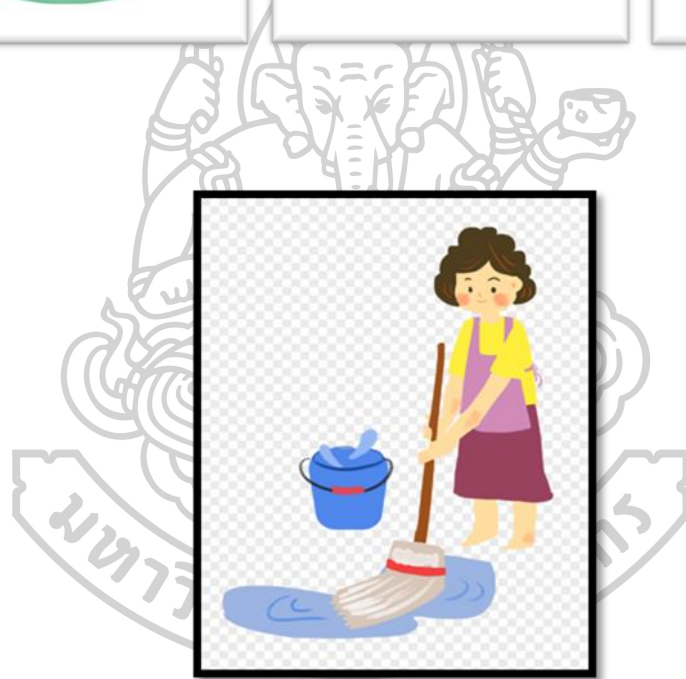
3. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

ใบงานกิจกรรมที่ 2

ชื่อ.....

คำชี้แจง : ให้นักเรียนโยงเส้นอุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับภาพที่กำหนดให้

เกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบPAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....

ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : เป็นเกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI ทั้ง 12 กิจกรรมโดยผู้ประเมินกรอกคะแนนลงในช่องคะแนน

เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

ทำถูก 3 ข้อ คือ 3 คะแนน

ทำถูก 2 ข้อ คือ 2 คะแนน

ทำถูก 1 ข้อ คือ 1 คะแนน

การประเมิน	ระดับคะแนน					
	ก่อน			หลัง		
	3	2	1	3	2	1
กิจกรรม เชิดโต๊ะกันเถาะ						

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....
ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI เป็นการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนตลอดการทำกิจกรรมและบันทึกลงในแบบสังเกต โดยผู้สังเกตบันทึก ✓ ในช่อง

รายการประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม												สรุปผลการประเมิน			
เช็ดโต๊ะกันเถอะ															
ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม		วางแผนปฏิบัติกิจกรรม		ทำงานตามขั้นตอน		การใช้สื่อ-อุปกรณ์ได้ถูกต้อง		รับผิดชอบงานจนเสร็จทันเวลา		เช็ดโต๊ะเรียนด้วยตนเอง		ผ่าน		ไม่ผ่าน	
ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน				

เกณฑ์การประเมิน

ผ่าน คือ ผ่านตั้งแต่ 3 รายการขึ้นไป
ไม่ผ่าน คือ ผ่าน 1-2 รายการ

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

...../...../.....

แผนการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบ PAAI
เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

สาระการเรียนรู้ : ทักษะชีวิตด้านสังคม

หน่วย : การเรียนรู้ที่ 3

เรื่อง : มอญซ่อนผ้าหาให้เจอ

ระดับชั้น : อนุบาลศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 สัปดาห์ที่ 4 เวลา 45 นาที

P:Planning (การวางแผน)

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ กติกา มารยาทในสังคม
2. นักเรียนสามารถเล่นร่วมกับผู้อื่นได้
3. นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเป็นผู้นำ-ผู้ตามที่ดี

สาระ

1. สาระที่ควรรู้

-มอญซ่อนผ้าเป็นการละเล่นของไทย เป็นการละเล่นที่มีผู้เล่นจำนวนมากมีกติกาในการเล่น

2. ประสบการณ์สำคัญ

- การปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ กติกาในการเล่นร่วมกับผู้อื่น
- การการเล่นร่วมกับผู้อื่น
- การปฏิบัติตนเป็นผู้นำ-ผู้ตามที่ดี

A:Activity (กำหนดกิจกรรม)

ขั้นนำ

1. ครูและนักเรียนร่วมร้องเพลง สวีสวี สวีสวี และทำท่าทางประกอบโดยมีเนื้อเพลงดังนี้
 “ สวีสวี สวีสวี วันนี้เรามาพบกัน เธอกับฉัน พบกันสวีสวี”
2. นักเรียนฟังนิทานเรื่อง เล่นด้วยกันสนุกดี
3. นักเรียนร่วมสนทนา-ตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทาน จากนั้นนักเรียนสังเกตสิ่งที่ครูถือในมือ(ตุ๊กตา)ช่วยกันบอกว่าวันนี้เราจะมาเล่นอะไรกันดี(มอญซ่อนผ้าหาให้เจอ)

ขั้นสอน

4. ครูแนะนำกิจกรรมที่จะทำในวันนี้ นีคือ ตุ๊กตา นำมาเล่นมอญซ่อนผ้าหาให้เจอ และร้องเพลงมอญซ่อนผ้าหาให้เจอให้นักเรียนฟัง1-2รอบ นักเรียนร้องตามพร้อมกับปรบมือตามจังหวะ

5.ครูสาธิตการเล่นมอญซ่อนผ้าทำให้เจอ นักเรียนสังเกตขั้นตอนการเล่น

A:Action ทำกิจกรรม

6. นักเรียนทดลองเล่นมอญซ่อนผ้าทำให้เจอ โดยนักเรียนสลับหมุนเวียนกันเป็นคนถือตุ๊กตาหรือเป็นมอญ

I :Inferring สรุปผล

7.ขณะทำกิจกรรมนี้เรียนต้องปฏิบัติตนอย่างไร(ระวัง/วิ่งหนีให้ทัน/ดูตุ๊กตาข้างหลัง/ผูกเชือกรองเท้าให้แน่น)

8. หากนักเรียนเกิดอุบัติเหตุขณะเล่นควรทำอย่างไร(บอกครู) ถ้าเด็กๆมีของเล่นแล้วมีเพื่อนมาขอเนควรทำอย่างไร(ชวนเล่น/แบ่งเพื่อนเล่น/เล่นด้วยกัน) ทำอย่างไรจึงจะไม่ถูกมอญตีกัน(วิ่งหนี/ต้องวิ่งเร็วๆ)

9. นักเรียนนั่งพักและไปล้างมือ ล้างหน้าให้สะอาดหลังจากเล่นเสร็จ

สื่อ-อุปกรณ์การเรียนรู้

1. ตุ๊กตาหมี
2. นิทานเรื่องเล่นด้วยกันสนุกดี

การประเมินผล

1. วิธีการประเมิน คือ การสังเกตพฤติกรรมในประเด็นดังต่อไปนี้

-ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ

-เล่นได้ถูกต้อง

-ล้างมือเมื่อทำกิจกรรมเสร็จโดยไม่ต้องเตือน

2. เครื่องมือในการประเมิน คือ

-ใบงาน

-แบบสังเกตพฤติกรรมให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

-แบบประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

3. เกณฑ์การประเมิน

3.1 เกณฑ์การประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

เกณฑ์การประเมิน

ผ่าน คือ ผ่านตั้งแต่ 3 รายการขึ้นไป

ไม่ผ่าน คือ ผ่าน 1-2 รายการ

3.2 เกณฑ์การแปรผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

ระดับ	3	คะแนน	คือ	ทำถูก	3	ข้อขึ้นไป
ระดับ	2	คะแนน	คือ	ทำถูก	2	ข้อ
ระดับ	1	คะแนน	คือ	ทำถูก	1	ข้อ

บันทึกหลังการทำกิจกรรม

1. ผลการจัดกิจกรรม

.....

.....

2. ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ใบงานกิจกรรมที่ 3

ชื่อ.....

คำชี้แจง ให้นักเรียน ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในภาพที่ไม่สัมพันธ์กับภาพการละเล่นมอญซ่อนผ้า

เกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....

ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : เป็นเกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI ทั้ง 12 กิจกรรมโดยผู้ประเมินกรอกคะแนนลงในช่องคะแนน

เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

ทำถูก 3 ข้อ คือ 3 คะแนน

ทำถูก 2 ข้อ คือ 2 คะแนน

ทำถูก 1 ข้อ คือ 1 คะแนน

การประเมิน	ระดับคะแนน					
	ก่อน			หลัง		
	3	2	1	3	2	1
กิจกรรม มอญซ่อนผ้าหาให้เจอ						

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....

ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI เป็นการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนตลอดการทำกิจกรรมและบันทึกลงในแบบสังเกต โดยผู้สังเกตบันทึก ✓ ในช่อง

รายการประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม												สรุปผลการประเมิน	
มอญซ่อนผ้าหาให้เจอ													
ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม		วางแผนปฏิบัติกิจกรรม		ทำงานตามขั้นตอน		การใช้สื่อ-อุปกรณ์ได้ถูกต้อง		รับผิดชอบงานจนเสร็จทันเวลา		เก็บอุปกรณ์เข้าที่เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ		ผ่าน	ไม่ผ่าน
ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน		

เกณฑ์การประเมิน

ผ่าน คือ ผ่านตั้งแต่ 3 รายการขึ้นไป
ไม่ผ่าน คือ ผ่าน 1-2 รายการ

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

...../...../.....

แผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI
เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

สาระการเรียนรู้ : ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร

หน่วย : การเรียนรู้ที่ 4

เรื่อง : ลองทำดูหนูๆทำได้ ปอกเปลือกไข่

ระดับชั้น : อนุบาลศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 สัปดาห์ 1 เวลา 45 นาที

P :Planning (การวางแผน)

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถฟังและปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำแนะนำได้ถูกต้อง
2. นักเรียนปอกเปลือกไข่ต้มได้ด้วยตนเอง
3. นักเรียนสามารถพูด สนทนา ซักถาม ตอบคำถาม และบอกความต้องการของตนเองได้

สาระ

1. สาระที่ควรเรียนรู้

ไข่ต้ม คือ การนำไข่ไปวางในภาชนะที่มีน้ำให้ความร้อนจนเดือด เนื้อไข่ที่เหลวก็จะเปลี่ยนสภาพเป็นของแข็ง ก่อนรับประทานต้องกะเทาะกันไข่ให้ราวแล้วปอกเปลือกจากรอยร้าวรอยแตกนั้นเปลือกไข่จะหลุดออกอย่างง่ายดาย

2. ประสบการณ์สำคัญ

- 2.1 การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ
- 2.2 การคาดเดาคำวลีหรือประโยคที่มีโครงสร้างซ้ำๆจากปริศนาอะไรเอ๋ยจากการสัมผัส จับ

- 2.3 การพูด แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและความต้องการ

A: Activity (กำหนดกิจกรรม)

ขั้นนำ

1. นักเรียนและครูผู้สอนร่วมกันร้องเพลง สวัสดิ์ สวัสดิ์ และทำท่าทางประกอบโดยมีเนื้อเพลงดังนี้

“ สวัสดิ์ สวัสดิ์ วันนี้เรามาพบกัน เธอกับฉัน พบกันสวัสดิ์”

2. ครูแนะนำนี่คือ กล้องปริศนาคำทาย สาธิตการเล่นโดยให้นักเรียนออกมาสัมผัส จับ ฟัง เสียง ตมกลิ้ง สิ่งของที่อยู่ในกล่องปริศนา จากนั้นปฏิบัติดังนี้

-บอกใบ้ลักษณะ รูปร่าง ผิวสัมผัส นุ่ม ลื่น หยาบ กลิ่นเหม็น หอม

-เพื่อนๆช่วยกันทายชื่อสิ่งที่อยู่ในกล่องปริศนาจากการสังเกตฟังบรรยาย ว่าคืออะไร (ไข่ต้ม)

ขั้นสอน

3. ครูเปิดกล่องเฉลย(ไข่ต้ม) นักเรียนสังเกตไข่ต้ม และสนทนา ดังนี้
 - นักเรียนพูดชื่อ(ไข่ต้ม) พร้อมกัน
 - นักเรียนช่วยกันพูดบอกลักษณะ สี ผิวสัมผัส รูปทรง กลิ่น
 - บอกเหตุผลทำไมถึงคิดว่าเป็นสิ่งนั้น
4. นักเรียนสังเกตวัสดุ-อุปกรณ์ในตะกร้า และสังเกตขั้นตอนการสาธิตปอกเปลือกไข่ต้ม
 - นักเรียนพูดชื่อวัสดุ-อุปกรณ์ที่ละชิ้น
 - สังเกตการสาธิตปอกเปลือกไข่ต้ม

A:Action (ทำกิจกรรม)

5. นักเรียนเรียนรู้ผ่านการใช้ประสาทสัมผัส ดังนี้
 - ทดลองปอกเปลือกไข่ต้ม
 - ทดลองชิมไข่ต้ม

I : Inferring (สรุปผล)

6. นักเรียนและครูร่วมกันบอกขั้นตอนการปอกเปลือกไข่ต้ม
7. นักเรียนบอกปัญหาละวิธีแก้ไข เช่น เมื่อครูให้ชิมแต่นักเรียนไม่ชอบควรจะทำอย่างไร (พูดบอกความต้องการว่าไม่ชิมครับ/ค่ะ ไม่ชอบครับ/ค่ะ
8. นักเรียนยกตัวอย่างสิ่งของที่ต้องปอกเปลือกก่อนรับประทาน(กล้วย ส้ม)

สื่อการเรียนรู้

1. ไข่ต้ม (ตามจำนวนนักเรียน)
2. จาน(ตามจำนวนนักเรียน)
3. ผ้าเปียก
4. สเปรย์แอลกอฮอล์
5. ตะกร้าใส่สื่อ-อุปกรณ์
6. กล่องปริศนา

การประเมินผล

วิธีการประเมิน

1. การสังเกตพฤติกรรมในประเด็นดังนี้
 - การวางแผนการทำงาน

- การทำงานตามขั้นตอน
- การปกปิดเลือกไข่ต้มได้ด้วยตนเองจนสำเร็จ
- การพูดบอกความต้องการของตนเอง
- การใช้ประสาทสัมผัส
- การเก็บเปลือกไข่ต้มใส่ถังขยะ

2. เครื่องมือการประเมิน

- ใบงาน
- แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
- แบบประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

3. เกณฑ์การประเมิน

3.1 เกณฑ์การประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

เกณฑ์การประเมิน					
ผ่าน	คือ	ผ่านตั้งแต่	3	รายการขึ้นไป	
ไม่ผ่าน	คือ	ผ่าน	1-2	รายการ	

3.2 เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

ขึ้นไป	ระดับ	3	คะแนน	คือ	ทำถูก	3	ข้อ
	ระดับ	2	คะแนน	คือ	ทำถูก	2	ข้อ
	ระดับ	1	คะแนน	คือ	ทำถูก	1	ข้อ

บันทึกหลังการจัดกิจกรรม

1. ผลการจัดกิจกรรม

.....

2. ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

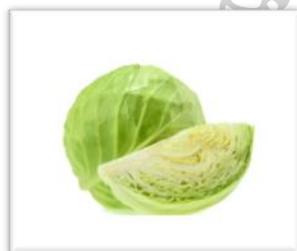
3. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

ใบงานกิจกรรมที่ 4

ชื่อ

คำชี้แจง ให้นักเรียนวงกลม รูปภาพที่ต้องปอกเปลือกก่อนรับประทาน

เกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....

ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : เป็นเกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI ทั้ง 12 กิจกรรมโดยผู้ประเมินกรอกคะแนนลงในช่องคะแนน

เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

ทำถูก 3 ข้อ คือ 3 คะแนน

ทำถูก 2 ข้อ คือ 2 คะแนน

ทำถูก 1 ข้อ คือ 1 คะแนน

การประเมิน	ระดับคะแนน					
	ก่อน			หลัง		
	3	2	1	3	2	1
กิจกรรม ลองทำดูหนูทำได้ ปอกเปลือกไข่ต้ม						

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....
ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI เป็นการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนตลอดการทำกิจกรรมและบันทึกลงในแบบสังเกต โดยผู้สังเกตบันทึก ✓ ในช่อง

รายการประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม												สรุปผลการประเมิน	
ลองทำดูหนูทำได้ ปอกเปลือกไข่ต้ม													
วางแผนการทำงาน		ทำงานตามขั้นตอน		ปอกเปลือกไข่ต้มได้ด้วยตนเองจนสำเร็จ		พูดบอกความต้องการของตนเอง		ใช้ประสาทสัมผัส (ดม ชิม จับ)		เก็บเปลือกไข่ต้มใส่ถังขยะ			
ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน		

เกณฑ์การประเมิน

ผ่าน คือ ผ่านตั้งแต่ 3 รายการขึ้นไป
ไม่ผ่าน คือ ผ่าน 1-2 รายการ

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

...../...../.....

ขั้นสอน

3. ครูครูผู้สอนแนะนำนี่คือ ขนมปัง โดยให้เด็กนักเรียนสัมผัส จับ ตมกลิ่น จากนั้นปฏิบัติ
ดังนี้

-บอกลักษณะ รูปร่าง ผิวสัมผัส นุ่ม ลื่น หยาบ กลิ่นเหม็น หอม

4. เด็กนักเรียนสังเกตวัสดุ-อุปกรณ์ในตะกร้า และสังเกตขั้นตอนการสาธิตการแต่งหน้าขนมปังหน้านี้ที่ฉันเลือก

-เด็กนักเรียนพูดชื่อวัสดุ-อุปกรณ์ทีละชิ้น

-สังเกตการสาธิตแต่งหน้าขนมปัง

A: Action (ทำกิจกรรม)

5. เด็กนักเรียนเรียนรู้ผ่านการใช้ประสาทสัมผัส ดังนี้

-ทดลองแต่งหน้าขนมปังหน้านี้ที่ฉันเลือก

-ทดลองชิมขนมปังหน้านี้ที่ฉันเลือก

I: Inferring (สรุปผล)

6. เด็กนักเรียนและครูร่วมกันบอกขั้นตอนการแต่งหน้าขนมปัง

7. เด็กนักเรียนบอกปัญหาละวิธีแก้ไข เช่น เมื่อครูผู้สอนให้ชิมแต่เด็กนักเรียนไม่ชอบควรจะทำอย่างไร (พูดบอกความต้องการว่าไม่ชิมครับ/ค่ะ ไม่ชอบครับ/ค่ะ

8. เด็กนักเรียนยกตัวอย่างสิ่งของที่สามารนำมาแต่งหน้าขนมปังได้(หมูหยอง/แฮม)

สื่อการเรียนรู้

1. ขนมปัง(ตามจำนวนนักเรียน)

2. จาน(ตามจำนวนนักเรียน)

3. แยมรสต่างๆ(รสส้ม/สตอร์เบอร์รี่)

4. สเปรย์แอลกอฮอล์

5. ตะกร้าใส่สื่อ-อุปกรณ์

6. นมข้นหวาน

7. ช็อกโกแลต

8. น้ำผึ้ง

9. มะเขือเทศ

10. กล้วยหอม

11. ปูอัด

12. ฝอยทอง

การประเมินผล

วิธีการประเมิน

1. การสังเกตพฤติกรรมในประเด็นดังนี้

- การวางแผนการทำงาน
- การทำงานตามขั้นตอน
- การเลือกแต่งหน้าขนมปังได้ด้วยตนเองจนสำเร็จ
- การพูดบอกความต้องการของตนเอง
- การใช้ประสาทสัมผัส
- การชิมขนมปังหน้าใหม่ที่ฉันเลือก

2. เครื่องมือการประเมิน

- ใบงาน
- แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการกิจกรรม
- แบบประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

3. เกณฑ์การประเมิน

3.1 เกณฑ์การประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

เกณฑ์การประเมิน				
ผ่าน	คือ	ผ่านตั้งแต่	3	รายการขึ้นไป
ไม่ผ่าน	คือ	ผ่าน	1-2	รายการ

3.2 เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

ระดับ 3	คะแนน	คือ	ทำถูก	3	ข้อขึ้นไป
ระดับ 2	คะแนน	คือ	ทำถูก	2	ข้อ
ระดับ 1	คะแนน	คือ	ทำถูก	1	ข้อ

บันทึกหลังการจัดกิจกรรม

1. ผลการจัดกิจกรรม

2. ปัญหา/อุปสรรค

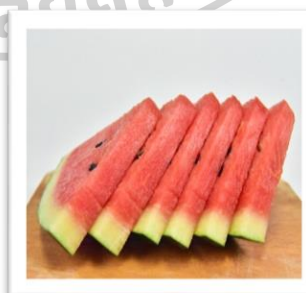
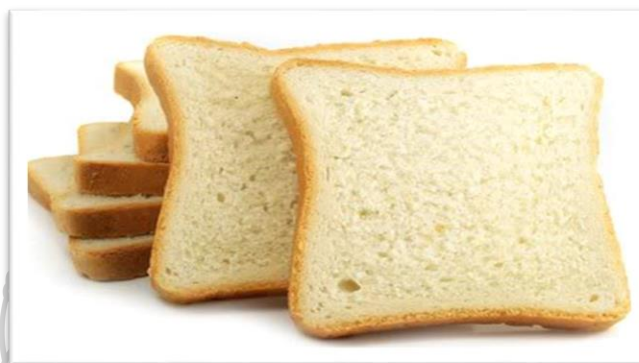
3. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

ใบงานกิจกรรมที่ 5

ชื่อ.....

คำชี้แจง : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหน้ารูปภาพ ที่คิดว่ามีความสัมพันธ์กับการทำขนมปัง

เกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....
ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : เป็นเกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI ทั้ง 12 กิจกรรมโดยผู้ประเมินกรอกคะแนนลงในช่องคะแนน

เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

ทำถูก 3 ข้อ คือ 3 คะแนน

ทำถูก 2 ข้อ คือ 2 คะแนน

ทำถูก 1 ข้อ คือ 1 คะแนน

การประเมิน	ระดับคะแนน					
	ก่อน			หลัง		
	3	2	1	3	2	1
กิจกรรม ขนมห่วงน้ำที่ฉันเลือก						

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....

ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI เป็นการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนตลอดการทำกิจกรรมและบันทึกลงในแบบสังเกต โดยผู้สังเกตบันทึก ✓ ในช่อง

รายการประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม												สรุปผลการประเมิน	
ขนมปังหน้านี้ที่ฉันเลือก													
วางแผนการทำงาน	ทำงานตามขั้นตอน		เลือกแต่งหน้าขนมปังได้ด้วยตนเองจนสำเร็จ		พูดบอกความต้องการของตนเอง		ใช้ประสาทสัมผัส(ดม จับ ชิม)		การนำเสนอขนมปังหน้านี้ที่ฉันเลือก				
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน			

เกณฑ์การประเมิน

ผ่าน คือ ผ่านตั้งแต่ 3 รายการขึ้นไป
ไม่ผ่าน คือ ผ่าน 1-2 รายการ

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

...../...../.....

แผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI
เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

สาระการเรียนรู้ : ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร

หน่วย : การเรียนรู้ที่ 6

เรื่อง : ตัก ตัก ตัก ให้ข้าวไม่ต้องกลัวหก

ระดับชั้น : อนุบาลศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 สัปดาห์ 4 เวลา 45 นาที

P : Planning (การวางแผน)

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถฟังและปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำแนะนำได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถตักสิ่งของจากถ้วยหนึ่งไปอีกถ้วยหนึ่งด้วยตนเองได้โดยไม่หก
3. นักเรียนสามารถพูด สนทนา ซักถาม ตอบคำถาม และบอกความต้องการของตนเองได้

สาระการเรียนรู้

1. สาระ

การตักเป็นการเอาภาชนะซ้อนตักอาหารหรือสิ่งของขึ้นจากที่เดิม จากถ้วยหนึ่งไปยังอีกถ้วยหนึ่งด้วยความระมัดระวังไม่ให้หก

2. ประสบการณ์สำคัญ

2.1 การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ

2.2 การคาดเดาคำวลีหรือประโยคที่มีโครงสร้างซ้ำๆจากปริศนาอะไรเอ๋ยจากการสัมผัส จับ

2.3 การพูด แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและความต้องการ

A : Activity (กำหนดกิจกรรม)

ชั้นนำ

1. เด็กนักเรียนและครูผู้สอนร่วมกันร้องเพลง สวัสดิ์ สวัสดิ์ และทำท่าทางประกอบ โดยมีเนื้อเพลงดังนี้ “ สวัสดิ์ สวัสดิ์ วันนี้เรามาชพบกัน เธอกับฉัน พบกันสวัสดิ์ ”

2. ครูผู้สอนแนะนำกิจกรรม โดยให้เด็กนักเรียนสัมผัส จับ ดมกลิ่น จากนั้นปฏิบัติดังนี้

-นี่คือ เม็ดบัวอบแห้ง นี่คือเกลือเม็ด นี่คือน้ำตาลทราย นี่คือถั่วลิสงคั่วเกลือ นี่คือถั่วเขียว นี่คือ มังกะโรนี นี่คือผลไม้ในน้ำเชื่อม นี่คือข้าวโพดต้มคลุกเนย

-บอกลักษณะ รูปร่าง ชมรส กลิ่นเหม็น หอม

-ครูผู้สอนสธิตการตักอย่างถูกวิธี

-เลือกอาสาสมัครออกมาหีบชุดการต้กที่วางบนโต๊ะ

-เด็กนักเรียนอาสาสมัครทดลองต้ก

ชั้นสอน

3. ครูผู้สอนแนะนำกิจกรรม จำลองสถานการณ์ปาร์ตี้การต้ก โดยให้เด็กนักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

-นี่คือกิจกรรมปาร์ตี้การต้ก นี่คือน้ำเชื่อม นี่คือนมพร้อมในน้ำแดง นี่คือน้ำแข็ง

-ครูผู้สอนสาธิตการต้ก

4. เด็กนักเรียนสังเกตวัสดุ-อุปกรณ์ในตะกร้า และสังเกตขั้นตอนการสาธิตการแต่งหน้าขนมปังหน้านี้ที่ฉันเลือก

-เด็กนักเรียนพูดชื่อวัสดุ-อุปกรณ์ทีละชิ้น

-สังเกตการสาธิตการต้ก

A : Action (ทำกิจกรรม)

5. เด็กนักเรียนเรียนรู้ผ่านการใช้ประสาทสัมผัส ดังนี้

-ทดลองต้กสิ่งของที่ต้องการรับประทาน

-ทดลองชิม

I : Inferring (สรุปผล)

6. เด็กนักเรียนและครูผู้สอนร่วมกันบอกขั้นตอนการต้ก

7. เด็กนักเรียนบอกปัญหาละวิธีแก้ไข เช่น เมื่อครูผู้สอนให้ชิมแต่เด็กนักเรียนไม่ชอบควรจะทำอย่างไร (พูดบอกความต้องการว่าไม่ชิมครับ/ค่ะ ไม่ชอบครับ/ค่ะ หรือเมื่อต้กหกต้องทำอย่างไร เริ่มต้กใหม่ต้กทีละน้อยๆ ตาต้องมอง ไม่พูดคุยขณะต้ก เป็นต้น)

8. เด็กนักเรียนยกตัวอย่างสิ่งของที่สามารถใช้ช้อนต้กได้(ข้าว น้ำตาล เกลือ)

9. เด็กนักเรียนทำใบงาน

สื่อการเรียนรู้

1. เม็ดบัวอบแห้ง

2. ถ้วย(ตามจำนวนนักเรียน)

3. น้ำตาลทราย

4. สเปรย์แอลกอฮอล์

5. ตะกร้าใส่สื่อ-อุปกรณ์

6. เกลือเม็ด

7. ถ้วยเขียว

8. ถ้วยสีงั่วเกลือ

9. ข้าวโพดคลุกเนย
10. มักกะโรนี
11. เฉาก๋วยน้ำเชื่อม
12. วุ้นมะพร้าวในน้ำแดง
13. น้ำแข็ง

การประเมินผล

วิธีการประเมิน

1. การสังเกตพฤติกรรมในประเด็นดังนี้

- การวางแผนการทำงาน
- การทำงานตามขั้นตอน
- การตัดสินใจของตัวเองโดยไม่หก
- การพูดบอกความต้องการของตนเอง
- การใช้ประสาทสัมผัส
- การชิมสิ่งของที่ตักมารับประทาน
- การเก็บอุปกรณ์เมื่อรับประทานเสร็จ

2. เครื่องมือการประเมิน

- ใบงาน
- แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการกิจกรรม
- แบบประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

3. เกณฑ์การประเมิน

3.1 เกณฑ์การประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

เกณฑ์การประเมิน

ผ่าน	คือ	ผ่านตั้งแต่	3	รายการขึ้นไป
ไม่ผ่าน	คือ	ผ่าน	1-2	รายการ

3.2 เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

ระดับ	3	คะแนน	คือ	ทำถูก	3	ข้อขึ้นไป
ระดับ	2	คะแนน	คือ	ทำถูก	2	ข้อ
ระดับ	1	คะแนน	คือ	ทำถูก	1	ข้อ

บันทึกหลังการจัดกิจกรรม

1. ผลการจัดกิจกรรม

.....

.....

2. ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

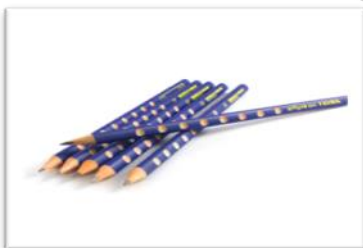
.....

ใบงานกิจกรรมที่ 6

ชื่อ.....

คำชี้แจง ให้นักเรียน ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้ารูปภาพ ที่คิดว่าสามารถตักใส่ถ้วยได้

เกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....

ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : เป็นเกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI ทั้ง 12 กิจกรรมโดยผู้ประเมินกรอกคะแนนลงในช่องคะแนน

เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

ทำถูก 3 ข้อ คือ 3 คะแนน

ทำถูก 2 ข้อ คือ 2 คะแนน

ทำถูก 1 ข้อ คือ 1 คะแนน

การประเมิน	ระดับคะแนน					
	ก่อน			หลัง		
	3	2	1	3	2	1
กิจกรรม ตัก ตัก ตัก ให้ชัวร์ไม่ต้องกลัวหก						

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....

ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI เป็นการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนตลอดการทำกิจกรรมและบันทึกลงในแบบสังเกต โดยผู้สังเกตบันทึก ✓ ในช่อง

รายการประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม												สรุปผลการประเมิน	
ตัก ตัก ตัก ให้ชั่ววีไม่ต้องกลัวหก													
วางแผนการทำงาน		ทำงานตามขั้นตอน		ตักสิ่งของด้วยตนเองโดยไม่หก		พูดบอกความต้องการของตนเอง		ใช้ประสาทสัมผัส(ดม จับ ชิม)		การเก็บอุปกรณ์เมื่อรับประทานเสร็จ		ผ่าน	ไม่ผ่าน
ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน		

เกณฑ์การประเมิน

ผ่าน คือ ผ่านตั้งแต่ 3 รายการขึ้นไป

ไม่ผ่าน คือ ผ่าน 1-2 รายการ

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

...../...../.....

แผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI
เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

สาระเรียนรู้ : ทักษะชีวิตด้านอารมณ์

หน่วย : การเรียนที่ 7

เรื่อง : จัดดอกไม้ใส่แจกันลัลลา

ระดับชั้น : อนุบาลศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 สัปดาห์ที่ 2 เวลา 45 นาที

P:Planning (การวางแผน)

จุดประสงค์

1. นักเรียนจัดดอกไม้ใส่แจกันตามจินตนาการด้วยตนเอง
2. นักเรียนบอกประโยชน์ของการจัดดอกไม้ใส่แจกัน
3. นักเรียนเป็นตัวของตัวเอง เชื่อมั่นในตนเอง
4. ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม

สาระ

1. สาระที่ควรเรียนรู้

การจัดดอกไม้เป็นงานศิลปะของความงาม ซึ่งมีองค์ประกอบทางด้านจิตใจเป็นหลัก การจัดดอกไม้คือการนำดอกไม้ ใบไม้ส่วนต่างๆมาจัดลงในแจกัน หรือภาชนะให้เกิดความสวยงามและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่างๆได้เช่น ตกแต่งมุมห้อง โต๊ะอาหาร โต๊ะทำงาน ตกแต่งสถานที่ ประดับอาคารสถานที่

2. ประสบการณ์สำคัญ

- 2.1 การฟัง การร้องเพลง และกล้าแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี
- 2.2 การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
- 2.3 การจัดดอกไม้ใส่แจกันตามจินตนาการ
- 2.4 มีความเชื่อมั่นในตนเองขณะปฏิบัติกิจกรรม
- 2.5 ความเป็นตัวของตัวเอง มีความสุข ยิ้มแย้ม แจ่มใส ภูมิใจในผลงานของตนเอง

A : Activity (กำหนดกิจกรรม)

ขั้นนำ

1. นักเรียนและครุร่วมร้องเพลงทักทายเพลง “สวัสดี สวัสดี ”พร้อมกับทำท่าทางประกอบ มีเนื้อเพลงดังนี้ “สวัสดี สวัสดี วันนี้เรามาพบกัน เธอกับฉัน พบกันสวัสดี”

2. ครูร้องเพลง ดอกลั่นทม พร้อมกับทำท่าทางประกอบ จากนั้นให้นักเรียนทำตาม มีเนื้อเพลงดังนี้

“ โอ้เจ้าดอกลั่นทม ฉันทเคยเด็ดดม ฉันทเคยเด็ดเล่น เด็ดเข้า เด็ดเย็น เด็ดเข้า เด็ดเย็น ฉันทเคยเด็ดเล่น เด็ดดมเด็ดดม ”

3. นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อเพลง ดอกลั่นทม ดังนี้

- บอกเนื้อหาเพลงว่าเกี่ยวกับอะไร(ดอกไม้)
- ประโยชน์ของดอกไม้นำไปทำอะไรได้บ้าง(จัดใส่แจกัน)

ขั้นสอน

4. ครูแนะนำเล่นเกมปริศนาคำทาย โดยนักเรียนฟังคำถามคำใบ้ดังต่อไปนี้

- อะไรเอ่ยมีหลายสี ส่งกลิ่นหอม ใครๆก็ชื่นชอบ
- ผึ้งชอบดมดม
- จัดตกแต่งสวยงาม
- เป็นส่วนประกอบของต้นไม้

5. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าทำไมจึงคิดว่าเป็นสิ่งนั้น ครูเฉลย(ดอกไม้)จากนั้นให้นักเรียนสังเกตดอกไม้ที่อยู่ในตะกร้า

- พูดชื่อดอกไม้/วัสดุ-อุปกรณ์
- ครูแนะนำ นี่คือดอกไม้ นี่คือแจกัน นี่คือ น้ำเทน้ำใส่แจกัน หยิบดอกไม้จัดดอกไม้ใส่แจกัน
- ครูสาธิตการจัดดอกไม้ใส่แจกันอย่างอิสระตามจินตนาการ

A : Action (ทำกิจกรรม)

6. นักเรียนลงมือปฏิบัติ เรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า

- ทดลองดมกลิ่น จับสัมผัส
- ทดลองจัดดอกไม้ใส่แจกันอย่างอิสระตามจินตนาการ
- นักเรียนโชว์ผลงานของตนเอง บอกความรู้สึกและบอกเหตุผลเช่น ชอบ ไม่ชอบ สนุก มีความสุข

I: Inferring (สรุปผล)

7. นักเรียนร่วมกันบอกขั้นตอนการจัดดอกไม้ใส่แจกัน

8. นักเรียนบอกปัญหาและวิธีแก้ไขเมื่อเกิดขึ้นขณะจัดดอกไม้เช่น เมื่อดอกไม้ไม่พอหรือต้องการเพิ่มต้องทำอย่างไร

9. นักเรียนช่วยกันบอกประโยชน์ของการจัดดอกไม้ สามารถนำไปทำอะไรได้บ้าง

สื่อการเรียนรู้

1. แจกกันทรงต่างๆ(เตี้ย สูง)
2. ดอกไม้สด(ตามฤดูกาล ตามบริบทท้องถิ่น)
3. ดอกไม้พลาสติก
4. กรรไกร
5. เข็ยอกใส่ผ้า
6. ผ้าเช็ดมือ
7. ตะกร้าใส่วัสดุ-อุปกรณ์

การประเมินผล

1. วิธีการประเมินการสังเกตพฤติกรรมในประเด็นดังต่อไปนี้
 - การวางแผนในการกิจกรรม
 - ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
 - การจัดดอกไม้ใส่แจกันด้วยตนเองตามจินตนาการของแต่ละคน
 - มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ
 - ชื่นชมในผลงานของตนเอง ยิ้มแย้ม มีความสุข
 - เก็บวัสดุ-อุปกรณ์เข้าที่เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ
2. เครื่องมือการประเมิน
 - ใบงาน
 - แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
 - แบบประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI
3. เกณฑ์การประเมิน
- 3.1 เกณฑ์การประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

เกณฑ์การประเมิน

ผ่าน	คือ	ผ่านตั้งแต่	3	รายการขึ้นไป
ไม่ผ่าน	คือ	ผ่าน	1-2	รายการ

3.2 เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

ระดับ	3	คะแนน	คือ	วาดดอก ใบ ก้าน ครบองค์ประกอบ
ระดับ	2	คะแนน	คือ	วาดดอก ก้าน
ระดับ	1	คะแนน	คือ	วาดดอก

บันทึกหลังการจัดกิจกรรม

1. ผลการจัดกิจกรรม

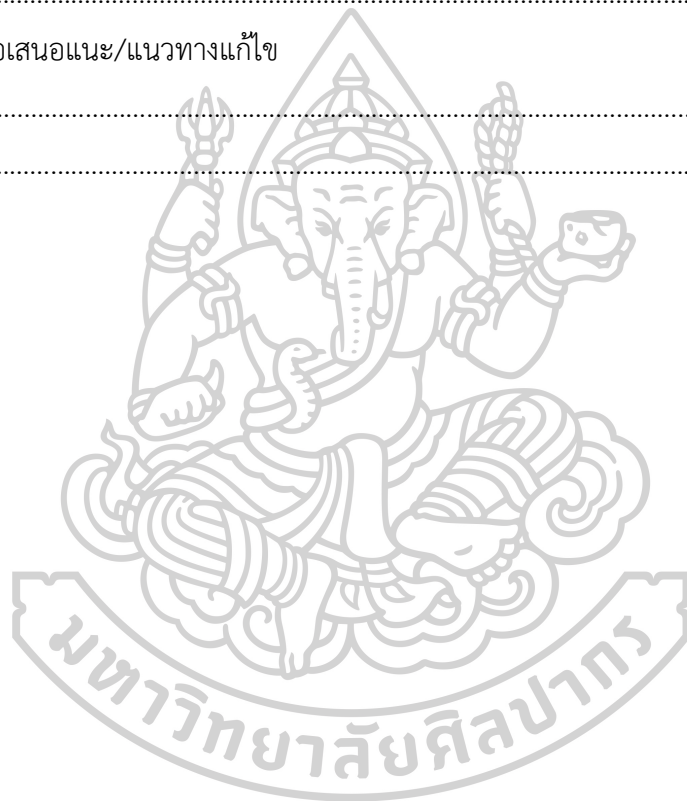
.....
.....

2. ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....

3. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....
.....

ใบงานกิจกรรมที่ 7

ชื่อ.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดรูปดอกไม้ง่ายๆในแจกัน

เกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....

ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : เป็นเกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI ทั้ง 12 กิจกรรมโดยผู้ประเมินกรอกคะแนนลงในช่องคะแนน

เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

ระดับ	3	คะแนน	คือ	วาดดอก ใบ ก้าน ครอบองค์ประกอบ
ระดับ	2	คะแนน	คือ	วาดดอก ก้าน
ระดับ	1	คะแนน	คือ	วาดดอกอย่างเดียว

การประเมิน	ระดับคะแนน					
	ก่อน			หลัง		
	3	2	1	3	2	1
กิจกรรม จัดดอกไม้ใส่แจกันลัลลา						

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....

ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI เป็นการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนตลอดการทำกิจกรรมและบันทึกลงในแบบสังเกต โดยผู้สังเกตบันทึก ✓ ในช่อง

รายการประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม												สรุปผลการประเมิน	
จัดดอกไม้ใส่แจกันลัลลา													
วางแผนการทำกิจกรรม		ทำงานตามขั้นตอน		จัดดอกไม้ใส่แจกันด้วยตนเองตามจินตนาการของแต่ละคน		มีความเชื่อมั่นในตนเองกล้าแสดงออกกล้าตัดสินใจ		ชื่นชมในผลงานของตนเอง ยิ้มแย้ม มีความสุข		เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ			
ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน

เกณฑ์การประเมิน

ผ่าน คือ ผ่านตั้งแต่ 3 รายการขึ้นไป
ไม่ผ่าน คือ ผ่าน 1-2 รายการ

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

...../...../.....

แผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI
เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

สาระการเรียนรู้ : ทักษะชีวิตด้านอารมณ์

หน่วย : การเรียนรู้ที่ 8

เรื่อง : กวาด กวาด กวาด สะอาดแน่นอน

ระดับชั้น : อนุบาลศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 สัปดาห์ที่ 4 เวลา 45 นาที

P : Planning (การวางแผน)

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถกวาดขยะได้ด้วยตนเอง
2. นักเรียนบอกวิธีรักษาความสะอาด ดูแลสิ่งแวดล้อม
3. นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเอง กล้าแสดงออก เชื่อมมั่นใจตนเอง

สาระ

1. สาระที่ควรรู้

การกวาด คือการทำให้หมดไป ทำให้ฝุ่น เศษกระดาษ ใบไม้ หมดไปด้วยการใช้ไม้กวาด

กวาดไปทิศทางเดียวกัน

2. ประสบการณ์สำคัญ
 - 2.1 การฟังเพลง การร้องเพลง แสดงปฏิกริยาโต้ตอบเสียงดนตรี
 - 2.2 การกวาดที่ถูวิธี
 - 2.3 การมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียน

A : Activity (กำหนดกิจกรรม)

ชั้นนำ

1. ครูและนักเรียนร่วมกันร้องเพลงทักทายเพลง “สวัสดี สวัสดี” และทำท่าทางประกอบ โดยมีเนื้อเพลงดังนี้ “สวัสดี สวัสดี วันนี้เรามาพบกัน เธอกับฉัน พบกันสวัสดี”

2. ครูแนะนำและอธิบายการเล่นเกลมเพลมพัต โดยครูจะร้องเพลง “ลมเพลมพัต ”มีเนื้อเพลงดังนี้

“ลมเพลมพัต โบกสะบัดพัตมาไวไว ลมเพลมพัตอะไร ลมเพลมพัตอะไร ฉันจะบอกให้ พัดให้นักเรียน ...”

เมื่อถึงท่อนพัดให้นักเรียน(แต่ะไม้กวาด/แต่ะที่ตักผง)ให้นักเรียนทำตามคำสั่ง

- นักเรียนเล่นเกมลมเพลมพัด

ขั้นสอน

- ครูแนะนำกิจกรรมนี้คือ กิจกรรมกวาด กวาด กวาด สะอาดแน่นอน
- นักเรียนสังเกตวัสดุ-อุปกรณ์ และปฏิบัติดังนี้
-นักเรียนบอกชื่อวัสดุ-อุปกรณ์ ทีละชิ้น
- ครูสาธิตการกวาด นี้คือไม้กวาด จับไม้กวาด กวาดเศษกระดาษ

A : Action (ทำกิจกรรม)

- นักเรียนเรียนรู้ผ่านการใช้ประสาทสัมผัส ดังนี้
-นักเรียนทดลองกวาด

I : Inferring (สรุปผล)

- นักเรียนทำใบงาน
- นักเรียนและครูร่วมกันบอกขั้นตอนการกวาด และยกตัวอย่างสิ่งต้องกวาด(ใบไม้แห้ง กระดาษ

สื่อการเรียนรู้

- ไม้กวาดขนาดต่างๆ เล็ก กลาง ใหญ่
- ที่ตักผง
- ถังขยะ
- เศษกระดาษ
- เศษขี้ดินสอ

การประเมินผล

- วิธีการประเมินการสังเกตพฤติกรรมในประเด็นดังต่อไปนี้
-การวางแผนในการทำกิจกรรม
-ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
-เลือกใช้ไม้กวาดได้ตามความเหมาะสม
-มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ
-ชื่นชมในผลงานของตนเอง ยิ้มแย้ม มีความสุข
- เครื่องมือการประเมิน
-ใบงาน
-แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
-แบบประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

3. เกณฑ์การประเมิน

3.1 เกณฑ์การประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

เกณฑ์การประเมิน

ผ่าน	คือ	ผ่านตั้งแต่	3	รายการขึ้นไป
ไม่ผ่าน	คือ	ผ่าน	1-2	รายการ

3.2 เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

ระดับ 3	คะแนน	คือ	ทำถูก 3	ข้อขึ้นไป
ระดับ 2	คะแนน	คือ	ทำถูก 2	ข้อ
ระดับ 1	คะแนน	คือ	ทำถูก 1	ข้อ

บันทึกหลังการจัดกิจกรรม

1. ผลการจัดกิจกรรม

.....

.....

2. ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

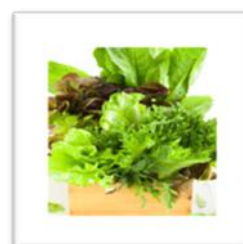
.....

ใบงานกิจกรรมที่ 8

ชื่อ.....

คำชี้แจง : ให้นักเรียนโยงเส้นอุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับภาพที่กำหนดให้

เกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....

ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : เป็นเกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI ทั้ง 12 กิจกรรมโดยผู้ประเมินกรอกคะแนนลงในช่องคะแนน

เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

ทำถูก 3 ข้อ คือ 3 คะแนน

ทำถูก 2 ข้อ คือ 2 คะแนน

ทำถูก 1 ข้อ คือ 1 คะแนน

การประเมิน	ระดับคะแนน					
	ก่อน			หลัง		
	3	2	1	3	2	1
กิจกรรม กวาด กวาด กวาด สะอาดแน่นอน						

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....

ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI เป็นการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนตลอดการทำกิจกรรมและบันทึกลงในแบบสังเกต โดยผู้สังเกตบันทึก ✓ ในช่อง

รายการประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม												สรุปผลการประเมิน	
กวาด กวาด กวาด สะอาดแน่นอน													
วางแผนการทำกิจกรรม		ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม		เลือกใช้ไม้กวาดได้ตามความเหมาะสม		มีความเชื่อมั่นในตนเองกล้าแสดงออกกล้าตัดสินใจ		ชื่นชมในผลงานของตนเอง ยิ้มแย้ม มีความสุข		เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ		ผ่าน	ไม่ผ่าน
ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน		

เกณฑ์การประเมิน

ผ่าน คือ ผ่านตั้งแต่ 3 รายการขึ้นไป
ไม่ผ่าน คือ ผ่าน 1-2 รายการ

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

...../...../.....

แผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI
เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

สาระการเรียนรู้ : ทักษะชีวิตด้านอารมณ์

หน่วย : การเรียนรู้ที่ 9

เรื่อง : รดน้ำต้นไม้กันเถอะ

ระดับชั้น : อนุบาลศึกษาปีที่3 ภาคเรียนที่2 ปีการศึกษา2564 สัปดาห์ที่3 เวลา 45 นาที

P : Planning (การวางแผน)

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ของการรดน้ำต้นไม้ได้
2. นักเรียนสามารถรดน้ำต้นไม้ได้ด้วยตนเอง
3. นักเรียนมีความภาคภูมิใจ มั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก

สาระ

1. สาระที่ควรรู้

ต้นไม้ไม่สามารถเติบโตได้หากขาดน้ำ ควรรดน้ำต้นไม้อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง ในช่วงเช้า ต้นไม้แต่ละต้นต้องการน้ำไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับชนิด ประเภท

2. ประสบการณ์เรียนรู้

- 2.1 การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา
- 2.2 การดูแลและรดน้ำต้นไม้
- 2.3 ความเป็นตัวของตัวเอง มีความสุข ร่าเริงแจ่มใส
- 2.4 ความเชื่อมั่นในตนเองขณะปฏิบัติกิจกรรม
- 2.5 ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง

A : Activity (กำหนดกิจกรรม)

ขั้นนำ

1. ครูเตรียมนักเรียนให้พร้อมโดยให้นักเรียนทำตามคำสั่งดังนี้
 - ปรบมือ 5 ครั้ง ปรบให้ดังกว่านี้ ปรบใหม่อีกที ปรบให้ดีกว่าเดิม
 - เอามือมาจับที่หัว มาจับที่ตัว มาจับที่แก้ม หัว ตัว แก้ม
 - เอามือมาจับที่แขน มาจับที่ขา มาจับกัน แขน ขา กัน

2. ครูแนะนำเกมลมเพลมพัด โดยครูจะร้องเพลง ลมเพลมพัด เมื่อถึงท่อน พัดให้นักเรียน (แตะใบไม้/แตะดอกไม้)ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่ง

ชั้นสอน

3. ครูและนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับต้นไม้ ดังนี้

- ประโยชน์ของต้นไม้
- ส่วนประกอบของต้นไม้
- หากไม่มีต้นไม้จะเกิดอะไรขึ้น
- ทำอย่างไรต้นไม้จึงจะเจริญเติบโต

4. ครูแนะนำกิจกรรม / แนะนำวัสดุ-อุปกรณ์/สาธิตการรดน้ำต้นไม้ ดังนี้

- นี่คื กิจกรรรดน้ำต้นไม้กันเถอะ
- ครูหยิบอุปกรณ์ขึ้นมา นี่คืบัวรดน้ำ นี่คืขวดน้ำ นี่คืแก้ว นี่คืน้ำ
- ครูสาธิตขั้นตอนโดยเลือกภาชนะที่จะใช้รดน้ำต้นไม้ หยิบบัวรดน้ำ ตักน้ำใส่บัวรด

น้ำ

พอประมาณ รดน้ำต้นไม้ให้ทั่วๆ

A : Action (ทำกิจกรรม)

5. นักเรียนเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติผ่านการใช้ประสาทสัมผัส

- นักเรียนทดลองรดน้ำต้นไม้ด้วยตนเอง

I : Inferring (สรุปผล)

6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมที่ทำ

7. นักเรียนระดมความคิดดังนี้

- หากที่บ้านเรามีต้นไม้เราควรทำอย่างไร(ดูแลรดน้ำ / ใส่ปุ๋ย/ดูแล)
- ถ้าโลกเราขาดต้นไม้จะเป็นอย่างไร ถ้าเป็นเช่นนั้นเราจะทำอย่างไร (น้ำท่วม/สัตว์

ตาย /

ปลูกต้นไม้เยอะๆ/รดน้ำดูแลต้นไม้จะโต)

สื่อการเรียนรู้

1. บัวรดน้ำ
2. ภาชนะใส่น้ำ เช่น แก้ว ขวด
3. กะละมัง
4. น้ำ

การประเมินผล

1. วิธีการประเมินการสังเกตพฤติกรรมในประเด็นดังต่อไปนี้

- การวางแผนในการทำกิจกรรม
- ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

-การรื้อน้ำต้นไม้ด้วยตนเอง

-มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ

-ชื่นชมในผลงานของตนเอง ยิ้มแย้ม มีความสุข

2. เครื่องมือการประเมิน

-ใบงาน

-แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

-แบบประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

3. เกณฑ์การประเมิน

3.1 เกณฑ์การประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

เกณฑ์การประเมิน

ผ่าน	คือ	ผ่านตั้งแต่	3	รายการขึ้นไป
ไม่ผ่าน	คือ	ผ่าน	1-2	รายการ

3.2 เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

ระดับ	3	คะแนน	คือ	ทำถูก	3	ข้อขึ้นไป
ระดับ	2	คะแนน	คือ	ทำถูก	2	ข้อ
ระดับ	1	คะแนน	คือ	ทำถูก	1	ข้อ

บันทึกหลังการจัดกิจกรรม

1. ผลการจัดกิจกรรม

.....

.....

2. ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

ใบงานกิจกรรมที่ 9

ชื่อ.....

คำชี้แจง : ให้นักเรียนโยงเส้นภาพที่สัมพันธ์กับภาพเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นหากไม่มีต้นไม้

เกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....

ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : เป็นเกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI ทั้ง 12 กิจกรรมโดยผู้ประเมินกรอกคะแนนลงในช่องคะแนน

เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

ทำถูก 3 ข้อ คือ 3 คะแนน

ทำถูก 2 ข้อ คือ 2 คะแนน

ทำถูก 1 ข้อ คือ 1 คะแนน

การประเมิน	ระดับคะแนน					
	ก่อน			หลัง		
	3	2	1	3	2	1
กิจกรรม รดน้ำต้นไม้กันเถอะ						

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....

ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI เป็นการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนตลอดการทำกิจกรรมและบันทึกลงในแบบสังเกต โดยผู้สังเกตบันทึก ✓ ในช่อง

รายการประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม												สรุปผลการประเมิน	
รตน้ำต้นไม้กันเถาะ													
วางแผนการทำกิจกรรม		ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม		เลือกใช้อุปกรณ์รดน้ำต้นไม้ด้วยตนเอง		มีความเชื่อมั่นในตนเองกล้าแสดงออกกล้าตัดสินใจ		ชื่นชมในผลงานของตนเอง ยิ้มแย้ม มีความสุข		เก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เมื่อทำกิจกรรมเสร็จ			
ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน

เกณฑ์การประเมิน

ผ่าน คือ ผ่านตั้งแต่ 3 รายการขึ้นไป
ไม่ผ่าน คือ ผ่าน 1-2 รายการ

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

...../...../.....

แผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI
เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

สาระการเรียนรู้ : ทักษะชีวิตด้านการคิด

หน่วย : การเรียนรู้ที่10

เรื่อง : แยกฉันทะเลอะเลอะหะจริง ๆ

ระดับชั้น : อนุบาลศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 สัปดาห์ที่ 2 เวลา 45 นาที

P : Planning (การวางแผน)

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถแยกภาชนะและอุปกรณ์ในการรับประทานอาหารได้ถูกต้อง
2. นักเรียนบอกประโยชน์ในการแยกภาชนะ อุปกรณ์ที่ใช้ในการรับประทานอาหารได้
3. นักเรียนสามารถตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา

สาระ

1. สาระที่ควรรู้

การแยก การจัดกลุ่ม เป็นการแบ่งประเภท จัดหมู่ ตามลักษณะการใช้งาน หรือตามลักษณะของสี รูปร่าง เพื่อความสะดวกต่อการหยิบจับหยิบใช้งาน และสะดวกต่อการทำความสะอาด

2. ประสบการณ์การเรียนรู้

- 2.1 การจัดกลุ่ม แบ่งประเภท และจำแนกสิ่งต่างๆตามลักษณะ รูปร่าง รูปทรง สี
- 2.2 การตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา

A : Activity (กำหนดกิจกรรม)

ขั้นนำ

1. ครูและนักเรียนร่วมกันร้องเพลงทักทาย เพลง สวัสดี สวัสดี และทำท่าทางประกอบ โดยมีเนื้อเพลงดังนี้ “สวัสดี สวัสดี วันนี้เรามาพบกัน เธอกับฉัน พบกันสวัสดี”

2. ครูแนะนำและอธิบายเกมลมเพลมพัด ดังนี้

-นักเรียนสังเกต โดยครูจะร้องเพลง ลมเพลมพัด เมื่อถึงท่อน พัดให้นักเรียน(แตะจาม/ขาม/

ข้อ-ส้อม/แก้วน้ำ)ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่ง เนื้อเพลงลมเพลมพัดมีดังนี้ “ลมเพลมพัด โบกสะบัดพัดมาไวไว ลมเพลมพัดอะไรๆ ฉันจะบอกให้ ลมพัด....()....”

ขั้นตอน

3. ครูแนะนำกิจกรรม/วัสดุอุปกรณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้
 - นักเรียนพูดชื่อวัสดุ-อุปกรณ์ที่ละชิ้นและบอกหน้าที่ของวัสดุ-อุปกรณ์แต่ละชิ้น
4. ครูสาธิตการจัดกลุ่มภาชนะใส่อาหารและอุปกรณ์ที่ใช้ในการรับประทานอาหาร โดยปฏิบัติดังนี้
 - นี่คือช้อน-ส้อม ครูหยิบช้อน-ส้อม วางใส่ภาชนะที่เตรียมไว้
 - นี่คือจาน ครูหยิบจาน วางใส่ภาชนะที่เตรียมไว้
 - นี่คือแก้ว ครูหยิบแก้ว วางใส่ภาชนะที่เตรียมไว้
 - นี่คือถ้วย ครูหยิบถ้วย วางใส่ภาชนะที่เตรียมไว้

A : Action (ทำกิจกรรม)

5. นักเรียนทดลองปฏิบัติกิจกรรมจัดกลุ่มภาชนะใส่อาหารและจัดกลุ่มอุปกรณ์ที่ใช้ในการรับประทานอาหาร

I : Inferring (สรุปผล)

6. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปประโยชน์ของการจัดกลุ่มภาชนะใส่อาหารและอุปกรณ์ที่ใช้ในการรับประทานอาหารได้ (สะดวกต่อการล้าง/สะดวกต่อการหยิบ/ใช้งานง่าย/หาง่าย)
7. นักเรียนบอกปัญหาและวิธีแก้ไข เช่น เมื่อวางเสียงดัง นักเรียนควรวางใหม่เบาๆ
8. นักเรียนทำใบงาน

สื่อการเรียนรู้

1. จาน
2. ถ้วย
3. กะละมัง
4. ช้อน-ส้อม
5. แก้วน้ำ
6. ผ้ารองที่ปกรูปจาน แก้ว ช้อน-ส้อม
7. ตะกร้าใส่วัสดุ-อุปกรณ์

การประเมินผล

- 1.วิธีการประเมินการสังเกตพฤติกรรมในประเด็นดังต่อไปนี้
 - การวางแผนการปฏิบัติกิจกรรม
 - การทำกิจกรรมตามขั้นตอน
 - การตัดสินใจ การแก้ปัญหา

- มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ
- การแยกภาษาชนะได้ถูกต้อง

2. เครื่องมือการประเมิน

- ใบงาน
- แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
- แบบประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

3. เกณฑ์การประเมิน

3.1 เกณฑ์การประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

เกณฑ์การประเมิน		ผ่านตั้งแต่	3	รายการขึ้นไป
ผ่าน	คือ	ผ่านตั้งแต่	3	รายการขึ้นไป
ไม่ผ่าน	คือ	ผ่าน	1-2	รายการ

3.2 เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

ระดับ	3	คะแนน	คือ	ทำถูก	3	ข้อขึ้นไป
ระดับ	2	คะแนน	คือ	ทำถูก	2	ข้อ
ระดับ	1	คะแนน	คือ	ทำถูก	1	ข้อ

บันทึกหลังการจัดกิจกรรม

1. ผลการจัดกิจกรรม

.....

.....

2. ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

ใบงานกิจกรรมที่ 10

ชื่อ.....

คำชี้แจง : ให้นักเรียน ทำเครื่องหมาย ✓ ทับภาพสิ่งของที่สามารถใส่ลงไปในกระเป๋านักเรียนได้

เกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....

ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : เป็นเกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI ทั้ง 12 กิจกรรมโดยผู้ประเมินกรอกคะแนนลงในช่องคะแนน

เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

ทำถูก 3 ข้อขึ้นไป คือ 3 คะแนน

ทำถูก 2 ข้อ คือ 2 คะแนน

ทำถูก 1 ข้อ คือ 1 คะแนน

การประเมิน	ระดับคะแนน					
	ก่อน			หลัง		
	3	2	1	3	2	1
กิจกรรม แยกฉันทะเลอะเลอะเอะจริงๆ						

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....
ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI เป็นการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนตลอดการทำกิจกรรมและบันทึกลงในแบบสังเกต โดยผู้สังเกตบันทึก ✓ ในช่อง

รายการประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม												สรุปผลการประเมิน	
แยกฉันทะละอะจริงๆ													
วางแผนการทำกิจกรรม		ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม		ทำกิจกรรมตามขั้นตอน		การตัดสินใจด้วยตนเอง		การแก้ปัญหาอย่างง่ายได้ด้วยตนเอง		แยกภาษาที่ได้ถูกต้อง		ผ่าน	ไม่ผ่าน
ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน		

เกณฑ์การประเมิน

ผ่าน คือ ผ่านตั้งแต่ 3 รายการขึ้นไป
ไม่ผ่าน คือ ผ่าน 1-2 รายการ

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต
(.....)
...../...../.....

แผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI
เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

สาระการเรียนรู้ : ทักษะชีวิตด้านการคิด

หน่วย : การเรียนรู้ที่ 11

เรื่อง : เท เท เท มีเฮแน่นอน

ระดับชั้น : อนุบาลศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 สัปดาห์ที่ 3 เวลา 45 นาที

P : Planning (การวางแผน)

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถบอกวิธีการเทน้ำอย่างถูกวิธีได้
2. นักเรียนสามารถเทน้ำได้ด้วยตนเอง
3. ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม

สาระ

1. สาระที่ควรรู้

การเท คือการที่เราเอาน้ำออกจากภาชนะขวดหนึ่งไปสู่อีกภาชนะขวดหนึ่ง

2. ประสบการณ์การเรียนรู้

2.1 การเทดวง วัตถุสิ่งต่างๆที่กำหนดให้

2.2 การตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา

2.3 การวางแผนการทำงาน

2.4 การสังเกตสีของน้ำ สังเกตการเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของน้ำกับภาชนะที่ใส่โดยใช้ประสาทสัมผัสอย่างเหมาะสม

A : Activity (กำหนดกิจกรรม)

ขั้นนำ

1. ครูและนักเรียนร่วมกันร้องเพลงทักทาย เพลง สวัสดี สวัสดี และทำท่าทางประกอบ โดยมีเนื้อเพลงดังนี้ “สวัสดี สวัสดี วันนี้เรามาพบกัน เธอกับฉัน พบกันสวัสดี”

ขั้นสอน

2. ครูแนะนำกิจกรรม/วัสดุอุปกรณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

-นักเรียนพูดชื่อวัสดุ-อุปกรณ์ที่ละชิ้น

3. ครูสาธิตการเทน้ำ โดยปฏิบัติดังนี้

-ครูบอกนักเรียน นีคือ เทือก หยิบเทือก เทน้ำจากเทือกใส่ขวดหรือแก้วที่เตรียม

ไว้ เมื่อ

ถึงเส้นกำหนดให้หยุด

A : Action (ทำกิจกรรม)

5. นักเรียนทดลองปฏิบัติกิจกรรมทุกคน

I: Inferring (สรุปผล)

6. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปถึงการเทน้ำอย่างไรไม่ให้หก(เทช้าๆ/ตามองจดจ่อกับสิ่งที่ทำ/ใช้มืออีกข้างจับภาชนะไว้)

7. นักเรียนทำใบงาน

สื่อการเรียนรู้

1. ขวด
2. แก้ว
3. เทือก
4. ผ้าสำหรับเช็ดน้ำหก
5. ตะกร้าใส่วัสดุ-อุปกรณ์
6. น้ำเปล่า/น้ำแดง/น้ำส้ม

การประเมินผล

1. วิธีการประเมินการสังเกตพฤติกรรมในประเด็นดังต่อไปนี้
 - การวางแผนการปฏิบัติกิจกรรม
 - การทำกิจกรรมตามขั้นตอน
 - แก้ปัญหาต่างๆได้
 - ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
 - เทน้ำได้ด้วยตนเอง
2. เครื่องมือการประเมิน
 - ใบงาน
 - แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
 - แบบประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

3. เกณฑ์การประเมิน

3.1 เกณฑ์การประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

เกณฑ์การประเมิน

ผ่าน	คือ	ผ่านตั้งแต่	3	รายการขึ้นไป
ไม่ผ่าน	คือ	ผ่าน	1-2	รายการ

3.2 เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

ระดับ 3	คะแนน	คือ	ทำถูก 3	ข้อขึ้นไป
ระดับ 2	คะแนน	คือ	ทำถูก 2	ข้อ
ระดับ 1	คะแนน	คือ	ทำถูก 1	ข้อ

บันทึกหลังการจัดกิจกรรม

1. ผลการจัดกิจกรรม

2. ปัญหา/อุปสรรค

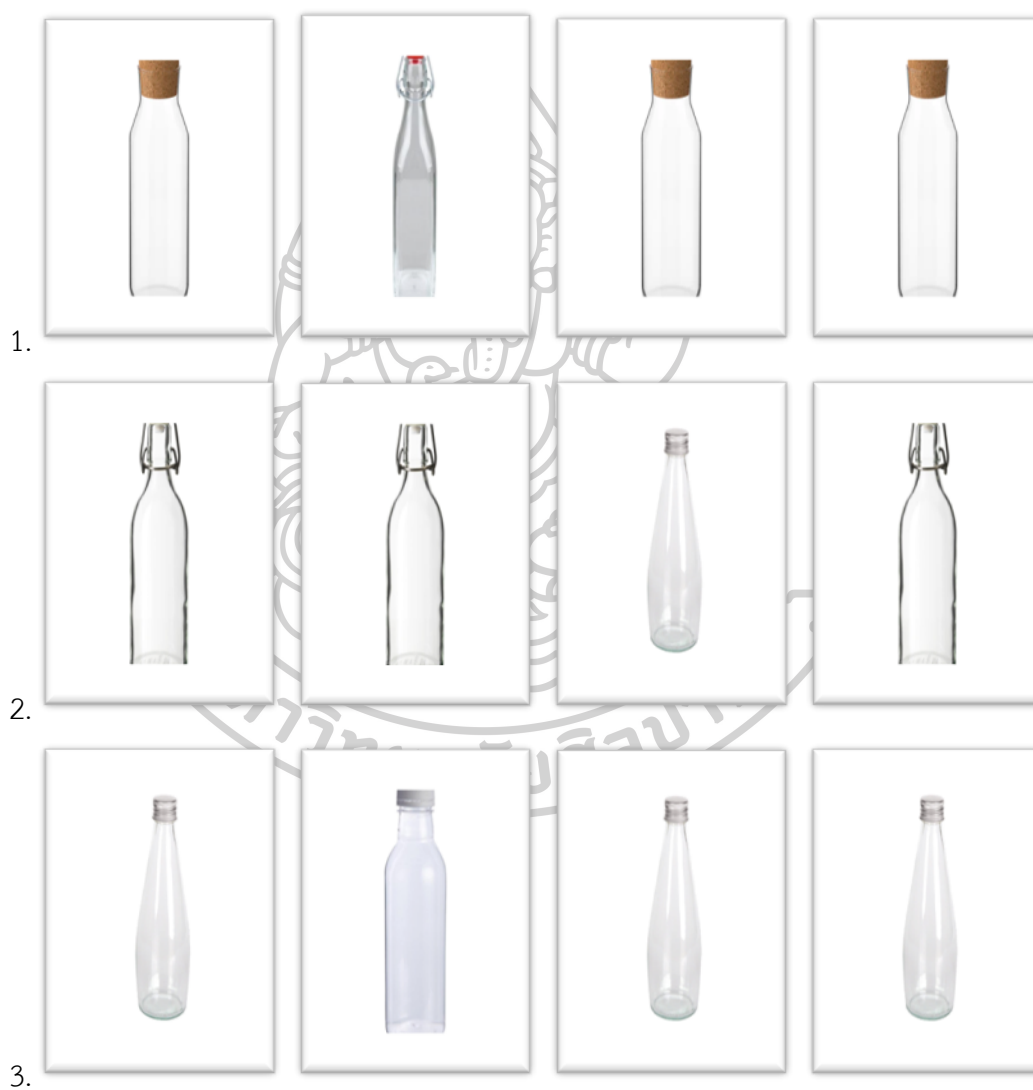
3. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

ใบงานกิจกรรมที่ 11

ชื่อ.....

คำชี้แจง : ให้นักเรียน ทำเครื่องหมาย ✓ ที่ภาพขวดที่แตกต่างจากพวกทั้งหมด 4 ภาพ

เกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....

ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : เป็นเกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI ทั้ง 12 กิจกรรมโดยผู้ประเมินกรอกคะแนนลงในช่องคะแนน

เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

ทำถูก 3 ข้อ คือ 3 คะแนน

ทำถูก 2 ข้อ คือ 2 คะแนน

ทำถูก 1 ข้อ คือ 1 คะแนน

การประเมิน	ระดับคะแนน					
	ก่อน			หลัง		
	3	2	1	3	2	1
กิจกรรม เท เท เท มีเฮแน่นอน						

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....

ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI เป็นการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนตลอดการทำกิจกรรมและบันทึกลงในแบบสังเกต โดยผู้สังเกตบันทึก ✓ ในช่อง

รายการประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม												สรุปผลการประเมิน	
เท เท เท มีเฮแน่นอน													
วางแผนการปฏิบัติกิจกรรม		ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม		ทำกิจกรรมตามขั้นตอน		การตัดสินใจด้วยตนเอง		การแก้ปัญหาอย่างง่ายได้ด้วยตนเอง		เหน็ดเหนื่อยได้ด้วยตนเอง		ผ่าน	ไม่ผ่าน
ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน		

เกณฑ์การประเมิน

ผ่าน คือ ผ่านตั้งแต่ 3 รายการขึ้นไป
ไม่ผ่าน คือ ผ่าน 1-2 รายการ

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

...../...../.....

แผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI
เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

สาระการเรียนรู้ : ทักษะชีวิตด้านการคิด

หน่วย : การเรียนรู้ที่ 12

เรื่อง : ตัดให้ขาดเลยฉับๆ

ระดับชั้น : อนุบาลศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 สัปดาห์ที่ 4 เวลา 45 นาที

P : Planning (การวางแผน)

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถใช้กรรไกรได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถตัดกระดาษขาดจากกันตามรอยปะที่กำหนดให้ได้
3. นักเรียนสามารถทำงานตามขั้นตอนได้
4. มีความอดทนรับผิดชอบกิจกรรมจนเสร็จ

สาระ

1. สาระที่ควรรู้
การตัดกระดาษเป็นการทำให้กระดาษขาดจากกันตามรอยปะที่กำหนดโดยใช้กรรไกรตัด
2. ประสบการณ์การเรียนรู้
 - 2.1 การตัดตามรอยปะที่กำหนดให้
 - 2.2 การตัดสัใจ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา
 - 2.3 การวางแผนการทำงาน
 - 2.4 การทำงานตามขั้นตอน

A : Activity (กำหนดกิจกรรม)

ขั้นนำ

1. ครูและนักเรียนร่วมกันร้องเพลงทักทาย เพลง สวัสดิ์ สวัสดิ์ และทำท่าทางประกอบ โดยมีเนื้อเพลงดังนี้ “สวัสดิ์ สวัสดิ์ วันนี้เรามาพบกัน เธอกับฉัน พบกันสวัสดิ์”
2. ครูเตรียมนักเรียนให้พร้อมโดยให้นักเรียนทำตามคำสั่งดังนี้
 - ปรบมือ 5 ครั้ง ปรบให้ดังกว่านี้ ปรบใหม่อีกที ปรบให้ดีกว่าเดิม
 - เอามือมาจับที่หัว มาจับที่ตัว มาจับที่แก้ม หัว ตัว แก้ม
 - เอามือมาจับที่แขน มาจับที่ขา มาจับกัน แขน ขา กัน

ขั้นสอน

3. ครูแนะนำกิจกรรม/วัสดุอุปกรณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้
 - นักเรียนพูดชื่อวัสดุ-อุปกรณ์ทีละชิ้น
4. ครูสาธิตการตัดกระดาษ โดยปฏิบัติดังนี้
 - ครูเลือกหยิบกระดาษที่ตนเองชอบขึ้นมา 1 ชิ้น
 - หยิบกรรไกรขึ้นมา และบอกนักเรียนว่า ครูจะตัดกระดาษตามรอยปะ
 - หยิบกระดาษที่ตัดขาดจากกันใส่ในถุงซิปล็อคที่เตรียมไว้

A: Action (ทำกิจกรรม)

5. นักเรียนทดลองปฏิบัติกิจกรรมทุกคน โดยปฏิบัติดังนี้
 - นักเรียนเลือกกระดาษตามความชอบและตัด
 - นักเรียนทำชิ้นงานไอศกรีม จากการตัดกระดาษและนำมาตกแต่งเป็นไอศกรีมตามจินตนาการ

จินตนาการ

I : Inferring (สรุปผล)

6. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปถึงการตัดกระดาษตามรอยปะอย่างไรให้ปลอดภัย
7. นักเรียนทำใบงาน

สื่อการเรียนรู้

1. กระดาษตามรอยปะ เส้นตรง เส้นโค้ง
2. กรรไกร
3. ถุงซิปล็อค
4. ตะกร้าใส่วัสดุ-อุปกรณ์

การประเมินผล

1. วิธีการประเมินการสังเกตพฤติกรรมในประเด็นดังต่อไปนี้
 - การวางแผนการปฏิบัติกิจกรรม
 - การทำกิจกรรมตามขั้นตอน
 - แก้ปัญหาต่างๆได้
 - ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
 - การตัดกระดาษตามรอยปะได้ด้วยตนเอง
 - รับผิดชอบทำกิจกรรมเสร็จทันเวลา

2. เครื่องมือการประเมิน

-ใบงาน

-แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

-แบบประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

3. เกณฑ์การประเมิน

3.1 เกณฑ์การประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

เกณฑ์การประเมิน

ผ่าน	คือ	ผ่านตั้งแต่	3	รายการขึ้นไป
ไม่ผ่าน	คือ	ผ่าน	1-2	รายการ

3.2 เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

ระดับ 3	คะแนน	คือ	ทำถูก	3	ข้อขึ้นไป
ระดับ 2	คะแนน	คือ	ทำถูก	2	ข้อ
ระดับ 1	คะแนน	คือ	ทำถูก	1	ข้อ

บันทึกหลังการจัดกิจกรรม

1. ผลการจัดกิจกรรม

.....

.....

2. ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

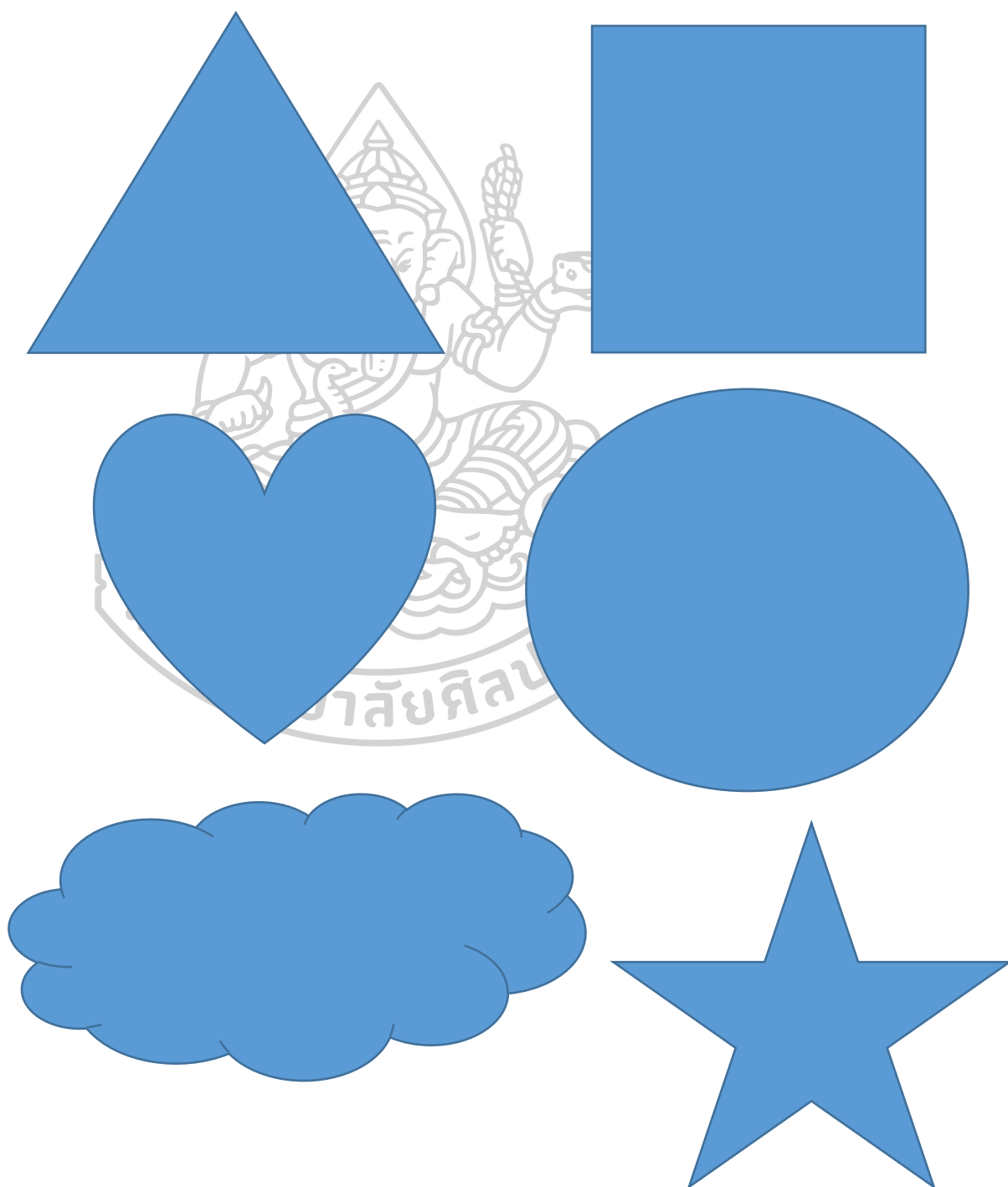
.....

.....

ใบงานกิจกรรมที่ 12

ชื่อ.....

คำชี้แจง : ให้นักเรียนตัดกระดาษตามรูปทรงที่กำหนดให้

เกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....

ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : เป็นเกณฑ์การวัดและประเมินใบงานกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI ทั้ง 12 กิจกรรมโดยผู้ประเมินกรอกคะแนนลงในช่องคะแนน

เกณฑ์การแปลผลความสามารถเป็นรายบุคคล/ใบงาน

ทำถูก 3 ข้อขึ้นไป คือ 3 คะแนน

ทำถูก 2 ข้อ คือ 2 คะแนน

ทำถูก 1 ข้อ คือ 1 คะแนน

การประเมิน	ระดับคะแนน					
	ก่อน			หลัง		
	3	2	1	3	2	1
กิจกรรม ตัดให้ขาดเลยฉับๆ						

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI

ชื่อผู้รับการประเมิน

(เด็กหญิง/เด็กชาย).....

ชื่อเล่น.....เลขที่.....ห้อง.....ระดับชั้น.....

ประเมินผลวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

คำชี้แจง : แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI เป็นการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนตลอดการทำกิจกรรมและบันทึกลงในแบบสังเกต โดยผู้สังเกตบันทึก ✓ ในช่อง

รายการประเมินแบบสังเกตพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม												สรุปผลการประเมิน	
ตัดให้ขาดเลยจ้ะ													
วางแผนการปฏิบัติกิจกรรม		ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม		ทำกิจกรรมตามขั้นตอน		รับผิดชอบทำกิจกรรมเสร็จทันเวลา		การแก้ปัญหาอย่างง่ายได้ด้วยตนเอง		การตัดกระดาษตามรอยปะได้ด้วยตนเอง		ผ่าน	ไม่ผ่าน
ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน

เกณฑ์การประเมิน

ผ่าน คือ ผ่านตั้งแต่ 3 รายการขึ้นไป
ไม่ผ่าน คือ ผ่าน 1-2 รายการ

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

...../...../.....

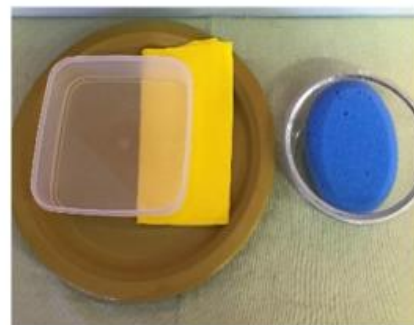
สื่อประกอบการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ PAAI
เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี

ทักษะชีวิตด้านสังคมประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ใส่หน้ากากอนามัยปลอดภัยห่างไกลโควิด 19

กิจกรรมที่ 2 เช็ดโต๊ะกันเถอะ

กิจกรรมที่ 3 มอญซ่อนผ้าหาให้เจอ

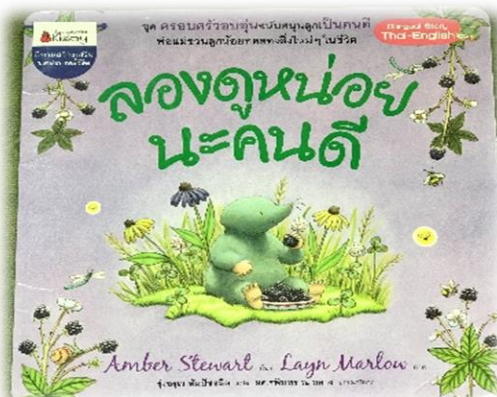

ทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร ประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้

กิจกรรมที่ 4 ลองทำดูหลายๆทำได้ ปอกเปลือกไข่ต้ม

กิจกรรมที่ 5 ขนมปังหน้าี่ที่ฉันเลือก

กิจกรรมที่ 6 ตัก ตัก ตัก ให้ข้าวไม่ต้องกลัวหก

ทักษะชีวิตด้านอารมณ์ประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 7 จัดดอกไม้ใส่แจกันลัลลา

กิจกรรมที่ 8 รดน้ำต้นไม้กันเถอะ

กิจกรรมที่ 9 กวาด กวาด กวาด สะอาดแน่นอน

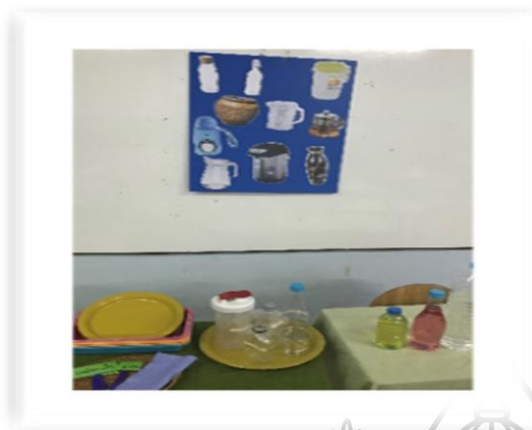

ทักษะชีวิตด้านการคิด

กิจกรรมที่ 10 แยกฉันแกะเลอะเทอะจริงๆ

กิจกรรมที่ 11 เท เท เท มีเฮแน่นอน

กิจกรรมที่ 12 ตัดให้ขาดเลยฉับๆ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวนภัสวรรณ สีดั่ง
วัน เดือน ปี เกิด	4 สิงหาคม 2524
สถานที่เกิด	จังหวัดปราจีนบุรี
วุฒิการศึกษา	2547 ปริญญาตรีสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ ค.บ. (B.Ed.) มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
	2556 ปริญญาโท สาขาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ศษ.ม.(M.Ed.) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
	2559 ศึกษาต่อปริญญาเอก สาขาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ปร.ด.(Ph.D.) มหาวิทยาลัยศิลปากร

